

ntu

Nationella trygghetsundersökningen

Rapport 2008:3

Nationella trygghetsundersökningen 2007

Om utsatthet, trygghet och förtroende

brå

brottsförebyggande rådet

Nationella trygghetsundersökningen 2007

Om utsatthet, trygghet och förtroende

Rapport 2008:3

Brå – centrum för kunskap om brott och åtgärder mot brott

Brottsförebyggande rådet (Brå) verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsförebyggande arbete och rättsväsendets reaktioner på brott.

Denna rapport kan beställas hos bokhandeln eller hos
Fritzes Kundservice, 106 47 Stockholm
Telefon 08–690 91 90, fax 08–690 91 91, e-post order.fritzes@nj.se

Produktion:
Brottsförebyggande rådet, Information och förlag,
Box 1386, 111 93 Stockholm
Telefon 08–401 87 00, fax 08–411 90 75, e-post info@bra.se
Brå på Internet www.bra.se
Författare: Annika Töyrä, Jennie Wigerholt, Katarina Eriksson
Omslag: Ylva Hellström
Tryck: Edita Norstedts Västerås 2008
© Brottsförebyggande rådet 2008
ISSN 1100-6676
ISBN 978-91-85664-87-0

Innehåll

Förord	5
Sammanfattning	6
Utsatthet för brott	6
Trygghet	11
Förtroende för rättsväsendet	13
Regionala skillnader och likheter	14
1 Inledning	16
Bakgrund till Nationella trygghetsundersökningen, NTU	16
Avgränsning, syfte och frågeställningar	18
2 Metod	20
Frågeinnehåll	20
Upplägg och genomförande	22
Bortfall	24
Tillförlitlighet och jämförbarhet	25
Resultatredovisningen	30
Tabeller	35
3 Utsatthet för brott	38
Brott mot person	42
Brott mot egendom	63
Brottsoffers kontakter med rättsväsendet	72
4 Trygghet	88
Allmän otrygghet	90
Oro för brott	96
Otrygghetens konsekvenser	100
Erfarenheter och inställningar	105
Tabeller	109
5 Förtroende för rättsväsendet	116
Rättsväsendet och de enskilda myndigheterna	117
Hur rättsväsendet utför olika arbetsuppgifter	124
Erfarenheter av brott och av rättsväsendet	128
Tabeller	135
Förtroendebalans	144
6 Utsatthet, trygghet och förtroende i Sveriges län	151
Utsatthet för brott	152
Trygghet	156
Förtroende för rättsväsendet	167
Tabeller	176
Referenser	186

Förord

Brottsligheten och otryggheten är samhällsproblem som uppmärksammas allt mer och det ställs allt högre krav på samhällets förmåga att motverka dessa problem. Därmed ökar behoven av att kunna följa och analysera brottsligheten och otryggheten. År 2005 fick Brottsförebyggande rådet (Brå) i uppdrag av regeringen att genomföra en årligen återkommande brottsoffer- och trygghetsundersökning i Sverige, som kommit att kallas Nationella trygghetsundersökningen (NTU). Den första datainsamlingen genomfördes år 2006 och resultaten publicerades i den första huvudrapporten år 2007. Den här rapporten är den andra huvudrapporten, med resultaten från 2007 års undersökning.

Innehållet i NTU är omfattande och i denna rapport presenteras de övergripande resultaten om allmänhetens utsatthet för brott, trygghet, förtroende för rättsväsendet och om brottsoffer kontakter med rättsväsendet. Rapporten innehåller sparsamt med djupgående analyser eller förklaringar till resultat. Sådan forskning presenteras i stället i fördjupningsstudier. Flera studier pågår eller planeras, exempelvis om anmälningsbenägenhet och segregationens betydelse för trygghetsnivåer.

Jämfört med föregående års huvudrapport kan fler resultat presenteras i denna rapport. Nytt för i år är redovisningar om brottsoffers kontakter med rättsväsendet, förtroende för rättsväsendet bland personer som utsatts för olika typer av brott samt regionala redovisningar av undersökningens huvudresultat.

Kunskap om allmänhetens erfarenheter av brott, otrygghet och myndighetskontakter är ett viktigt underlag för att utveckla rättsväsendets och andra instansers verksamheter, vilket i förlängningen kan bidra till att brottsligheten minskar och tryggheten ökar.

Rapportens huvudförfattare är Annika Töyrä och Jennie Wigerholt, båda utredare/statistiker vid Brå. Kapitlet med jämförelser mellan länen har författats av Katarina Eriksson, utredare vid Brå. Professor Hanns von Hofer, Kriminologiska institutionen vid Stockholms universitet samt docent Maria Oskarson, Statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet, har granskat manuset till rapporten och lämnat värdefulla synpunkter.

Avslutningsvis vill vi rikta ett stort tack till alla de närmare 15 000 personer som deltagit genom att svara på frågorna i NTU – och som gör studier och rapporter av detta slag möjliga.

Stockholm i februari 2008

Jan Andersson
Generaldirektör

Gabriella Bremberg
Enhetschef

Sammanfattning

I denna rapport redovisas de övergripande resultaten från den Nationella trygghetsundersökningen (NTU) år 2007. Drygt tre fjärdedelar av de 20 000 personer i åldern 16–79 år som valdes ut att delta har besvarat frågorna (huvudsakligen per telefon) detta år.

Nedan sammanfattas rapportens resultat för frågeområdena *utsatthet för brott, trygghet och förtroende för rättsväsendet samt länsvisa resultat* för dessa frågeområden.

Utsatthet för brott

Enligt NTU har en fjärdedel av befolkningen (16–79 år) erfarenhet av utsatthet för brott under år 2006.¹ Skillnaderna är emellertid stora för olika typer av brott, och utsattheten är inte heller jämnt fördelad i befolkningen. Med de tio olika brottstyper som särskilt efterfrågas fångar undersökningen in en betydande del av de brott som allmänheten utsatts för under år 2006.

I rapporten redovisas utsatthetens omfattning i befolkningen för de brottstyper som ingår i undersökningen, vilka grupper i befolkningen som utsätts för dessa olika brottstyper (framför allt avseende kön och ålder samt familje- och boendeförhållanden). Utöver detta redovisas en del av omständigheterna kring brotten (exempelvis var och av vem brotten begås, brottens allvarlighetsgrad och konsekvenser för den som utsatts) samt resultat gällande upprepad utsatthet för brott. Detta är uppgifter som till stor del saknas i den officiella kriminalstatistiken. Dessutom redovisas resultat om brottsoffers erfarenheter av rättsväsendet.

Brott mot person

De vanligaste brotten mot person är hot och trakasserier. Omkring 5 procent uppger att de har utsatts för sådana händelser under år 2006. Därefter följer utsatthet för misshandel (närmare 3 procent) medan sexualbrott och personrån uppges i minst utsträckning (omkring 1 procent).

Få brott mot person polisanmäls

En fjärdedel av de brott mot person som rapporterats i NTU uppges vara anmälda till polisen. Skillnaderna mellan de olika brottstyperna är emellertid stora. Personrån och misshandel – och i synnerhet allvarlig misshandel – anmäls i störst utsträckning; mellan en tredjedel och två tredjedelar av dessa brott uppges ha anmälts till polisen. En mindre an-

---

¹ Förutom brott mot personen själv ingår även bostadsinbrott och fordonsrelaterade brott mot andra medlemmar i hushållet.

del (omkring en femtedel) av hot, trakasserier och sexualbrott uppges vara polisanmälda.

Unga mest utsatta för hot

Enligt undersökningen utsattes närmare 5 procent av befolkningen (16–79 år) för hot under år 2006. Det är främst yngre personer som uppger att de utsatts för hot, och några skillnader mellan kvinnor och män framkommer inte.

Allmän plats uppges vara den vanligaste brottsplatsen för hot totalt sett, men kvinnor uppger i lika stor utsträckning att de utsatts i bostadsmiljö eller på sin arbetsplats eller skola. Att gärningspersonen var helt okänd för den som utsattes är vanligast, men även här finns det skillnader mellan kvinnor och män. Kvinnor uppger i betydligt större utsträckning att gärningspersonen var en bekant eller närstående person, medan män i större utsträckning uppger att gärningspersonen var helt okänd.

Misshandel drabbar främst unga män

Resultaten från undersökningen visar att 2,5 procent i befolkningen (16–79 år) utsattes för misshandel under år 2006. Av dessa uppger ungefär en fjärdedel (vilket motsvarar drygt en halv procent av befolkningen) att de utsatts för misshandel som varit så allvarlig att den lett till besök hos läkare, sjuksköterska eller tandläkare.

Även för misshandel uppger främst yngre personer och män att de utsatts i större utsträckning än kvinnor. Då kvinnor i större utsträckning utsätts för misshandel av närstående, vilket det kan vara särskilt svårt att berätta om, är det dock troligt att kvinnor utsätts för misshandel i större utsträckning än vad som framkommer i NTU.

Precis som för hot uppges allmän plats vara den vanligaste brottsplatsen och även här finns stora skillnader mellan kvinnor och män. Kvinnor utsätts för misshandel i bostadsmiljö och på sin arbetsplats eller skola i större utsträckning än män. Det vanligaste bland männen är att gärningspersonen är helt okänd, för kvinnor är det betydligt vanligare att gärningspersonen är en bekant person.

Unga kvinnor mest utsatta för sexualbrott

På frågan om *någon tvingade, angrep eller ofredade dig sexuellt under förra året* svarar knappt en procent i NTU att detta har inträffat under år 2006. Den grupp som främst uppger att de utsatts är kvinnor, och i synnerhet unga kvinnor.

Den vanligaste brottsplatsen för sexualbrott är allmän plats medan arbetsplats/skola eller bostad uppges i mindre utsträckning. Att gärningspersonen är helt okänd uppges i störst utsträckning, precis som för hot och misshandel. Även för sexualbrott finns det dock anledning att tro att händelser där personer utsatts av en närstående är underrepresenterade i undersökningen, eftersom denna utsatthet kan upplevas som

särskilt känsligt att berätta om, speciellt om det inträffat så nyligen som under det senaste året.

Gärningspersonen oftast okänd vid personrån

Personrån är en av de brottstyper i NTU som lägst andel av befolkningen uppger att de utsatts för; cirka en procent uppger att någon med hot eller våld rånat eller försökt råna dem under år 2006.

Män uppger i dubbelt så stor utsträckning som kvinnor att de utsatts för personrån. Vidare uppger unga – särskilt män men även kvinnor – i större utsträckning än andra åldersgrupper att de utsatts.

Som förväntat uppges de flesta personrån äga rum på allmän plats, liksom att gärningspersonen var helt okänd. För en sjättedel av rånen uppger den drabbade att han eller hon blev utsatt för brottet med anledning av sitt yrke.

Att förövaren slog, sparkade eller utsatte brottsoffret för annat fysiskt våld i samband med rånet uppges för cirka 30 procent av händelserna. Det är heller inte ovanligt att det förekommer kniv, skjutvapen eller annat tillhygge vid personrån; för närmare en tredjedel av personrånen i NTU uppges detta.

Trakasserier – lika vanligt att gärningspersonen är bekant som helt okänd

Trakasserier definieras som att ”vid upprepade tillfällen t.ex. bli förföljd eller få oönskade besök, telefonsamtal, meddelanden och liknande”. Närmare 5 procent uppger att de utsatts för sådana trakasserier under år 2006. Precis som övriga brott mot person i NTU drabbar trakasserier främst unga personer, men skillnaderna mellan olika åldersgrupper är mindre; även äldre personer utsätts i relativt stor utsträckning för trakasserier. Den grupp som är särskilt utsatt är unga kvinnor, var tionde kvinna i åldern 16–24 år uppger att de trakasserats under år 2006.

Även för denna brottstyp är det vanligast att gärningspersonen är okänd men en nästan lika stor andel uppger att det rörde sig om en bekant person. Att gärningspersonen är en närstående person uppges i betydligt större utsträckning när den utsatta är kvinna. En sjättedel av de utsatta i yrkesverksam ålder (20–64 år) uppger att de utsatts för trakasserier med anledning av sitt yrke.

En tiondel av de utsatta uppger att trakasserier består av ett stort antal händelser (100 eller fler).

Brott mot egendom

Det vanligaste brottet mot egendom är cykelstöld, vilket cirka 7 procent av hushållen uppges ha utsatts för. Därefter följer stöld ur eller från fordon (5 procent). De ovanligaste brotten mot egendom är bostadsinbrott och bilstöld, vilket uppges ha drabbat cirka en procent av hushållen i befolkningen. Däremellan kommer bedrägerier (2,5 procent), men för denna brottstyp efterfrågas endast den egna utsattheten i stället för hushållet.

Hälften av egendomsbrotten polisanmäls

Fler brott mot egendom anmäls till polisen jämfört med brott mot person; närmare hälften av de brott mot egendom som de tillfrågade i NTU har rapporterat uppges vara polisanmälda. I störst utsträckning anmäls bilstölder, vilka uppges ha en anmälningsbenägenhet på nästintill 100 procent. Därefter följer bostadsinbrott (74 procent), stöld ur eller från fordon (61 procent) och cykelstöld (40 procent). Det egendomsbrott som anmäls i minst utsträckning är bedrägerier där en tredjedel av brotten uppges vara polisanmälda.

Fordonsrelaterade brott sker oftast i det egna bostadsområdet

Cirka 1 procent av hushållen i befolkningen har drabbats av bilstöld under år 2006.² Betydligt fler hushåll har utsatts för stöld ur eller från fordon (5 procent) eller cykelstöld (7 procent). Sammanslaget har närmare 12 procent av hushållen under år 2006 utsatts för något av de fordonsrelaterade brott som efterfrågas i NTU.

De hushåll som i störst utsträckning utsatts för fordonsrelaterade brott är ensamstående med barn. Detta beror huvudsakligen på en betydligt högre utsatthet för cykelstöld i denna grupp jämfört med övriga familjetyper. Boende i flerfamiljshus uppger utsatthet för dessa brottstyper i större utsträckning än boende i småhus, liksom boende i storstad (Stockholm, Göteborg och Malmö) jämfört med övriga landet. Undantaget är cykelstölder, vilket främst drabbar boende i andra större städer.

Cirka två tredjedelar av de fordonsrelaterade brotten äger rum i det egna bostadsområdet. Sex av tio cykelstölder uppges ha skett på allmän plats och cirka fyra av tio på privat plats.

Bostadsinbrott vanligast i storstäderna

Enligt resultaten utsattes 1 procent av hushållen för bostadsinbrott under år 2006 och utsattheten uppges överlag vara ungefär lika hög i olika befolkningsgrupper. Boende i storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö uppger dock utsatthet för bostadsinbrott i större utsträckning än boende i övriga landet.

Vid de flesta bostadsinbrott (drygt 80 procent) uppges något ha blivit stulet och i cirka en femtedel av fallen uppges någon ha varit hemma vid tidpunkten för inbrottet.

Bedrägerier drabbar olika grupper i samma utsträckning

De tillfrågade i NTU får svara på frågan om de *som privatperson på ett brottsligt sätt blev lurad på pengar eller andra värdesaker under förra året* och 2,5 procent uppger att de blivit det under år 2006. Något fler av de yngre uppger att de utsatts för bedrägerier jämfört med andra åldersgrupper, men på det stora hela finns relativt små skillnader mellan olika grupper utsatthet för bedrägeri.

² Avser hushåll där någon ägde en bil under år 2006.

Att som privatperson bli lurad på 100 000 kronor eller mer är ovanligt och uppges för cirka 5 procent av fallen. Det vanligaste är att man blivit lurad på 500–2 000 kronor, vilket uppges för cirka 30 procent av bedrägeribrotten i NTU.

En femtedel av bedrägerierna uppges ha skett via Internet och en nästan lika stor andel av händelserna uppges ha varit bank- eller kontokortsbedrägerier.

Upprepad utsatthet – en stor del av brottsligheten drabbar få

Upprepad utsatthet för brott mot person är mer vanligt än upprepade utsatthet för brott mot egendom. När det gäller brott mot person står den upprepade brottsligheten för en betydande del av det totala antalet brott av de brottstyper som efterfrågas i NTU.

Över 70 procent av brotten mot person under år 2006 drabbade personer som utsatts för fler än ett sådant brott under samma tidsperiod. Motsvarande andel för brott mot egendom är 40 procent. Närmare hälften av brotten mot person begås mot personer som utsatts för fem brott eller fler under år 2006.

Den upprepade utsattheten för brott följer i de flesta fall samma mönster som utsattheten för brott totalt sett, vilket innebär att framför allt unga personer utsattes för upprepade brott mot person och att ensamstående med barn och boende i flerfamiljshus utsattes för upprepade brott mot egendom. Några undantag finns dock när det gäller brott mot person. De grupper som uppger en hög grad av upprepade utsatthet i förhållande till utsattheten totalt sett är personer i åldern 35–54 år, ensamstående med barn, boende i småhus samt boende i mindre stad eller på landsbygd.

De flesta brottsoffer har positiva erfarenheter av rättsväsendet

Resultat utifrån NTU gällande brottsoffers erfarenheter av kontakter med rättsväsendet presenteras i denna rapport för första gången. Resultaten visar att 22 procent av befolkningen (16–79 år) har utsatts för något brott som polisanmälts under de senaste tre åren. Majoriteten av dessa personer har positiva erfarenheter av sina kontakter med rättsväsendets myndigheter.

Den myndighet inom rättsväsendet som flest kommer i kontakt med är polisen: närmare en femtedel av befolkningen har själva varit i kontakt med polisen med anledning av utsatthet för brott under den aktuella tidsperioden.

Överlag har de personer som blivit utsatta för något hot- eller våldsbrott mer negativa erfarenheter av polisen än personer som utsatts för andra typer av brott. Andelen med positiva erfarenheter av polisen blir större ju äldre åldersgrupp som studeras. Andelen män med negativa erfarenheter är större än motsvarande andel bland kvinnor. Bland personer som utsatts för något hot- eller våldsbrott finns också ett tydligt samband med utbildningsnivå; lågutbildade har betydligt mer negativa

erfarenheter än högutbildade. Hot- och våldsutsatta i mindre städer och på landsbygd har negativa erfarenheter av polisen i större utsträckning än motsvarande grupp utsatta som bor i större städer eller i storstad.

Bland dem som utsatts för något brott som inte haft inslag av hot eller våld har ensamstående och boende i flerfamiljshus positiva erfarenheter i mindre utsträckning än sammanboende och boende i småhus, men i övrigt finns inte några större skillnader mellan olika befolkningsgruppers erfarenheter av polisen.

Under de senaste tre åren har knappt 2 procent av befolkningen (16–79 år) erfarenhet av att ha medverkat som målsägande i rättegång med anledning av utsatthet för brott. De resultat som redovisas på detta område belyser erfarenheter av målsägandebiträde (i de fall ett sådant har funnits) och åklagare. Dessutom efterfrågas uppfattningen om bemötandet i domstolen, hur man bedömer den information man fått samt hur man upplevde att man förstod vad som hände under rättegången. I samtliga dessa avseenden har majoriteten en positiv inställning, och i synnerhet får målsägandebiträderna ett gott betyg.

Trygghet

Trygghet är ett komplicerat begrepp att mäta. I NTU finns många olika frågor som på olika sätt avser mäta otrygghet – frågor om allmän otrygghet, frågor som konkretiserar oron för att personligen utsättas för brott samt frågor kring vilka konsekvenser oro för brott får för det vardagliga beteendet. Undersökningen har visat att den svenska befolkningen (16–79 år) huvudsakligen är ett tryggt folk som i liten utsträckning oroar sig för att utsättas för olika typer av brott. Även om var sjätte person i undersökningen uppger att de känner sig otrygga när de vistas ute i sitt bostadsområde en sen kväll, anger den absoluta majoriteten att de känner sig trygga, att de sällan låter en eventuell otrygghet eller oro begränsa sina aktiviteter och att deras livskvalitet inte alls påverkas av oro för brott. Respondenterna uppger dock en mer utbredd oro över brottsligheten i samhället, fyra av fem personer uppger att de känner en sådan oro. I förhållande till föregående undersökning tycks andelarna oroliga och otrygga överlag vara något mindre. Detta till trots så finns det vissa grupper som ändå kan karaktäriseras som mer otrygga eller oroliga än andra.

Kvinnor och personer med utländsk bakgrund mer oroliga och otrygga

Det är främst två bakgrundsfaktorer som på ett påtagligt sätt samvarierar med stor oro för brott och hög grad av otrygghet. Den första är kön – kvinnor är mer oroliga över brottsligheten i samhället, mer oroliga för att utsättas för brott och betydligt mer otrygga vid utevistelse en sen kväll än vad män är. Otryggheten har också större konsekvenser för kvinnor, som i högre utsträckning väljer att anpassa sitt beteende efter

sin otrygghet genom att välja en annan väg eller att avstå från en aktivitet. Kvinnor upplever också i högre grad att deras livskvalitet påverkas av otrygghet och oro för brott. Den andra faktorn är utländsk bakgrund – resultaten visar att personer med utländsk bakgrund i högre utsträckning uppger sig vara otrygga och oroliga samt mer oroliga att utsättas för specifika brottstyper, exempelvis misshandel eller bostadsinbrott, än svenskfödda (med minst en inrikes född förälder). Vidare uppger denna grupp i högre grad än inrikes födda att deras oro får konsekvenser för beteendet och livskvaliteten.

Unga och äldre otrygga på olika sätt

Även ålder är en viktig faktor i sammanhanget. De äldre väljer oftare att stanna hemma på grund av otrygghet, medan de yngre i stället väljer att anpassa sitt beteende genom att exempelvis välja en annan färdväg eller avstå från en aktivitet till följd av sin otrygghet. En vanlig föreställning är att de äldsta är mest oroliga och otrygga i samhället. Detta stämmer till viss del – de äldsta uppger i högst utsträckning att de är otrygga vid en utevistelse en sen kväll, främst manifesterat genom att denna grupp väljer att inte alls gå ut på grund av otrygghet. Men de äldsta är samtidigt de som i lägst utsträckning oroar sig för att utsättas för våldsbrott, där i stället de unga är mest oroliga. Inte heller uppger de äldsta i särskilt stor utsträckning att deras livskvalitet påverkas av oro för brott. De äldstas stora otrygghet kan sannolikt till viss del förklaras av att flera faktorer spelar in när man säger sig vara otrygg vid utevistelse sen kväll, i synnerhet eftersom frågan inte är specifikt kopplad till otrygghet till följd av brott. Därmed blir det också en logisk följd att man inte anser livskvaliteten påverkad till följd av oro för brott.

Barn och boende viktiga faktorer

Att ha barn är också en faktor som tycks spela stor roll för graden av oro. Familjer med barn oroar sig mest för sina närstående, i synnerhet oroar sig ensamstående föräldrar där nära hälften uppger att de oroar sig för sina närstående. Denna grupp uppger också, jämfört med övriga familjetyper, i högst utsträckning att deras livskvalitet påverkas av oro för brott. Slutligen spelar bostadstyp stor roll för otryggheten – boende i flerfamiljshus uppger otrygghet i mer än dubbelt så stor utsträckning som boende i småhus.

Erfarenheter av utsatthet för brott är en viktig källa till otrygghet

Andra viktiga förklaringsfaktorer till oro och otrygghet är tidigare erfarenheter av utsatthet för brott. Erfarenhet av detta slag visar sig i denna undersökning vara förenat med högre grader av otrygghet. I synnerhet egen utsatthet för integritetskränkande brott, såsom sexualbrott, hot och trakasserier, ger högre andelar otrygga än bland dem som inte utsatts. Även den egna uppfattningen om brottsutvecklingen de senaste tre

åren uppvisar samvariation – upplevelser om kraftiga öknings av brottsligheten sammanfaller med högre andelar otrygga. Slutligen framkommer också att ett lågt förtroende för rättsväsendet sammanfaller med större andelar otrygga. De som angett ett högt förtroende för rättsväsendet känner också större trygghet.

Förtroende för rättsväsendet

Tidigare forskning har visat att den svenska befolkningen har ett relativt stort förtroende för rättsväsendet. Resultaten från den andra datainsamlingen till NTU ligger i linje med detta. Sedan föregående mättillfälle har förtroendet överlag ökat något, såväl för rättsväsendet i stort som för de enskilda myndigheterna, men skillnaderna är förhållandevis små.

Högst förtroende för polisen och rättsväsendet som helhet

Mer än hälften av de tillfrågade har uppgett att de har ett ganska eller mycket högt förtroende för rättsväsendet som helhet (56 procent). Bland de enskilda myndigheterna är det polisen som har den största andelen högt förtroende (60 procent), följd av domstolarna, åklagarna och kriminalvården. Kriminalvården är den myndighet som har den största andelen med lågt förtroende (20 procent), följd av polisen, domstolarna och åklagarna. Runt var femte tillfrågad har uppgett att de saknar uppfattning om vilket förtroende de har för åklagarna, domstolarna och kriminalvården.

Unga och personer födda i Sverige uppger oftare högt förtroende

När olika grupper studeras framkommer en del skillnader. De bakgrundsfaktorer som tycks ha störst inverkan på förtroende är ålder, svensk/utländsk bakgrund och utbildning. De allra yngsta, 16–19 år, uppvisar ofta högre andelar stort förtroende än övriga åldersgrupper, mest påtagligt är detta avseende förtroende för åklagarna. Utrikes födda personer uppger generellt lägre förtroendenivåer, såväl gentemot svenskfödda som gentemot andra grupper i undersökningen. Detta gäller i synnerhet förtroendet för rättsväsendet som en helhet. Högutbildade har större andelar högt förtroende för såväl rättsväsendet som dess myndigheter än lågutbildade (undantaget kriminalvården, där lågutbildade har högre förtroende). Könsskillnaderna är små, men kvinnor har ett högre förtroende för polisen än män.

Lågt betyg för hur rättsväsendet behandlar utsatta

Lågst förtroende för hur rättsväsendet utför sina arbetsuppgifter uppvisas för behandlingen av de utsatta. Medan en tydlig majoritet har stort förtroende för att rättsväsendet hanterar misstänkta rättvist (46 respektive 15 procent), är andelarna med högt och lågt förtroende för att brottsoffer behandlas bra ungefär lika stora (33 respektive 29 procent). De yngsta uppger i högst utsträckning att de har ett stort förtroende för

rättsväsendet i denna fråga, medan förtroendet är lågt hos personer över 35 år och ensamstående med barn. Allra lägst är förtroendet hos dem som utsatts för integritetskränkande brott eller haft en anhörig som utsatts för ett allvarligt brott.

Erfarenheter av brott samvarierar med lägre förtroendenivåer

Erfarenheter av brott – såväl direkta som indirekta – samvarierar med ett lägre förtroende för rättsväsendet, dess myndigheter och hur väl rättsväsendet utför sina uppgifter. Personer som har varit utsatta för brott, eller har en nära anhörig eller vän som varit utsatta för ett allvarligt brott, uppger inte bara högt förtroende i lägre utsträckning, utan också lågt förtroende i högre utsträckning. I synnerhet gäller detta personer som utsatts för brottstyper som sexualbrott, personrån och miss-handel. De största samvariationerna återfinns mellan utsatthet och förtroende för polisen och rättsväsendet i sin helhet. Personer som åtalats för brott under de senaste tre åren har också de ett mönster som ligger i linje med dem som utsatts för integritetskränkande brott.

Uppfattningen om brottsutvecklingen i samhället samvarierar tydligt med förtroende

Personer som uppger att de tror att antalet brott i Sverige ökat kraftigt de senaste tre åren uppger också ett lägre förtroende för rättsväsendet som helhet och dess myndigheter. I motsvarande utsträckning uppger de som tror att antalet brott i Sverige är oförändrat eller har minskat något de senaste tre åren ett *högre* förtroende för rättsväsendet och myndigheterna. De som uppgett att de tror att antalet brott ökat något ligger i linje med genomsnittet.

Regionala skillnader och likheter

I kapitel 6 utnyttjas både NTU 2006 och 2007 för att göra regionala nedbrytningar av utsatthet, trygghet och förtroende på länsnivå.

Utsatthet för brott

I genomsnitt har 11 procent i den vuxna befolkningen (16–79 år) blivit utsatt för någon typ av brott mot person under något av de två åren 2005 och 2006. Andelen varierar mellan 7 procent (Värmlands, Gävleborgs och Västernorrlands län) och 13 procent (Skåne län). Andelen som utsatts för egendomsbrott varierar mellan 10 procent (Gävleborgs län) och 20 procent (Skåne län). Riksgenomsnittet är 16 procent. Skillnaden mellan de län som har högst respektive lägst andel invånare som utsatts för brott är relativt stor, men de flesta län avviker inte signifikant från riksgenomsnittet.

Trygghet och oro för brott

Skillnaderna i upplevd trygghet och rädsla för brott är generellt sett stora mellan de län som har högst respektive lägst andel invånare som känner otrygghet/oro för brott, men de flesta län avviker inte signifikant från riksgenomsnittet. I genomsnitt oroar sig 27 procent av den vuxna befolkningen (16–79 år) för brottsligheten i samhället och andelen varierar mellan 19 procent (Värmlands och Västerbottens län) och 34 procent (Blekinge län). Andelen som upplever otrygghet vid utevistelse en sen kväll i det egna området varierar från 10 procent (Jämtlands län) till 22 procent (Stockholms, Skåne och Västerbottens län), vilket kan jämföras med riksgenomsnittet som är 18 procent. Andelen invånare som känner otrygghet vid utevistelse är signifikant lägre i norra Sverige (Värmlands, Dalarnas, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län) jämfört med i riket.

Andelen som oroar sig för brott är genomgående och signifikant lägre än genomsnittet i Värmlands län och högre i Skåne län. Andelen som oroar sig för någon typ av brott är generellt sett lägre också i Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län men alla avvikelser är inte signifikant skilda från genomsnittet. Andelen som valt annan färdväg eller annat färd sätt på grund av oro att utsättas för brott varierar från 7 procent (Jämtlands och Norrbottens län) till 22 procent (Stockholms län). Riksgenomsnittet är 16 procent. Andelen som anser att oron för brott påverkar den egna livskvaliteten varierar från 4 procent (Västernorrlands och Jämtlands län) till 15 procent (Stockholms län). Riksgenomsnittet är 11 procent.

Förtroende för rättsväsendet

Skillnaderna mellan de län som har högst respektive lägst andel invånare som har förtroende för rättsväsendet och dess myndigheter är stora, men de flesta län avviker inte signifikant från riksgenomsnittet. Förtroendet för rättsväsendet som helhet varierar mellan 48 procent (Dalarnas län) och 65 procent (Västerbottens län). Riksgenomsnittet är 55 procent. Förtroendet för rättsväsendet och dess myndigheter är genomgående högre än riksgenomsnittet i Västerbottens län och lägre än riksgenomsnittet i Dalarnas län.

Generellt sett små regionala skillnader

Människors utsatthet för brott, upplevda trygghet och förtroende för rättsväsendet varierar förvisso mellan olika län och olika delar av landet. Vissa län sticker ut något, och vid en jämförelse mellan enskilda län kan skillnaderna i vissa fall framstå som stora, men andelen utsatta som upplever otrygghet och som uppvisar varierande grad av förtroende, är i de flesta län i nivå med riksgenomsnittet. Huvudslutsatsen är således att likheterna är mer framträdande än skillnaderna.

1 Inledning

Brottsligheten och otryggheten är samhällsproblem som får stor uppmärksamhet och det ställs allt högre krav på samhällets förmåga att motverka dessa problem. Medborgarnas utsatthet för brott, deras otrygghet samt erfarenheter av rättsväsendet är därför naturliga fokus för kriminalpolitiken (se prop. 2007/08:1). Ett viktigt mål för samhällets insatser är att minska människors utsatthet och oro för brott. I detta sammanhang är det viktigt med detaljerad kunskap om vilka grupper som är mest utsatta för olika typer av brott, vilka som i störst utsträckning är negativt påverkade av oro för brott samt vilka som hyser lägst förtroende för rättsväsendet. Denna kunskap ger samhället och politiken i allmänhet, och rättsväsendets myndigheter i synnerhet, bättre möjligheter att satsa på brottsförebyggande åtgärder där de behövs mest.

År 2005 fick Brottsförebyggande rådet (Brå) i uppdrag av regeringen att i samarbete med övriga berörda myndigheter inom rättsväsendet planera och genomföra en årligen återkommande brottsoffer- och trygghetsundersökning. Undersökningen, som har kommit att benämnas Nationella trygghetsundersökningen (NTU), genomförs i form av en telefonundersökning och vänder sig till ett stort slumpmässigt urval av befolkningen (16–79 år). I föreliggande rapport redogörs för den andra undersökningsomgången. På sikt kommer NTU att ge svar på om kriminalpolitikens övergripande mål att minska brottsligheten och öka tryggheten uppfylls. Men resultaten kan redan nu besvara en rad konkreta frågor, exempelvis:

- Hur många i befolkningen utsätts för brott under ett år? Vilka skillnader finns det mellan olika grupper i samhället?
- Vilka typer av brott som allmänheten utsätts för anmäls i minst utsträckning till polisen?
- Hur upplever de brottsoffer som polisanmält brott sina kontakter med rättsväsendet?
- Vilka grupper i befolkningen begränsas mest i sitt vardagsliv på grund av otrygghet och oro för brott?
- Är förtroendet för rättsväsendets olika myndigheter lika högt bland alla samhällsgrupper?
- Finns skillnader mellan Sveriges län när det gäller utsatthet för brott, trygghet och förtroende för rättsväsendet?

Bakgrund till Nationella trygghetsundersökningen, NTU

Nationella offerundersökningar är sedan länge en viktig kunskapskälla i flera andra västländer. I USA och England har medborgarnas utsatthet på detta sätt studerats i ett par decennier, och i en del andra länder – såsom Finland, Nederländerna, Italien och Australien – genomförs se-

dan några år offerundersökningar regelbundet. För att ge en mer komplett bild av brottsligheten i landet presenteras exempelvis i England information om den polisanmälda brottsligheten tillsammans med resultaten från den brittiska offerundersökningen.

Ett av de främsta syftena med NTU är att vara ett komplement till uppgifterna i den officiella kriminalstatistiken om anmälda brott, för att man bättre ska kunna bedöma brottsutvecklingen. Dessutom ger NTU en mer heltäckande bild av allmänhetens utsatthet för brott än kriminalstatistiken. Andra viktiga syften är att få indikatorer på utvecklingen när det gäller allmänhetens upplevelse av otrygghet samt att få ökad kunskap om utsattheten för brott och brottsoffers erfarenheter, exempelvis i fråga om mötet med rättsväsendet. Ytterligare ett syfte är att få en bild av allmänhetens förtroende för olika delar av rättsväsendet.

Utsatthet för brott

Kunskapen om brottsligheten i Sverige bygger till största delen på information om brott som kommer till polisens kännedom. Det är ett inom brottsforskningen sedan länge känt faktum att kriminalstatistiken enbart i begränsad utsträckning beskriver omfattningen av de brott som allmänheten utsätts för under ett givet år. Skälet till detta är att innehållet i kriminalstatistiken till stor del är direkt beroende av medborgarnas benägenhet att polisanmäla de brott som de utsätts för. Genom att årligen fråga ett slumpmässigt urval av befolkningen om deras erfarenheter av utsatthet för brott ökar kunskapen om brottslighetens omfattning, struktur och utveckling. Tack vare att Statistiska centralbyrån (SCB) sedan år 1978 genomför *Undersökningen av levnadsförhållanden* (ULF), finns det i Sverige en alternativ källa till kriminalstatistikens bild av medborgarnas utsatthet för brott. ULF:s bredare inriktning på individers välfärdssituation innebär dock att jämförbarheten med den anmälda brottsligheten är mycket begränsad. NTU är mer tydligt utformad så att det ska vara möjligt att relatera resultaten till flera olika typer av brott som ingår i kriminalstatistiken. Inom detta frågeområde belyses även brottsoffers erfarenheter av kontakter med rättsväsendet.

Trygghet

Ett av de övergripande målen för kriminalpolitiken är att öka människors trygghet. Trygghet är ett komplext begrepp som rymmer flera dimensioner. Undersökningen av levnadsförhållanden (ULF) innehåller några frågor om trygghet och oro för brott. Även här är det värdefullt att uppmärksamma betydelsen av den tidsserie som finns tillgänglig genom ULF. Samtidigt har både internationell och svensk forskning påpekat att det är problematiskt att med enbart några enstaka frågor beskriva människors rädsla, oro och otrygghet. Motsvarande gäller självfallet möjligheten att studera de konsekvenser dessa känslor har för människors handlingsutrymme och konkreta beteende. Detta har tagits i beaktande vid konstruktionen av NTU. De olika aspekter av otrygghet

som belyses i undersökningen möjliggör därför en mer detaljerad beskrivning av området. NTU ger möjlighet att studera allmänhetens upplevda trygghet, såväl generellt som i olika befolkningsgrupper. Undersökningen omfattar frågor om en allmän upplevelse av trygghet, om mer konkret oro för att bli utsatt för olika typer av brott samt frågor om huruvida otryggheten får konsekvenser för beteendet.

Förtroende för rättsväsendet

Rättsväsendets verksamheter ska utgå från enskilda människors behov, vilket bland annat ställer stora krav på myndigheternas tillgänglighet och servicenivå (prop. 2007/08:1). Allmänhetens förtroende för rättsväsendet är viktigt både för dess legitimitet och för dess möjlighet att arbeta effektivt. Om medborgarna inte har förtroende för polisen, om de inte ställer upp som målsägande och vittnen vid utredningar och rättegångar etc., är det svårt för rättsväsendet att bedriva sin verksamhet.

Tidigare kunskap (se exempelvis Eurobarometer, 2006) visar att allmänhetens förtroende för rättsväsendet och några av dess delar är relativt högt i Sverige jämfört med andra länder. NTU ger en samlad bild av medborgarnas förtroende för rättsväsendet och dess olika delar, och huruvida det finns skillnader mellan till exempel dem som varit utsatta för brott och övriga.

Avgränsning, syfte och frågeställningar

I denna rapport presenteras resultat från den andra datainsamlingen som genomfördes under våren 2007. Fler och mer detaljerade resultat kan nu redovisas jämfört med föregående rapport, särskilt när det gäller utsatthet för brott.³ Exempelvis redovisas för första gången övergripande resultat på länsnivå, resultat gällande brottsoffers erfarenheter av rättsväsendet samt förtroende för rättsväsendet bland personer som utsatts för olika typer av brott. Först efter några år, när fler undersökningar har genomförts, kan det bli aktuellt att studera brottsutvecklingen och göra närmare jämförelser med kriminalstatistiken.

Syfte

Redovisningen i denna rapport har fyra övergripande syften, nämligen att beskriva

- utsatthet för brott samt brottsoffers erfarenheter i samband med brottet och av rättsväsendet
- otrygghet och oro för brott
- förtroende för rättsväsendet
- regionala skillnader för dessa frågeområden.

---

³ De ökade möjligheterna till resultatredovisningar gällande utsatthet för brott beror huvudsakligen på att urvalsstorleken är dubbelt så stor (20 000 individer) jämfört med föregående NTU.

I föreliggande rapport redovisas resultat för ovannämnda områden utifrån NTU 2007. I den mån det är möjligt bryts resultaten från undersökningen ned till olika grupper i befolkningen. Jämförelser med motsvarande resultat från NTU 2006 redovisas löpande när förutsättningar finns. Däremot tillåter inte materialet att slutsatser om långsiktig utveckling dras. Det huvudsakliga syftet med denna rapport, som är att betrakta som en årsbok för NTU, är att presentera resultaten på en övergripande nivå. Mer djupgående analyser och förklaringar av resultat överläts huvudsakligen till de fördjupningsstudier inom olika frågeområden som planeras framöver.

Frågeställningar

De huvudsakliga frågeställningarna i rapporten är följande:

- Hur stor del av befolkningen utsattes under år 2006 för de brottstyper som är aktuella i undersökningen, hur många brott har befolkningen utsatts för och hur ser fördelningen ut mellan olika typer av brott? Finns det skillnader mellan olika grupper i befolkningen och vilka är omständigheterna kring brotten? Vilka erfarenheter har brottsoffer som haft kontakter med rättsväsendet?
- Hur utbredd är otryggheten i befolkningen och hur vanligt är det att människor oroar sig för olika typer av brott? Får otryggheten konsekvenser för beteendet och i så fall vilka? Finns det skillnader mellan olika befolkningsgrupper och finns det skillnader när det gäller deras erfarenheter av brott och inställning till rättsväsendet?
- Hur stort är förtroendet för rättsväsendet som helhet, för de enskilda myndigheterna och deras sätt att utföra olika uppgifter? Finns det skillnader mellan olika befolkningsgrupper? Finns det skillnader när det gäller deras erfarenheter av brott och av rättsväsendet?
- Hur varierar dessa resultat på regional nivå? Finns det skillnader i utsatthet för brott, upplevelse av trygghet och förtroende för rättsväsendet mellan olika län?

2 Metod

I detta kapitel beskrivs metoden för NTU främst utifrån datainsamlingen år 2007. En detaljerad redovisning av undersökningens metod ges i den tekniska rapport för Nationell trygghetsundersökning 2007 (Brå, 2008:5).

Frågeinnehåll

De tre frågeområden som behandlas i denna rapport är *utsatthet för brott*, *trygghet* och *förtroende för rättsväsendet*. Förutom dessa frågeområden används även bakgrundsinformation om dem som deltagit i NTU.

Inom varje frågeområde har det funnits en mängd tänkbara frågeställningar. Utrymmet har dock varit begränsat, varför en rad prioriteringar och val har gjorts under utvecklingen av NTU. Nedan ges en övergripande beskrivning av de frågeområden som ingår i denna rapport.⁴

Utsatthet för brott

Frågeområdet om utsatthet för brott inleds med ett antal så kallade *screeningfrågor*, som tar reda på om den tillfrågade varit utsatt för olika typer av brott – och i så fall hur många – under föregående kalenderår (i detta fall år 2006).⁵ För personer som uppger att de utsatts för brott ställs ett antal uppföljningsfrågor om brottet/brotten.

Screeningfrågor

I screeningfrågorna ingår tio brottstyper. För att frågorna ska bli begripbara och tydliga beskrivs ofta handlingen som efterfrågas i stället för att efterfråga brottstypen enligt respektive brottsbenämning. Följande brottstyper ingår i NTU och redovisas i denna rapport:

- hot
- misshandel
- sexualbrott
- personrån
- trakasserier⁶
- stöld av bil
- stöld ur eller från motordrivet fordon
- stöld av cykel
- bostadsinbrott
- bedrägeri

⁴ De frågor som ligger till grund för redovisningen i denna rapport framgår av intervjuformuläret, som finns tillgängligt på Brå:s webbplats på Internet (www.bra.se) som bilaga till den tekniska rapporten.

⁵ Den här typen av undersökningar efterfrågar ofta utsatthet under *de senaste tolv månaderna* (räknat från undersökningstillfället), men i NTU efterfrågas utsatthet under *föregående kalenderår*, huvudsakligen för att jämförelser med den kalenderårsbaserade anmälningsstatistiken ska vara möjlig.

⁶ I brottsbalken definieras inte trakasserier som en egen brottstyp. Om någon eller några enskilda handlingar som begås är brottsliga (det kan till exempel handla om hot, ofredande eller hemfridsbrott), klassificeras de enligt gällande brottsrubricering. Följande fråga ställs i NTU: *Trakasserier*

Valet av brottstyper har delvis styrts av vilka brottskategorier som används i kriminalstatistiken och som det är möjligt att formulera tydliga frågor om. Valet har också styrts till brottstyper som bedöms som angelägna av olika skäl, exempelvis för att de är särskilt vanliga eller allvarliga eller i stor utsträckning är en källa till oro. För vissa typer av brott tillfrågas undersökningspersonerna *både om de själva eller någon i deras hushåll har utsatts*. Det handlar om egendomsbrott där flera i hushållet i någon mån kan antas vara drabbade och ha kunskap om brottet och det gäller för fordonsrelaterade brott och bostadsinbrott. För brott direkt riktade mot en person, exempelvis misshandel och hot, undersöks däremot *endast om den tillfrågade själv har utsatts*.

Med valet av brottskategorier är det möjligt att studera ett brett spektrum av utsatthet. I anmälningssstatistiken står de valda brottskategorierna för drygt 40 procent av samtliga anmälda brottsbalksbrott. Utöver dessa brottskategorier innehåller undersökningen också en fråga om de tillfrågade under den aktuella perioden har varit utsatta för något eller några *andra brott*. Av naturliga skäl kan brott som utsätter exempelvis allmänheten i stort, staten eller enskilda företag, inte ingå.

En utgångspunkt för formuleringen av de flesta screeningfrågorna har, som tidigare framgått, varit att sträva efter jämförbarhet med någon eller några av de brottskategorier som används i anmälningssstatistiken. Frågeformuleringarna har dock inte utformats för att i alla delar i detalj överensstämma med kategoriseringen i anmälningssstatistiken, eftersom formuleringarna då i flera fall skulle bli alltför komplicerade. Tidigare erfarenheter visar också att ambitionen att mer i detalj fånga in exakt samma typ av händelser som i anmälningssstatistiken är orealistisk. En strävan har i stället varit att överensstämelsen mellan de flesta av undersökningens frågor om utsatthet och anmälningssstatistiken ska vara så god att det blir relevant att jämföra utvecklingen för de aktuella brottskategorierna. Möjligheterna att jämföra brottsnivån är däremot begränsade.

Uppföljningsfrågor om brott

De personer som uppger att de själva eller deras hushåll har varit utsatta för ett eller flera brott av de tio efterfrågade brottstyperna har också fått följdfrågor om brottet eller brotten. Följdfrågorna skiljer sig något åt mellan de olika brottstyperna men de handlar exempelvis om var och när brotten har ägt rum, om brotten är anmälda till polisen, vilka skador som har uppkommit till följd av brotten, vilken relation brottsoffret har till gärningspersonen och vilket behov av stöd brottsoffret har haft. Frågorna berör således både omständigheterna kring brotten och brottsoffrens erfarenheter.

---

kan vara att vid upprepade tillfällen t.ex. bli förföljd eller få oönskade besök, telefonsamtal, meddelanden och liknande. Blev du trakasserad vid upprepade tillfällen under förra året?

För att inte belasta intervjupersonerna med alltför långa intervjuer har följdfrågor ställts för maximalt tre av de brott som personen uppgett. Tidigare erfarenheter visar att de flesta uppger ett eller några enstaka brott och merparten får därför redogöra för samtliga brott som de utsatts för.⁷ För att avgöra vilka brottstyper personerna ska få följdfrågor om har en särskild prioriteringsordning använts. I huvudsak innebär den att mer allvarliga och ovanliga brottstyper går före mindre allvarliga och vanliga brottstyper samt att personer som har utsatts för olika typer av brott inte enbart får svara på följdfrågor om samma typ av brott. Inom varje brottstyp har den eller de senaste händelserna prioriterats (se vidare den tekniska rapporten för NTU 2007, Brå 2008:5).

De personer som under de senaste tre åren har utsatts för något eller några brott som anmälts till polisen får också besvara ett antal frågor om sina erfarenheter av kontakterna med rättsväsendets myndigheter.

Trygghet

Som framgått tidigare innehåller NTU även frågor om otrygghet och oro för brott. Flertalet frågor fångar in otrygghet som är kopplad till brottslighet men även en mer allmän otrygghet efterfrågas. Frågorna belyser såväl oro för egen del utsättas för brott som oro för närstående, över brottsligheten i stort samt en mer allmän känsla av otrygghet. I undersökningen frågas också om otryggheten får konsekvenser för beteendet och för livskvaliteten. De flesta frågorna hänvisar till brott. I de fall det inte uttryckligen hänvisas till brott, förväntas det av sammanhanget framgå att det är sådan form av otrygghet som avses. När det gäller de mest generella frågorna om otrygghet finns emellertid en risk att andra aspekter av otrygghet än de som är kopplade till oro för brott vägs in i svaren.

Förtroende för rättsväsendet

Det tredje frågeområdet rör människors förtroende för rättsväsendet. I undersökningen ingår frågor om förtroendet för såväl rättsväsendet i stort som för enskilda myndigheter (polisen, åklagarna, domstolarna och kriminalvården). Eftersom allmänheten i begränsad utsträckning har kontakter med de aktuella myndigheterna, kan man emellertid inte räkna med att alla tillfrågade har bestämda uppfattningar. Vidare ingår också några frågor om förtroendet för hur rättsväsendet utför olika arbetsuppgifter (hanterar misstänkta respektive behandlar brottsoffer).

Upplägg och genomförande

NTU:s upplägg styrs i stora delar av en avvägning mellan önskvärd kvalitet och kostnader. För att undersökningen ska uppnå sina syften krävs att det insamlade materialet är tillräckligt omfattande och håller en hög

---

⁷ Se till exempel avsnitten om upprepad utsatthet för brott i kapitel 3 i denna rapport.

kvalitet i olika avseenden. För att olika undergrupper i befolkningen liksom mer ovanliga brottstyper ska kunna studeras krävs exempelvis ett stort antal urvalspersoner. Det har vidare bedömts som angeläget att materialet tillåter skattningar som inte är förenade med alltför stora mått av osäkerhet, och åtgärder har därför vidtagits för att vissa grupper inte ska bli underrepresenterade. Det är också angeläget att undersökningen ska kunna producera resultat med tät periodicitet och utan alltför lång eftersläpning. Upplägget har i huvudsak utgått från att resultaten ska kunna redovisas på nationell nivå, men i vissa avseenden även regionalt.

Urval

NTU bygger på ett nationellt slumpmässigt urval av personer i åldern 16–79 år.⁸ Vid offerundersökningar krävs generellt sett stora urval, eftersom de flesta av de tillfrågade personerna inte har utsatts för brott. När det totala urvalet är stort förbättras skattningarnas säkerhet, även när antalet observationer för vissa utfall är små. År 2007 drogs 20 000 personer ur SCB:s register över totalbefolkningen vilket innebär att NTU 2007 är den första fullskaliga undersökningen.⁹

Unga och äldre personer har viktats upp till en överrepresentation i urvalet. Skälen till att antalet unga har utökats är att de vanligen blir underrepresenterade i undersökningar av det här slaget, samtidigt som de är särskilt drabbade av vissa brottstyper som NTU vill belysa. För att undvika att för få personer i den äldsta åldersgruppen medverkar i undersökningen har också antalet äldre utökats i urvalet. Även för de fyra befolkningsmässigt minsta länen har antalet urvalspersoner utökats för att ge möjlighet till regionala analyser.¹⁰ I analyserna av materialet används ett viktningsförfarande som tar hänsyn till dessa överrepresentationer i urvalet och även korrigerar för bortfallet så att resultaten ska bli så representativa som möjligt för befolkningen. Urvalsundersökningar av det här slaget antas generellt sett representera befolkningen väl (se Brå, 2000).

Genomförande och datainsamling

Frågorna i undersökningen har arbetats fram vid Brå i samråd med övriga berörda myndigheter inom rättsväsendet. Synpunkter har inhämtats från vetenskapliga granskare. Vidare har frågorna testats i SCB:s tekniska mätlaboratorium och vid en mindre provundersökning våren 2006. Under hösten 2006 genomfördes den första ordinarie undersökningen, med ett urval på 10 000 individer.

---

⁸ Urvalet består av personer som är födda mellan 1928 och 1991. De som är födda 1991 fyller 16 år undersökningsåret 2007. Därmed ingår även personer som vid undersökningstillfället är 15 år gamla.

⁹ I 2006 års undersökning bestod urvalet av 10 000 personer.

¹⁰ De län för vilka urvalsförstärkningar gjorts är Kronoberg, Gotland, Blekinge och Jämtland.

Datainsamlingen genomfördes av SCB, i huvudsak genom telefonintervjuer. Den genomsnittliga intervjutiden var cirka 15 minuter men intervjuens längd varierade kraftigt beroende på om den tillfrågade hade varit utsatt för brott eller inte. Till de personer i urvalet som inte gick att nå och till dem som inte ville svara på frågorna per telefon skickades en förkortad enkät.¹¹

År 2007 samlades materialet in under perioden februari till maj.¹² Ett informationsbrev skickades ut till urvalspersonerna några veckor innan SCB:s intervjuare tog kontakt per telefon. I brevet beskrevs undersökningen, och bland annat nämndes att det var frivilligt men viktigt att delta. Utöver intervjudata samlades också vissa registeruppgifter in, exempelvis intervjupersonernas ålder, bostadsort och utbildning (se avsnittet om redovisningsgrupper). Undersökningen bygger på så kallat *informerat samtycke*, vilket innebär att de utvalda personerna får lagstadgad information om bland annat undersökningens syfte och om hur insamlade personuppgifter hanteras och skyddas. Innan intervjun påbörjades säkerställdes att den utvalda hade tagit del av informationen och samtyckte till att delta i undersökningen.

Bortfall

Frågeundersökningar dras alltid med ett visst bortfall eftersom en del av de personer som valts ut för att ingå i undersökningen inte vill eller kan delta (externt bortfall) eller eftersom vissa av dem som deltar inte besvarar alla frågor (internt bortfall).

Externt bortfall

Flera åtgärder har vidtagits för att hålla nere det externa bortfallet. Exempelvis har de tillfrågade haft möjlighet att styra tidpunkten för intervjun. Det har också funnits möjlighet att genomföra intervjun på engelska och att få informationsbrevet på olika språk. En postenkät har skickats ut till personer som inte gått att nå eller som inte velat besvara frågorna per telefon, men som kunnat tänka sig att svara skriftligt.

Det totala bortfallet för datainsamlingen år 2007 uppgår till 24 procent av urvalet (tabell 2.1). Det motsvarar en svarsfrekvens på 76 procent, vilket kan betraktas som ett mycket gott resultat i den här typen av undersökningar. Cirka 4 procent av de utvalda personerna deltog genom att fylla i en postenkät.

---

¹¹ Postenkäten innehåller samtliga frågor i grundformuläret. Däremot ingår inte uppföljningsfrågorna om brott.

¹² Datainsamlingen i föregående undersökning genomfördes under augusti–oktober 2006. Framtida datainsamlingar kommer, precis som i 2007 års undersökning, att ske i början av året.

Tabell 2.1. Urval och bortfall, NTU 2007.¹

	Antal	Procent
Bruttourval	20 000	
– övertäckning (avlidna/utlandsflytt)	289	
Nettourval	19 711	100
Svarande	14 945	76
därav via enkäter	800	4
Bortfall	4 766	24
därav		
förhindrad att medverka	469	2
ej anträffad	1 866	10
avböjt att medverka	2 431	12

¹ För motsvarande uppgifter från NTU 2006, se tabell 2.1 i Brå, 2007c.

En analys av bortfallet visar att de svarande *avviker* från dem som inte svarat. Exempelvis har kvinnor och personer födda i Norden svarat i större utsträckning än män och utomnordiskt födda (se Teknisk rapport för mer information, Brå, 2008:5). För att minska bortfallets snedvridande effekt och även för att minska urvals- och täckningsfel, används en teknik med kalibrering av vikter i analyserna av materialet. I korthet innebär tekniken att registervariabler (hjälpvariabler) utnyttjas för att ”vikta upp” underrepresenterade grupper. Följande registervariabler används i kalibreringen: län, kön, ålder, födelseland, civilstånd, inkomst och boendeort. Viktningsförfarandet tar även hänsyn till de urvalsförstärkningar som gjorts för vissa grupper (se ovan).

Internt bortfall

Till det interna bortfallet i undersökningen räknas i de flesta fall även svarsalternativen vet ej/vill ej svara (dock inte i frågeavsnittet om förtroende för rättsväsendet, se kapitel 5). I postenkäten tillkommer fall där inget svarsalternativ fyllts i. När det interna bortfallet är lågt (högst 5 procent) redovisas detta inte i rapporten. Vid högre internt bortfall framgår detta i samband med resultatredovisningen.

Tillförlitlighet och jämförbarhet

Inledningsvis finns det anledning att ta upp några generella begränsningar med undersökningen. Som tidigare nämnts kan av naturliga skäl brott som begås mot allmänheten i stort, staten eller enskilda företag inte ingå i den här typen av undersökningar. Undersökningen är därmed begränsad till brott som i huvudsak enskilda personer och hushåll utsätts för.

Vidare vänder sig undersökningen till personer i åldern 16–79 år. Det innebär att de flesta händelser som barn och ungdomar, eller de allra äldsta över 79 år, utsätts för inte kommer med. De mest marginaliserade grupperna i befolkningen, som hemlösa, missbrukare och grovt kriminella, ingår troligtvis inte heller i undersökningen. Dessa marginaliserade grupper tenderar att vara mer drabbade av brott än andra (Brå, 2000; Brå, 2002). Personer som vistas på institution (exempelvis inom sjuk- eller kriminalvård) deltar heller inte i undersökningen. Generellt sett anses den här typen av undersökningar spegla förhållandena bland den vuxna normalbefolkningen (även om 16–17-åringar kan kategoriseras som barn/ungdomar).

Tillförlitlighet

I urvalsundersökningar består felkällorna av täckningsfel, urvalsfel, bortfall, mätfel och bearbetningsfel. I vilken utsträckning resultaten i undersökningen speglar den sanna bilden beror främst på mätfelens omfattning. Mätfel kan huvudsakligen orsakas av frågeformulärets utformning, omständigheter vid intervjutillfället, intervjuaren eller den svarande.¹³

För att minska mätfelen har omfattningen av formuläret begränsats och frågorna testats på flera sätt. Intervjuarna har utbildats särskilt för undersökningen och kan direkt hjälpa den tillfrågade och förklara om det uppstår tveksamheter. Frågeformuläret är inlagt i ett datasystem som gör att hopp mellan olika frågor med automatik sker på rätt sätt. Under intervjun knappar intervjuaren in svaren i datorn och felaktigheter kan till stor del kontrolleras direkt i systemet, vilket gör att bearbetningsfelen minimeras.

De huvudsakliga problemen gäller i stället de tillfrågades vilja och möjlighet att lämna sanna svar. Undersökningen innehåller frågor om känsliga händelser som den drabbade kanske inte vill berätta om. Det förmodas framför allt gälla olika typer av våldshändelser och sexualbrott, och särskilt de som inträffat i en nära relation. Men även andra frågor, exempelvis de om attityder, kan upplevas som svåra att besvara och det kan förekomma att den tillfrågade tar till ”socialt önskvärda” svar, exempelvis huruvida ett brott är anmält till polisen. Den tillfrågade kan också oavsiktligt svara fel för att han eller hon inte minns. Händelser kan förträngas, glömmas bort eller placeras fel i tiden. Händelser som gäller hushållet kan vara okända för den tillfrågade och händelser kan felaktigt bedömas som brott. Risken finns för såväl över- som underrapportering av antalet brottsliga händelser. I frågeavsnittet om utsatthet för brott används en referensperiod på ett år, vilket enligt tidigare erfarenheter bedömts lämpligt och också är den vanligaste vid den

---

¹³ De mätfel som kan förekomma är främst ett problem om de är systematiska, eftersom det kan leda till konstanta felskattningar. Det kan emellertid vara svårt att få en uppfattning om mätfelens storlek och riktning (se Björkman, 2000).

här typen av undersökningar (Gottfredsson och Hindelang, 1977). Det som skiljer NTU från många andra undersökningar av det här slaget är att utsatthet under föregående kalenderår efterfrågas medan andra undersökningar ofta efterfrågar utsatthet under de senaste tolv månaderna. Att intervjuerna genomförts under första hälften av år 2007 (februari-maj) minskar risken för felrapportering på grund av minnesfel, jämfört med om de hade genomförts vid ett senare tillfälle, längre ifrån referensperioden. Här bör dock noteras att händelser som kan ha inträffat upp till 17 månader innan undersökningstillfället efterfrågas i undersökningen.

I NTU ställs uppföljningsfrågor om maximalt tre brott per person. De brott för vilka uppföljningsfrågor ställs ligger till grund för redovisningarna av omständigheter kring brott, exempelvis relationen till gärningspersonen och typ av brottsplats. Personer som varit utsatta för ett stort antal brott får därmed svara på uppföljningsfrågor om endast en liten del av brotten som de uppger att de utsatts för. De brott som dessa personer har svarat på uppföljningsfrågor om får dock lika stor betydelse i beräkningarna som de brott som personer som utsatts för enstaka brott har svarat på frågor om. Därför finns det anledning att tro att det finns skevheter i redovisningarna av omständigheterna kring brott, exempelvis när det gäller kvinnors utsatthet för misshandel i hemmet. Utsatthet för våld i hemmet är, enligt tidigare forskning (se exempelvis Brå, 2002) ofta upprepad, varför misshandelsbrott mot kvinnor förmodligen sker i hemmiljö och av en närstående gärningsperson i större utsträckning än vad NTU visar.

De vanligaste metoderna vid offerundersökningar är besöksintervjuer eller postenkäter. Att, som i NTU, i stället använda telefonintervjuer, skulle kunna få som konsekvens att känsliga brott underrapporteras om den intervjuade inte får förtroende för intervjuaren per telefon eller om den omgivande miljön är störande. Det finns också en risk för mer ogenomtänkta svar vid telefonintervjuer jämfört med intervjuer vid besök. Som tidigare nämnts har flera åtgärder vidtagits för att minimera problem av detta slag, bland annat genomgår intervjuarna en särskild utbildning, och informationsbrev skickas ut med erbjudanden om att besvara frågorna vid ett självvalt tillfälle eller skriftligen i en postenkät. Ett skäl till att telefonintervjuer används är att de är betydligt mindre kostsamma än besöksintervjuer.

Tolkningsutrymme

Sammanfattningsvis representerar de närmare 15 000 personer, som besvarat frågorna i NTU 2007, mycket väl Sveriges befolkning i åldrarna 16–79 år. Detsamma gäller deras upplevelser av trygghet och inställningar till rättsväsendet – liksom deras erfarenheter av brott på nationell och regional nivå. För de flesta frågeområdena kan även en hel del resultat gällande skillnader mellan olika grupper i befolkningen med säkerhet studeras utifrån NTU 2007. Osäkerheten mellan olika grupper

gäller framför allt de mer ovanliga brottstyperna där antalet utsatta som intervjuats är lågt. Att bryta ned resultaten för flera undergrupper och samtidigt studera omständigheterna kring brotten, exempelvis unga män i storstäderna och deras utsatthet för allvarlig misshandel, är förknippat med stor osäkerhet i detta material därför att få observationer ger sämre skattningar. Den typen av resultat kommer på sikt emellertid att kunna belysas i olika fördjupningsstudier genom att material från flera undersökningsomgångar kan slås samman. Ju större antal utsatta och ju större skillnaderna är mellan olika grupper, desto mer statistiskt robusta är resultaten i denna rapport.

Jämförbarhet med tidigare NTU (2006)

Eftersom rapporten bygger på uppgifter från datainsamling nummer två inom ramen för NTU, finns nu vissa möjligheter att göra jämförelser bakåt i tiden. För de flesta frågeområdena presenteras 2007 års resultat tillsammans med motsvarande resultat från 2006. Man bör dock ha i åtanke att de två datainsamlingarna skiljer sig åt och att jämförelser bör göras med försiktighet. Skillnaderna mellan de två insamlingarna består huvudsakligen av olika urvalsstorlekar (10 000 personer år 2006 och 20 000 personer år 2007) och olika tidpunkter för datainsamling (andra delen av året 2006 och första delen av året 2007). Skillnader i resultaten mellan NTU 2006 och NTU 2007 kan betyda att en förändring har skett, men de kan också vara naturliga variationer kring en stabil nivå. Viktigt att notera är också att de två undersökningarnas referensperioder till viss del överlappar varandra för vissa frågeområden (se avsnittet Referensperioder nedan). Under rådande förutsättningar kan slutsatser om långsiktig trend därmed inte dras förrän fler datainsamlingar har genomförts.

Jämförbarhet med andra källor

Som tidigare framgått är NTU en av flera befintliga källor för att beskriva utsatthet för brott, trygghet och förtroende för rättsväsendet. Nedan följer korta beskrivningar av övriga källor på området samt något om jämförbarheten mellan dessa källor och NTU. Jämförelser med andra källor görs generellt sett inte i denna rapport, men då möjlighet finns kommer NTU att jämföras med andra relevanta källor i olika fördjupningsstudier framöver. I föregående rapport (Brå 2007c) jämfördes resultaten från den första undersökningsomgången med andra källor.

Den officiella kriminalstatistiken

Kriminalstatistiken består bland annat av brottsstatistiken, som grundar sig på polisanmäld brottslighet. Denna statistik beskriver brottsligheten endast i begränsad utsträckning eftersom långt ifrån alla brott anmäls till polisen. Det finns stora skillnader mellan olika typer av brott när det gäller hur väl de anmälda brotten speglar den faktiska brottsligheten (det vill säga de brott som faktiskt begås och som både anmäls respekti-

ve inte anmäls till polisen), vilket beror på att anmälningsbenägenheten varierar kraftigt mellan olika typer av brott. Statistiken påverkas också av de rutiner som finns för att registrera och räkna antalet brott, liksom av lagstiftningen.

I så stor utsträckning som det varit möjligt, har NTU:s frågor om utsatthet för brott formulerats så att de liknar anmälningsstatistikens definitioner. Likheten, och därmed jämförbarheten, är därför större än i andra undersökningar. Det huvudsakliga syftet är att på sikt kunna jämföra resultaten från NTU med kriminalstatistiken avseende brottslighetens *utveckling*. Däremot är direkta jämförelser av brottslighetens *omfattning*, åtminstone inledningsvis, inte lämpliga (se avsnittet om frågeinnehåll ovan).

ICVS/EU ICS – Internationella brottsofferundersökningen

Sverige deltar sedan början av 1990-talet i den internationella brottsofferundersökningen (ICVS, numera benämnd EU ICS). Syftet där är att skapa en standardiserad undersökning där de deltagande länderna använder samma frågeformulär, samma urvalsförfarande och samma metoder för bearbetning och analys av data. Den genomförs därför att det inte är möjligt att jämföra olika länders brottslighet utifrån den officiella kriminalstatistiken då olika länder har olika juridiska definitioner, rutiner för anmälningsupptagande, regler för antalsräkning och klassifikation av brott. ICVS är anpassad för att möta de behov som finns vid en internationell jämförelse, men resultaten är inte jämförbara med den svenska statistiken och endast i begränsad utsträckning med NTU. I ICVS ingår någon enstaka fråga om trygghet och inställning till polisen.

ULF – Undersökningar av levnadsförhållanden

SCB genomför *Undersökningar av levnadsförhållanden* (ULF), och som en del i ett mycket omfattande frågebatteri finns sedan 1978 ett antal frågor om trygghet och flera frågor om utsatthet för brott. Vart sjunde till åttonde år ställs också värdefulla uppföljningsfrågor till dem som utsatts för brott. Till skillnad från NTU är ULF inte utformad som ett direkt komplement till kriminalstatistiken. Kategoriseringar av brott och frågeformuleringar skiljer sig åt och jämförbarheten mellan de två materialen är därför begränsad. Som exempel kan nämnas att ULF i vissa fall inte skiljer mellan stöld och skadegörelse. Trots att frågorna i de flesta fall ställs på olika sätt i de två undersökningarna kan relevanta jämförelser göras för olika befolkningsgrupper, exempelvis för identifiering av särskilt utsatta grupper i befolkningen. På sikt kommer det också att vara möjligt att göra jämförelser när det gäller utvecklingen över tid.

Polisens trygghetsundersökningar

Många polismyndigheter genomför regelbundet lokala trygghetsundersökningar i kommuner och stadsdelar runtom i landet (se exempelvis

Litzén, 2006). Undersökningarna ger lokala mått på trygghet och utsatthet för brott men saknar en nationell referens att jämföra resultaten mot.

Vid utvecklingen av NTU har, i den mån det varit möjligt, frågorna utformats i enlighet med de lokala trygghetsundersökningarna. Därmed är en del jämförelser möjliga och de lokala undersökningarna har nu, tack vare NTU, i vissa avseenden en nationell referens.

Undersökningar om allmänhetens förtroende för rättsväsendet

I några undersökningar (exempelvis SOM-institutets, Eurobarometer och Svenskt Kvalitetsindex) studeras allmänhetens förtroende för rättsväsendet eller några av dess myndigheter. Fråge- och svarskonstruktioner skiljer sig emellertid en hel del åt och jämförbarheten är därför begränsad. Trots vissa skillnader i redovisning finns störst möjligheter till jämförelser av såväl nivå som utveckling för några av frågorna med SOM-institutets undersökning, som regelbundet undersöker allmänhetens förtroende för polisen och domstolarna och en rad andra samhällsinstitutioner.

Resultatredovisningen

I kapitlen 3–6 presenteras huvudresultaten uppdelat på områdena utsatthet för brott, trygghet och förtroende för rättsväsendet samt regionala (huvudsakligen länsvisa) jämförelser för dessa frågeområden. Samtliga grundresultat redovisas i tabellsammanställningar¹⁴ i slutet av varje kapitel, huvudsakligen utifrån redovisningsgrupper enligt nedan. Konfidenstervall och signifikansprövningar redovisas inte i denna rapport, med undantag för i kapitel 6 (regionala redovisningar). Anledningen till detta är att när urvalet är så stort som i NTU (20 000 individer) blir även mycket små skillnader statistiskt signifikanta, vilket kan ge missvisande betydelse åt mycket små skillnader som i realiteten saknar relevans.

Redovisningsgrupper

Ett viktigt syfte med NTU är att kunna beskriva utsattheten, tryggheten och inställningen till rättsväsendet för olika grupper i befolkningen. I denna rapport används följande bakgrundsinformation och redovisningsgrupper (antalet individer i undersökningen samt motsvarande andelar i befolkningen för dessa redovisningsgrupper återfinns i tabell 2A och 2B i slutet av detta kapitel):

---

¹⁴ I många av tabellerna redovisas svarsfördelningen i andelar i procent. Avrundning av procenttal innebär i vissa fall att svarsandelarna inte summerar upp till exakt 100 procent.

- *kön*
  - män
  - kvinnor
- *ålder* (åtta respektive fyra kategorier)
  - 16–19 år   16–24 år
  - 20–24 år   25–44 år
  - 25–34 år   45–64 år
  - 35–44 år   65–79 år
  - 45–54 år
  - 55–64 år
  - 65–74 år
  - 75–79 år
- *svensk/utländsk bakgrund*
  - svenskfödda med båda/en förälder inrikes född(a)
  - svenskfödda med båda föräldrarna utrikes födda
  - utrikes födda
- *utbildning, högsta*
  - förgymnasial
  - gymnasial
  - eftergymnasial
- *familjetyp*
  - sammanboende med barn
  - sammanboende utan barn
  - ensamstående med barn
  - ensamstående utan barn
- *bostadstyp*
  - småhus
  - flerfamiljshus
- *boendeortens storlek/urbaniseringsgrad, utifrån H-regioner¹⁵*
  - storstäder (Stockholm, Göteborg och Malmö)
  - större städer
  - mindre städer/landsbygd
- *regional indelning*
  - Sveriges 21 län

Man bör ha i åtanke att redovisningsgrupperna i vissa fall samvarierar med varandra. Som ett exempel på detta kan nämnas att det finns ett samband mellan ålder och utbildningsnivå. Det är framför allt äldre personer och mycket unga personer som har förgymnasial utbildning som högsta utbildningsnivå. För resultatredovisningen kan sådana samband innebära att en bakgrundsfaktor (exempelvis utbildningsnivå) ser

---

¹⁵ H-regioner (H=Homogena med avseende på befolkningsunderlaget) är en gruppering av kommuner efter lokalt och regionalt befolkningsunderlag, längs skalan storstad–glesbygd. H-regionerna uppdateras med några års mellanrum; föreliggande uppdatering har gjorts 2003 (beräknad på befolkningen 2002-12-31). Källa: SCB, MIS2003:1, Regionala indelningar i Sverige.

ut att ha ett samband med en undersökningsvariabel (exempelvis utsatthet för brott), trots att den egentligen fångat upp effekten av en annan bakgrundsfaktor (exempelvis ålder).

De flesta uppgifterna om personernas bakgrund hämtas från register. Det är endast uppgifterna om familjeförhållande och boendeform som det ställs frågor om i NTU. I de fall registeruppgifter saknas för utbildningsnivå ställs också frågor om detta. Dessa och övriga förhållanden som används för att studera olika grupper framgår av tabellredovisningarna. Andra begrepp och mått som används i redovisningen beskrivs i det sammanhang där de används. Några enheter beskrivs emellertid nedan.

Några redovisningsenheter

I resultatredovisningen för utsatthet för brott bör man vara uppmärksam på att redovisningsenheterna – och därmed redovisningssättet – skiljer sig åt för de olika typerna av brott. De olika redovisningsenheterna bidrar till att ge svar på några av de grundläggande frågeställningarna i undersökningen.

- **Personer i befolkningen som utsatts för brott**

För att undersöka hur många personer i befolkningen som utsatts för brott mot person (misshandel, hot, sexualbrott, personrån och trakasserier) samt bedrägerier, efterfrågas endast den egna utsattheten. Resultaten för dessa brottstyper redovisas således utifrån andelen *personer i befolkningen* som utsatts under ett givet kalenderår.

- **Hushåll som utsatts för brott**

När det gäller brotten mot egendom, med undantag för bedrägerier, (det vill säga stöld av bil, stöld ur eller från motordrivet fordon, stöld av cykel samt bostadsinbrott) är det i stället hela hushållets utsatthet som efterfrågas. Resultaten för dessa brottstyper redovisas utifrån andelen *hushåll i befolkningen* som utsatts under år 2006.¹⁶

- **Antalet brott (händelser)**

För varje brottstyp frågas hur många gånger händelsen inträffat under föregående kalenderår, vilket syftar att ge svar på frågeställningen hur många brott befolkningen utsatts för. Utifrån uppgiften om antalet gånger händelsen ägt rum skattas *antalet brottsändelser i befolkningen*. Svaren begränsas inte av fasta intervaller men det finns ett tak (maximalt kan mellan 20 och 365 händelser anges beroende på brottstyp). För brottstyperna hot, misshandel och sexualbrott kan

---

¹⁶ I kapitel 6 (regionala redovisningar) redovisas dock inte hushållets utsatthet då all redovisning, av undersökningstekniska skäl, sker på individnivå. I detta fall studeras alltså *individer* som har erfarenhet av olika brottstyper, bland annat med anledning av att deras *hushåll* har utsatts för något egendomsbrott. I kommande rapporter planeras dock redovisningen att ske på samma sätt för samtliga frågeområden.

upp till 365 brott anges. För att skattningarna av förekomst (antal brott) i befolkningen ska bli mer stabila för dessa brottstyper, räknas höga antal ner till 52 tillfällen (vilket i genomsnitt motsvarar ett tillfälle per vecka). Därmed bedöms enskilda individer i urvalet som uppger en extremt hög utsatthet få en mer begränsad inverkan på resultaten, samtidigt som effekten av höga nivåer av upprepad utsatthet inte ignoreras i skattningarna av brottslighetens omfattning.

Både i internationella och nationella undersökningar (se exempelvis Home Office, 2006; Planty & Strom, 2007 och SCB, 2004) används emellertid ett betydligt mer restriktivt förhållningssätt då endast 5–6 brott per person och brottstyp räknas med. Att, som i NTU, inkludera så mycket som 52 händelser per person och brottstyp innebär att enskilda personer som medverkar i undersökningen och som uppger en hög utsatthet får en stor inverkan på skattningarna av det totala antalet brott i befolkningen. Beroende på hur många personer med mycket hög upprepad utsatthet som kommer med i urvalet kan skattningarna av antalet brott variera kraftigt från år till år. I stället för att underskatta antalet brott som medborgarna utsätts för har man dock valt att acceptera viss instabilitet i skattningarna av antalet brott i NTU. Dessa förutsättningar bör tas i beaktande när resultat från olika mättillfällen jämförs. Skattningarna av andelen utsatta personer och andelen personer som är upprepat utsatta för brott påverkas dock inte.

Referensperioder

Undersökningens frågeområden undersöker förhållanden under varierande tidsperioder. Detta framgår löpande i resultatredovisningen, men en sammanfattande beskrivning ges nedan.

- **Utsatthet för brott**

Referensperioden när det gäller utsatthet för brott är *föregående kalenderår* (i detta fall år 2006). I avsnittet om brottsoffers erfarenheter av kontakter med rättsväsendet redovisas erfarenheter under de *senaste tre åren* (från intervjutillfället).

- **Trygghet**

I kapitlet om trygghet redovisas resultat gällande oro för olika typer av brott för de *senaste tolv månaderna* (räknat från intervjudatum). På frågorna om man varit vittne till misshandel eller att någon anhörig utsatts för brott under det senaste året avses *föregående kalenderår* (2006). Här bör noteras att de två undersökningar som hittills genomförts överlappar varandra i detta avseende då de genomfördes med endast cirka ett halvårs mellanrum. De mer övergripande frågorna avser den uppfattning som intervjupersonen har vid *intervjutillfället*.

- **Förtroende för rättsväsendet**

I frågeavsnittet om allmänhetens förtroende för rättsväsendet efterfrågas intervjupersonens uppfattning vid *intervjutillfället*.

- **Regionala redovisningar**

För de regionala redovisningarna används samma referensperioder som ovan för respektive frågeområde. För att kunna presentera resultat som bygger på fler observationer redovisas här emellertid de två undersökningarna (NTU 2006 och NTU 2007) sammanslaget, vilket exempelvis innebär att för utsatthet för brott redovisas utsatthet under både år 2005 och 2006. Även här redovisas frågor som avser de senaste tolv månaderna med viss tidsmässig överlappning (se punkten Trygghet ovan).

Tabeller

Tabell 2 A. Antal individer som medverkat i NTU 2007 samt populationsstorlekar för redovisningsgrupperna ålder, kön och svensk/utländsk bakgrund.

Redovisningsgrupp	Antal individer i undersökningsmaterialet (n)*	Antal individer i populationen (N)*
Samtliga, 16–79 år	14 945	7 017 910
Ålder		
16–19 år	1 840	564 389
20–24 år	1 738	534 943
25–34 år	2 659	1 092 500
35–44 år	2 158	1 297 621
45–54 år	1 909	1 149 615
55–64 år	2 078	1 216 606
65–74 år	1 455	839 827
75–79 år	1 108	322 409
Kön och ålder		
Män	7 332	3 528 108
16–19 år	925	299 961
20–24 år	892	288 335
25–34 år	1 311	543 378
35–44 år	1 126	691 549
45–54 år	900	559 597
55–64 år	1 007	603 979
65–74 år	688	402 864
75–79 år	483	138 445
Kvinnor	7 613	3 489 802
16–19 år	915	264 428
20–24 år	846	246 609
25–34 år	1 348	549 122
35–44 år	1 032	606 072
45–54 år	1 009	590 018
55–64 år	1 071	612 627
65–74 år	767	436 963
75–79 år	625	183 964
Svensk/utländsk bakgrund		
Svenskfödda med		
– båda/en förälder inrikes född(a)	11 974	5 506 597
– båda föräldrarna utrikes födda	1 301	468 136
Utrikesfödda	1 670	1 043 177

Tabell 2 A fortsätter på nästa sida.

Fortsättning tabell 2 A. Antal individer som medverkat i NTU 2007 samt populationsstorlekar för redovisningsgrupperna utbildningsnivå, familjetyp, bostadstyp samt boendeort.

Redovisningsgrupp	Antal individer i undersökningsmaterialet (n)*	Antal individer i populationen (N)*
Samtliga, 16–79 år	14 945	7 017 910
Utbildning (högsta)		
Förgymnasial	4 336	1 796 257
Gymnasial	6 009	2 940 661
Eftergymnasial	4 105	2 125 863
Familjetyp		
Sammanboende utan barn	5 433	2 638 400
Sammanboende med barn	3 009	1 677 876
Ensamstående utan barn	5 876	2 351 202
Ensamstående med barn	598	336 273
Bostadstyp		
Småhus	8 334	3 924 252
Flerfamiljshus	6 500	3 048 955
Boendeort		
Storstad	4 610	2 544 786
Större stad	5 489	2 492 527
Mindre stad/landsbygd	4 846	1 980 597

* För totalbefolkningen samt för kön och ålder anges det faktiska antalet individer i populationen vid tillfället för urvalsdragningen. För övriga redovisningsgrupper anges skattningar utifrån uppgifter som inhämtats från register vid andra tillfällen under undersökningsåret alternativt föregående kalenderår och i vissa fall utifrån hur de tillfrågade har besvarat de bakgrundsfrågor som avses (se den tekniska rapporten för Nationell trygghetsundersökning, Brå, 2008:5).

Tabell 2B. Antal individer som medverkat i NTU 2006 och NTU 2007 (sammanslaget) samt populationsstorlekar (i genomsnitt för de två undersökningsåren) för redovisningsgruppen län.

	Antal individer i undersökningsmaterialet (n) totalt 2006 och 2007	Antal individer i populationen (N) i genomsnitt (2006 och 2007)
Totalt (riket)	22 632	6 981 514
Stockholms län	4 026	1 463 321
Uppsala län	796	237 563
Södermanlands län	635	201 228
Östergötlands län	1 080	319 825
Jönköpings län	832	249 410
Kronobergs län	558	136 223
Kalmar län	600	180 697
Gotlands län	584	44 434
Blekinge län	784	117 198
Skåne län	2 532	902 517
Hallands län	735	214 924
Västra Götalands län	3 384	1 180 711
Värmlands län	698	210 840
Örebro län	699	210 334
Västmanlands län	626	201 429
Dalarnas län	685	211 772
Gävleborgs län	726	214 009
Västernorrlands län	653	188 402
Jämtlands län	617	96 746
Västerbottens län	708	201 505
Norrbottens län	674	198 429

3 Utsatthet för brott

I detta kapitel redovisas grundläggande resultat från den andra omgången av NTU om egen respektive det egna hushållets utsatthet för brott, huvudsakligen under år 2006. Huvudresultaten, såsom utsatthet för olika typer av brott mot bakgrund av faktorer som kön, ålder, familje- och boendeförhållande presenteras i genomgången på liknande sätt som i föregående årsrapport (Brå, 2007c).¹⁷ Genomgången av de enskilda brottstyperna inleds med en sammanställning av utsattheten inom kategorierna *brott mot person respektive brott mot egendom*.¹⁸ Utöver detta presenteras också resultat för några av de *omständigheter kring brotten* som de utsatta personerna i NTU har besvarat frågor om.¹⁹ När det gäller *upprepad utsatthet för brott* redovisas även mer utförliga resultat än i föregående rapport. I slutet av kapitlet finns ett mer utförligt och systematiskt tabellunderlag (tabell 3A–3H).

Utifrån NTU 2007 är det möjligt att, för första gången, presentera resultat om brottsoffers erfarenheter av *kontakter med rättsväsendet* på olika nivåer i rättskedjan. Det rör sig exempelvis om hur kontakten med polis, domstol och åklagare upplevts. Dessutom presenteras för första gången även resultat med en *regional uppdelning* på länsnivå. Denna redovisning sker samlat med regionala redovisningar för de övriga frågeområdena i NTU (kapitel 6).

NTU har nu genomförts vid två tillfällen (2006 och 2007) och därmed finns början till en tidsserie för de flesta av undersökningens frågeområden. De insamlade materialen tillåter emellertid inte att i detta läge fokusera på trender i brottslighetens *utveckling* – dels för att enbart två mätpunkter inte ger en möjlighet att bedöma en mer långsiktig utveckling, dels för att de två datainsamlingarna dessutom skiljer sig åt i flera avseenden (se kapitel 2). Resultaten i kapitlet kommer dock, i de fall det är möjligt, att ställas i relation till motsvarande resultat från föregående undersökning.

---

¹⁷ Vilka befolkningsgrupper som redovisas varierar för olika brottstyper. Generellt gäller att för samtliga brott mot person samt för bedrägeri redovisas skillnader mot bakgrund av kön och ålder, utbildning, svensk/utländsk bakgrund samt familje- och boendeförhållanden. För brott mot egendom (förutom bedrägeri) redovisas skillnader enbart utifrån hushållsrelaterade bakgrundsfaktorer såsom familje- och boendeförhållanden. Detta med anledning av att de tillfrågade för dessa brottstyper svarar på frågor om hela hushållets utsatthet, medan individbaserade bakgrundsuppgifter endast finns tillgängliga för de tillfrågade. En komplett bild av vilka som utsätts för brott mot egendom kan därför inte ges på individnivå varför redovisningen sker på hushållsnivå.

¹⁸ Uppdelningen mellan brott mot person och brott mot egendom görs genomgående i resultatredovisningen. För brott mot person avser redovisningen utsatthet bland *individer* i befolkningen (16–79 år). När det gäller brott mot egendom, med undantag för bedrägeri, redovisas resultat avseende utsatthet bland *hushåll* i landet (där minst en person är i åldern 16–79 år).

¹⁹ Som tidigare nämnts (se kapitel 2) inhämtas inte ytterligare information om samtliga brott som rapporteras i NTU. Det innebär att redovisningar av *omständigheterna* kring brotten baseras på det urval av brott för vilka sådan information finns (se vidare *Teknisk rapport för Nationella trygghetsundersökningen 2007, Brå 2008:5*)

De olika avsnitten i kapitlet belyser de tio olika brottstyper som efterfrågas i NTU, nämligen *hot, misshandel, sexualbrott, personrån, trakasserier, bostadsinbrott, bilstöld, stöld ur eller från fordon, cykelstöld och bedrägeri*. Som tidigare nämnts, utgör de utvalda brottstyperna drygt 40 procent av det totala antalet anmälda brott mot brottsbalken.²⁰ Utöver de specificerade brottstyperna frågas även om utsatthet för något *annat brott*, vilket till viss del torde täcka in övriga brott som drabbar enskilda personer.

Viktigt att tänka på i detta sammanhang är att man bör utgå från att det finns skillnader mellan den faktiska och den uppgivna utsattheten, trots att en mängd åtgärder har vidtagits för att de utvalda personerna ska kunna och vilja berätta om de händelser som det frågas om. Lika väl som att personer som drabbats av brott kan välja att inte anmäla brottet till polisen, kan de också välja att inte berätta om utsattheten i en frågeundersökning. Den tillfrågade kan också oavsiktligt svara fel för att han eller hon inte minns. Händelser kan förträngas, glömmas bort eller placeras fel i tiden. Frågeundersökningar av det här slaget fångar emellertid upp väsentliga delar av den brottslighet som kommer respektive inte kommer till polisens kännedom.

Man bör även ha i åtanke att frågeundersökningar i första hand fångar upp de tillfrågades *erfarenheter, upplevelser och egna bedömningar*. Frågorna om utsatthet för brott följer, i så stor utsträckning det varit möjligt, kriminalstatistikens definitioner. Det betyder emellertid inte att undersökningen fångar in alla eller enbart de brott som efterfrågas. De tillfrågade kan ha varit utsatta för händelser som enligt brottsbalken inte definieras som brott (vilket exempelvis kan gälla i vissa fall av upplevda hot eller trakasserier), men som uppfattats som brott av den drabbade. Man kan också ha varit utsatt för en brottslig handling utan att själv ha definierat händelsen som ett brott. Mot bakgrund av dessa förutsättningar är det inte lämpligt att direkt jämföra *nivåer* av utsatthet eller *antalet skattade händelser* i NTU med kriminalstatistiken för ett givet år (se vidare kapitel 2).

NTU belyser i huvudsak utsatthet för brott i Sverige, men det händer naturligtvis att de tillfrågade har utsatts för brott utomlands, och även denna utsatthet ingår i de redovisade resultaten. Andelen brott som de tillfrågade utsatts för utomlands är relativt liten för de flesta brottstyper, med undantag för personrån. Enligt de utsatta i NTU har 14 procent av personrånen skett utomlands under år 2006.

Enligt NTU uppger 26 procent av individerna i befolkningen (16–79 år) att de själva eller deras hushåll har utsatts för något brott (det vill säga för någon eller några av de tio brottstyperna och/eller för något annat brott) under år 2006. Denna andel är oförändrad jämfört med föregående undersökning som belyste utsatthet under år 2005. *Annat*

---

²⁰ Bland det totala antalet brott mot brottsbalken ingår även brott som inte drabbar enskilda personer, exempelvis butiksstölder, bedrägerier mot företag och inbrott i offentliga lokaler.

brott (vilket 4 procent av de tillfrågade uppger sig ha drabbats av under år 2006) kan innehålla både brott mot egendom och brott mot person. Någon närmare redovisning av *annat brott* görs inte fortsättningsvis i denna rapport.

Hur fördelningen mellan det totala *antalet rapporterade brott* av de tio specificerade brottstyperna ser ut framgår av figur 3.1. Figuren visar att av de brottstyper som efterfrågas i NTU utgör brott mot person²¹ 66 procent av de rapporterade händelserna medan brott mot egendom²² utgör 34 procent.

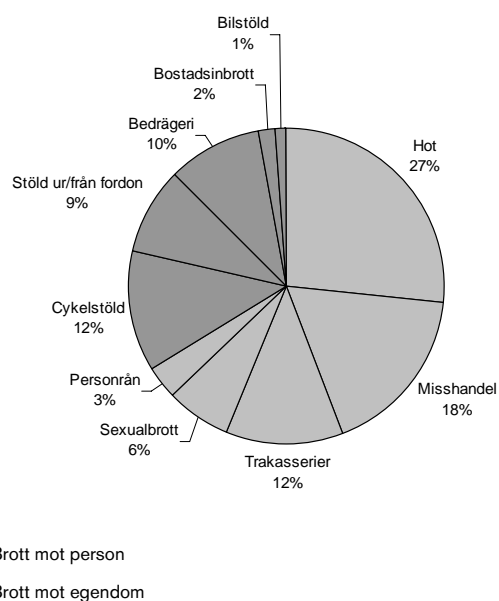
För att ge en övergripande jämförelse med den officiella kriminalstatistiken redovisas i figur 3.2 uppgifter för anmälda brott av motsvarande brottstyper som efterfrågas i NTU. Här framgår att andelen anmälda brott mot person är betydligt mindre i förhållande till andelen anmälda brott mot egendom än vad som framkommer i NTU. Bland de anmälda brotten i kriminalstatistiken utgör brott mot egendom 61 procent medan brott mot person utgör 39 procent. Av det totala antalet brott som de tillfrågade uppger att de utsatts för består alltså huvuddelen av brott mot person, medan de brott som anmäls till polisen huvudsakligen utgörs av brott mot egendom. Resultaten indikerar således att den dolda brottsligheten är större för brott mot person än för brott mot egendom. Det är dock viktigt att notera att dessa två källor inte är helt jämförbara²³ samt att resultaten från NTU även kan innehålla händelser som enligt brottsbalken inte definieras som brott (se ovan).

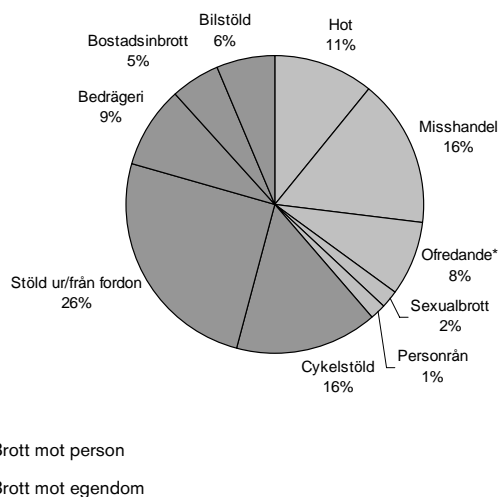
²¹ I *brott mot person* ingår i NTU *hot, misshandel, sexualbrott, personrån och trakasserier*.

²² I *brott mot egendom* ingår i NTU *bostadsinbrott, bilstöld, stöld ur eller från fordon, cykelstöld och bedrägeri*.

²³ I den officiella kriminalstatistiken ingår även brott som drabbar andra än enskilda personer, exempelvis bedrägerier mot företag, myndigheter m.fl.

Figur 3.1. Fördelning av det totala antalet brott i befolkningen (16–79 år) under år 2006 enligt NTU.

*Trakasserier ingår inte som en egen brottstyp i kriminalstatistiken, varför andelen ofredandebrott i stället redovisas i denna jämförelse.

Figur 3.2. Fördelning av det totala antalet anmälda brott enligt den officiella kriminalstatistiken (Brå, 2007a) under år 2006. Avser de brottstyper som ingår i NTU.

Brott mot person

Resultat i korthet

- En tiondel av befolkningen (16–79 år) uppger att de utsatts för något eller några brott mot person under år 2006.
- Generellt är yngre betydligt mer utsatta för brott mot person än andra åldersgrupper. För trakasserier är skillnaderna dock inte lika stora mellan olika åldersgrupper.
- Män utsätts främst för misshandel och personrån medan kvinnor i större utsträckning utsätts för sexualbrott och trakasserier. Hot drabbar män och kvinnor i ungefär samma utsträckning.
- Cirka en fjärdedel av brotten mot person uppges vara polisanmälda. Allvarlig misshandel och personrån anmäls i störst utsträckning och sexualbrott i minst utsträckning.
- En stor andel av brottsligheten drabbar en liten del av befolkningen. Närmare hälften av brotten mot person under år 2006 drabbar den lilla grupp som utsatts för fem eller fler brott mot person under samma period.

Inom kategorin *brott mot person* ingår i NTU brottstyperna *hot, misshandel, sexualbrott, personrån* och *trakasserier*. Sammantaget uppger var tionde person (11 procent) i befolkningen (16–79 år) att de utsattes för något eller några av dessa brott under år 2006. Vid skattning av antal brott för hela befolkningen handlar det om närmare 1,8 miljoner brotts handlingar. Jämfört med resultaten från föregående undersökning (Brå 2007c) har andelen utsatta i befolkningen minskat något, medan skattat antal brott i befolkningen har ökat något.²⁴ Att det totala skattade antalet brott varierar från år till år är dock troligtvis en effekt av slumpmässiga variationer i hur många upprepat utsatta individer som deltar i undersökningen (se kapitel 2).

Andelen utsatta för dessa olika brottstyper framgår av tabell 3.1.²⁵ De brottstyper mot person som uppges i störst utsträckning är hot och trakasserier, vilket närmare fem procent uppger att de utsatts för under år 2006. Utsatthet för sexualbrott och personrån uppges i lägst utsträckning, av cirka en procent. Däremellan kommer misshandel, vilket 2,5 procent uppger att de utsatts för.

²⁴ Förändringar i befolkningen kan vara upphov till skillnader av det här slaget. En befolkningsökning innebär fler personer totalt sett i undersökningspopulationen och om *antalet personer* som utsätts för brott skulle vara oförändrat, blir *andelen utsatta* i befolkningen lägre. Den befolkningsökning som skett mellan de två mätpunkterna förklarar dock inte hela minskningen i skattad andel utsatta personer. Mellan mätningarna 2006 och 2007 har också *skattat antal personer* som utsatts för brott mot person minskat.

²⁵ För personrån, allvarlig misshandel och andel anmälda händelser har resultaten avseende utsatthet 2005 justerats från tidigare publicerad NTU-rapport (Brå 2007c). För en utförlig beskrivning av detta hänvisas till den tekniska rapporten (Brå, 2008).

Antalet händelser i befolkningen (16–79 år) har skattats utifrån uppgifter från de utsatta om hur många gånger de har drabbats av respektive brottstyp. Eftersom hot är den brottstyp som störst andel av befolkningen utsatts för och utsatthet för personrån uppges i minst utsträckning, är det förväntat att antalet skattade händelser är flest för hot, medan antalet personrån är lägst. En stor andel utsatta för en viss brottstyp innebär generellt ett högre antal skattade händelser i befolkningen, men det finns vissa variationer beroende på hur vanligt det är att enskilda personer drabbas av samma typ av brott vid flera tillfällen. Som ett exempel på detta kan sexualbrott och personrån jämföras, vilket 0,8 respektive 1,1 procent uppges att de utsatts för under år 2006. Andelen utsatta för dessa brottstyper är alltså ungefär lika stor, medan antalet skattade sexualbrott är betydligt högre (173 000) än antalet personrån (93 000), vilket beror på att upprepad utsatthet för sexualbrott uppges i större utsträckning än upprepad utsatthet för personrån.

Tabell 3.1. Utsatthet i befolkningen (16–79 år) för olika typer av brott mot person år 2005 och 2006 samt skattat antal händelser och andel polisanmälda händelser år 2006 enligt NTU.

	Andel utsatta i procent		Skattat antal utsatta personer i befolkningen		Skattat antal händelser i befolkningen	Andel anmälda händelser i procent
	2005	2006	2005	2006	2006	2006
Samtliga brott mot person	11,2	10,5	778 000	740 000	1 772 000	25
Hot	4,6	4,6	320 000	321 000	716 000	22
Misshandel	2,7	2,5	189 000	175 000	470 000	33
därav allvarlig ¹	0,8	0,6	53 000	39 000	78 000	63
Sexualbrott	0,9	0,8	64 000	54 000	173 000	17
Personrån	1,0	1,1	68 000	74 000	93 000	44 ²
Trakasserier ³	5,2	4,6	360 000	320 000	320 000 ⁴	19 ⁵

¹ Avser misshandel som varit så allvarlig att den lett till besök hos läkare, sjuksköterska eller tandläkare.

² Andel anmälda personrån av personrån som begåtts i Sverige.

³ Eftersom frågan om trakasserier har omformulerats något mellan de två mättillfällena, bör jämförelser av resultaten gällande utsatthet under år 2005 respektive år 2006 göras med försiktighet (se vidare avsnittet om trakasserier).

⁴ Skattat antal utsatta personer.

⁵ Andel utsatta som polisanmält en eller flera händelser.

Av tabell 3.1 framgår slutligen att en fjärdedel av de brott mot person som rapporterats i NTU 2007 uppges vara polisanmälda.²⁶ Andelen anmälda händelser varierar dock kraftigt mellan de olika brottstyperna. De brottstyper som uppges vara anmälda i störst utsträckning är personrån och misshandel, och i synnerhet misshandel som varit så allvarlig att den lett till besök hos läkare, sjuksköterska eller tandläkare. Trots en relativt hög anmälningsbenägenhet uppges närmare 40 procent av de allvarliga misshandelsbrotten inte vara anmälda till polisen. Personrån är förmodligen också ofta är ett förhållandevis allvarligt brott men anmäls *inte* till polisen i närmare 60 procent av fallen, enligt de utsatta i NTU. Trakasserier²⁷ och hot uppges vara polisanmälda i ungefär samma utsträckning. Omkring en femtedel (20 procent) av dessa brott sägs vara anmälda.

Allvarliga sexualbrott hör till de mest integritetskränkande brotten. NTU omfattar emellertid ett brett spektrum av sexualbrott, vilket innebär att såväl lindrigare som allvarligare händelser ingår. Eftersom NTU inte med säkerhet fångar in alla typer av sexualbrott som omfattas av kriminalstatistiken, ges troligen inte heller en komplett bild av anmälningsbenägenheten. Resultaten indikerar dock att en mycket liten andel (17 procent år 2006) av sexualbrotten anmäls till polisen.

För flertalet brottstyper finns betydande skillnader mellan *skattat antal anmälda brott* enligt NTU och det *faktiska antalet anmälda brott* enligt anmälningsstatistiken. I huvudsak består skillnaderna av att skattningarna av andelen anmälda brott enligt NTU genererar betydligt högre siffror än vad som framkommer i anmälningsstatistiken. Dessa skillnader kan exempelvis bero på att utsatta personer har en *uppfattning* om att brottet är polisanmält (trots att det inte behöver vara det), exempelvis för att de kanske varit i *kontakt* med polisen vid något tillfälle. Det kan också uppfattas som "socialt önskvärt" att uppges att ett brott är polisanmält. Som konstaterats ovan är direkta nivåjämförelser mellan dessa två källor inte lämpliga, vilket gäller även i detta avseende. Orsakerna till dessa skillnader är emellertid något som kommer att ges större utrymme och belysas närmare i kommande fördjupningsstudier.

När den samlade utsattheten för brott mot person studeras, framträder inte skillnader som finns mellan olika befolkningsgrupper. Vid en

---

²⁶ Att en person som utsätts för ett brott väljer att anmäla respektive inte anmäla händelsen till polisen kan bland annat bero på vilken typ av brott man utsätts för, brottets allvarlighetsgrad och relationen till gärningspersonen (Brå 2006). När det gäller sexual- och våldsbrott visar tidigare kunskap att brott som begås på privat plats (i synnerhet den drabbades bostad) och där gärningspersonen och den drabbade är bekanta eller närstående, anmäls i lägre utsträckning till polisen än då gärningspersonen är okänd och/eller brottet begås på allmän plats (Walby och Myhill 2001). Som tidigare nämnts, förmodas detsamma gälla när det handlar om att över huvud taget berätta om utsattheten. Detta är något som kommer att belysas särskilt i en kommande fördjupningsstudie.

²⁷ När det gäller trakasserier inhämtas inte information om varje enskild händelse i NTU och därför kan en skattning av antal anmälda händelser inte göras. I stället redovisas *andel utsatta* som har anmält *en eller flera händelser* till polisen.

första jämförelse (tabell 3A i slutet av kapitlet) framgår exempelvis att män och kvinnor drabbas av brott mot person i ungefär samma utsträckning (10,3 respektive 10,8 procent). Vid jämförelser mellan de olika brottstyperna framträder emellertid en bild som visar att utsatthet för de enskilda brottstyperna ser olika ut för män och kvinnor. Detta belyses närmare i följande avsnitt om de olika typerna av brott mot person.

Hot

För att belysa omfattningen av utsatthet för hot ställs frågan:

*Blev du under förra året (2006) hotad på ett sådant sätt, att du blev rädd?*²⁸

Enligt resultaten i NTU uppger 4,6 procent att de utsattes för hot under år 2006, vilket motsvarar cirka 320 000 personer i befolkningen (16–79 år). Uppskattningsvis handlar det om drygt 700 000 händelser av hot (tabell 3.1). De flesta av de utsatta uppger att det har rört sig om *en* händelse under år 2006. Förekomsten av ett fåtal personer med hög grad av upprepad utsatthet har dock resulterat i att skattat antal händelser i befolkningen är större jämfört med föregående undersökning (se tabell 3D i slutet av kapitlet). I övrigt ser resultaten gällande utsatthet för hot ut på liknande sätt som under år 2005.

Skillnader mellan olika grupper

Män och kvinnor uppger att de utsatts för hot i ungefär samma utsträckning (tabell 3.2) och det finns inte heller några skillnader mellan kvinnor och män inom olika åldersgrupper. Undantag är åldersgruppen 25–44 år där kvinnor i år uppger en högre utsatthet än män. Denna skillnad uppvisades inte för år 2005. I övrigt såg resultat gällande mäns och kvinnors utsatthet för hot ut på liknande sätt i föregående mätning.

---

²⁸ Personrån, misshandel och sexualbrott som även innehållit hot inkluderas inte här. Dessa händelser redovisas under respektive annan brottstyp.

Tabell 3.2. Utsatta för hot år 2005 och 2006 enligt NTU. Särredovisning efter kön och ålder. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent.

	Utsatta för hot			Utsatta för hot	
	2005	2006		2005	2006
Samtliga, 16–79 år	4,6	4,6	Samtliga, 16–79 år	4,6	4,6
ÅLDER			KÖN OCH ÅLDER		
16–19 år	8,4	8,2	Män	4,6	4,2
20–24 år	8,7	9,7	16–24 år	8,2	8,7
25–34 år	5,3	5,8	25–44 år	5,4	4,3
35–44 år	5,5	4,8	45–64 år	3,3	3,2
45–54 år	4,5	4,1	65–79 år	1,7	1,4
55–64 år	2,5	2,9			
65–74 år	1,9	1,4	Kvinnor	4,6	4,9
75–79 år	0,9	1,1	16–24 år	8,9	9,1
			25–44 år	5,4	6,3
			45–64 år	3,6	3,7
			65–79 år	1,5	1,3

De yngre åldersgrupperna uppger i störst utsträckning att de utsatts för hot och ju äldre åldersgrupp som studeras, desto lägre är utsattheten. I de yngsta åldersgrupperna uppger närmare var tionde att de utsatts, medan drygt en procent bland de äldsta har utsatts. Skillnader mellan olika åldersgrupper när det gäller utsatthet för hot ser ut på liknande sätt som i föregående undersökning.

Vidare visar resultaten att det även finns skillnader mellan andra befolkningsgrupper när det gäller utsatthet för hot (tabell 3A). Ungefär dubbelt så stor andel av de ensamstående (både med och utan barn) uppger att de utsatts för hot jämfört med sammanboende personer. Samma förhållande gäller för bostadstyp: dubbelt så stor andel av boende i flerfamiljshus jämfört med boende i småhus rapporterar utsatthet för hot under år 2006. När boendeort studeras uppges utsatthet för hot i störst utsträckning av personer boende i storstad och i lägst utsträckning av personer som bor i mindre städer eller på landsbygd. När det gäller svensk/utländsk bakgrund och utbildningsnivå framträder däremot inga tydliga skillnader.

Omständigheter kring hot

Utöver ovannämnda bakgrundsfaktorer, finns det i NTU andra aspekter av utsatthet, som belyser omständigheterna kring själva brottet. För sådana omständigheter utgår redovisningarna, som tidigare nämnts, från antalet *händelser* i stället för antalet *utsatta personer*.

Allmän plats uppges vara den vanligaste brottsplatsen när det gäller hot: 40 procent av de hot som de tillfrågade i NTU har besvarat frågor

om, uppges ha skett på allmän plats (tabell 3.3). Närmare 30 procent av hoten uppges ha ägt rum på den utsattas arbetsplats eller skola och knappt en fjärdedel i en bostad. I stora drag såg fördelningen ut på liknande sätt under år 2005, men några skillnader kan noteras: andelen hot som uppges ha skett på allmän plats har minskat medan andelen hot som uppges ha ägt rum i en bostad och på annan plats har ökat.

Tabell 3.3. Typ av brottsplats för hot år 2005 och 2006 enligt NTU. Särredovisning efter kön. Andel händelser i procent.

Andel av totalt antal hot	Totalt		Män		Kvinnor	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Allmän plats	45	40	51	50	37	31
Arbete/skola	31	29	28	24	35	32
Bostad	19	24	15	16	23	30
Annan plats	5	8	6	9	4	7

I tabell 3.3 framgår också att män i större utsträckning än kvinnor uppger att de utsatts för hot på allmän plats medan kvinnor i större utsträckning uppger att de blivit hotade i bostadsmiljö eller på sin arbetsplats/skola. Skillnaderna mellan män och kvinnor har dessutom ökat i detta avseende. För de händelser där män utsatts för hot ser fördelningen mellan olika typer av brottsplatser ut på liknande sätt som i föregående undersökning. Däremot har de kvinnor som utsatts för hot under 2006 uppgett en högre andel utsatthet i bostadsmiljö än de kvinnor som utsattes för hot under 2005. Detta innebär att andelen kvinnor som uppger att de utsatts i bostadsmiljö år 2006 är cirka dubbelt så stor som motsvarande andel bland män.

Att utsättas för hot i samband med *yrkesutövning* har uppskattningsvis drabbat cirka 1,5 procent av befolkningen i yrkesverksam ålder (20–64 år) under år 2006. Detta motsvarar närmare 80 000 personer.

Gärningspersonen uppges i störst utsträckning ha varit helt okänd för den som utsatts för hot, vilket framgår i tabell 3.4. Kvinnor uppger i större utsträckning än män att de utsatts för hot av en närstående eller en bekant person medan män oftare utsätts av en helt okänd person. Andelen utsatta för hot som uppger att gärningspersonen var helt okänd har minskat mellan 2005 och 2006 enligt NTU, medan andelarna som uppger att de utsatts av närstående och bekanta personer har ökat i motsvarande utsträckning.

Tabell 3.4. Relation till gärningspersonen för hot år 2005 och 2006 enligt NTU. Särredovisning efter kön. Andel händelser i procent.

Andel av totalt antal hot	Totalt		Män		Kvinnor	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Gärningsperson helt okänd	64	56	72	67	56	46
Gärningsperson bekant	29	34	26	29	33	39
Gärningsperson närstående	6	10	1	4	12	15

Misshandel

För att fånga omfattningen av utsatthet för misshandel ställs följande fråga i NTU:

Slog, sparkade eller utsatte någon dig för någon annan typ av fysiskt våld, så att du skadades eller så att det gjorde ont under förra året (2006)?²⁹

I NTU uppger 2,5 procent, vilket motsvarar cirka 175 000 personer i befolkningen (16–79 år), att de utsattes för misshandel under år 2006. Antalet händelser i form av misshandel under år 2006 kan utifrån undersökningen skattas till 470 000, varav cirka 78 000 kan betraktas som allvarliga genom att de lett till besök hos läkare, sjuksköterska eller tandläkare. Precis som för hot har de flesta av dem som utsatts för misshandel uppgett att det handlar om en enstaka händelse under året. En mindre andel har dock drabbats av flera brott och ett fåtal av ett stort antal misshandelsbrott. Andelen utsatta i befolkningen och antalet allvarliga misshandelsbrott såg ut på liknande sätt enligt föregående undersökning, men det skattade antalet misshandelsbrott (både totalt sett och allvarliga) har ökat sedan år 2005 (se tabell 3D i slutet av detta kapitel). Denna ökning beror troligtvis på att enstaka individer uppgav stor upprepad utsatthet under år 2006 (se kapitel 2).

Skillnader mellan olika grupper

Skillnader i utsatthet för misshandel med avseende på kön och ålder redovisas i tabell 3.5. Generellt uppger män i större utsträckning än kvinnor att de utsatts för misshandelsbrott, men jämfört med resultaten från NTU om utsatthet under år 2005 är skillnaderna mellan män och kvinnor något mindre.

I likhet med resultaten från föregående år är det de yngsta som i störst utsträckning uppger att de utsatts för misshandel. I princip gäller att utsattheten är lägre ju äldre åldersgrupp som studeras. Den grupp som i särskilt stor utsträckning uppger att de utsatts för misshandel är unga män; ungefär var tionde man i åldern 16–24 år uppger detta.

²⁹ Personrån som även innehållit misshandel inkluderas inte här utan redovisas i NTU enbart som personrån.

Tabell 3.5. Utsatta för misshandel år 2005 och 2006 enligt NTU. Särredovisning efter kön och ålder. Andel för repektive grupp i befolkningen, i procent .

	Utsatta för misshandel			Utsatta för misshandel	
	2005	2006		2005	2006
Samtliga, 16–79 år	2,7	2,5	Samtliga, 16–79 år	2,7	2,5
ÅLDER			KÖN OCH ÅLDER		
16–19 år	8,5	8,0	Män	3,7	3,0
20–24 år	7,1	7,4	16–24 år	11,0	9,2
25–34 år	4,1	3,2	25–44 år	4,5	3,2
35–44 år	2,5	2,4	45–64 år	0,8	0,8
45–54 år	1,5	1,3	65–79 år	x	0,3
55–64 år	0,8	0,7			
65–74 år	x	x	Kvinnor	1,8	2,0
75–79 år	x	x	16–24 år	4,1	6,0
			25–44 år	1,9	2,3
			45–64 år	1,6	1,1
			65–79 år	x	x

(x) Antalet observationer understiger fyra.

När det gäller misshandel uppger lågutbildade, ensamstående (med eller utan barn) och boende i flerfamiljshus i större utsträckning än högutbildade, sammanboende (med eller utan barn) och boende i småhus att de utsatts för misshandel under år 2006. Avseende svensk/utländsk bakgrund och boendeort finns inga tydliga skillnader (tabell 3A i slutet av kapitlet).

Av de misshandelsbrott som män respektive kvinnor utsatts för uppges ungefär lika stora andelar (23 respektive 22 procent) ha varit allvarliga (se tabell 3A i slutet av kapitlet). Detta innebär uppskattningsvis att drygt en halv procent av männen och knappt en halv procent av kvinnorna i befolkningen (16–79 år) drabbats av allvarlig misshandel under år 2006. Jämfört med resultaten från år 2005 (se tabell 3A) uppger män i mindre utsträckning att de utsatts för allvarlig misshandel, medan kvinnors uppgivna utsatthet är oförändrad. På grund av att underlaget gällande utsatta för allvarlig misshandel i NTU-materialet är litet, är dessa resultat emellertid förenade med stor osäkerhet.

Befintlig kunskap på området (se exempelvis SCB, 2004) visar att kvinnor i större utsträckning än män är utsatta för misshandel, och även hot, av någon närstående eller bekant. Denna omständighet gör att det mycket väl kan vara så att andelen utsatta kvinnor är större än resultaten visar. Det upplevs ofta som mer känsligt att ha varit utsatt för hot eller misshandel av en person man känner, och särskilt om det skett i en pågående nära relation. Att berätta om denna utsatthet kan därför vara särskilt svårt (Brå 2001a).

Omständigheter kring misshandel

Den typ av brottsplats som i störst utsträckning uppges för misshandel är allmän plats (tabell 3.6). Därefter följer den utsattas arbetsplats eller skola. Att ett misshandelsbrott har ägt rum i en bostad (den egna, gärningspersonens eller någon annans bostad) eller på någon annan plats uppges i minst utsträckning. Jämfört med hot (se tabell 3.3) uppges misshandel äga rum på en allmän plats i större utsträckning medan bostadsmiljö uppges i mindre utsträckning.

Tabell 3.6. Typ av brottsplats för misshandel år 2005 och 2006 enligt NTU. Särredovisning efter kön. Andel händelser i procent.

Andel av totalt antal misshandelsbrott	Totalt		Män		Kvinnor	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Allmän plats	54	52	64	60	29	40
Arbete/skola	27	27	24	22	33	35
Bostad	13	13	4	8	33	22
Annan plats	6	7	7	10	4	4

När det gäller plats för misshandelsbrott är skillnaderna stora mellan män och kvinnor, vilket också framgår i tabell 3.6. Kvinnor uppges i betydligt högre grad än män att de utsatts för misshandel i en bostad (22 procent när den utsatta är kvinna och 8 procent för män). När män utsatts för misshandel är brottsplatsen i 60 procent av fallen en allmän plats medan motsvarande andel för kvinnorna är 40 procent. Resultaten antyder emellertid att skillnaderna mellan män och kvinnor, i motsats till resultaten för hot, har minskat sedan föregående mätning, och det är framför allt kvinnorna som står för denna förändring. Andelen misshandelsbrott som uppges ha ägt rum på allmän plats har ökat från 29 till 40 procent när den utsatta är kvinna, och allmän plats uppges nu vara den vanligaste brottsplatsen även för kvinnor. I ungefär samma utsträckning har andelen misshandelsbrott mot kvinnor i bostad minskat (från 33 procent år 2005 till 22 procent år 2006). Trots att NTU genomförs med ett stort urval ur befolkningen, är antalet utsatta personer relativt få i materialet, vilket medför osäkerhet i skattningarna. Därför är det inte oväntat att resultat av det här slaget varierar från år till år. Huruvida sådana förändringar är del av en bestående trend kommer att visa sig först efter att ett antal undersökningar har genomförts.

Hur vanligt är det då att utsättas för misshandel i samband med sin yrkesutövning? Uppskattningsvis har drygt en halv procent av befolkningen i yrkesverksam ålder (20–64 år) utsatts för misshandel i sitt yrke under år 2006. Detta motsvarar drygt 30 000 personer. Befintlig kunskap utifrån SCB:s ULF-undersökning visar att denna utsatthet inte är jämnt fördelad i befolkningen. Kvinnor uppges exempelvis i högre ut-

sträckning att de utsatts för sådant våld (Estrada, Nilsson & Wikman, 2007). När NTU-materialet har blivit mer omfattande kommer mer fördjupade analyser om vilka grupper som är särskilt utsatta för yrkesrelaterade brott att kunna göras.

Beroende på om den utsatta känner personen som misshandlade eller om det var någon helt okänd person, är upplevelsen av händelsen förmodligen olika. I hälften av misshandelsbrotten (50 procent) uppger den utsatta att gärningspersonen var helt okänd. I 36 procent av fallen uppger gärningspersonen ha varit en bekant och i 14 procent av händelserna en närstående person såsom partner, före detta partner, familjemedlem, släkting eller närstående vän (tabell 3.7).

Tabell 3.7. Relation till gärningspersonen för misshandel år 2005 och 2006 enligt NTU. Särredovisning efter kön. Andel händelser i procent.

Andel av totalt antal misshandelsbrott	Totalt		Män		Kvinnor	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Gärningsperson helt okänd	56	50	68	65	29	29
Gärningsperson bekant	33	36	30	30	40	44
Gärningsperson närstående	11	14	2	5	31	27

Även när det gäller relationen till gärningspersonen är skillnaderna mellan kvinnor och män stora. För utsatta kvinnor är bekant den vanligaste relationen till gärningspersonen medan männen i en majoritet av fallen uppger att gärningspersonen var helt okänd. I de fall där kvinnor har utsatts för misshandel uppges att gärningspersonen var en närstående person för drygt en fjärdedel (27 procent) av händelserna (tabell 3.7). Motsvarande andel för de utsatta männen är endast fem procent.

I statistiken över anmälda misshandelsbrott (Brå, 2007a) särredovisas relationen till gärningspersonen med avseende på om det var en bekant eller obekant person som utförde brottet (närstående redovisas inte separat), och även där ser fördelningen ut på liknande sätt, både totalt sett och när utsatta män och kvinnor studeras separat.

Sexualbrott

En mycket känslig, men angelägen, brottstyp att undersöka är sexualbrott. I NTU ställs frågan

Tvingade, angrep eller ofredade någon dig sexuellt under förra året (2006)? Det kan gälla både allvarliga och mindre allvarliga händelser, till exempel hemma, på jobbet, i skolan eller på någon allmän plats.³⁰

³⁰ Personrån och misshandelsbrott som även innehållit sexuellt angrepp, ofredande eller tvång inkluderas inte här. Sådana händelser redovisas endast som personrån respektive misshandel.

Utifrån denna fråga uppger knappt en procent av de tillfrågade, vilket motsvarar drygt 50 000 personer i befolkningen (16–79 år), att de utsattes för sexualbrott under år 2006. Antalet händelser under samma period uppgår uppskattningsvis till drygt 170 000 i befolkningen. Andelen utsatta ser ut på samma sätt som i föregående undersökning (tabell 3.1), medan skattat antal brott har minskat något (tabell 3D i slutet av kapitlet). Precis som för hot och misshandel har de flesta utsatts för ett enskilda brott under år 2006 men upprepad utsatthet uppges i något större utsträckning när det gäller sexualbrott, jämfört med hot och misshandel, dock i något lägre utsträckning än i föregående undersökning.

Skillnader mellan olika grupper

Utsatthet för sexualbrott fördelat på kön och ålder redovisas i tabell 3.8. Det framgår att kvinnor, i betydligt större utsträckning än män, uppger att de utsatts för sexualbrott. Enligt NTU uppger 1,3 procent av kvinnorna och 0,3 procent av männen att de blivit sexuellt tvingade, angripna eller ofredade under år 2006.

Vidare framgår att det framför är allt yngre kvinnor som uppger att de drabbas av sexualbrott. Bland kvinnorna i åldern 16–24 år uppger 3,7 procent att de utsattes för sexualbrott under den aktuella ettårsperioden. Andelen utsatta kvinnor är betydligt lägre ju äldre åldersgrupp som studeras. Män uppger att de utsatts för sexualbrott i samma utsträckning oavsett vilken åldersgrupp som studeras, men detta resultat är baserat på ett mycket litet antal svarande i undersökningen och är därför förknippat med en större osäkerhet.

Precis som för misshandel uppger lågutbildade i större utsträckning än högutbildade, ensamstående (både med och utan barn) i större utsträckning än sammanboende och boende i flerfamiljshus i större utsträckning än boende i småhus att de utsatts för sexualbrott under år 2006. Några tydliga skillnader utifrån svensk/utländsk bakgrund och boendeort kan däremot inte noteras (se tabell 3A i slutet av detta kapitel).

Tabell 3.8. Utsatta för sexualbrott år 2005 och 2006 enligt NTU. Särredovisning efter kön och ålder. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent.

	Utsatta för sexualbrott	
	2005	2006
Samtliga, 16–79 år	0,9	0,8
KÖN OCH ÅLDER		
Män	0,3	0,3
16–24 år	0,6	0,3
25–44 år	0,5	0,3
45–64 år	x	0,3
65–79 år	x	x
Kvinnor	1,6	1,3
16–24 år	4,9	3,7
25–44 år	1,8	1,9
45–64 år	0,6	0,2
65–79 år	x	x

(x) Antalet observationer understiger fyra.

Omständigheter kring sexualbrott

Fördelningen mellan olika typer av brottsplats vid sexualbrott ser ut på liknade sätt som i föregående undersökning (tabell 3.9). Cirka hälften (49 procent) av händelserna uppges ha ägt rum på en allmän plats och cirka en sjättedel (17 procent) på den drabbades arbetsplats eller skola.

Tabell 3.9. Typ av brottsplats för sexualbrott år 2005 och 2006 enligt NTU. Andel händelser i procent.

Andel av totalt antal sexualbrott	2005	2006
Allmän plats	54	49
Arbete/skola	24	17
Bostad	16	22
Annan plats	6	12

I drygt en femtedel av fallen (22 procent) uppges den drabbade att sexualbrottet skett i en bostad (den egna, gärningspersonens eller någon annans bostad). Detta innebär dock att andelen sexualbrott som begicks i en bostad uppges vara större under år 2006, jämfört med motsvarande resultat (16 procent) i föregående undersökning.

Vidare uppges den drabbade för drygt hälften (55 procent) av händelserna som ägde rum under år 2006 att *gärningspersonen* var helt okänd (tabell 3.10). Detta är en lägre andel än motsvarande resultat från NTU gällande utsatthet under 2005. En tredjedel av brotten uppges

ha begåtts av en person som var bekant, vilket är en högre andel än i föregående undersökning. I en tiondel av fallen uppges gärningspersonen ha varit närstående och denna andel var ungefär lika stor år 2005 enligt NTU.

Tabell 3.10. Relation till gärningspersonen för sexualbrott år 2005 och 2006 enligt NTU. Andel händelser i procent.

Andel av totalt antal sexualbrott	2005	2006
Gärningsperson helt okänd	64	55
Gärningsperson bekant	27	34
Gärningsperson närstående	9	11

NTU belyser ett brett spektrum av sexualbrott eftersom såväl lindrigare som allvarligare händelser efterfrågas. De som uppges att de utsatts för sexualbrott får svara på ett fåtal frågor om brottets allvarlighetsgrad. Drygt en tredjedel (37 procent) av sexualbrotten beskrivs då som en händelse där någon tvingade eller försökte tvinga den utsatta till någon sexuell handling genom att hota, hålla fast eller göra illa på något sätt. För en tiondel av händelserna uppges att händelsen innebar att någon utnyttjade den utsatta sexuellt då personen inte kunde försvara sig på grund av att han eller hon exempelvis sov eller var drogad. Cirka 15 procent av sexualbrotten beskrivs av de utsatta som *våldtäkt*. Det skulle innebära att det skattade antalet våldtäkter i befolkningen uppgår till närmare 30 000 under år 2006. Av de händelser som de tillfrågade i NTU har svarat på frågor om har 59 procent *inte* innehållit några av de inslag som beskrivits ovan, och betraktas därmed som lindrigare sexualbrott. Då dessa resultat baseras på relativt få observationer är de emellertid osäkra och bör tolkas med försiktighet.

Man bör vara medveten om att det, precis som för hot- och miss-handelsbrott, finns anledning att tro att händelser där personer utsatts för sexualbrott av en närstående person – vilka troligen ofta också sker i hemmet – är underrepresenterade i undersökningen. Den typen av utsatthet kan upplevas som särskilt känslig och är därmed svår att fånga upp i en frågeundersökning. En indikation på detta kan fås genom övergripande jämförelser med resultaten i *Slagen Dam* (Lundgren m.fl., 2001). Där har andelen händelser av sexuellt våld som drabbar kvinnor i betydligt större utsträckning inträffat i hemmet än vad som uppges i NTU. Andelen händelser som sker på allmän plats är därmed betydligt mindre. En förklaring till detta kan vara att man i *Slagen Dam* frågar efter utsatthet under hela livet och i jämförelsen ovan avses den senast inträffade händelsen. Endast för en femtedel av de utsatta i *Slagen Dam* har den senaste händelsen inträffat under föregående år – de flesta av de drabbade har alltså besvarat frågor om händelser som utifrån frågetillfället ligger längre tillbaka i tiden än de händelser som det frågas om i

NTU. Att berätta om utsatthet för sexualbrott kan upplevas som särskilt känsligt när händelserna inträffat nyligen och i synnerhet om det skett i en nära relation som fortfarande pågår, vilket alltså förmodas gälla i högre utsträckning i NTU, eftersom utsatthet endast under föregående kalenderår efterfrågas.

Personrån

För att undersöka hur många i befolkningen (16–79 år) som utsattes för personrån under den efterfrågade tidsperioden ställs följande fråga i NTU:

Rånade eller försökte någon råna dig genom att använda hot eller våld under förra året (2006)?

Undersökningen visar att andelen som uppger att de utsatts för personrån uppgår till 1,1 procent för år 2006.³¹ Det motsvarar drygt 70 000 personer i befolkningen (16–79 år). Det skattade antalet händelser av det här slaget uppgår till drygt 90 000, vilket innebär att de flesta utsatta har drabbats av personrån vid ett enstaka tillfälle under året (tabell 3.1). Motsvarande resultat gällande andelen utsatta för personrån samt skattat antal händelser under år 2005 såg ut på liknande sätt (se tabell 3D i slutet av kapitlet).

Skillnader mellan olika grupper

Av tabell 3.11 framgår att män i dubbelt så stor utsträckning som kvinnor uppger att de utsatts för personrån. Vidare uppger yngre personer – framför allt män men även kvinnor – i betydligt högre utsträckning än andra åldersgrupper att de utsatts. Den högsta andelen utsatta återfinns i gruppen unga män. I åldersgruppen 16–24 år uppger 4,3 procent av männen att de utsatts för personrån under år 2006.³²

---

³¹ Redovisningen av personrån sker på ett annat sätt i denna rapport än i den föregående. För resultaten innebär det att skattningsarna av andelen utsatta och antalet personrån i befolkningen är högre nu än tidigare. I de fall resultat från föregående undersökning (gällande utsatthet under år 2005) redovisas, har dessa resultat justerats för att resultaten från de två undersökningsomgångarna ska vara jämförbara. För en utförlig beskrivning kring detta hänvisas till den tekniska rapporten för NTU (Brå, 2008:5).

³² Eftersom antalet utsatta i föregående undersökning (NTU 2006) var få, kunde redovisningar av skillnader mellan olika befolkningsgrupper endast göras i begränsad omfattning. Därmed föreligger även begränsningar gällande jämförelser mellan NTU 2006 och NTU 2007.

Tabell 3.11. Utsatta för personrån år 2005 och 2006 enligt NTU. Särredovisning efter kön och ålder. Andel inom respektive grupp i befolkningen, i procent.

	Utsatta för personrån	
	2005	2006
Samtliga, 16–79 år	1,0	1,1
KÖN OCH ÅLDER		
Män	1,1	1,4
16–24 år	3,7	4,3
25–44 år	0,6	1,1
45–64 år	0,9	0,7
65–79 år	x	0,7
Kvinnor	0,8	0,7
16–24 år	1,3	1,2
25–44 år	0,7	0,5
45–64 år	0,8	0,5
65–79 år	0,7	0,9

(x) Antalet observationer understiger fyra.

Personrån är en brottstyp som numera ofta betraktas som ett typiskt ungdomsbrott och resultaten i NTU bekräftar till viss del den bilden. Av de personrån som rapporteras i NTU har 45 procent drabbat personer i åldern 16–24 år. Motsvarande andel personrån som drabbade ungdomar år 2005 enligt NTU uppgick till 54 procent. Dessutom uppger de utsatta i två tredjedelar (66 procent) av fallen att de antingen vet eller uppskattar att gärningspersonen var 24 år eller yngre.

I tabell 3A (i slutet av kapitlet) framgår skillnader i utsatthet för personrån utifrån svensk/utländsk bakgrund, utbildningsnivå samt familje- och boendeförhållanden. Resultaten visar att utrikes födda uppger utsatthet för personrån i större utsträckning än svenskfödda. Likaså uppger personer med förgymnasial utbildning i större utsträckning än gymnasial och eftergymnasial utbildning att de utsatts för personrån under år 2006. Ensamstående, boende i flerfamiljshus och boende i storstad uppger också högre nivåer av utsatthet jämfört med sammanboende, boende i småhus samt boende i större städer, mindre städer eller landsbygd. Underlaget är dock relativt litet för denna brottstyp, varför samtliga resultat är förknippade med osäkerhet.

Omständigheter kring personrån

Som förväntat uppges för de flesta personrån att brottet ägt rum på en allmän plats (79 procent). Övriga rån mot person under år 2006 uppges ha ägt rum i en bostad eller på någon annan plats. Fördelningen över på vilken typ av plats personrån äger rum såg ut på liknande sätt år 2005 (76 procent på allmän plats).

När det gäller relationen till gärningspersonen uppger de drabbade för de allra flesta händelser av det här slaget (92 procent år 2006 och 86 procent 2005) att gärningspersonen som utförde rånet eller rånförsöket var helt okänd.

För cirka en sjättedel av rånen (17 procent) uppger de drabbade (i åldern 20–64 år) att han eller hon blev utsatt för brottet med anledning av sitt yrke. Motsvarande andel rån under år 2005 där yrkesrelaterad utsatthet uppgavs var något större (22 procent).

För att mäta allvarlighetsgraden i personrån kan flera olika faktorer studeras. Ett mått på allvarlighetsgrad är om den drabbade utsattes för våld i samband med rånet. För cirka 30 procent av det totala antalet rån under 2006, uppger den drabbade att han eller hon blev slagen, sparkad eller utsatt för annat fysiskt våld i samband med brottet, och enligt NTU 2006 var denna andel lika stor under år 2005. Det är inte heller ovanligt att det förekommer kniv, skjutvapen eller något annat tillhygge vid personrån. I NTU uppger den drabbade att sådana tillhyggen förekom vid närmare en tredjedel (30 procent) av händelserna under 2006, vilket är en lägre andel än vad som framkom för år 2005 (39 procent).

Trakasserier

Trakasserier handlar om serier av mer eller mindre allvarliga händelser som sammantaget definieras som trakasseri. I brottsbalken klassificeras emellertid inte trakasseri som en egen brottstyp. Om någon eller några enskilda handlingar som begås är brottsliga (det kan till exempel handla om hot, ofredande eller hemfridsbrott) klassificeras de enligt gällande brottsrubricering.

För att undersöka hur många som upplever sig ha varit utsatta för trakasserier ställs denna fråga i NTU:

Trakasserier kan vara att vid upprepade tillfällen t.ex. bli förföljd eller få oönskade besök, telefonsamtal, meddelanden och liknande.

Blev du trakasserad vid flera tillfällen under förra året (2006)?

Enligt resultaten uppger knappt 5 procent, vilket motsvarar cirka 320 000 personer i befolkningen (16–79 år), att de utsatts för trakasserier under år 2006. När det gäller trakasserier har andelen utsatta (och därmed även antalet utsatta personer) i befolkningen minskat sedan föregående undersökning (se tabell 3.1), men här är det viktigt att uppmärksamma att frågan om utsatthet för trakasserier har omformulerats något, vilket kan vara orsaken till minskningen av andelen utsatta.³³

---

³³ I NTU 2006 ställdes frågan på detta sätt: *Trakasserier kan vara att vid upprepade tillfällen t.ex. bli förföljd eller få oönskade besök, telefonsamtal, meddelanden och liknande. Blev du trakasserad under förra året (2005)?* Här ingick alltså inte frasen "vid flera tillfällen".

Skillnader mellan olika grupper

Kvinnor uppger i större utsträckning än män att de varit utsatta för trakasserier (tabell 3.12) och utsattheten är särskilt stor bland unga kvinnor: var tionde kvinna i åldern 16–24 år uppger att de utsatts för trakasserier under år 2006.

Totalt sett är det, även för denna brottstyp, de unga som i högst grad uppger att de drabbas, medan utsattheten är lägre bland medelålders och äldre. Skillnaden mellan olika åldersgrupper är dock inte lika stor som för exempelvis misshandel och sexualbrott.

Tabell 3.12. Utsatta för trakasserier år 2005 och 2006 enligt NTU. Särredovisning efter kön och ålder. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent.

	Utsatta för trakasserier	
	2005	2006
Samtliga, 16–79 år	5,2	4,6
KÖN OCH ÅLDER		
Män	4,4	3,9
16–24 år	5,2	4,8
25–44 år	5,0	4,1
45–64 år	3,6	3,9
65–79 år	3,7	2,5
Kvinnor	6,0	5,2
16–24 år	10,6	10,3
25–44 år	7,6	5,1
45–64 år	3,9	3,9
65–79 år	3,2	3,9

I likhet med flertalet andra brott mot person uppger lågutbildade, ensamstående och boende i flerfamiljshus i större utsträckning än övriga att de utsatts för trakasserier under år 2006. Precis som för personrån uppger även utrikes födda en högre nivå av utsatthet än personer födda i Sverige. Däremot saknar boendeort betydelse för utsatthet för trakasserier då andelen utsatta i storstadsregionerna (Stockholm, Göteborg och Malmö), större städer och mindre städer/landsbygd är lika stora (se tabell 3A i slutet av kapitlet).

Omständigheter kring trakasserier

I fyra av tio fall uppger den utsatta att gärningspersonen var helt okänd och i nästan lika stor utsträckning (34 procent) uppges att gärningspersonen var en bekant (tabell 3.13). Drygt en tiondel (12 procent) uppger att det rörde sig om en närstående person, som exempelvis partner, före

detta partner, familjemedlem, släkting eller nära vän. En lika stor andel uppger också att de inte vet vem gärningspersonen är.³⁴

Även när det gäller trakasserier skiljer sig relationen till gärningspersonen i viss mån åt för kvinnor och män. Det vanligaste, bland både män och kvinnor som utsatts för trakasserier under år 2006, är att gärningspersonen uppges ha varit helt okänd. Däremot uppger de utsatta kvinnorna i betydligt större utsträckning än männen (15 respektive 9 procent) att gärningspersonen var en närstående person. Både för män och för kvinnor är andelen som utsatts för trakasserier av någon närstående högre år 2006 än år 2005. I övrigt ser andelarna som utsatts av en bekant respektive helt okänd person ut på samma sätt för kvinnor som för män.

Tabell 3.13. Relation till gärningspersonen för trakasserier år 2005 och 2006 enligt NTU. Särredovisning efter kön. Andel händelser i procent.

Andel av totalt antal trakasserier	Totalt		Män		Kvinnor	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Gärningsperson helt okänd	43	41	51	41	37	41
Gärningsperson bekant	37	34	37	36	37	33
Gärningsperson närstående	8	12	5	9	11	15
Vet ej	12	12	6	14	16	11

Drygt en sjättedel (17 procent) av dem i yrkesverksam ålder (20–64 år) som utsattes för trakasserier under år 2006, anser sig ha blivit utsatta med anledning av sitt yrke. Motsvarande andel enligt föregående undersökning var ungefär lika stor (20 procent).

Trakasserier kan naturligtvis vara mer eller mindre allvarliga. En indikator på allvarlighetsgrad kan vara hur händelserna upplevs av den som utsätts. I NTU frågas hur skrämmande den drabbade tycker att händelserna var på det stora hela. Av dem som uppger att de utsatts för trakasserier upplever närmare hälften (46 procent) att händelserna var ganska eller mycket skrämmande medan drygt hälften upplever händelserna som inte särskilt (32 procent) eller inte alls skrämmande (22 procent).

En annan indikator på allvarlighetsgrad, som i stället belyser omfattningen av utsattheten, är antalet händelser. Med händelser menas i detta avseende varje telefonsamtal, besök, brev, sms och så vidare. Trakasserier skiljer sig här från de andra brottstyperna i NTU genom att en *serie*

³⁴ Här bör uppmärksammas att svarsalternativet "vet ej" ingår i redovisningen. Anledningen till detta är att en förhållandevis stor andel av de tillfrågade har uppgett detta svar. Just för trakasserier bedöms det också som fullt möjligt att man kan vara utsatt utan att ha en uppfattning om vem gärningspersonen är, och därigenom kan man inte bedöma om han eller hon är en närstående, bekant eller okänd person.

av händelser, i stället för en *enstaka händelse*, räknas som ett brott.³⁵ För de flesta (två tredjedelar) av de utsatta rör det sig totalt om tio eller färre händelser. Knappt en tiondel av de utsatta, vilket motsvarar närmare 30 000 personer i befolkningen uppger dock att trakasserier omfattar ett mycket stort antal händelser (100 eller fler).

Upprepad utsatthet för brott mot person

Som redovisats hittills om brott mot person finns skillnader mellan olika befolkningsgrupper, både när det gäller utsatthet för brott generellt, men också beträffande omständigheterna kring brotten. Befintlig kunskap, både nationell och internationell (Brå, 2001b), pekar på att inte heller upprepade utsatthet för brott är slumpmässigt fördelad i befolkningen. Det finns alltså faktorer som ökar respektive minskar risken för att en enskild individ drabbas av upprepade brott under en begränsad tidsperiod. Som tidigare redovisats utsattes drygt en tiondel av befolkningen under år 2006 för något av de brott mot person som ingår i NTU. Tabell 3.14 visar att två tredjedelar (67 procent) av de utsatta, vilket motsvarar sju procent av befolkningen, drabbades av *ett* brott mot person, en femtedel av de utsatta (21 procent) drabbades av två eller tre brott medan drygt en tiondel (12 procent) utsattes för fyra eller fler brott.³⁶ Drygt en procent av befolkningen, vilket motsvarar cirka 87 000 personer, uppger därmed att de utsattes för fyra brott eller fler under år 2006. Fördelningen för år 2005 såg enligt föregående NTU ut på liknande sätt.

Tabell 3.14. Upprepad utsatthet för brott mot person år 2005 och 2006 enligt NTU. Andel i procent (n=1 712).

Utsatt antal gånger	Andel av utsatta		Andel i befolkningen	
	2005	2006	2005	2006
1	65	67	7,2	7,0
2-3	23	21	2,6	2,2
4+	11	12	1,3	1,2
Totalt	100	100	11,2	10,5

³⁵ När det handlar om trakasserier kan det totala antalet händelser naturligtvis sträcka sig över en längre tidsperiod än bara ett år. I NTU fångas det totala antalet händelser in, men någon eller några av händelserna ska ha ägt rum under år 2006 för att brotten ska räknas med.

³⁶ Viktigt att notera är att varje *händelse* som de tillfrågade i NTU uppger, endast redovisas som *ett brott*. En händelse där en person exempelvis både har blivit hotad och misshandlad, redovisas därmed endast som misshandel. Vilken brottstyp som ska redovisas i NTU, i händelse av att flera brottstyper har ingått i samma händelse, framgår i frågeformuläret (se Teknisk rapport för NTU 2007, Brå 2008:5).

Förutom att titta på andelar av befolkningen som utsätts för olika antal brott, är det också av intresse att undersöka hur stor andel av antalet brott som kan klassificeras som upprepad utsatthet.

Tabell 3.15 visar att de som drabbas av ett brott står för knappt 30 procent av utsattheten för brott mot person i NTU. Drygt 70 procent av brotten drabbar därmed personer som utsätts för flera brott än ett. En väsentlig andel av brotten mot person (48 procent) drabbar en mycket liten del av befolkningen (0,9 procent), det vill säga personer som uppger att de drabbats av fem brott eller fler under 2006. Denna fördelning såg ut på liknande sätt år 2005 enligt NTU, även om andelen brott som drabbar personer som uppger att de utsatts för fem eller fler brott har ökat.³⁷

Tabell 3.15. Upprepad utsatthet för brott mot person år 2005 och år 2006 enligt NTU. Andel utsatta och andel händelser i procent (n=1 712).

Antal händelser	Andel utsatta i befolkningen		Andel händelser av samtliga händelser för respektive år	
	2005	2006	2005	2006
0	88,8	89,6	0	0
1	7,2	7,0	30	27
2	1,8	1,6	15	12
3	0,8	0,6	10	7
4	0,3	0,3	5	5
5+	0,9	0,9	40	48
Totalt	100	100	100	100

Vilka är upprepat utsatta för brott mot person?

Resultaten hittills visar att den upprepade utsattheten för brott mot person svarar för en mycket stor andel av det totala antalet brott. Kunskap om *vilka grupper* som är särskilt utsatta för upprepade brott är exempelvis användbara som underlag för diverse riktade åtgärder inom rättsväsendet.

Av tabell 3.16 framgår att det framför allt är yngre personer som utsätts för upprepade brott mot person. Däremot uppger även personer i åldersgrupperna 35–44 år samt 45–54 år att de utsatts för upprepade brott mot person i större utsträckning än de skulle ha gjort om den upprepade utsattheten följde samma mönster som utsatthet för brott mot person totalt sett. Kvinnor uppger en något högre utsatthet för upprepade brott mot person än män och detta förhållande gäller för alla åldersgrupper. När det gäller kön är mönstret för upprepad utsatthet emellertid detsamma som utsatthet för brott mot person totalt sett.

³⁷ Detta förmodas dock huvudsakligen bero på att ett fåtal bland de svarande i NTU 2007 har uppgett en mycket hög grad av upprepad utsatthet för flera av brottstyperna mot person.

Tabell 3.16. Upprepad utsatthet för brott mot person år 2006 enligt NTU. Särredovisning efter kön och ålder. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent (n=1 712).

	Andel utsatta i befolkningen	därav		
		1 gång	2–3 gånger	4 gånger eller fler
Samtliga, 16–79 år	10,5	67	21	12
ÅLDER				
16–19 år	20,4	60	25	15
20–24 år	21,3	59	26	15
25–34 år	13	69	18	13
35–44 år	10,2	64	24	12
45–54 år	9,2	67	20	14
55–64 år	5,9	75	21	5
65–74 år	5,5	90	7	x
75–79 år	3,5	81	13	x
KÖN OCH ÅLDER				
Män	10,3	69	20	11
16–24 år	21,4	64	23	13
25–44 år	10,6	70	20	11
45–64 år	7,3	73	19	9
65–79 år	4,1	83	14	x
Kvinnor	10,8	65	22	13
16–24 år	20,3	55	28	17
25–44 år	12,5	63	23	14
45–64 år	7,8	68	21	11
65–79 år	5,7	92	5	x

(x) Antalet observationer understiger fyra.

Fullständiga resultat för upprepad utsatthet för brott mot person mot bakgrund av svensk/utländsk bakgrund, utbildningsnivå, familje- och boendeförhållanden, redovisas i tabell 3E (i slutet av detta kapitel). Dessa resultat visar att utrikes födda personer i mindre utsträckning än personer födda i Sverige uppger att de utsatts för upprepade brott mot person, trots att de uppger en högre utsatthet för brott mot person generellt. De brott som drabbar personer födda i Sverige är alltså upprepade i större utsträckning. När det gäller familjetyp visar resultaten att den grupp som utsätts för brott mot person i störst utsträckning är ensamstående med barn. Den grupp som däremot uppger högst grad av upprepade utsatthet är ensamstående utan barn.

Ett annat anmärkningsvärt resultat är att personer boende i flerfamiljshus uppger utsatthet för brott mot person i närmare dubbelt så stor utsträckning som boende i småhus, medan upprepade utsatthet för brott

mot person uppges nästan i lika stor utsträckning. Boende i mindre stad och på landsbygd uppges att de utsätts för brott mot person i mindre utsträckning än övriga. Däremot utgör den upprepade utsattheten där en större andel av det totala antalet brott än i större städer och i storstäder.

Denna typ av resultat presenteras i och med detta för första gången utifrån NTU, och utifrån redovisningen framkommer att det finns vissa grupper som uppges en högre utsatthet för upprepade brott mot person än vad som skulle vara fallet om denna utsatthet följde mönstret för utsatthet för brott mot person generellt sett. De grupper som särskilt uppmärksammats är personer i åldern 35–54 år, personer födda i Sverige, ensamstående utan barn, boende i småhus samt boende i mindre stad eller på landsbygd. På sikt kommer mer fördjupade resultat att kunna tas fram på detta område. Då kommer exempelvis skillnader mellan olika gruppers upprepade utsatthet för specifika brottstyper (till exempel misshandel) att kunna studeras.

Brott mot egendom

Resultat i korthet

- Drygt vart tionde hushåll utsattes för något fordonsrelaterat brott eller bostadsinbrott under år 2006. Knappt tre procent av befolkningen utsattes för bedrägeri.
- De hushåll i befolkningen som är särskilt utsatta för brott mot egendom (bedrägeri undantaget) är ensamstående med barn och boende i flerfamiljshus. För bedrägeri finns inga tydliga skillnader mellan olika grupper i befolkningen.
- Närmare hälften av de brott mot egendom som rapporterats i NTU uppges vara anmälda till polisen.
- Den upprepade utsattheten för brott mot egendom utgör en betydligt mindre andel av brottsligheten jämfört med motsvarande andel av brotten mot person. Knappt fem procent av brotten under år 2006 drabbar den lilla andel som utsatts för fem brott eller fler under samma period.

Brott mot egendom omfattas i NTU av brottstyperna *bostadsinbrott*, *bilstöld*, *stöld ur eller från fordon*, *cykelstöld* och *bedrägeri*. För flertalet av dessa brottstyper kan utsattheten oftast inte tillskrivas en enskild person i ett hushåll med fler medlemmar. För samtliga dessa brottstyper (med undantag för bedrägeri där endast egen utsatthet efterfrågas) får de tillfrågade därför svara på frågor om utsatthet inom hela hushållet. På grund av denna uppdelning redovisas utsatthet för bedrägeri inte sammanslaget med de andra brottstyperna.

Enligt NTU 2007 utsattes 12,6 procent av hushållen i befolkningen för något av de efterfrågade brotten mot hushåll och 2,5 procent av befolkningen (16–79 år) utsattes för bedrägeri under 2006 (tabell 3.17).

Med anledning av att redovisnings sättet för dessa brottstyper skiljer sig åt i denna rapport jämfört med föregående rapport (Brå, 2007c), kan jämförelser mellan de två mättilfällena inte göras.

Det vanligaste egendomsbrottet uppges vara cykelstöld (6,9 procent av hushållen har utsatts). Därefter följer stöld ur eller från fordon vilket uppges ha drabbat 5 procent av hushållen. Bostadsinbrott och bilstöld uppges i lägst utsträckning: 1 procent av hushållen har drabbats av bostadsinbrott under 2006 och bilstöld uppges ha drabbat 0,9 procent av de hushåll där någon ägde en bil under samma period (tabell 3.17). Ut-satthet för bedrägeri hamnar däremellan (2,5 procent), men för denna brottstyp är det, som tidigare nämnts, endast den egna utsattheten som efterfrågas, inte hela hushållets.

Tabell 3.17. Andel utsatta hushåll/individer i befolkningen (16–79 år) för olika typer av brott mot egendom, skattat antal händelser och andel anmälda händelser år 2006 enligt NTU 2007.

	Andel utsatta hushåll	Skattat antal utsatta hushåll/personer	Skattat antal händelser i populationen	Andel anmälda händelser i procent
Bostadsinbrott	1,0	40 000	50 000	74
Bilstöld	0,9 ¹	26 000	27 000	98
Stöld ur/från fordon	5,0	193 000	238 000	61
Cykelstöld	6,9	267 000	331 000	40
Samtliga egendomsbrott mot hushåll	12,6	489 000	646 000	53
Bedrägeri	2,5 ²	173 000 ²	260 000	32
Samtliga brott mot egendom	–³		907 000	48

¹ Bland hushåll som ägde bil under 2006.

² Andel/antal utsatta *individer* i befolkningen (16-79 år).

³ Andelen utsatta för brott mot egendom totalt kan inte redovisas sammanslaget eftersom bedrägeri redovisas på individnivå och resterande brottstyper på hushållsnivå.

Generellt uppges brott mot egendom i betydligt högre grad än brott mot person vara anmälda till polisen. Närmare hälften (48 procent) av de brott mot egendom som de drabbade i NTU besvarat frågor om uppges vara polisanmälda. För stöldbrott varierar anmälningsbenägenheten bland annat beroende på värdet av det som blivit stulet (Persson, 1990). Stöldbrott där det stulna har ett högt ekonomiskt värde (exempelvis bilstöld) innebär oftare att den drabbade begär ersättning från försäkringsbolag, vilka vanligtvis kräver att brottet ska vara polisanmält (Brå, 2006).

Därför är det inte heller förvånande att bilstölder anmäls i större utsträckning än stöld ur och från fordon och i betydligt större utsträck-

ning än cykelstölder. Enligt NTU uppges 98 procent av de bilstölder som drabbat hushållen i befolkningen vara anmälda till polisen. Motsvarande andel för stöld ur eller från fordon är 61 procent. När det gäller cykelstölderna uppges 40 procent vara polisanmälda.

Precis som bilstöld är bostadsinbrott en brottstyp som anmäls till polisen i relativt hög grad och därmed har en förhållandevis liten dold brottslighet. Enligt NTU anmäldes 74 procent av bostadsinbrotten till polisen under år 2006. Däremot uppges en betydligt mindre andel av bedrägerierna vara polisanmälda (32 procent), vilket är mer i nivå med andelen anmälda brott mot person (se tabell 3.1).

I detta avsnitt presenteras resultaten från NTU 2007 gällande brott mot egendom utifrån framför allt hushållsrelaterade bakgrundsfaktorer som boende- och familjeförhållanden.³⁸ För bedrägeribrott sker redovisningen däremot mot bakgrund av samtliga bakgrundsfaktorer som även redovisats för brott mot person, eftersom det bara är den egna utsattheten som efterfrågas. Utöver detta redovisas resultat som gäller en del av omständigheterna kring brotten mot egendom. Slutligen presenteras ett avsnitt om upprepad utsatthet för brott mot egendom. Ett mer utförligt tabellunderlag (tabell 3A–3H) för de grundläggande resultaten finns i slutet av kapitlet.

Fordonsrelaterade brott

Fordonsrelaterade brott tillhör vad som brukar kallas mängdbrott och utgör en relativt stor andel (cirka 20 procent) av det totala antalet anmälda brott mot brottsbalken. De fordonsrelaterade brotten i NTU innefattar tre brottstyper: bilstöld, stöld ur/från fordon och cykelstöld.³⁹

För att undersöka omfattningen av bilstöld ställs följande fråga i NTU till dem som uppgett att någon i hushållet ägde en bil under år 2006:

Fick du eller någon i hushållet en bil stulen under förra året (2006)?

För att belysa omfattningen av stöld ur eller från fordon och cykelstöld ställs dessa frågor:

*Fick du/någon i hushållet något stulet ur eller från en bil, en motorcykel, en moped, en husvagn eller liknande under förra året (2006)?
och*

Fick du/någon i hushållet någon cykel stulen under förra året (2006)?

Enligt NTU har knappt 1 procent av hushållen, vilket motsvarar cirka 25 000 hushåll i Sverige, utsatts för bilstöld under år 2006. Betydligt

---

³⁸ Resultat gällande utsatthet för brott mot hushåll redovisas inte utifrån individbaserade bakgrundsfaktorer såsom kön, ålder, svensk/utländsk bakgrund och utbildningsnivå. Anledningen till detta är att det anses vara mindre relevant att studera utsatthet utifrån individuella bakgrundsfaktorer för de tillfrågade eftersom de svarar för utsattheten i hela hushållet.

³⁹ Med stöld ur eller från ett fordon avses stöld av föremål som finns på eller i en bil, en motorcykel, en moped, en husvagn eller liknande. Stöld från cykel ingår inte.

fler, 5 procent (vilket motsvarar drygt 190 000 hushåll), uppges ha utsatts för stöld ur eller från ett fordon och 7 procent (eller närmare 270 000 hushåll) har utsatts för cykelstöld under år 2006. Sammanslaget innebär det att närmare 12 procent av hushållen, vilket motsvarar drygt 450 000 hushåll i Sverige, har utsatts för ett fordonsrelaterat brott under år 2006.

Skillnader mellan olika grupper

Resultaten visar att de hushåll som i störst utsträckning utsätts för cykelstölder är hushåll med barn, och i synnerhet ensamstående med barn (tabell 3.18). För bilstöld samt stöld ur och från fordon finns inget tydligt mönster när det gäller utsatthet i olika familjetyper.

Vidare uppger personer som bor i flerfamiljshus i större utsträckning än boende i småhus att deras hushåll utsatts för fordonsrelaterade brott. Både när det gäller bilstöld och cykelstöld uppges hushåll i flerfamiljshus vara särskilt utsatta (1,3 respektive 8,7 procent). Liknande mönster finns även för stöld ur eller från fordon, men skillnaderna är inte lika tydliga som för bil- och cykelstölder.

Tabell 3.18. Utsatta för bilrelaterade brott samt cykelstöld år 2006 enligt NTU 2007. Särredovisning efter familjetyp, bostadstyp och boendeort. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent.

	Utsatta för bilstöld (n=115)	Utsatta för stöld ur/från fordon (n=782)	Utsatta för cykelstöld (n=1 315)
Samtliga, 16–79 år	0,9	5,0	6,9
FAMILJETYP			
Sammanboende utan barn	0,6	4,7	4,5
Sammanboende med barn	0,9	5,8	8,8
Ensamstående utan barn	1,1	4,7	7,2
Ensamstående med barn	x	5,7	14,6
BOSTADSTYP			
Småhus	0,5	4,5	5,0
Flerfamiljshus	1,3	5,5	8,7
BOENDEORT			
Storstad	1,1	6,4	6,5
Större stad	0,8	4,4	8,0
Mindre stad/landsbygd	0,6	3,9	5,8

(x) Antalet observationer understiger fyra.

Skillnader i utsatthet för fordonsrelaterade brott beroende på boendeortens urbaniseringsgrad varierar för de olika brottstyperna. Personer som bor i storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö uppger i större utsträckning än andra att deras hushåll drabbats av både bilstöld och stöld ur eller från fordon under år 2006. Däremot uppger boende i

större städer i större utsträckning än boende i storstäder eller mindre städer och på landsbygd att hushållet har utsatts för cykelstöld. För samtliga fordonsrelaterade brott uppger boende i mindre städer och på landsbygd genomgående något lägre nivåer av utsatthet än övriga.

Omständigheter kring fordonsrelaterade brott

Var fordonsrelaterade brott äger rum varierar i någon mån för de olika brottstyperna, men för de flesta fordonsrelaterade brotten (62–67 procent) uppger den drabbade att brottet skett i det egna bostadsområdet. Cirka sex av tio cykelstölder uppges ha skett på allmän plats och cirka fyra av tio på privat plats.

I de flesta fall (84 procent) av stöld ur eller från fordon uppger de drabbade att det handlar om stöld ur eller från bil. Andra fordon, som i betydligt mindre utsträckning blir föremål för sådan stöld, är moped, motorcykel eller annat fordon.

För drygt hälften av cykelstölderna (57 procent) uppges att den stulna cykeln tillhörde någon annan i hushållet än den tillfrågade. En sådan händelse kan emellertid resultera i att fler personer i hushållet, förutom den person som cykeln tillhör, blir drabbade. Detta kan exempelvis gälla föräldrar till ett barn vars cykel blir stulen.

Bostadsinbrott

Även om andelen som drabbas av bostadsinbrott är relativt liten, upplevs bostadsinbrotten oftare som mer allvarliga och integritetskränkande än många andra av de stöldbrott som drabbar hushåll. För att undersöka omfattningen av bostadsinbrott ställs följande fråga i NTU:

Bröt sig någon in i din bostad i syfte att stjäla något under förra året (2006)?

Enligt resultaten från NTU har cirka en procent av hushållen drabbats av bostadsinbrott under år 2006. Detta motsvarar cirka 40 000 hushåll i Sverige.

Skillnader mellan olika grupper

Mot bakgrund av familjeförhållanden och bostadstyp framkommer inte några skillnader i utsatthet för bostadsinbrott (tabell 3.19). Däremot uppger ensamstående med barn och personer som bor i storstad i något större utsträckning än övriga att deras hushåll drabbats av bostadsinbrott.

Tabell 3.19. Utsatta för bostadsinbrott år 2006 enligt NTU 2007. Särredovisning efter familjetyp, bostadstyp och boendeort. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent (n=146).

	Utsatta för bostadsinbrott		Utsatta för bostadsinbrott
Samtliga, 16–79 år	1,0		1,0
FAMILJETYP		BOSTADSTYP	
Sammanboende utan barn	1,0	Småhus	1,0
		Flerfamiljshus	1,1
Sammanboende med barn	1,0	BOENDEORT	
Ensamstående utan barn	1,1	Storstad	1,4
		Större stad	0,9
Ensamstående med barn	1,3	Mindre stad/landsbygd	0,7

Omständigheter kring bostadsinbrott

Vid de flesta (82 procent) av de bostadsinbrott som de tillfrågade i NTU har besvarat frågor om har något blivit stulet i samband med inbrottet. I en femtedel av fallen uppges någon ha varit hemma i bostaden när inbrottet skedde.

Bedrägerier

Bedrägeri är en brottstyp som utöver privatpersoner också drabbar exempelvis företag och myndigheter. I NTU är det dock endast bedrägeri mot privatpersoner som efterfrågas. För att utreda omfattningen av den typen av bedrägerier ställs följande fråga i NTU:

Blev du som privatperson på ett brottsligt sätt lurad på pengar eller andra värdesaker under förra året (2006)?

Enligt NTU 2007 uppgår 2,5 procent, vilket motsvarar knappt 175 000 personer i befolkningen (16–79 år), att de utsatts för den här typen av bedrägeri under år 2006. Det skattade antalet händelser i befolkningen uppgår till cirka 260 000 (tabell 3.17). Jämfört med resultaten från NTU gällande utsatthet för bedrägeri under 2005 är det en något mindre andel (och totalt även ett färre antal personer) som uppgår att de utsatts för bedrägeri, samtidigt som det totala antalet händelser uppges vara fler under år 2006 än år 2005. De flesta (83 procent) som utsatts för bedrägeri uppgår emellertid att det rör sig om en enskild sådan händelse under år 2006. Bedrägeri är en brottstyp som det kan vara svårt att fånga in i en frågeundersökning, bland annat för att man kan ha utsatts utan att själv veta om det.

Skillnader mellan olika grupper

I likhet med resultaten från föregående NTU, uppvisas inte några stora skillnader mellan olika befolkningsgrupper när det gäller utsatthet för bedrägeri. Bedrägeri verkar således vara en brottstyp som drabbar olika befolkningsgrupper i ungefär samma utsträckning. Precis som för övriga brottstyper uppges emellertid en något högre utsatthet i de yngre åldersgrupperna (med undantag för de allra yngsta i åldern 16–19 år) och en något lägre utsatthet bland de äldsta, vilket framgår av tabell 3.20. Män uppges i något större utsträckning än kvinnor att de utsatts för bedrägeri, både under år 2005 och år 2006.

Utrikes födda personer uppges i något större utsträckning att de utsatts för bedrägeri än personer födda i Sverige (se tabell 3C i slutet av detta kapitel). Ensamstående personer (både med och utan barn) uppges också att de drabbas av bedrägeri i något högre utsträckning än sammanboende.

Tabell 3.20. Utsatta för bedrägeri år 2005 och 2006 enligt NTU. Särredovisning efter kön och ålder. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent.

	Utsatta för bedrägeri		Utsatta för bedrägeri		
	2005	2006	2005	2006	
Samtliga, 16–79 år	2,8	2,5	Samtliga, 16–79 år	2,8	2,5
ÅLDER			KÖN OCH ÅLDER		
16–19 år	3,9	2,3	Män	3,0	2,8
20–24 år	4,1	4,5	16–24 år	4,3	3,1
25–34 år	3,0	3,3	25–44 år	3,4	3,5
35–44 år	2,5	2,6	45–64 år	2,6	2,5
45–54 år	3,4	2,2	65–79 år	1,9	1,5
55–64 år	1,9	2,3	Kvinnor	2,5	2,1
65–74 år	2,5	1,2	16–24 år	3,7	3,6
75–79 år	0,7	1,5	25–44 år	2,1	2,2
			45–64 år	2,6	1,9
			65–79 år	2,0	1,1

Omständigheter kring bedrägerier

Ett mått på allvarlighetsgrad när det gäller bedrägeri är hur mycket det man blivit lurad på var värt i pengar. Att som privatperson bli lurad på 100 000 kronor eller mer är ovanligt, men det förekommer i cirka fem procent av fallen. Det vanligaste är att bli lurad på 500–2 000 kronor, vilket de drabbade uppges för 30 procent av bedrägeribrotten. I en fjärdedel (25 procent) av fallen handlar det om 2 000–10 000 kronor me-

dan det i en sjättedel (17 procent) av fallen rör sig om en summa som understiger 500 kronor. Enligt föregående undersökning såg dessa förhållanden ut på liknande sätt under år 2005 (Brå, 2007d).

Det finns en mängd olika sätt som en gärningsperson kan använda för att lura till sig pengar eller värdesaker från privatpersoner. NTU tillhandahåller inte en komplett bild av vilka metoder som används men belyser ett par av de mest uppmärksammade. Dels handlar det om bank- eller kontokortsbedrägerier, vilket den drabbade uppger att han eller hon blivit utsatt för i närmare en femtedel (18 procent) av fallen (det kan exempelvis handla om så kallad *skimming*⁴⁰), dels om bedrägerier som sker via Internet, vilket också uppges ha varit fallet i en femtedel (20 procent) av händelserna. Motsvarande andelar bedrägeribrott som uppges ha begåtts på dessa sätt under 2005 var 16 respektive 14 procent, vilket indikerar att de här tillvägagångssätten användes i större utsträckning vid bedrägerier mot privatpersoner under år 2006 än under år 2005 (Brå 2007c). Som tidigare nämnts bör emellertid fler mättillfällen genomföras innan långtgående slutsatser om förändringar över tid kan dras.

Upprepad utsatthet för brott mot egendom

Tidigare kunskap (Brå, 2001b) visar att upprepad utsatthet för vissa brott mot egendom är förhållandevis ovanligt i Sverige, både i jämförelse med andra brottstyper men också vid internationell jämförelse. De bilrelaterade brotten utgör emellertid en stor andel av det totala antalet brott som polisanmäls, och tidigare forskning visar att risken för att en bil blir föremål för brott är betydligt högre om andra brott mot samma bil har polisanmälts tidigare under året.

I föregående avsnitt visade resultaten att de upprepat utsatta för brott mot person drabbades av en betydande andel av det totala antalet brott mot person. Vad visar då motsvarande resultat enligt NTU när det gäller brott mot hushåll?⁴¹

Av tabell 3.21 framgår att drygt tre fjärdedelar (78 procent) av de utsatta hushållen (vilket motsvarar cirka 10 procent av hushållen i Sverige) endast drabbades av *ett brott* av detta slag under år 2006. Att bli utsatt för fyra eller fler brott mot egendom drabbade en relativt liten andel; två procent av de utsatta uppger detta. Andelen som utsatts för egendomsbrott vid fyra tillfällen eller fler under år 2006 är således betydligt lägre än motsvarande andel utsatta för brott mot person, vilka enligt resultaten i föregående avsnitt uppgår till 12 procent av de utsatta (se tabell 3.14).

---

⁴⁰ Vardaglig benämning på en form av kreditkortsbedrägeri där någon olovligen använder en speciell avläsare för att kopiera innehållet i magnetremsan på ett kreditkort.
Källa: Nationalencyklopedin.

⁴¹ Observera att redovisningen omfattar de brott mot egendom som de tillfrågade uppger att *hushållet* har drabbats av under år 2006. Bedrägeri ingår därmed inte i redovisningen.

Tabell 3.21. Upprepad utsatthet för brott mot hushåll år 2006 enligt NTU 2007. Andel utsatta i procent (n=2 180).

Utsatt antal gånger	Andel av utsatta hushåll	Andel hushåll i befolkningen
1	78	9,8
2-3	20	2,5
4+	2	0,2
Totalt	100	12,5

Hur stor andel av brotten mot hushåll som kan klassificeras som upprepade utsatthet framgår i tabell 3.22. Närmare 60 procent av de brott mot hushåll som ingår i NTU har drabbat ett hushåll som endast drabbats av det egendomsbrottet under år 2006. Det är en betydligt större andel än motsvarande siffra för brotten mot person (27 procent, se tabell 3.15), vilket indikerar att den upprepade utsattheten inte är lika omfattande när det gäller brott mot egendom.

Tabell 3.22. Upprepad utsatthet för brott mot hushåll år 2006 enligt NTU 2007. Andel utsatta och andel händelser i procent (n=2 180).

	Brott mot hushåll	
	Andel hushåll	Andel händelser
0	87,5	0
1	9,8	59
2	1,9	23
3	0,6	11
4	0,1	2
5+	0,1	5
Totalt	100	100

En mycket liten andel av hushållen i befolkningen (0,1 procent) har utsatts för fem eller fler brott mot egendom under år 2006. Denna grupp står för fem procent av utsattheten för brott mot hushåll, enligt NTU. Motsvarande grupp bland utsatta för brott mot person står för en betydligt större andel av dessa brott då denna lilla grupp (knappt 1 procent av befolkningen) utsätts för närmare hälften (48 procent) av alla brott mot person (se tabell 3.15). Detta innebär att resultaten går i linje med tidigare kunskap på området (Brå, 2001b) men de visar också att upprepade utsatthet för brott mot hushåll förekommer, även om det generellt drabbar en liten del av hushållen i Sverige. Den upprepade utsattheten ser förmodligen olika ut för olika typer av brott mot egendom, vilket kan studeras närmare framöver.

Vilka drabbas av upprepade brott mot egendom?

Trots att upprepade utsatthet för brott mot egendom inte är lika vanligt förekommande som upprepade brott mot person, kan resultat gällande vilka som utsätts för upprepade brott mot egendom identifiera särskilda riskgrupper i befolkningen.

Resultaten visar att den upprepade utsattheten i stort följer mönstret för utsatthet för brott mot egendom generellt. De grupper som i störst utsträckning uppger att deras hushåll har utsatts för något brott mot egendom är också de grupper som uppger högst grad av upprepade utsatthet (se tabell 3G i slutet av detta kapitel). Dessa grupper är sammanboende med barn och ensamstående med barn, boende i flerfamiljshus samt boende i storstad (storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö) och i större städer.

Brottsoffers kontakter med rättsväsendet

Resultat i korthet

- Majoriteten av de tillfrågade brottsoffren har positiva erfarenheter av polisen. Mest negativa är de som utsatts för brott med inslag av hot eller våld, och i synnerhet män i alla åldrar och unga kvinnor. Den grupp som har mest positiva erfarenheter av polisen är äldre kvinnor som utsatts för brott utan inslag av hot eller våld.
- En övervägande andel av dem som medverkat som målsägande i en rättegång har positiva erfarenheter av domstol, åklagare och i synnerhet av målsägandebiträdet (i de fall ett sådant funnits).

I de fall då en person som utsatts för ett brott väljer att anmäla händelsen till polisen innebär detta att brottsoffret får kontakter med och erfarenheter av enstaka eller flera av rättsväsendets myndigheter. Dessa erfarenheter består huvudsakligen av den kontakt man får med polisen i samband med att polisanmälan görs, men kan också bestå av kontakter med åklagare och domstol i de fall då brottet tas upp i en rättegång. Hur brottsoffret har uppfattat dessa kontakter är viktiga indikatorer för rättsväsendet om huruvida de lyckas bemöta brottsoffer på ett bra sätt. Enligt regeringen (prop. 2007/08:1) ska den vars ärende blir föremål för rättegång ”bemötas korrekt och med respekt samt få relevant och begriplig information”. Att brottsoffers behov ska stå i fokus för rättsväsendets insatser lyfts också fram särskilt. Att exempelvis få korrekt och aktuell information om utvecklingen i sitt ärende anses vara en grundläggande mänsklig rättighet (Lindgren & Qvarnström, 2003).

I detta avsnitt belyses resultat från NTU 2007 gällande kontakter med rättsväsendet med anledning av utsatthet för brott.⁴² Resultat från detta frågeområde i NTU har inte redovisats tidigare, varför jämförelser med NTU 2006 inte presenteras. Redovisningen sker delvis mot bakgrund av kön, ålder, svensk/utländsk bakgrund, utbildningsnivå samt familje- och boendeförhållanden och i vissa avseenden endast övergripande för befolkningen.

I frågeavsnittet om brottsoffers erfarenheter ställs inledningsvis följande fråga i NTU:

Har du under de senaste tre åren drabbats av något brott som anmälts till polisen?

Enligt NTU har 22 procent av befolkningen (16–79 år) utsatts för något eller några brott som anmälts till polisen under de senaste tre åren. I de fall då den tillfrågade har utsatts för flera sådana brott under den efterfrågade perioden, ställs samtliga följdfrågor för *den senaste av dessa händelser*. Cirka 85 procent av dem som uppger att de utsatts för ett polisanmält brott under de senaste tre åren (motsvarande 19 procent av befolkningen) har själva haft någon form av kontakt med polisen med anledning av (det senaste) brottet.

För att belysa hur stor andel av befolkningen som har medverkat som målsägande vid en rättegång under de senaste tre åren, ställs denna fråga i NTU:

*Har du under de senaste tre åren medverkat i någon rättegång i domstol därför att du blivit utsatt för något brott?*⁴³

Knappt 2 procent av de tillfrågade (16–79 år) har svarat jakande på denna fråga i NTU 2007. Som förväntat är alltså polisen den myndighet i rättsväsendet som de flesta kommer i kontakt med, medan endast en liten del av befolkningen har erfarenhet av att medverka som målsägande i en rättegång.

Erfarenheter av polisen

Vilka erfarenheter har då de personer som haft kontakter med polisen? Är majoriteten positiv eller negativ? Finns det skillnader mellan olika befolkningsgrupper och mellan utsatta för olika typer av brott? Resultaten i tabell 3.23 visar att de flesta har positiva upplevelser av sina kontakter med polisen. Totalt sett har drygt hälften (56 procent) av de tillfrågade som haft kontakter med polis mycket eller ganska positiva erfarenheter, medan cirka 15 procent uppger att de haft mycket eller ganska

---

⁴² I detta frågeavsnitt har de tillfrågade svarat på frågor om erfarenheter under *de senaste tre åren* och tidsperioden avser intervjudatum (våren 2007) och tre år bakåt i tiden. Övriga redovisningar för utsatthet för brott avser däremot *ett år* (föregående kalenderår).

⁴³ De *brott* som omfattas av sådana rättegångar kan dock ha inträffat tidigare än under de senaste tre åren.

negativa erfarenheter. Dessa resultat inkluderar både dem som har respektive inte har utsatts för brott som innehöll hot och/eller våld.⁴⁴ Bland dem som polisanmält ett brott som innehöll någon form av hot eller våld är andelen med positiva erfarenheter något större än bland övriga, men framför allt också andelen negativa. Närmare en fjärdedel (23 procent) av dem som polisanmält ett brott med hot eller våld har ganska eller mycket negativa erfarenheter av sina kontakter med polisen. Motsvarande andel negativa bland dem som drabbats av brott som inte uppges ha innehållit hot eller våld är 13 procent. En förklaring till dessa skillnader kan vara att kontakten med polisen ofta ser olika ut beroende på vilken typ av brott som anmäls (Lindgren & Qvarnström, 2003). Vid grova brott, som exempelvis misshandel, sker den första kontakten med polisen ofta på brottsplatsen, i direkt anknytning till brottet. Vid lindrigare brott, exempelvis cykelstöld eller stöld ur fordon, sker kontakten vanligtvis via telefon eller Internet. Vid brott mot egendom av vardagsbrottslig karaktär utgör polisanmälan ofta en åtgärd som främst vidtas i syfte att kunna begära ersättning från försäkringsbolag. Detta kan vara en förklaring till att de som utsatts för ett brott som innehöll hot eller våld i större utsträckning har en tydlig (positiv *eller* negativ) uppfattning om sina erfarenheter av polisen.

---

⁴⁴ Ungefär en femtedel av de brott som de tillfrågade har utsatts för och som är anmälda till polisen under de senaste tre åren uppges ha innehållit någon form av hot eller våld. För att fånga in omfattningen av sådana brott ställs frågan *Ingick någon form av hot eller våld i händelsen?* Denna fråga fångar således inte in några specificerade brottstyper utan belyser snarare den tillfrågades övergripande bedömning av huruvida inslag som uppfattades som våld eller hot ingick i händelsen.

Tabell 3.23. Erfarenhet av polis i samband med utsatthet för brott enligt NTU 2007. Särredovisning efter kön, ålder och boendeort samt uppdelat på om (den senaste händelsen innehöll respektive inte innehöll hot eller våld. Andel för respektive grupp i procent (n=2 761).

	Hot eller våld (20 %)		Ej hot eller våld (80%)	
	Mycket/ ganska positiv	Mycket/ ganska negativ	Mycket/ ganska positiv	Mycket/ ganska negativ
Samtliga (16–79 år) som haft kontakt med polisen med anledning av utsatthet för brott de senaste tre åren.	58	23	56	13
KÖN OCH ÅLDER				
Män	58	26	53	15
16–24 år	52	25	44	16
25–44 år	62	26	52	13
45–64 år	61	26	54	18
65–79 år	50	26	62	16
Kvinnor	58	20	59	10
16–24 år	45	27	47	12
25–44 år	58	17	56	10
45–64 år	68	20	62	11
65–79 år	59	11	71	9

Vidare framgår i tabell 3.23 att män och kvinnor generellt sett uppger att de har positiva erfarenheter av polisen i ungefär samma utsträckning (53–59 procent). Den grupp som i störst utsträckning uppger att de har positiva erfarenheter av polisen är kvinnor i åldern 65–79 år som utsatts för ett brott utan inslag av hot eller våld: 71 procent i denna grupp har mycket eller ganska positiva erfarenheter av polisen. Däremot uppger män i större utsträckning än kvinnor att de har negativa erfarenheter. Undantaget är unga kvinnor (16–24 år) som utsatts för ett brott som innehållit hot eller våld: 27 procent av dessa kvinnor uppger att deras erfarenheter av polisen varit mycket eller ganska negativa, vilket är i nivå med motsvarande andel bland män (i alla åldersgrupper).

Boende i små städer och på landsbygden har överlag både större andel med negativa och mindre andel med positiva erfarenheter. Skillnaderna är särskilt tydliga när det handlat om brott där hot eller våld ingick: 51 respektive 27 procent av dem som bor i liten stad eller på landsbygden och har haft kontakter med polisen med anledning av ett hot- eller våldsbrott har positiva respektive negativa erfarenheter. Motsvarande andelar bland boende i storstad är 61 respektive 22 procent (se tabell 3G i slutet av kapitlet).

Även mot bakgrund av utbildning och familjetyp finns skillnader mellan olika grupper när det gäller erfarenheter av polisen i de fall då brottet innehållit hot eller våld. Högutbildade uppger i större utsträckning än övriga att de har positiva erfarenheter. De som i störst utsträckning uppger att de har negativa erfarenheter från sitt möte med polisen är de med förgymnasial utbildning. Vidare uppger personer med barn i större utsträckning än personer utan barn att de har positiva erfarenheter av polisen i samband med utsatthet för hot- eller våldsbrott. Resultaten gällande erfarenhet av polisen beroende på svensk/utländsk bakgrund och bostadstyp visar inga tydliga skillnader mellan olika grupper (tabell 3G i slutet av kapitlet).

Erfarenheter i samband med rättegång

Domstolarna har ett uppdrag att handlägga mål och ärenden på ett sätt som medborgarna uppfattar som rättssäkert och effektivt (Jönrup och Hagsgård, 2006). I NTU ställs ett antal frågor till personer som medverkat i rättegång om sina erfarenheter av dessa kontakter. En relativt liten del (knapp 2 procent) av befolkningen (16–79 år) har erfarenhet av att medverka i rättegång med anledning av utsatthet för brott under de senaste tre åren. Detaljerade redovisningar av resultat från detta frågeområde kan därmed inte göras utifrån ett enstaka mättillfälle. Därför begränsas redovisningen till att belysa mer övergripande resultat.

I vissa fall har den målsägande i en rättegång ett juridiskt biträde – ett så kallat målsägandebiträde – som ska fungera som stöd och hjälp under rättsprocessen. Drygt hälften av dem som enligt NTU har erfarenhet av medverkan som målsägande i rättegång (eller 1 procent av befolkningen), uppger att de hade ett målsägandebiträde. Resultaten visar att erfarenheterna av målsägandebiträdet är övervägande positiva, vilket visas i tabell 3.24.

Tabell 3.24. Erfarenhet av målsägandebiträde och åklagare i samband med medverkan som målsägande i rättegång. Andel i procent.

	Mycket positiva	Ganska positiva	Varken positiva eller negativa	Ganska negativa	Mycket negativa
Erfarenheter av målsägandebiträde (n=169)	39	36	15	5	6
Erfarenheter av åklagare (n=286)	21	35	25	9	10

Tre fjärdedelar (75 procent) uppger att erfarenheterna av målsägandebiträdet är mycket eller ganska positiva. Andelen som uppger att erfarenheterna är mycket eller ganska negativa är 11 procent.

Även när det gäller erfarenheterna av åklagaren är en övervägande andel av de tillfrågade positiva. Drygt hälften (56 procent) uppger att de har mycket eller ganska positiva erfarenheter av åklagaren. Andelen med negativa erfarenheter uppgår till 19 procent.

En annan aspekt av upplevelsen av rättegången som berörs i NTU handlar om huruvida målsäganden upplever att informationen han eller hon fick inför rättegången var tillräcklig eller otillräcklig. Två tredjedelar (66 procent) av de tillfrågade upplever att informationen var tillräcklig medan en tredjedel (31 procent) upplever att den var otillräcklig.

I NTU efterfrågas också hur lätt eller svårt den målsägande tyckte att det var att förstå vad som hände under rättegången. Även här är en övervägande andel av de tillfrågade positivt inställda. Tre fjärdedelar (77 procent) uppger att de tyckte att det var mycket eller ganska lätt att förstå vad som hände medan drygt en tiondel (13 procent) upplever att det var mycket eller ganska svårt (se tabell 3H i slutet av detta kapitel).

Slutligen anser även större delen av de tillfrågade att de sammantaget fick ett bra bemötande i domstolen, vilket framgår av tabell 3.25.

Tabell 3.25. Upplevelse av bemötande i domstol bland målsägande i rättegång de senaste tre åren enligt NTU 2007. Andel i procent.

	Mycket nöjd	Ganska nöjd	Varken nöjd eller missnöjd	Ganska missnöjd	Mycket missnöjd
Bemötande i domstol (n=286)	29	38	16	7	10

Två tredjedelar (67 procent) är mycket eller ganska nöjda i detta avseende. Andelen som är mycket eller ganska missnöjda med det sammantagna bemötandet uppgår till en sjättedel (17 procent).

Avslutande ord

I detta kapitel har resultat om utsatthet för brott presenterats utifrån NTU 2007. Totalt sett har cirka en fjärdedel av befolkningen (16–79 år) uppgett att de själva eller deras hushåll drabbats av något brott under år 2006. Resultaten har visat att olika typer av brott drabbar allmänheten i olika utsträckning och att utsattheten varierar mellan olika befolkningsgrupper. Dessutom polisanmäls brott i olika stor utsträckning beroende på brottstyp. De vanligaste brotten mot person är hot och trakasserier, medan sexualbrott och personrån är mer ovanliga. När det gäller brott mot egendom är cykelstöld och stöld ur eller från fordon vanligast, medan utsatthet för bostadsinbrott och bilstöld uppges i minst utsträckning.

Brott mot person drabbar yngre personer i större utsträckning än medelålders och äldre. Detta gäller för samtliga brottstyper mot person

(hot, misshandel, sexualbrott, personrån och trakasserier). Män och kvinnor utsätts i ungefär lika stor utsträckning för brott mot person totalt sett men utsattheten varierar mellan könen för olika brottstyper. Hot, sexualbrott och trakasserier drabbar kvinnor i större utsträckning medan män i större utsträckning utsätts för misshandel och personrån.

En grupp som är särskilt utsatta för *brott mot egendom* är ensamstående med barn. Den brottstyp som i stor utsträckning bidrar till denna särställning är cykelstölder, vilket ensamstående med barn utsätts för i betydligt större utsträckning än övriga. Boende i flerfamiljshus uppger också en högre utsatthet för de flesta brott mot egendom jämfört med personer som bor i småhus. Här är det framför allt bil- och cykelstölder som står för den största skillnaden. I Stockholm, Göteborg och Malmö utsätts allmänheten också i större utsträckning för brott mot egendom jämfört med boende i andra större städer, mindre städer och på landsbygd. Undantaget är cykelstölder, vilket i störst utsträckning drabbar boende i större städer.

Ett nytt avsnitt i årets rapport är *brottsoffers erfarenheter av rättsväsendet*. Resultaten visar att majoriteten av de personer som utsatts för något brott (som polisanmäls) under de senaste tre åren har positiva erfarenheter av sina kontakter med rättsväsendets myndigheter.

Polisen är den myndighet inom rättsväsendet som flest kommer i kontakt med. De personer som blivit utsatta för något hot- eller våldsbrott har överlag mer negativa erfarenheter än personer som utsatts för andra typer av brott. Andelen med positiva erfarenheter av polisen blir överlag större ju äldre åldersgrupp som studeras och andelen män med negativa erfarenheter är större än motsvarande andel bland kvinnor. Bland personer som utsatts för något hot- eller våldsbrott finns också ett tydligt samband med utbildningsnivå – lågutbildade har betydligt mer negativa erfarenheter än högutbildade. Hot- och våldsutsatta i mindre städer och på landsbygd har negativa erfarenheter av polisen i större utsträckning än motsvarande grupp utsatta som bor i större städer eller i storstad.

En liten del av befolkningen har erfarenhet av att ha medverkat i rättegång under de senaste tre åren, med anledning av utsatthet för brott. De resultat som redovisas på detta område belyser erfarenheter av målsägandebiträde (i de fall ett sådant har funnits) och åklagare. Dessutom efterfrågas uppfattningen om bemötandet i domstolen, hur man bedömer den information man fått samt hur man upplevde att man förstod vad som hände under rättegången. I samtliga dessa avseenden har majoriteten en positiv inställning, och i synnerhet får målsägandebiträderna ett gott betyg.

Tabell 3A. Utsatta för brott mot person år 2005 och 2006 enligt NTU. Särredovisning efter kön, ålder och svensk/utländsk bakgrund. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent.

	Utsatta för hot		Utsatta för misshandel därav allvarlig ¹				Utsatta för sexualbrott		Utsatta för personrån		Utsatta för trakasserier		Utsatta för något brott mot person	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Antal observationer (n):	383	737	249	456	62	91	89	141	83	170	409	710	921	1 712
Samtliga, 16-79 år²	4,6	4,6	2,7	2,5	28 (0,8)	22 (0,6)	0,9	0,8	1,0	1,1	5,2	4,6	11,2	10,5
ÅLDER														
16-19 år	8,4	8,2	8,5	8,0	27 (2,1)	21 (1,5)	2,3	1,8	2,9	3,3	9,0	7,6	21,3	20,4
20-24 år	8,7	9,7	7,1	7,4	36 (2,3)	21 (1,4)	3,0	2,1	2,3	2,4	6,5	7,2	20,3	21,3
25-34 år	5,3	5,8	4,1	3,2	26 (1,0)	19 (0,5)	1,6	1,5	0,7	1,1	5,9	4,5	13,7	13,0
35-44 år	5,5	4,8	2,5	2,4	24 (0,5)	23 (0,5)	0,8	0,7	0,6	0,5	6,6	4,6	12,4	10,2
45-54 år	4,5	4,1	1,5	1,3	x	36 (0,4)	x	0,3	0,6	0,8	4,7	4,5	9,0	9,2
55-64 år	2,5	2,9	0,8	0,7	x	x	x	x	1,0	0,4	2,9	3,3	6,8	5,9
65-74 år	1,9	1,4	x	x	x	x	x	x	x	1,0	4,0	3,6	5,8	5,5
75-79 år	0,9	1,1	x	x	x	x	x	x	0,4	2,2	2,2	3,3	3,5	
KÖN OCH ÅLDER														
Män	4,6	4,2	3,7	3,0	31 (1,1)	23 (0,6)	0,3	0,3	1,1	1,4	4,4	3,9	11,1	10,3
16-24 år	8,2	8,7	11,0	9,2	33 (3,4)	22 (1,8)	0,6	0,3	3,7	4,3	5,2	4,8	21,3	21,4
25-44 år	5,4	4,3	4,5	3,2	30 (1,2)	20 (0,5)	0,5	0,3	0,6	1,1	5,0	4,1	12,3	10,6
45-64 år	3,3	3,2	0,8	0,8	x	38 (0,3)	x	0,3	0,9	0,7	3,6	3,9	7,4	7,3
65-79 år	1,7	1,4	x	0,3	x	x	x	x	x	0,7	3,7	2,5	5,5	4,1
Kvinnor	4,6	4,9	1,8	2,0	22 (0,4)	22 (0,4)	1,6	1,3	0,8	0,7	6,0	5,2	11,3	10,8
16-24 år	8,9	9,1	4,1	6,0	23 (0,8)	19 (1,0)	4,9	3,7	1,3	1,2	10,6	10,3	20,2	20,3
25-44 år	5,4	6,3	1,9	2,3	x	23 (0,5)	1,8	1,9	0,7	0,5	7,6	5,1	13,7	12,5
45-64 år	3,6	3,7	1,6	1,1	35 (0,4)	24 (0,2)	0,6	0,2	0,8	0,5	3,9	3,9	8,3	7,8
65-79 år	1,5	1,3	x	x	x	x	x	x	0,7	0,9	3,2	3,9	4,7	5,7
SVENSK/UTLÄNDSK BAKGRUND														
Svenskfödda med														
- båda/en förälder														
inrikes född(a)	4,8	4,5	2,8	2,5	27 (0,7)	20,5 (0,5)	0,8	0,8	0,9	1,0	4,8	4,3	10,9	10,4
- båda föräldrarna														
utrikes födda	2,2	3,7	1,7	2,6	x	38,9 (0,8)	0,9	0,4	0,6	0,9	4,7	3,5	7,4	7,8
Utrikesfödda	5,1	5,2	2,8	2,5	38 (0,9)	24,4 (0,5)	1,4	0,7	1,5	1,6	7,5	6,2	14,8	12,5

1 Andel av utsatta för misshandel som utsatts för allvarlig misshandel. I parenteser redovisas andel utsatta för andel allvarlig misshandel inom respektive grupp i befolkningen.

2 Uppgifter om antalet personer i undersökningen (n) samt i populationen (N) för samtliga redovisningsgrupper återfinns i tabell 2A-2B i slutet av kapitel 2.

(x) Antalet observationer understiger fyra.

Fortsättning tabell 3A. Utsatta för brott mot person år 2005 och 2006 enligt NTU. Särredovisning efter utbildningsnivå, familje- och boendeförhållanden. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent.

	Utsatta för hot		Utsatta för misshandel därav allvarig ¹				Utsatta för sexualbrott		Utsatta för personrån		Utsatta för trakasserier		Utsatta för något brott mot person	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Samtliga, 16-79 år²	4,6	4,6	2,7	2,5	28 (0,8)	22 (0,6)	0,9	0,8	1,0	1,1	5,2	4,6	11,2	10,5
UTBILDNING (HÖGSTA)														
Förgymnasial	4,7	4,6	3,9	3,6	32 (1,1)	25 (0,8)	0,8	1,1	1,6	1,9	5,0	5,6	11,7	12,4
Gymnasial	4,6	4,2	2,9	2,2	28 (0,7)	26 (0,5)	1,1	0,6	0,7	0,7	5,4	4,5	11,3	9,7
Eftergymnasial	4,5	4,9	1,4	1,6	21 (0,3)	12 (0,2)	0,7	0,8	0,8	0,7	5,0	3,7	10,6	9,7
FAMILJETYP														
Sammanboende utan barn														
	3,7	3,1	1,3	1,1	27 (0,3)	21 (0,2)	0,7	0,4	0,8	0,5	3,5	2,9	8,1	6,8
Sammanboende med barn														
	3,7	3,3	1,8	1,3	27 (0,5)	14 (0,2)	0,4	0,5	0,5	0,4	4,8	3,6	9,7	7,6
Ensamstående utan barn														
	6,1	6,8	4,8	4,8	28 (1,2)	25 (1,1)	1,5	1,3	1,6	2,1	6,7	6,4	14,9	15,9
Ensamstående med barn														
	6,5	6,4	4,2	3,4	x	x	1,2	1,5	x	1,0	9,4	9,3	17,1	16,6
BOSTADSTYP														
Småhus	3,4	3,4	1,7	1,8	20 (0,3)	19 (0,3)	0,5	0,5	0,7	0,6	4,2	3,4	8,3	8,0
Flerfamiljshus	6,1	6,1	3,9	3,4	34 (1,2)	24 (0,7)	1,5	1,1	1,3	1,5	6,4	5,9	14,6	13,7
BOENDEORT														
Storstad	5,9	5,3	2,6	2,8	34 (0,8)	19 (0,4)	0,9	0,8	1,6	1,7	5,2	4,7	12,4	11,9
Större stad	4,1	4,5	2,9	2,4	29 (0,8)	28 (0,6)	1,1	0,7	0,8	0,8	5,4	4,4	11,5	10,2
Mindre stad/landsbygd	3,7	3,8	2,6	2,2	20 (0,5)	18 (0,4)	0,6	0,8	0,4	0,5	4,8	4,5	9,2	9,2

¹ Andel av utsatta för misshandel som utsatts för allvarig misshandel. I parentes redovisas andelen utsatta för allvarig misshandel inom respektive grupp i befolkningen.

² Uppgifter om antalet personer i undersökningen (n) samt i populationen (N) för samtliga redovisningsgrupper återfinns i tabell 2A-2B i slutet av kapitel 2.

(x) Antalet observationer understiger fyra.

Tabell 3B. Utsatta hushåll för brott mot egendom år 2006 enligt NTU. Särredovisning efter familje- och boendeförhållanden. Andel för respektive grupp av hushåll i befolkningen, i procent.

	Utsatta för bostadsinbrott	Utsatta för bilstöld ¹	Utsatta för stöld ur/från fordon	Utsatta för cykelstöld	Utsatta för något brott mot hushåll
Antal observationer (n)=	146	115	782	1 315	2 180
Samtliga hushåll i befolkningen, 16–79 år.²	1,0	0,9	5,0	6,9	12,6
FAMILJETYP					
Sammanboende utan barn	1,0	0,6	4,7	4,5	10,0
Sammanboende med barn	1,0	0,9	5,8	8,8	15,2
Ensamstående utan barn	1,1	1,1	4,7	7,2	12,8
Ensamstående med barn	1,3	x	5,7	14,6	20,8
BOENDEORT					
Storstad	1,4	1,1	6,4	6,5	14,0
Större stad	0,9	0,8	4,4	8,0	12,9
Mindre stad/landsbygd	0,7	0,6	3,9	5,8	10,2
BOSTADSTYP					
Småhus	1,0	0,5	4,5	5,0	10,1
Flerfamiljshus	1,1	1,3	5,5	8,7	14,9

¹ Bland hushåll som ägde en bil under år 2006.

² Uppgifter om antalet personer i undersökningen (n) samt i populationen (N) för samtliga redovisningsgrupper återfinns i tabell 2A–2B i slutet av kapitel 2.

(x) Antalet observationer understiger fyra.

Tabell 3C. Utsatta för bedrägeri år 2005 och 2006 enligt NTU. Särredovisning efter kön, ålder och svensk/utländsk bakgrund. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent.

	Utsatta för bedrägeri	
	2005	2006
Antal observationer (n)=	205	369
Samtliga, 16–79 år¹	2,8	2,5
ÅLDER		
16–19 år	3,9	2,3
20–24 år	4,1	4,5
25–34 år	3,0	3,3
35–44 år	2,5	2,6
45–54 år	3,4	2,2
55–64 år	1,9	2,3
65–74 år	2,5	1,2
75–79 år	0,7	1,5
KÖN OCH ÅLDER		
Män	3,0	2,8
16–24 år	4,3	3,1
25–44 år	3,4	3,5
45–64 år	2,6	2,5
65–79 år	1,9	1,5
Kvinnor	2,5	2,1
16–24 år	3,7	3,6
25–44 år	2,1	2,2
45–64 år	2,6	1,9
65–79 år	2,0	1,1
SVENSK/UTLÄNDSK BAKGRUND		
Svenskfödda med		
– båda/en förälder		
inrikes född(a)	2,3	2,2
– båda föräldrarna		
utrikes födda	2,6	2,7
Utrikesfödda	5,5	3,7
UTBILDNING (HÖGSTA)		
Förgymnasial	3,1	2,7
Gymnasial	2,5	2,3
Eftergymnasial	2,9	2,5
FAMILJETYP		
Sammanboende utan barn	2,1	1,9
Sammanboende med barn	2,1	1,8
Ensamstående utan barn	3,9	3,4
Ensamstående med barn	3,2	2,9
BOSTADSTYP		
Småhus	1,8	1,9
Flerfamiljshus	4,0	3,1
BOENDEORT		
Storstad	3,7	3,3
Större stad	2,2	2,1
Mindre stad/landsbygd	2,3	2,0

¹ Uppgifter om antalet personer i undersökningen (n) samt i populationen (N) för samtliga redovisningsgrupper återfinns i tabell 2A-2B i slutet av kapitel 2.

Tabell 3D. Utsatthet i befolkningen (16–79 år) för olika typer av brott mot person, skattat antal händelser och andel polisanmälda händelser år 2005 och 2006 enligt NTU.

	Andel utsatta i procent		Skattat antal utsatta personer		Skattat antal händelser i befolkningen		Andel anmälda händelser i procent	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Samtliga brott mot person	11,2	10,5	778 000	740 000	1 680 000	1 772 000	23	25
Hot	4,6	4,6	320 000	321 000	650 000	716 000	20	22
Misshandel	2,7	2,5	189 000	175 000	390 000	470 000	34	33
därav allvarlig ¹	0,8	0,6	53 000	39 000	78 000	78 000	69	63
Sexualbrott	0,9	0,8	64 000	54 000	185 000	173 000	11	17
Personrån	1,0	1,1	68 000	74 000	96 000	93 000	45 ²	44 ²
Trakasserier ³	5,2	4,6	360 000	320 000	360 000 ⁴	320 000 ⁴	20 ⁵	19 ⁵

¹ Avser misshandel som varit så allvarlig att den lett till besök hos läkare, sjuksköterska eller tandläkare.

² Andel anmälda personrån av personrån som begåtts i Sverige.

³ Eftersom frågan om trakasserier har omformulerats något mellan de två mätillfällena, bör jämförelser av resultaten gällande utsatthet under år 2005 respektive år 2006 göras med försiktighet (se vidare avsnittet om trakasserier).

⁴ Skattat antal utsatta personer.

⁵ Andel utsatta som polisanmält en eller flera händelser.

Tabell 3E. Upprepad utsatthet för brott mot person år 2006 enligt NTU. Särredovisning efter kön, ålder och svensk/utländsk bakgrund. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent (n=1 712).

	Andel utsatta	därav 1 gång	2-3 gånger	4 gånger eller fler
Samtliga, 16-79 år¹	10,5	67	21	12
ÅLDER				
16-19 år	20,4	60	25	15
20-24 år	21,3	59	26	15
25-34 år	13,0	69	18	13
35-44 år	10,2	64	24	12
45-54 år	9,2	67	20	14
55-64 år	5,9	75	21	5
65-74 år	5,5	90	7	x
75-79 år	3,5	81	13	x
KÖN OCH ÅLDER				
Män	10,3	69	20	11
16-24 år	21,4	64	23	13
25-44 år	10,6	70	20	11
45-64 år	7,3	73	19	9
65-79 år	4,1	83	14	x
Kvinnor	10,8	65	22	13
16-24 år	20,3	55	28	17
25-44 år	12,5	63	23	14
45-64 år	7,8	68	21	11
65-79 år	5,7	92	5	x
SVENSK/UTLÄNDSK BAKGRUND				
Svenskfödda med				
- båda/en förälder inrikes född(a)	10,4	66	22	12
- båda föräldrarna utrikes födda	7,8	60	24	17
Utrikesfödda	12,5	72	16	11
UTBILDNING (HÖGSTA)				
Förgymnasial	12,4	64	22	14
Gymnasial	9,7	67	21	12
Eftergymnasial	9,7	71	20	10
FAMILJETYP				
Sammanboende utan barn	6,8	74	17	10
Sammanboende med barn	7,6	70	19	11
Ensamstående utan barn	15,9	62	25	13
BOSTADSTYP				
Småhus	8,0	69	20	12
Flerfamiljshus	13,7	65	23	12
BOENDEORT				
Storstad	11,9	67	21	11
Större stad	10,2	67	21	11
Mindre stad/landsbygd	9,2	66	21	14

¹Uppgifter om antalet personer i undersökningen (n) samt i populationen (N) för samtliga redovisningsgrupper återfinns i tabell 2A-2B i slutet av kapitel 2.

Tabell 3F. Upprepad utsatthet för brott mot hushåll år 2006 enligt NTU. Särredovisning efter familje- och boendeförhållanden. Andel för respektive grupp av hushåll i befolkningen, i procent (n=2 358).

	Andel utsatta	därav 1 gång	2-3 gånger	4 gånger eller fler
Samtliga hushåll i befolkningen, 16-79 år.¹	12,6	9,8	2,5	0,2
FAMILJETYP				
Sammanboende utan barn	10,0	8,1	1,6	0,2
Sammanboende med barn	15,2	11,4	3,6	0,2
Ensamstående utan barn	12,8	10,0	2,5	0,2
Ensamstående med barn	20,8	15,0	5,3	0,4
BOSTADSTYP				
Småhus	10,1	11,1	2,6	0,3
Flerfamiljshus	14,9	11,5	3,1	0,3
BOENDEORT				
Storstad	14,0	11,1	2,6	0,3
Större stad	12,9	10,0	2,7	0,2
Mindre stad/landsbygd	10,2	7,9	2,1	0,2

¹Uppgifter om antalet personer i undersökningen (n) samt i populationen (N) för samtliga redovisningsgrupper återfinns i tabell 2A-2B i slutet av kapitel 2.

Tabell 3G. Erfarenhet av polis i samband med utsatthet för brott, uppdelat på om händelsen innehöll respektive inte innehöll hot och/eller våld, enligt NTU 2007. Särredovisning efter ålder och kön. Andel i procent för respektive grupp som haft kontakt med polis i samband med brottet (n=2 761).

	Hot eller våld (20 %)		Ej hot eller våld (80 %)	
	Mycket eller ganska positiv	Mycket eller ganska negativ	Mycket eller ganska positiv	Mycket eller ganska negativ
Samtliga som haft kontakt med polisen med anledning av utsatthet för brott de senaste tre åren, 16–79 år.	58	23	56	13
ÅLDER				
16–19 år	46	26	42	15
20–24 år	52	26	47	13
25–34 år	59	20	50	12
35–44 år	61	25	56	11
45–54 år	63	21	59	13
55–64 år	66	27	56	17
65–74 år	48	20	64	14
75–79 år	77	8	74	7
KÖN OCH ÅLDER				
Män	58	26	53	15
16–24 år	52	25	44	16
25–44 år	62	26	52	13
45–64 år	61	26	54	18
65–79 år	50	26	62	16
Kvinnor	58	20	59	10
16–24 år	45	27	47	12
25–44 år	58	17	56	10
45–64 år	68	20	62	11
65–79 år	59	11	71	9
SVENSK/UTLÄNDSK BAKGRUND				
Svenskfödda med				
– båda/en förälder inrikes född(a)	58	23	55	13
– båda föräldrarna utrikes födda	55	16	55	12
Utrikesfödda	58	27	58	14
UTBILDNING (HÖGSTA)				
Förgymnasial	50	28	53	16
Gymnasial	60	24	59	13
Eftergymnasial	65	15	53	12
FAMILJETYP				
Sammanboende utan barn	51	27	59	12
Sammanboende med barn	69	19	58	13
Ensamstående utan barn	56	25	51	15
Ensamstående med barn	65	13	49	13
BOSTADSTYP				
Småhus	60	20	58	13
Flerfamiljshus	57	25	53	13
BOENDEORT				
Storstad	61	22	56	12
Större stad	59	22	56	13
Mindre stad/landsbygd	51	27	55	15

Tabell 3H. Upplevelse av förståelse av rättegången bland målsägande i rättegång de senaste tre åren enligt NTU 2007. Andel i procent (n=286).

	Mycket lätt	Ganska lätt	Varken lätt eller svårt	Ganska svårt	Mycket svårt
Förståelse av rättegången	32	45	10	11	2

4 Trygghet

Möjligheterna att följa och få kunskap om den svenska befolkningens upplevelse av otrygghet och oro har före NTU varit begränsade, eftersom utvecklade nationella indikatorer på området tidigare har saknats. NTU innehåller ett frågeområde som särskilt fokuserar på trygghet, vilket avsevärt förbättrar möjligheterna till att få sådan kunskap.

En svårighet med företeelsen otrygghet är att den inte representerar ett enstaka sammanhållet begrepp, utan snarare består av en komplex uppsättning känslor och attityder. Ambitionen med NTU är inte att fånga och bedöma hela den komplexa otrygghetsföreteelsen, utan att bidra med ett antal centrala indikatorer på området.⁴⁵ Frågeområdet om trygghet i NTU är utformat för att fånga olika aspekter av otrygghet. Frågorna fokuserar exempelvis på såväl otrygghet för personlig del, som på oro för närstående och oro över brottsligheten i samhället i stort. Frågorna inkluderar såväl mer konkret otrygghet, som exempelvis oro för en viss typ av brott, som mer abstrakt otrygghet där känslan av ett hot mot den egna säkerheten är vagare och mer odefinierad. En del frågor är således mer allmänt formulerade och saknar en direkt koppling till brott, men då samtliga frågor är samlade på ett ställe i intervjun och det av sammanhanget (introduktioner och andra frågor) oftast tydligt framgår att det är otrygghet kopplad till brottsligheten som efterfrågas är bedömningen att otrygghet på grund av andra omständigheter än brottslighet, exempelvis trafiksituationen i närområdet, inte bör ha någon inverkan i de flesta fall.

I detta kapitel presenteras huvudresultaten om trygghet. I slutet av kapitlet återfinns ett mer utförligt och systematiskt tabellunderlag (tabellerna 4A–4D). Resultatgenomgången syftar till att ge en uppfattning om vilka grupper som är särskilt otrygga. Sådan kunskap ger en uppfattning om var behovet av trygghetsskapande åtgärder är störst. Men vad innebär det när var femte person i undersökningen uppger att de känner sig otrygga? Är de många eller få? Att ange en viss nivå av otrygghet eller oro som låg eller hög är inte oproblematiskt, vad som anses lågt eller högt kan naturligtvis variera beroende på vem man frågar. Andelen ger dock en uppfattning om hur befolkningen i stort upplever sin situation, men det bör betonas att om denna fråga skulle omformuleras något skulle andelen otrygga kunna påverkas i ena eller andra riktningen.⁴⁶

---

⁴⁵ För en mer grundläggande beskrivning av otrygghetens komplexa delbegrepp, se exempelvis litteraturgenomgång i Hale, 1996, eller Heber, 2007. Finns även kortfattat återgivet i NTU 2006 (Brå 2007c).

⁴⁶ Talesättet "som man frågar får man svar" har visat sig gälla i allra högsta grad för frågor om trygghet (se t.ex. Ditton m.fl., 2000).

Från och med denna rapport ges även möjlighet att studera hur otryggheten förändrats i förhållande till föregående års rapport. Som alltid då skillnader mellan två mättillfällen studeras bör vissa problematiska omständigheter belysas. För det första skiljer sig insamlingsperioden åt mellan NTU 2006 och 2007, då den förstnämnda samlades in under hösten och den senare under våren.⁴⁷ För det andra är otrygghet och rädsla för brott områden som antagligen påverkas av aktuella händelser och medias bevakning av dem.⁴⁸ Vidare är möjligheterna att tolka en eventuell förändring begränsad då det endast finns två mättillfällen att förhålla sig till. Är den fyraprocentiga minskningen från föregående år stor eller liten? Det är givetvis svårt att med endast två mättillfällen uttala sig om vad som är en stor eller liten förändring – kanske är årets resultat en återgång till mindre oroliga och mer trygga individer. Trender och långsiktig utveckling av otryggheten och oron kommer därför att bättre kunna beskrivas då flera mätningar genomförs. På sikt ger NTU också goda möjlighet att studera inom vilka grupper eventuella förändringar sker. I denna rapport anges alltså förändringar från föregående år, men tolkningar av dessa bör göras med stor försiktighet. Efter det att flera datainsamlingar har genomförts kan mer långtgående analyser göras.

För att på ett överskådligt vis redogöra för resultaten jämförs även olika grupper. Att studera hur tryggheten varierar mellan olika befolkningsgrupper, exempelvis hur tryggheten ser ut bland män och kvinnor, bland unga och gamla etc., ger möjlighet till att få en nyanserad bild av tryggheten i Sverige. Således redovisas samtliga delavsnitt med uppdelning på kön och ålder. För övriga bakgrundsvariabler redogörs löpande i text, men de återfinns i tabellform i tabellunderlaget (tabellerna 4A–D) i slutet av kapitlet.

I resultatredovisningen beskrivs inledningsvis en mer allmän upplevelse av otrygghet och den konkreta oron över att drabbas av olika typer av brott. Därefter följer ett avsnitt som beskriver i vilken utsträckning otryggheten påverkar beteendet och livskvaliteten. Slutligen följer ett avsnitt som fokuserar på hur otryggheten ser ut bland personer med olika erfarenhet av utsatthet för brott samt bland personer med olika inställning till brottsligheten och rättsväsendet.

---

⁴⁷ Vidare skiljer sig efterfrågad tidsperiod åt mellan de olika frågorna. Ibland efterfrågas inställningen vid frågetillfället och ibland efterfrågas tidsperioden "det senaste året". Detta innebär att en refererad skillnad mellan NTU 2006 och NTU 2007 kan avse tidsperioder som avser såväl 2005/2006 som 2006/2007. Tidsperiod framgår dock av ställd fråga. För mer information, se avsnitt "referensperioder" (kap. 2).

⁴⁸ Forskning av senare datum lyfter främst fram lokalmedia som inverkan på rädslan för brott. Överlag är medias eventuella inverkan på människors rädsla för brott tvetydig, och forskningen visar inte på några entydiga resultat. För en genomgång av litteraturen i ämnet, se Heber 2007.

Allmän otrygghet

Resultat i korthet

- De allra flesta känner sig trygga i sitt bostadsområde om de går ut en sen kväll, endast var sjätte person känner sig otrygg. Kvinnor och äldre (65–79 år) är dock flerfaldigt mer otrygga än män.
- Äldre personer väljer oftare att stanna hemma till följd av sin otrygghet, medan yngre personer oftare väljer en annan färdväg eller ett annat färd sätt till följd av sin otrygghet.
- Till skillnad från känslan av otrygghet är det många som oroar sig över brottsligheten i samhället, fyra personer av fem känner en sådan oro. Det finns inga större skillnader mellan olika grupper, men kvinnor och äldre oroar sig mer än andra.

En allmän känsla av otrygghet kan gälla såväl en oro för brottsligheten i samhället i stort som en upplevelse av otrygghet för sin egen personliga del. NTU innehåller frågor som kan sägas beröra båda dessa aspekter. För att fånga en allmän oro över brottsligheten i samhället ställs följande fråga:

Är du orolig över brottsligheten i samhället? med svarsalternativen: *ja i stor utsträckning, ja i viss utsträckning och nej, inte alls.*

För att fånga en allmän känsla av otrygghet för sin egen personliga del används en fråga som tar fasta på känslan av otrygghet vid utevistelse sena kvällar i det egna bostadsområdet, vilket är ett ofta använt sätt att mäta trygghet i tidigare studier.⁴⁹ I NTU är denna intervjufråga formulerad⁵⁰ på följande vis:

Om du går ut ensam sent en kväll i området där du bor, känner du dig då mycket trygg, ganska trygg, ganska otrygg, mycket otrygg eller går du aldrig ut ensam sena kvällar?

För att särskilja dem som aldrig går ut på grund av otrygghet från övriga, tillfrågas de intervjuade i NTU om skälet till att inte gå ut. Följdfrågan lyder:

Är skälet till att du aldrig går ut ensam sent på kvällen...A) att du inte har någon anledning eller möjlighet att gå ut ensam sent på kvällen, B) att du känner dig otrygg eller C) annat skäl?

Majoriteten trygg, men orolig över brottsligheten i samhället

I NTU 2007 uppger drygt hälften av de tillfrågade att de i viss utsträckning oroar sig över brottsligheten i samhället. Var fjärde person i den vuxna befolkningen oroar sig i stor utsträckning och drygt var femte person uppger att de inte alls är oroliga (tabell 4.1).

⁴⁹ Se exempelvis Litzén (2006) eller SCB:s undersökning av levnadsförhållanden (ULF), 2006:3–4. Fråga 254.

⁵⁰ Notera att denna fråga *inte* är specifikt kopplad till brott.

Tabell 4.1. Allmän otrygghet, NTU år 2006 och 2007. Andel (i befolkningen) i procent.

Oro över brottsligheten i samhället	2006 2007		Otrygghet vid utevistelse sen kväll	2006 2007	
	Ja, i stor utsträckning	29		25	Mycket trygg
Ja, i viss utsträckning	53	52	Ganska trygg	44	43
Nej, inte alls	18	22	Ganska otrygg	10	8
			Mycket otrygg	2	2
			Går inte ut p.g.a. otrygghet	7	6
			Går inte ut av annat skäl	5	5

I jämförelse med föregående år har andelen som inte alls är oroliga ökat med 4 procentenheter, från 18 till 22 procent samtidigt som de som oroar sig i stor utsträckning minskat lika mycket, från 29 till 25 procent. Sammantaget tyder förändringarna på att den uppgivna oron över brottsligheten i samhället har minskat något jämfört med NTU 2006.

Ungefär fyra femtedelar (79 procent) av den vuxna befolkningen känner sig ganska eller mycket trygga när de går ut ensamma sent en kväll i sitt eget bostadsområde. Ungefär var tionde person känner sig ganska otrygg vid sådan utevistelse (åtta procent). En mindre andel, cirka 2 procent, känner sig mycket otrygga, medan 6 procent uppger att de inte går ut ensamma sena kvällar på grund av otrygghet.

Samtantaget är det således ungefär en sjättedel (16 procent) som känner sig ganska eller mycket otrygga eller som inte går ut på grund av otrygghet. Liksom oron över brottsligheten i samhället tycks alltså otrygghet vid utevistelse sen kväll ha minskat i jämförelse med resultaten i NTU 2006, främst genom att andelen som uppgett sig vara mycket trygga ökat med fyra procentenheter sedan föregående år.

Skillnader i otrygghet mellan olika grupper

Den fortsatta redovisningen fokuserar på hur andelen otrygga varierar mellan olika befolkningsgrupper (se även tabell 4A i slutet av kapitlet). *För oro över brottsligheten i samhället redovisas fortsättningsvis* den andel som svarat att de i stor utsträckning är oroliga över brottsligheten. *För otrygghet vid utevistelse sen kväll redovisas fortsättningsvis* andelen i befolkningen, 16–79 år, som svarat att de antingen känner sig ganska eller mycket otrygga eller att de inte går ut på grund av otrygghet. Inom parentes anges andel av gruppen (exempelvis personer i åldern 20–24 år) i befolkningen som valt att inte gå ut på grund av

otrygghet.⁵¹ De 5 procent som svarat att de aldrig går ut av andra skäl än otrygghet (och således inte upplever eller berörs av denna form av otrygghet) har uteslutits ur den fortsatta analysen.

Kön

Den absoluta majoriteten av de män och kvinnor som besvarat frågor i NTU uppger sig varken vara mycket oroliga eller otrygga (tabell 4.2).

Tabell 4.2. Allmän otrygghet, NTU år 2006 och 2007. Särredovisning efter kön och ålder. Andel inom respektive grupp i befolkningen, i procent.

	Stor oro över brottsligheten i samhället		Otrygghet vid utevistelse sen kväll ¹ (andel "går inte ut p.g.a. otrygghet")	
	2006	2007	2006	2007
Samtliga, 16-79 år²	29	25	21 (8)	17(7)
KÖN				
Män	24	20	9 (2)	7 (2)
Kvinnor	34	30	34 (14)	28 (12)
ÅLDER				
16-19 år	11	8	19 (4)	15 (2)
20-24 år	17	15	24 (5)	20 (3)
25-34 år	23	22	20 (5)	17 (5)
35-44 år	31	26	18 (6)	13 (4)
45-54 år	33	29	16 (6)	14(5)
55-64 år	36	31	22 (9)	18 (9)
65-74 år	35	33	26 (14)	24 (15)
75-79 år	31	30	34 (24)	29 (19)

¹ Andel som svarat att de antingen känner sig ganska otrygga eller mycket otrygga eller att de inte går ut på grund av otrygghet.

² Uppgifter om antalet personer i undersökningen (n) samt i populationen (N) för samtliga redovisningsgrupper återfinns i tabell 2A-2B i slutet av kapitel 2.

När oron över brottsligheten i samhället studeras framgår att det finns skillnader mellan könen och att knappt var tredje kvinna (30 procent) och var femte man (20 procent) har uppgett att de känner stor oro. Avseende männen kan noteras att väsentligt fler känner stor oro över

⁵¹ Formen för redovisningen har ändrats sedan föregående år och andelen som anges inom parentes visar nu *den faktiska andelen av en viss grupp i befolkningen som inte går ut på grund av otrygghet*. Andelen utläses: andel av gruppen (exempelvis kvinnor, eller personer i åldern 20-24 år) i befolkningen som valt att inte gå ut på grund av otrygghet. Föregående år redovisades i stället andelen av de otrygga som inte gick ut. Den nya redovisningen underlättar tolkningar av förändringen över tid för dem som inte går ut.

brottsligheten i samhället (20 procent) än känner sig otrygga vid en utevistelse en sen kväll (7 procent). För kvinnor finns endast en marginell skillnad i detta avseende. Jämfört med föregående år har andelen oroade minskat med 4 procentenheter för vardera könet.

När det gäller otrygghet vid utevistelse sen kväll är skillnaderna mellan könen desto större. Av männen svarar 7 procent att de känner sig ganska eller mycket otrygga eller att de inte går ut på grund av otrygghet, vilket ska jämföras med 28 procent av kvinnorna. Som framgår av tabell 4.2 avstår också kvinnorna i betydligt större utsträckning än männen från att gå ut. Generellt sett har det skett en minskning av andelen otrygga jämfört med föregående upplaga av NTU (se tabell 4.1). Uppdelat på kön framgår dock att andelen otrygga kvinnor har minskat något mer än andelen otrygga män, 6 respektive 2 procentenheter.

Ålder

Äldre uppger sig betydligt oftare vara oroade över brottsligheten i samhället än yngre (tabell 4.2). Andelen som oroar sig i stor utsträckning är upp till fyra gånger så stor i åldersgrupperna 20–79 år jämfört med den yngsta åldersgruppen (16–19 år). Om hänsyn även tas till kön (tabell 4A) förtydligas skillnaderna ytterligare och det framgår att det är de äldre kvinnorna (55–79 år) som oroar sig mest. Minst oroliga är de yngsta männen där endast en av tjugo anger att de hyser stor oro över brottsligheten i samhället. Jämfört med föregående upplaga av NTU är det främst åldersgruppen 35–64 år som i lägre grad uppger sig vara oroliga.

Avseende otrygghet vid utevistelse är otryggheten störst bland de äldsta (65–79 år) men även bland de unga vuxna (20–24 år) noteras en något större andel otrygga jämfört med övriga ålderskategorier. Mönstret är i stort detsamma som vid föregående undersökning, även om otrygghetsnivåerna sjunkit något överlag. Hur otryggheten vid utevistelse hanteras samvarierar också med ålder. Ju äldre åldersgrupp som studeras, desto större är andelen som väljer att inte gå ut. De yngre stannar inte lika ofta hemma på grund av otrygghet, en tendens som bekräftar något i NTU 2007, då andelen som stannar hemma på grund av otrygghet har minskat för de yngsta. Bland de yngre är det således en större andel än bland de äldre som uppger att de känner sig ganska eller mycket otrygga vid utevistelse, medan de äldre i sin tur i större utsträckning uppger att de inte går ut på grund av otrygghet.

Övriga bakgrundsvariabler i relation till oro och otrygghet

Även svensk/utländsk bakgrund, utbildningsnivå, familjetyp, boendeort och bostadstyp har studerats i relation till oro och otrygghet (se tabell 4A). Mönstren är överlag mycket likartade dem som presenterades i föregående rapport. Skillnaderna i dessa grupper är genomgående större för otrygghet vid utevistelse än för oron över brottsligheten i samhället. Mot bakgrund av att oron över brottsligheten i samhället inte på samma

sätt som otryggheten vid utevistelse är knuten till den egna personliga tryggheten är det knappast förvånande att upplevelsen av denna otrygghet visar sig vara mer likartad i olika befolkningsgrupper.

När det gäller oro över brottsligheten i samhället är skillnaderna mellan svensk och utländsk bakgrund marginella. För otrygghet vid utevistelse sen kväll är personer med utländsk bakgrund dock påtagligt mer otrygga vid utevistelse än de med svensk bakgrund (28 respektive 15 procent).

Personer med låg utbildning oroar sig i högre utsträckning över brottsligheten i samhället än de med hög utbildning. Mest oroar sig gymnasieutbildade (28 procent). Personer med förgymnasial utbildning anger i något högre grad otrygghet vid utevistelse än de med högre utbildning (21 respektive 17 och 15 procent).⁵² Det är också en större andel lågutbildade som väljer att inte gå ut på grund av otrygghet.

När familjetyp studeras ger resultaten vid handen att det främst är ensamstående med barn som oroar sig för brottsligheten i samhället; var tredje ensam förälder⁵³ känner stor oro (33 procent). Sammanboende, med eller utan barn, oroar sig i något lägre utsträckning, ungefär var fjärde känner stor oro (27 procent vardera), medan ensamstående utan barn har den lägsta andelen som upplever stor oro (21 procent). Även när otrygghet vid utevistelse sen kväll studeras så är det de ensamstående med barn som känner sig mest otrygga (22 procent), medan sammanboende med barn är minst otrygga (13 procent).

Var man bor – i storstäderna (Stockholm, Göteborg, Malmö), i en större stad eller i en mindre stad/landsbygd – tycks spela mindre roll när det gäller oro över brottsligheten i samhället. Oavsett tätortsgrad oroar sig var fjärde person i stor utsträckning och den variation mellan olika boendeorter som noterades föregående år återfinnes inte i den här undersökningen. Avseende andelen otrygga vid utevistelse sen kväll är mönstret dock annorlunda. Andelen otrygga stiger med tätortsgrad – boende i storstäder anger i högre grad att de känner sig otrygga vid utevistelse sen kväll än boende i större städer, mindre städer eller på landsbygden (21 respektive 17 och 13 procent). När oron över brottsligheten i samhället studeras framkommer inga skillnader mellan personer med olika typer av boende, oavsett om man bor i småhus eller i flerfamiljshus uppger var fjärde person (25 procent vardera) att de känner en stor oro för brottsligheten i samhället. Tydliga skillnader framträder dock när otryggheten vid utevistelse sen kväll studeras – mer än dubbelt så

---

⁵² Här bör dock noteras att utbildningsnivå samvarierar starkt med ålder. Kategorin förgymnasial utbildning består till stor del av unga (16–24 år) samt de äldsta (65–79 år), för vilka otrygghetsandelarna är relativt höga (se tabell 4.2). Huruvida det primärt är ålder eller utbildning som påverkar tryggheten kräver analyser som ligger utanför ramarna för denna sammanställning.

⁵³ Denna kategori utgörs till övervägande del (ca 70 procent) av kvinnor och som framgår av tabell 4.2 är kvinnor överlag mer oroliga än män, vilket bör beaktas vid tolkning av familjetypen ensamstående med barn. Huruvida det är det familjekonstellationen i sig som ger utslag kan inte besvaras i denna sammanställning.

stor andel av boende i flerfamiljshus svarar att de är otrygga vid utevistelse jämfört med personer i småhus (25 respektive 11 procent).

Riskgrupper förtydligas när fler bakgrundsfaktorer studeras

En genomgång av detta slag där variationer i otrygghet mellan grupper studeras var för sig och där fokus ligger på skillnader, ger en ganska schematisk bild av verkligheten. Att kvinnor exempelvis visar sig vara betydligt mer otrygga än män vid utevistelse sen kväll innebär givetvis inte att alla kvinnor är mer otrygga än männen i detta avseende. I själva verket är det ju nästan tre fjärdedelar av kvinnorna (72 procent) som svarar att de känner sig ganska eller mycket trygga när de visats ute i sitt bostadsområde ensamma sent en kväll. Även om denna andel är större bland männen så finns det alltså gott om trygga kvinnor. För att kunna förebygga känslor av otrygghet hos dem som upplever detta – och rikta insatser dit där de bäst behövs – är det fruktbart att identifiera så kallade riskgrupper, det vill säga de som i ganska eller mycket hög grad uppger sig otrygga. Genom att kombinera flera bakgrundsförhållanden som har visat sig samvariera med otrygghet utkristalliseras ännu tydligare mönster. Nedan redovisas ett sådant exempel där, utöver kön och ålder, också boendetyper vägs in (tabell 4.3). Även här gäller devisen att ju fler insamlingar som genomförs av NTU, desto fler och mer detaljerade kan redovisningar av detta slag bli.

Tabell 4.3. Otrygga¹ vid utevistelse sen kväll (andel "går inte ut p. g. a. otrygghet") i två befolkningsgrupper, NTU 2006 och 2007. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent.

	2006	2007
Kvinnor, 65–79 år, boende i flerfamiljshus	55 (36)	50 (35)
Män, 25–44 år, boende i småhus	3 (0.1)	2 (0.2)

¹Andel som svarat att de antingen känner sig ganska eller mycket otrygga eller att de inte går ut på grund av otrygghet.

Då otryggheten vid utevistelse sen kväll bland äldre kvinnor (65–79 år) boende i flerfamiljshus studeras framkommer att hälften kan kategoriseras som ganska eller mycket otrygga och att drygt två tredjedelar av dessa (35 procent) väljer att inte gå ut på grund av sin otrygghet. Detta kan jämföras med män i åldern 25–44 år, boende i småhus, av vilka två procent kan kategoriseras som ganska eller mycket otrygga och där var tionde (0,2 procent) avstår från att gå ut på grund av sin otrygghet (tabell 4.3).

Oro för brott

Resultat i korthet

- Majoriteten av befolkningen (16–79 år) oroar sig inte för att utsättas för brott. Av de studerade brottstyperna är andelen personer som oroar sig störst för bilrelaterade brott (knappt var femte person) och minst för våldsbrott (var åttonde person).
- Oron för att en närstående ska utsättas för brott är dock större. Andelen är mer än dubbelt så stor (knappt var tredje person) som andelen som oroar sig för våldsbrott.
- Kvinnor oroar sig mer än män, oavsett vad som studeras. Kvinnor oroar sig i samma utsträckning över att utsättas för inbrott, våld eller bilrelaterade brott, medan män främst oroar sig för bilrelaterad brottslighet. Minst oroar sig män för att utsättas för våld (kvinnors andel är tre gånger större).
- De yngsta (16–19 år) är minst oroliga överlag, med undantag för våldsbrott där i stället de äldsta är minst oroliga.

En annan aspekt av otryggheten är den mer konkreta oron för att drabbas av specifika brott. NTU innehåller tre frågor om oron för att själv drabbas av brott. Frågorna fokuserar på bostadsinbrott, våld respektive bilrelaterade brott. Intervjufrågorna är formulerade på följande vis⁵⁴:

Har det hänt under det senaste året att du oroat dig för att...

...du ska drabbas av inbrott i din bostad?

...du ska bli överfallen eller misshandlad?

...din/er bil ska bli utsatt för stöld eller skadegörelse?⁵⁵

Svarsalternativen är inledningsvis *ja* eller *nej*. De som svarar ja får sedan en följdfråga som lyder:

Har det hänt mycket ofta, ganska ofta eller ganska sällan?

Oro för brott kan också gälla oro för andra personer än en själv. Många föräldrar oroar sig exempelvis mer för sina barn än för sig själva i detta avseende. Vid oro för att någon annan ska drabbas finns det också mindre möjligheter att påverka situationen. NTU innehåller en fråga om oron att någon närstående ska drabbas av brott. Frågan lyder:

Har det under det senaste året hänt att du oroat dig för att någon närstående till dig ska drabbas av brott? (Med samma följdfråga som ovan till dem som svarar ja.)

Oro för närstående mest förekommande

För samtliga brottstyper är det mer än hälften av de tillfrågade som svarar att de inte har oroat sig för att utsättas under det senaste året

⁵⁴ Till skillnad från otrygghetsfrågan och frågan om oron för brottsligheten i samhället efterfrågas här tidsperioden "det senaste året". Detta innebär en viss tidsmässig överlappning till följd av att insamlingsperioderna skiljer sig åt mellan NTU 2006 och NTU 2007. Detta innebär i sin tur att stor försiktighet bör iakttagas vid tolkningar av skillnader mellan dessa undersökningar.

⁵⁵ Ställs endast till dem som bor i hushåll som äger bil.

(tabell 4.4). Andelarna som oroar sig för att utsättas för brott är tämligen likartade för de olika brottstyperna – ungefär var sjätte tillfrågad (16 procent) har under det senaste året oroat sig ganska eller mycket ofta för att de ska drabbas av inbrott i sin bostad och något färre (12 procent) har oroat sig för att drabbas av överfall eller misshandel (tabell 4.4). Knappt var femte person (18 procent) uppger att de ganska eller mycket ofta har oroat sig för att bilen ska bli utsatt för stöld eller skadegörelse. Generellt har det sedan föregående mättillfälle skett en minskning av befolkningsandelarna (16–79 år) som uppger att de oroar sig ganska eller mycket ofta för att utsättas för någon av brottstyperna i NTU. Likaså har andelarna som uppgett att de inte oroar sig alls generellt ökat.⁵⁶ Som framgår av tabell 4.4 är det dock små förändringar.

Tabell 4.4. Oro över att utsättas för olika brottstyper, samt oro över närstående. NTU år 2006 och 2007. Andel (i befolkningen) i procent.

	Bostads- inbrott		Överfall/ misshandel		Stöld/skadegör- else på fordon		Oro över närstående	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Ja, mycket ofta	4	4	4	3	6	5	8	7
Ja, ganska ofta	13	12	11	9	16	13	24	23
Ja, men ganska sällan	20	19	18	19	22	22	26	26
Nej	63	65	67	68	57	60	42	44

Oro över närstående är något mer utbredd, men också här är det vanligaste förhållandet att inte oro sig alls (44 procent). Sammantaget med andelen som oroar sig ganska sällan utgör dessa mer än två tredjedelar (70 procent). Inte heller avseende oro över närstående har någon nämnvärd förändring skett sedan NTU 2006. Ungefär var tredje person (30 procent) har under det senaste året oroat sig ganska eller mycket ofta för att någon närstående ska drabbas av brott.

Olika grupper oroar sig för olika typer av brott

Majoriteten av alla grupper oroar sig sällan eller aldrig för att utsättas för de specifika brott NTU efterfrågar och detsamma gäller oro för närstående. Detta förhållande är viktigt att beakta när den fortsatta redovisningen nu fokuserar på hur andelen som (mycket ofta/ganska ofta) oroar sig varierar mellan olika befolkningsgrupper (se även tabell 4B i slutet av kapitlet).

⁵⁶ Till följd av den tidsmässiga överlappningen vid insamlingen kan det dock inte uteslutas att dessa förändringar är slumpmässiga.

Kön

Kvinnor oroar sig överlag mer för att drabbas av brott än män (tabell 4.5). Kvinnors oro är ungefär lika utbredd oavsett brottstyp, medan män främst oroar sig för bilrelaterad brottslighet och minst för att utsättas för våldsbrott. Skillnaderna mellan könen är störst när det gäller oro för att drabbas av överfall/misshandel och oro för att närstående ska drabbas.

Tabell 4.5. Oro över att utsättas för olika brottstyper, samt oro över närstående. Särredovisning efter kön och ålder, NTU år 2006 och 2007. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent.

Ganska eller mycket ofta orolig för:	Bostadsinbrott		Överfall/misshandel		Stöld/skadegörelse på fordon		Oro över närstående	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Samtliga, 16–79 år¹	17	15	15	13	22	18	32	30
KÖN								
Män	14	12	8	7	21	17	26	23
Kvinnor	20	18	23	19	23	19	38	37
ÅLDER								
16–19 år	8	5	21	16	8	5	21	17
20–24 år	10	9	26	22	26	22	31	28
25–34 år	15	14	19	17	29	25	31	28
35–44 år	19	16	15	12	25	19	36	31
45–54 år	21	18	12	10	21	18	42	40
55–64 år	22	18	13	10	24	18	33	33
65–74 år	15	19	12	11	17	18	24	26
75–79 år	14	15	9	8	14	15	20	22

¹Uppgifter om antalet personer i undersökningen (n) samt i populationen (N) för samtliga redovisningsgrupper återfinns i tabell 2A–2B i slutet av kapitel 2.

Nästan var femte kvinna (19 procent) oroar sig ganska eller mycket ofta för överfall/misshandel, medan mindre än var tionde man (7 procent) gör det. När det gäller bostadsinbrott är kvinnor något oftare oroliga än män, men skillnaden är inte särskilt stor och för bilrelaterade brott uppger knappt 20 procent bland såväl män som kvinnor att de oroar sig mycket eller ganska ofta. Överlag är fördelningarna för båda könen lika dem från föregående år, dock med något lägre andelar som oroar sig.

Ålder

I det tidigare avsnittet om allmän otrygghet framkom att äldre i högre grad än yngre uppgav sig vara otrygga. Detta visar sig däremot inte gälla generellt för den konkreta oron för brott. Äldre oroar sig förvisso

oftare för bostadsinbrott än de yngsta (16–24 år) men när oro för överfall/misshandel studeras är det i stället tydligt att det är de yngre (särskilt unga vuxna, 20–24 år) som mest frekvent oroar sig och att andelen som oroar sig ganska eller mycket ofta minskar ju äldre åldersgrupp som studeras (tabell 4.5). När hänsyn också tas till kön (tabell 4B) framkommer att det är de yngre kvinnorna (16–34 år) som mest frekvent oroar sig för att utsättas för överfall eller misshandel. I relation till män i samma åldersintervall är andelen oroliga upp till fem gånger högre.⁵⁷ För såväl bilrelaterade brott som oro för närstående är andelarna oroliga högst för personer i åldrarna 20–74 år, medan de allra yngsta och äldsta oroar sig minst.⁵⁸ Jämfört med föregående år är det bara de äldsta (65–79 år) som i tre fall (bostadsinbrott, bilrelaterade brott och närstående) oroar sig mer, samtliga övriga uppvisar en något lägre eller samma grad av oro som i NTU 2006.

Övriga bakgrundsvariabler i relation till oro för brott

Även svensk/utländsk bakgrund, utbildningsnivå, familjetyper, boendeort och boendetyper har studerats i relation till oro för brott (se tabell 4B).

Liksom var fallet i NTU 2006 är andelen oroliga för brott överlag något högre bland utrikes födda personer än bland personer födda i Sverige, men skillnaderna är ganska små (4 till 6 procent). Störst skillnad återfinns för oro för bostadsinbrott, där skillnaderna mellan inrikes och utrikes födda uppgår till 6 procentenheter. Den största uppmätta skillnaden från föregående rapport avser utrikes föddas oro för bilrelaterade brott, där andelen oroade minskat med 9 procentenheter, till 21 procent. När det gäller oro för närstående spelar svensk eller utländsk bakgrund mindre roll, skillnaderna är små. En förändring som inte följer det generella mönstret (minskad oro) är att andelen som oroar sig för närstående ökat något (+ 2 procentenheter) i gruppen svenskfödda med två utrikes födda föräldrar.

Utbildning uppvisar, liksom vid föregående mättillfälle, inte några tydliga samvariationer med oro att utsättas för olika typer av brott. Föregående mätning tydde på att högutbildade var mer oroliga att utsättas för bilrelaterade brott, men detta förhållande kan inte beläggas i denna studie. Inte heller oron för att en närstående ska utsättas uppvisar något tydligt mönster i relation till utbildningsnivå.

När familjetyper studeras är det främst *ett* förhållande som blir tydligt – ensamstående med barn oroar sig överlag mer än genomsnittet. I stort är det dock svårt att säga att familjetyper samvarierar på något entydigt sätt med oro för olika typer av brott. Det går inte att säga att ensamstå-

---

⁵⁷ Kvinnor i åldern 16–24 år oroar sig dock i klart lägre utsträckning än föregående år. För övriga brottstyper finns inga liknande mönster.

⁵⁸ Att de yngsta i så liten utsträckning oroar sig för bilrelaterade brott kan sannolikt förklaras av att de själva inte äger en bil, utan tillhör ett hushåll som äger bil. Även om de äldsta och de yngsta har de lägsta andelarna som oroar sig för att utsättas för bilrelaterade brott, är fortfarande andelen för de äldsta tre gånger högre än den för de yngsta (15 respektive 5 procent).

ende eller sammanboende oroar sig på ett visst sätt, eller att familjer utan barn oroar sig systematiskt annorlunda än de med barn. Resultaten visar att de som i lägst grad uppgett att de oroar sig för bostadsinbrott är de ensamstående utan barn (10 procent), medan övriga familjetyper uppgett snarlika andelar (17, 18 respektive 18 procent). Avseende oro för våldsbrott är andelen oroliga högst bland de ensamstående med barn (17 procent), medan sammanboende med barn oroar sig i lägst utsträckning (11 procent). Också gällande oro för bilrelaterade brott är andelen oroliga högst bland de ensamstående med barn (23 procent). Ser man till oro över närstående är skillnaderna tydligare – om barn ingår i familjen är oron större. Detta förhållande noterades även vid föregående mätning.

Boende i storstäder är något mer oroliga för att utsättas för brott än personer boende i mindre städer/landsbygd. Skillnaderna är dock små och det är bara vid oro för att utsättas för våld som boendeort visar på en mer markant skillnad – boende i storstäder har en nära dubbelt så stor andel oroliga som boende i mindre städer eller på landsbygden (16 respektive 9 procent). Storstadsbor oroar sig i något större utsträckning för närstående. Fördelningarna är i stort desamma som vid föregående mättilfälle.

Personer boende i flerfamiljshus uppger i högre utsträckning (än boende i småhus) att de är oroliga för överfall/misshandel (17 respektive 9 procent) och för bilrelaterad brottslighet (23 respektive 15 procent). Boende i småhus uppger i sin tur i högre grad än boende i flerfamiljshus att de är oroliga för bostadsinbrott (18 respektive 12 procent), medan bostadstyp inte har någon inverkan på oro för närstående (30 procent vardera). Samtliga resultat ligger i linje med föregående års resultat.

Otrygghetens konsekvenser

Resultat i korthet

- Förhållandevis få personer låter otryggheten få några konsekvenser för beteendet – var sjätte person har ganska eller mycket ofta valt en annan väg eller färdväg och var tjugonde har avstått från en aktivitet till följd av oro för att utsättas för brott.
- Otryggheten får större konsekvenser för kvinnor, utrikes födda, ensamstående med barn och boende i storstäder.
- Ungefär var tionde person uppger att oron för brott i viss eller i stor utsträckning påverkar deras livskvalitet. Utrikes födda har den största andelen oroliga – nära var femte person i denna grupp anser att oron för brott påverkar deras livskvalitet.

För de flesta av dem som upplever en känsla av otrygghet tycks detta trots allt inte få några större praktiska konsekvenser för deras vardagsliv. Men för en del kan otryggheten i stället vara direkt begränsande i

tillvaron. Som tidigare har redovisats är det inom vissa grupper inte ovanligt att personer väljer att stanna inne på kvällen på grund av att de känner sig otrygga. För dem som ändå går ut kan otryggheten i stället ta sig uttryck i att de väljer att ta en annan väg eller ett annat färd sätt, eller att de väljer att avstå från vissa aktiviteter.

NTU innehåller frågor om huruvida man på grund av otrygghet väljer andra vägar/färd sätt och avstår från aktiviteter. Frågorna är formulerade på följande vis⁵⁹:

Har det hänt under det senaste året att du valt att ta en annan väg eller ett annat färd sätt då du känt dig otrygg på grund av oro att utsättas för brott?

Har det hänt under det senaste året att du avstått från någon aktivitet, exempelvis promenad, bio eller träffa någon, därför att du känt dig otrygg på grund av oro att utsättas för brott?

I båda dessa fall är svarsalternativen inledningsvis ja och nej och de som svarar ja får sedan följdfrågan:

Har det hänt mycket ofta, ganska ofta eller ganska sällan?

I dessa fall handlar det således inte enbart om otrygghet som känsla, utan det som är i fokus här är om känslan får konsekvenser för beteendet. De två frågor som används i detta sammanhang (tagit annan väg/färd sätt respektive avstått aktivitet) fångar situationer där otryggheten på ett konkret sätt påverkar människors val i vardagslivet.

Utöver dessa frågor innehåller NTU en fråga där de tillfrågade ombeds bedöma om oron för brott påverkar deras livskvalitet:

Påverkar oro för brott din livskvalitet?

De som svarar ja får också bedöma om oron påverkar livskvaliteten i stor utsträckning, i viss utsträckning eller i liten utsträckning.

Konsekvenser av oro begränsade

Som framgår av tabell 4.6 förändrar de flesta inte sitt beteende genom att ta andra vägar eller färd sätt eller genom att avstå från aktiviteter på grund av otrygghet – en av tre uppger att de (vid något tillfälle) valt en annan väg eller annat färd sätt till följd av oro för brott, och en av tio uppger att de (vid något tillfälle) avstått från en aktivitet till följd av denna oro. De flesta (85 procent) anser alltså att otryggheten inte har några som helst konsekvenser för deras livskvalitet.

---

⁵⁹ Liksom avseende frågan om konkret oro för en viss brottstyp efterfrågas här tidsperioden "det senaste året". Som tidigare nämnts innebär detta en viss tidsmässig överlappning till följd av att insamlingsperioderna skiljer sig åt mellan NTU 2006 och NTU 2007. Detta innebär i sin tur att stor försiktighet bör iakttas vid tolkningar av skillnader mellan dessa undersökningar.

Tabell 4.6. Otrygghetens konsekvenser, NTU år 2006 och 2007. Andel (i befolkningen) i procent.

	Annan väg/färdsätt		Avstått aktivitet		Påverkan livskvalitet	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Ja, mycket ofta	5	5	2	1	Ja, i stor utsträckning	2 3
Ja, ganska ofta	11	10	4	3	Ja, i viss utsträckning	9 8
Ja, ganska sällan	20	19	6	6	Ja, i liten utsträckning	5 5
Nej	64	66	88	90	Nej	83 85

Även om otryggheten således för de allra flesta inte har denna typ av konsekvenser, så finns det en grupp i befolkningen som mycket ofta förändrar sitt beteende och som anser att oro för brott påverkar deras livskvalitet i stor utsträckning. Exempelvis är det ungefär 350 000 personer av befolkningen (16–79 år) som mycket ofta väljer en annan väg eller ett annat färdssätt, medan drygt 210 000 personer anser att deras otrygghet påverkat livskvaliteten i stor utsträckning.

Olika grupper påverkade i olika utsträckning

I vilken utsträckning otryggheten har konsekvenser för beteendet eller livskvaliteten varierar mellan olika befolkningsgrupper. I tabell 4.7 redovisas måttet ”hög påverkan på beteendet”. Måttet är skapat utifrån en sammanvägning av svaren på frågorna om annan väg/färdsätt och avstått aktivitet. De som svarat ”ja, mycket ofta” på frågorna tilldelas värdet 3, de som svarat ”ja, ganska ofta” tilldelas värdet 2, och de som svarat ”ja, ganska sällan” tilldelas värdet 1 medan de som svarat ”nej” tilldelas värdet 0. Måttet konstrueras sedan genom att värdena på de två frågorna summeras och kan således variera mellan 0–6. De som erhåller värdena 4–6 på detta mått *redovisas ha en hög påverkan på beteendet*. I tabell 4.7 nedan redovisas också andelen som svarat att *livskvaliteten i stor eller viss utsträckning är påverkad av oron för brott*. Därefter redovisas resultat för andra bakgrundsvariabler från tabell 4C i slutet av detta kapitel.

Kön

Liksom vid tidigare redovisade aspekter av otrygghet påverkas kvinnor mer än män. Som framgår av tabell 4.7 kan en liten andel av männen, 2 procent, sägas ha en hög påverkan på beteendet (tagit annan väg/färdsätt och avstått aktivitet). Denna andel är tre gånger större bland kvinnor (6 procent). Kvinnorna anser även i större utsträckning än männen att oro för brott påverkar deras livskvalitet (12 respektive 8 procent).

Tabell 4.7. Otrygghetens påverkan på beteende och livskvalitet. Särredovisning efter kön och ålder, NTU år 2006 och 2007. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent.

	Hög påverkan på beteende (annan väg/färdsätt respektive avstätt aktivitet)		Påverkan livskvalitet (viss eller stor inverkan)	
	2006	2007	2006	2007
Samtliga, 16–79 år¹	4	4	11	10
KÖN				
Män	2	2	8	8
Kvinnor	7	6	15	12
ÅLDER				
16–19 år	3	3	9	7
20–24 år	5	5	14	10
25–34 år	5	5	11	11
35–44 år	4	3	13	10
45–54 år	5	4	14	11
55–64 år	5	4	10	11
65–74 år	4	4	9	10
75–79 år	3	4	9	8

¹ Uppgifter om antalet personer i undersökningen (n) samt i populationen (N) för samtliga redovisningsgrupper återfinns i tabell 2A–2B i slutet av kapitel 2.

Ålder

Skillnaderna mellan de olika ålderskategorierna är små (tabell 4.7). Det är främst de unga vuxna, 20–34 år, som uppger att deras oro för brott påverkar deras beteende i stor utsträckning (5 procent). Om hänsyn även tas till kön framkommer att det främst (av naturliga skäl då kvinnor generellt är mer otrygga än män) är kvinnor i åldrarna 16–44 år som jämfört med männen i samma ålderskategorier i stor utsträckning uppger att de är påverkade av sin oro (se tabell 4C). Avseende påverkan på livskvalitet är det de allra yngsta och äldsta som uppger lägst grad av påverkan. Inte heller i detta sammanhang framstår alltså de äldre som mest otrygga, detta trots att de framstår som särskilt otrygga när utevistelse sena kvällar studeras (i huvudsak för att de väljer att inte gå ut). I NTU 2006 särstuderades (viss eller stor) påverkan på livskvalitet hos den grupp som uppgett att de valde att inte gå ut ensamma sena kvällar på grund av otrygghet. Inom denna grupp hade de äldre uppgett lägst påverkan på livskvaliteten.⁶⁰ Detta förhållande kan inte beläggas i NTU

⁶⁰ Bland de äldre (65–79 år) som uppgav att de inte gick ut sena kvällar på grund av otrygghet var det drygt 20 procent som ansåg att livskvaliteten var påverkad medan motsvarande andel bland övriga som inte gick ut på grund av otrygghet (16–64 år) var drygt 40 procent (Brå 2007 c, s.79).

2007. I stället är det de yngsta (i gruppen som uppgett att de valt att inte gå ut ensamma sena kvällar på grund av otrygghet) som har lägst påverkan på livskvaliteten – var fjärde person i åldern 16–24 år uppgav en sådan påverkan. Tätt därefter följer de äldsta. Andelen som uppgett påverkan på livskvaliteten bland övriga (25–64 år) uppgick till drygt 40 procent.

Övriga bakgrundsvariabler i relation till otrygghetens konsekvenser

Även svensk/utländsk bakgrund, utbildningsnivå, familjetyp, boendeort och boendetyper har studerats i relation till otrygghetens konsekvenser (se tabell 4C).

Utrikes födda har en dubbelt så stor andel med hög påverkan på beteendet än svenskfödda⁶¹ (7 respektive 3 och 4 procent). Det innebär att utrikes födda oftare väljer en annan väg och/eller ett annat färsätt än svenskfödda till följd av oro för att utsättas för brott. Likaså anger utrikes födda en nära dubbelt större andel påverkan på livskvalitet än svenskfödda (17 respektive 9 och 10 procent). I stort är mönstret detsamma som för år 2006, med undantaget att de utrikes födda i denna rapport anger en lägre andel påverkan på livskvalitet än vid föregående mättillfälle (– 4 procent).

Utbildning visar i denna undersökning inte på några skillnader mellan de olika grupperna avseende hög påverkan på beteendet till följd av oro för brott. Inte heller för påverkan på livskvalitet noteras några nämnvärda skillnader, varken grupperna emellan eller jämfört med föregående år.

Ensamstående, såväl med som utan barn, uppger en högre andel med hög påverkan på beteende till följd av oro för brott. Särskilt stor andel noteras för de ensamstående med barn (7 procent), en andel som ökat något sedan föregående mättillfälle. Lägst andel uppger sammanboende med barn (3 procent). Samma mönster återfinns gällande påverkan på livskvalitet – ensamstående generellt, men ensamstående med barn i synnerhet, uppger en högre andel med hög påverkan på livskvaliteten till följd av oro för brott än sammanboende (14 respektive 9–11 procent).

Personer boende i storstäder uppger såväl en högre påverkan på beteendet som på livskvaliteten, nära dubbelt så stor andel som för boende i mindre städer eller på landsbygden. På samma sätt är personer boende i flerfamiljshus mer otrygga i dessa avseenden än sina motparter. För båda indikatorerna är mönstret i stort sett detsamma som för föregående år.

---

⁶¹ Svenskfödda innefattar två kategorier – de som har någon inrikes född förälder, respektive de som har två utrikes födda föräldrar.

Erfarenheter och inställningar

Resultat i korthet

- Personer som har utsatts för brott, har en vän eller anhörig som utsatts för ett allvarligt brott, eller har varit vittne till våld uppger sig i högre grad vara otrygga än personer som saknar dessa erfarenheter.
- I synnerhet gäller detta personer som utsatts för ett integritetskränkande brott, såsom misshandel, trakasserier eller sexualbrott.
- Synen på brottsutvecklingen samvarierar (om än i lägre utsträckning) med otrygghet. Personer som upplever att brottsligheten ökar kraftigt, uppger sig också oftare vara otrygga än personer som upplever att brottsligheten minskar eller håller en stabil nivå.
- Personer med ett lågt förtroende för rättsväsendet uppger i högre grad att de är otrygga än personer som har ett högt förtroende för rättsväsendet.

I detta avsnitt presenteras hur tryggheten ser ut i grupper som har olika syn på brottsligheten och på rättsväsendet, samt i grupper med olika erfarenhet av utsatthet för brott. I denna årsbok redovisas enbart grundläggande tabeller, mer ingående analyser kommer löpande att presenteras i olika fördjupningsstudier. Därmed bör vissa begränsningar av tolkningsmöjligheterna understrykas. Att tryggheten ser olika ut i de redovisade grupperna behöver inte nödvändigtvis bero på den erfarenhet/inställning som redovisas. Om det exempelvis visar sig att det är dubbelt så många brottsutsatta som känner sig otrygga går det inte att – med den analysmetod som används här – fastslå att utsatthet för brott fördubblar risken för otrygghet. Man kan alltså inte utifrån de analyser som här presenteras tala om orsakssamband. Tydliga skillnader av detta slag är dock en indikation på att det *kan* föreligga orsakssamband.

För att närmare studera hur erfarenhet av utsatthet för brott och olika inställningar till rättsväsendet samvarierar med upplevelsen av otrygghet har ett otrygghetsindex skapats. I indexet ingår variabler från de olika tidigare presenterade dimensionerna av begreppet trygghet och det består av en sammanvägning av svaren på frågan om otrygghet vid utevistelse sen kväll, frågan om oro för överfall eller misshandel och frågan om man valt annan väg/färdväg.

I resultaten presenteras andelen som utifrån denna sammanvägning visar sig vara särskilt otrygga.⁶² Totalt är det ungefär 5 procent av befolkningen som i detta sammanhang definieras som särskilt otrygga.

---

⁶² På frågan om känslan vid utevistelse sen kväll har de som svarat *mycket eller ganska trygg* erhållit värdet 0, de som svarat *ganska otrygg* erhållit värdet 1 medan de som svarat *mycket otrygg* respektive att de *inte går ut på grund av otrygghet* har erhållit värdena 2 respektive 3. På frågan om oro för överfall/misshandel och frågan om annan väg/färdväg har de som svarat *nej* erhållit värdet 0, de som svarat *ja, men ganska sällan* erhållit värdet 1, medan de som svarat *ja*,

Erfarenheter av utsatthet för brott

Som framgår av tabell 4.8 är de som har varit utsatta för brott under det senaste året mer otrygga än övriga. Speciellt påtaglig blir denna skillnad då de som har varit utsatta för något brott av särskilt integritetskränkande karaktär studeras. Andel otrygga enligt otrygghetsindex uppgår i denna grupp till 13 procent vilket ska jämföras med 4 procent bland dem som inte är utsatta för brott. Resultaten är i linje med föregående undersökning och skillnaderna åren emellan är överlag små.

Av resultaten framgår också att personer med indirekta erfarenheter av utsatthet för brott, som att ha blivit vittne till ett våldsbrott eller att någon anhörig drabbats av något allvarligt brott, är mer otrygga än dem som inte har sådana erfarenheter. Bland dem som har upplevt något av detta under det senaste året är andelen otrygga ungefär dubbelt så stor som bland dem som ej utsatts för brott (tabell 4D). Att även indirekt erfarenhet av utsatthet samvarierar med otrygghet går i linje med tidigare forskning som många gånger till och med har visat på starkare samband i detta avseende än vad gäller direkt erfarenhet av brott (Hale, 1996).

Tabell 4.8. Otrygghet (index) hos personer med olika erfarenhet av brott i befolkningen, NTU år 2006 och 2007. Andel särskilt otrygga för respektive grupp i befolkningen, i procent.¹

Erfarenhet av utsatthet för brott	Andel särskilt otrygga	
	2006	2007
Ej utsatta för brott	5	4
Utsatta för brott	11	9
Utsatta för särskilt integritetskränkande brott ²	15	13
Anmält brott senaste tre åren ³	10	8
Anhörig utsatt för allvarligt brott senaste året	10	8
Vittne till våld	9	9

¹ Observera att kategorierna i tabellen inte är ömsesidigt uteslutande.

² Utsatthet för hot, misshandel, sexualbrott, personrån, trakasserier och/eller bostadsinbrott under år 2005 (n=927) och 2006 (n=1 755). Hot och trakasserier utgör närmare 60 procent av dessa brott.

³ Denna variabel har omarbetats sedan föregående undersökning. Resultaten kan därför ej jämföras med de resultat som presenterades i rapporten NTU 2006 (2007:14). Resultatet för föregående år som här redogörs för är baserat på den nya variabeln. Se vidare Teknisk rapport för NTU 2007 (Brå 2008:5).

Det bör betonas att även om grupperna med erfarenheter av brott är tydligt mer otrygga är övriga så är det långt ifrån alla med erfarenheter av brott som är otrygga. De flesta av dem som är otrygga har inte heller några erfarenheter av utsatthet för brott det senaste året.⁶³ I litteraturen

ganska eller ja, mycket ofta har erhållit värdena 2 och 3. Indexet kan således variera mellan 0–9. De som har erhållit värdena 6–9 definieras i detta sammanhang som särskilt otrygga.

⁶³ Att dessa personer varit utsatta för brott någon gång i livet (det vill säga före den efterfrågade tidsperioden "det senaste året") kan dock inte uteslutas.

på området betonas också att upplevelsen av otrygghet inte enbart är en konsekvens av brottsligheten (Heber, 2007), vilket också har framgått av genomgången av otrygghet i detta kapitel.

Synen på brottsutvecklingen och förtroende för rättsväsendet

NTU innehåller en fråga om huruvida de tillfrågade tror att antalet brott har ökat eller minskat under de senaste tre åren i Sverige. Som framgår av tabell 4.9 är de som anser att brottsligheten i samhället har ökat tydligt mer otrygga än de som anser att brottsligheten har varit oförändrad eller har minskat. Särskilt otrygga är de som anser att brottsligheten har ökat kraftigt. Bland dessa kategoriseras 9 procent som särskilt otrygga enligt indexet vilket kan jämföras med 2 procent i den grupp som anser att brottsutvecklingen har varit oförändrad eller minskat.

Tabell 4.9. Otrygghet (index) hos personer med olika uppfattning om brottsutvecklingen och rättsväsendet i befolkningen, NTU år 2006 och 2007. Andel särskilt otrygga för respektive grupp i befolkningen, i procent.

Uppfattning brottsutveckling senaste tre åren	Andel särskilt otrygga		Förtroende för rättsväsendet	Andel särskilt otrygga	
	2006	2007		2006	2007
Ökat kraftigt (2006: 40 %; 2007: 37 %)	10	9	Mycket eller ganska litet (2006: 16 %; 2007: 15 %)	11	11
Ökat något (2006: 39 %; 2007: 40 %)	5	4	Varken stort eller litet (2006: 27 %; 2007: 25 %)	6	6
Oförändrat eller minskat (2006: 19 %; 2007: 23 %)	2	2	Mycket eller ganska stort (2006: 57 %; 2007: 59 %)	5	4

¹ Fördelningen över förtroende för rättsväsendet skiljer sig från fördelningen i förtroendekapitlet (kap. 5). Med denna redovisning summeras andelarna till 100 %. Eventuella hänvisningar avseende förtroende bör göras utifrån redovisningen i kapitel 5.

Även människors förtroende för rättsväsendet samvarierar med den egna upplevelsen av trygghet (tabell 4.9). Andelen otrygga är nära tre gånger så stor i den grupp som har litet förtroende (mycket eller ganska litet) jämfört med i den grupp som har stort förtroende (mycket eller ganska stort). Detta skulle antingen kunna förklaras med att människor som har stort förtroende för rättsväsendet därmed känner sig mer trygga, eller med det omvända, att de som känner sig trygga därmed har större förtroende för rättsväsendet. Som påpekats kan man heller inte utesluta att samvariationen har påverkats av andra förhållanden.⁶⁴

Oavsett förklaring visar resultaten dock att lågt förtroende för rättsväsendet på ett eller annat sätt hänger samman med upplevelse av

⁶⁴ Som tidigare nämnts ligger det dock utanför ramarna för denna undersökning att undersöka eventuell kausalitet.

otrygghet. Detta resultat går också i linje med tidigare undersökningar som har visat att förtroendet för rättsväsendet, särskilt förtroendet för polisen, hänger samman med rädsla för brott (se t.ex. Box, Hale och Andrews, 1988). Om personer som har ett ganska eller mycket lågt förtroende för rättsväsendet och samtidigt anser att brottsligheten har ökat kraftigt särstuderas, återfinnes särskilt många otrygga. För såväl NTU 2006 som NTU 2007 gäller att drygt 15 procent i denna grupp kategoriseras som otrygga enligt indexet.

Avslutande ord

Det har i detta kapitel framkommit att den svenska befolkningen i åldern 16–79 år huvudsakligen är ett tryggt folk, som i liten utsträckning oroar sig för att utsättas för olika typer av brott. Den absoluta majoriteten uppger att de känner sig trygga när de vistas ute en sen kväll, att de sällan låter en eventuell otrygghet eller oro begränsa sina aktiviteter och att deras livskvalitet inte alls påverkas av oro för brott. Detta till trots så finns det vissa grupper som ändå kan karakteriseras som mer otrygga eller oroliga än andra.

Det är främst två bakgrundsfaktorer som på ett påtagligt sätt samvarierar med stor oro för brott och hög grad av otrygghet. Kvinnor och utrikes födda är mer oroliga över brottsligheten i samhället, mer oroliga för att utsättas för brott och betydligt mer otrygga vid utevistelse en sen kväll. Otryggheten har också större konsekvenser för dessa grupper som i högre utsträckning väljer att anpassa sitt beteende efter sin otrygghet. De uppger också att deras livskvalitet påverkas till följd av oro för brott.

Även ålder är en viktig faktor i sammanhanget. De äldre väljer oftare att stanna hemma på grund av otrygghet, medan de yngre i stället väljer att anpassa sitt beteende genom att exempelvis välja en annan färdväg eller avstå från en aktivitet till följd av sin otrygghet. Att ha barn är också ett förhållande som tycks spela stor roll för graden av oro. Barnfamiljer oroar sig mest av alla för sina närstående, i synnerhet ensamstående föräldrar där nära hälften uppger att de oroar sig för sina närstående. Denna grupp uppger också, jämfört med övriga familjetyper, i högst utsträckning att deras livskvalitet påverkas av oro för brott. Slutligen spelar bostadstyp stor roll för otryggheten – boende i flerfamiljshus uppger otrygghet i mer än dubbelt så stor utsträckning som boende i småhus.

Egna erfarenheter – såväl direkta som indirekta – av utsatthet för brott visar sig i denna undersökning vara förenat med högre grader av otrygghet. I synnerhet har de som utsatts för integritetskränkande brott högre andelar otrygga än de som inte utsatts. Även uppfattningen om kraftiga ökning av brottsligheten sammanfaller med högre andelar otrygga. Samma mönster noteras avseende lågt förtroende för rättsväsendet, vilket sammanfaller med större andelar otrygga.

Tabeller

Tabell 4A. Allmän otrygghet i olika befolkningsgrupper, NTU år 2006 och 2007. Särredovisning efter kön och ålder. Andel oroliga/otrygga för respektive grupp i befolkningen, i procent.

	Stor oro över brottsligheten i samhället		Otrygghet vid utevistelsen kväll ¹ (andel "går inte ut p.g.a. otrygghet")	
	2006	2007	2006	2007
Samtliga, 16–79 år	29	25	21 (8)	17 (7)
KÖN				
Män	24	20	9 (2)	7 (2)
Kvinnor	34	30	34 (14)	28 (12)
ÅLDER				
16–19 år	11	8	19 (4)	15 (2)
20–24 år	17	15	24 (5)	20 (3)
25–34 år	23	22	20 (5)	17 (5)
35–44 år	31	26	18 (6)	13 (4)
45–54 år	33	29	16 (6)	14 (5)
55–64 år	36	31	22 (9)	18 (9)
65–74 år	35	33	26 (14)	24 (15)
75–79 år	31	30	34 (24)	29 (19)
Män				
16–19 år	8	5	6 (0.6)	4 (0.5)
20–24 år	12	14	12 (0.8)	8 (0.3)
25–34 år	19	15	7 (0.1)	6 (0.7)
35–44 år	29	22	8 (0.5)	5 (0.5)
45–54 år	27	25	7 (2)	8 (1)
55–64 år	31	24	9 (2)	9 (3)
65–74 år	31	27	13 (3)	10 (4)
75–79 år	25	25	13 (8)	14 (5)
Kvinnor				
16–19 år	15	11	33 (9)	29 (5)
20–24 år	24	17	40 (9)	35 (7)
25–34 år	28	29	33 (9)	29 (10)
35–44 år	33	31	30 (11)	23 (7)
45–54 år	39	32	26 (10)	20 (9)
55–64 år	41	37	35 (18)	28 (16)
65–74 år	40	37	41 (25)	38 (26)
75–79 år	36	34	55 (41)	42 (32)

¹ Andel som svarat att de antingen känner sig ganska otrygga eller mycket otrygga eller att de inte går ut på grund av otrygghet.

Fortsättning tabell 4A. Allmän otrygghet i olika befolkningsgrupper, NTU år 2006 och 2007. Andel oroliga/otrygga inom respektive grupp i befolkningen i procent.

	Stor oro över brottsligheten i samhället		Otrygghet vid utevistelsen kväll ¹ (andel "går inte ut p.g.a. otrygghet")	
	2006	2007	2006	2007
Samtliga, 16–79 år	29	25	21 (8)	17(7)
SVENSK/UTLÄNSK BAKGRUND				
Svenskfödda med				
– båda/en förälder inrikes född(a)	28	25	18 (6)	15 (6)
– båda föräldrarna utrikes födda	31	28	28 (16)	23 (11)
Utrikesfödda	33	28	33 (12)	28 (12)
UTBILDNING (HÖGSTA)				
Förgymnasial	30	25	24 (11)	21 (9)
Gymnasial	32	28	20 (7)	17 (7)
Eftergymnasial	25	22	17 (5)	15 (5)
FAMILJETYP				
Sammanboende utan barn	31	27	22 (10)	18 (8)
Sammanboende med barn	30	27	17 (6)	13 (5)
Ensamstående utan barn	24	21	22 (7)	19 (7)
Ensamstående med barn	35	33	26 (7)	22 (10)
BOENDEORT				
Storstad	31	25	23 (7)	21 (7)
Större stad	29	26	22 (8)	17 (8)
Mindre stad/landsbygd	26	25	16 (6)	13 (5)
BOSTADSTYP				
Småhus	28	25	14 (6)	11(5)
Flerfamiljshus	30	25	29 (9)	25 (9)

1. Andel som svarat att de antingen känner sig ganska otrygga eller mycket otrygga eller att de inte går ut på grund av otrygghet.

Tabell 4B. Oro över att utsättas för olika brottstyper, samt oro över närstående, NTU år 2006 och 2007. Särredovisning efter kön och ålder. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent.

Ganska eller mycket ofta orolig för:	Bostadsinbrott		Överfall/misshandel		Stöld/skadegörelse på fordon		Oro över närstående	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Samtliga, 16-79 år	17	15	15	13	22	18	32	30
KÖN								
Män	14	12	8	7	21	17	26	23
Kvinnor	20	18	23	19	23	19	38	37
ÅLDER								
16-19 år	8	5	21	16	8	5	21	17
20-24 år	10	9	26	22	26	22	31	28
25-34 år	15	14	19	17	29	25	31	28
35-44 år	19	16	15	12	25	19	36	31
45-54 år	21	18	12	10	21	18	42	40
55-64 år	22	18	13	10	24	18	33	33
65-74 år	15	19	12	11	17	18	24	26
75-79 år	14	15	9	8	14	15	20	22
Män								
16-19 år	5	2	9	6	7	4	16	10
20-24 år	4	7	12	11	25	20	23	22
25-34 år	12	8	7	7	29	24	25	20
35-44 år	17	15	8	6	24	20	30	25
45-54 år	19	17	7	6	20	17	35	34
55-64 år	20	14	7	5	24	15	28	26
65-74 år	12	15	7	8	16	17	15	17
75-79 år	12	14	5	6	13	17	13	17
Kvinnor								
16-19 år	12	9	34	27	9	7	27	25
20-24 år	16	12	42	34	27	24	42	35
25-34 år	18	19	30	27	28	25	36	35
35-44 år	22	18	21	18	26	17	42	38
45-54 år	22	20	18	14	22	19	49	45
55-64 år	24	21	19	15	23	20	38	39
65-74 år	18	23	17	13	19	19	32	35
75-79 år	16	17	12	9	16	13	26	26

Fortsättning tabell 4B. Oro över att utsättas för olika brottstyper, samt oro över närstående, NTU år 2006 och 2007. Särredovisning efter svensk/utländsk bakgrund, utbildningsnivå, familjetyp, boendeort och bostadstyp. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent.

Ganska eller mycket ofta orolig för:	Bostadsinbrott		Överfall/misshandel		Stöld/skadegörelse på fordon		Oro för närstående	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Samtliga, 16–79 år	17	15	15	13	22	18	32	30
SVENSK/UTLÄNSK BAKGRUND								
Svenskfödda med								
– båda/en förälder inrikes född(a)	16	14	15	12	21	17	32	30
– båda föräldrarna utrikes födda	16	16	12	11	19	17	25	27
Utrikesfödda	21	20	20	16	30	21	36	31
UTBILDNING (HÖGSTA)								
Förgymnasial	17	15	17	14	19	16	31	27
Gymnasial	18	16	15	13	23	20	34	33
Eftergymnasial	17	16	15	11	25	18	32	29
FAMILJETYP								
Sammanboende utan barn	20	17	14	13	22	19	32	29
Sammanboende med barn	19	18	14	11	23	17	40	37
Ensamstående utan barn	12	10	18	15	20	16	23	24
Ensamstående med barn	18	18	17	17	30	23	43	45
BOENDEORT								
Storstad	18	17	19	16	25	20	34	33
Större stad	17	15	15	13	22	17	33	30
Mindre stad/landsbygd	16	14	10	9	18	16	27	27
BOSTADSTYP								
Småhus	20	18	12	9	19	15	32	30
Flerfamiljshus	14	12	20	17	28	23	32	30

Tabell 4C. Otrygghetens påverkan på beteende och livskvalitet, samt särskild otrygghet enligt index inom olika befolkningsgrupper, NTU år 2006 och 2007. Särredovisning efter kön och ålder. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent.

	Hög påverkan på beteende		Påverkan av livskvalitet (viss eller stor påverkan)		Särskilt otrygga enligt index	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Samtliga, 16-79 år	4	4	11	10	6	5
KÖN						
Män	2	2	8	8	2	2
Kvinnor	7	6	15	12	11	9
ÅLDER						
16-19 år	3	3	9	7	7	5
20-24 år	5	5	14	10	10	8
25-34 år	5	5	11	11	7	6
35-44 år	4	3	13	10	5	4
45-54 år	5	4	14	11	5	4
55-64 år	5	4	10	11	7	6
65-74 år	4	4	9	10	5	7
75-79 år	3	4	9	8	7	7
Män						
16-24 år	1	1	6	4	1	2
25-44 år	1	1	8	8	1	1
45-64 år	3	2	10	10	2	2
65-79 år	2	2	7	8	2	3
Kvinnor						
16-19 år	6	6	16	11	14	9
20-24 år	9	9	20	14	18	14
25-34 år	9	9	17	15	12	11
35-44 år	7	6	16	13	10	7
45-54 år	7	6	16	11	8	7
55-64 år	7	5	12	12	12	9
65-74 år	6	5	11	12	8	10
75-79 år	5	5	11	9	13	9

Fortsättning tabell 4C. Otrygghetens påverkan på beteende och livskvalitet, samt särskild otrygghet enligt index, inom olika befolkningsgrupper, NTU år 2006 och 2007. Särredovisning efter svensk/utländsk bakgrund, utbildningsnivå, familjetyp, boendeort och bostadstyp. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent.

	Hög påverkan på beteende		Påverkan av livskvalitet (viss eller stor påverkan)		Särskilt otrygga enligt index	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Samtliga, 16–79 år	4	4	11	10	6	5
SVENSK/UTLÄNSK BAKGRUND						
Svenskfödda med						
– båda/en förälder inrikes född(a)	4	3	10	9	6	5
– båda föräldrarna utrikes födda	4	4	11	10	8	6
Utrikesfödda	7	7	21	17	9	8
UTBILDNING (HÖGSTA)						
Förgymnasial	3	4	10	10	7	6
Gymnasial	5	4	12	10	6	6
Eftergymnasial	5	4	12	11	6	5
FAMILJETYP						
Sammanboende utan barn	4	3	10	10	6	5
Sammanboende med barn	4	3	11	9	6	4
Ensamstående utan barn	5	5	12	11	7	6
Ensamstående med barn	5	7	16	14	7	9
BOENDEORT						
Storstad	5	6	14	13	7	7
Större stad	5	4	12	10	7	5
Mindre stad/landsbygd	3	2	7	7	4	3
BOSTADSTYP						
Småhus	3	2	9	8	5	3
Flerfamiljshus	6	6	14	13	9	8

Tabell 4D. Otrygghet hos personer med olika erfarenheter/inställningar i befolkningen, NTU år 2006 och 2007. Andel särskilt otrygga för respektive grupp i befolkningen, i procent.

	Särskilt otrygga enligt index	
	2006	2007
Samtliga, 16–79 år	6	5
UTSATT FÖR NÅGOT BROTT UNDER FÖREGÅENDE ÅR ¹		
Ja (2006 n=1 954, 2007 n=3 856)	11	9
Nej	5	4
BROTT SOM SÄRSKILT DRABBAR INTEGRITETEN ²		
Ja (2006 n=927, 2007 n=1 755)	15	13
Nej	5	4
ANMÄLT BROTT SENASTE TRE ÅREN ³		
Ja (2006 n= 723, 2007 n=2 762)	8	8
Nej	7	5
ANHÖRIG UTSATT FÖR ALLVARLIGT BROTT SENASTE ÅRET		
Ja (2006 n=1 237, 2007 n=2 421)	10	8
Nej	6	5
VITNE TILL VÅLD		
Ja (2006 n=1 192, 2007 n= 2 362)	9	9
Nej	6	5
UPPFATTNING BROTTsutveckling SENASTE TRE ÅREN		
Ökat kraftigt (2006: 40 %; 2007: 37 %)	10	9
Ökat något (2006: 39 %; 2007: 40 %)	5	4
Oförändrat eller minskat (2006: 19 %; 2007: 23 %)	4	2
FÖRTROENDE FÖR RÄTTSVÄSENDET ⁴		
Mycket eller ganska stort (2006: 57 %; 2007: 59 %)	5	4
Varken stort eller litet (2006: 27 %; 2007: 25 %)	6	6
Mycket eller ganska litet (2006: 16 %; 2007: 15 %)	11	11

¹ Förutom brott mot personen själv ingår även bostadsinbrott samt bil- och cykelstöld mot andra medlemmar i hushållet.

² Utsatt för bostadsinbrott, personrån, sexualbrott, våld, hot och/eller trakasserier under år 2005 eller 2006. Våld och trakasserier utgör närmare 60 procent av dessa brott.

³ Denna variabel har omarbetats sedan föregående undersökning. Resultaten kan därför ej jämföras med de resultat som presenterades i rapporten NTU 2006 (Brå 2007:14). Den skillnad från föregående år som här redogörs för är dock baserad på den nya variabeln.

⁴ I denna redovisning har de som svarat "vet ej" exkluderats. Därmed summeras andelarna till 100 %. Eventuella hänvisningar avseende förtroende bör göras utifrån redovisningen i kap. 5.

5 Förtroende för rättsväsendet

Hur stort förtroende en befolkning har för sitt rättsväsende beror till stor del på hur den makt som givits dessa institutioner förvaltas och brukas gentemot medborgarna. Exempelvis är förtroendet för polisen ofta lågt i samhällen där myndigheten har missbrukat sin makt mot de enskilda invånarna (Lós, 2002, s. 166ff). Rättsväsendets effektivitet och förmåga att skapa förtroende för sin verksamhet anges ofta som en av de tydligaste skiljelinjerna mellan välfungerande demokratier och underutvecklade diktaturer. Dessa förhållanden är vitala förutsättningar för att den regerande makten ska kunna upprätthålla legitimiteten i systemet (Levi, 1998). Regeringen anger i budgetpropositionen för 2008 att ”rättsväsendet har ett särskilt ansvar för den enskildes rättssäkerhet och rättstrygghet”.⁶⁵ Om medborgare inte känner förtroende nog för att anmäla brott, om en avsaknad av förtroende för åklagare och domstol leder till att de inte ställer upp som målsägande eller vittnen vid utredningar och rättegångar etc., blir det svårt för rättsväsendet att bedriva sin verksamhet. Om förtroendet för en enskild myndighet är förhållandevis lågt kan det komma att påverka förtroendet för hela rättsväsendet.

Tidigare forskning visar att i en internationell jämförelse är allmänhetens förtroende för rättsväsendet och några av dess delar relativt högt i Sverige (Rothstein och Kumlin, 2001). Jämfört med 1980-talet finns emellertid tecken på ett lägre förtroende (Holmberg och Weibull, 2006). I andra länder har forskningen funnit tydliga skillnader mellan olika befolkningsgrupper i detta avseende (Skogan, 2006, Miller m.fl., 2004). I och med NTU finns sedan föregående år en mer samlad bild av förtroendet för rättsväsendet och dess olika delar. NTU rymmer också information som möjliggör beskrivningar av eventuella skillnader i förtroendet mellan dem som varit respektive inte varit utsatta för brott, samt om huruvida regionala skillnader i förtroende förekommer och hur de i så fall ser ut (se kapitel 6). Utifrån NTU kan alltså en hel del av de tidigare kunskapsluckorna om allmänhetens förtroende fyllas.

I detta kapitel redovisas grundläggande resultat från NTU 2007 på detta område.⁶⁶ I den mån det är möjligt redogörs även för resultaten från NTU 2006 och vilka skillnader som eventuellt har noterats. Som nämnts i tidigare kapitel uppstår vissa problem då uppkomna skillnader studeras utifrån enbart två mättillfällen. För det första skiljer sig urvalsstorlek (enbart ett halvt urval samlades in år 2006) och insamlingsperiod (höst respektive vår) åt mellan NTU 2006 och 2007. För det andra är förtroende för rättsväsendet ett område som sannolikt påverkas av

---

⁶⁵ Proposition 2007/08:1. Utgiftsområde 4, s. 15.

⁶⁶ För en mer ingående genomgång av förtroendets betydelse för rättsväsendet, tidigare forskning på området och en diskussion om resultaten från NTU 2006, hänvisas till en tidigare publicerad rapport *Förtroendet för rättsväsendet* (Brå, 2007b).

aktuella händelser, exempelvis uppmärksammade rättegångar, polisinslag eller fängelseerymningar och medias bevakning därav.⁶⁷ Om en medialt uppmärksammat händelse inträffar under en insamlingsperiod kan detta ge utslag i förtroendet för rättsväsendet. Vidare är möjligheterna att tolka en förändring begränsad då det endast finns två mättilfällen att förhålla sig till. Är den tvåprocentiga ökningen från föregående år stor eller liten? Det är svårt att utifrån två mätningar uttala sig om detta – kanske är årets resultat en återgång till en förtroendenivå som rådde före mätningen år 2006. Utvecklingen av förtroendet kommer därför att bättre kunna beskrivas då flera mätningar genomförs. I denna rapport anges förändringar i förtroende från föregående år, men av ovan beskrivna skäl bör tolkningar av eventuella förändringar endast göras med stor försiktighet. Efter att flera datainsamlingar har genomförts kan mer långtgående analyser göras.

Resultatredovisningen i detta kapitel består av tre avsnitt. I första avsnittet behandlas inledningsvis den viktiga metodologiska aspekten av att många i allmänheten saknar uppfattning om rättsväsendet och dess myndigheter. Därpå beskrivs det generella förtroendet för rättsväsendet samt allmänhetens uppfattning om enskilda myndigheter. I det andra avsnittet redovisas förtroendet för hur rättsväsendet utför olika arbetsuppgifter. Det sista avsnittet fokuserar på hur förtroendet för rättsväsendet ser ut bland dem som har erfarenheter av brott och av rättsväsendet jämfört med den övriga befolkningen. I dessa tre resultatavsnitt presenteras huvudresultaten i korthet. Ett mer fullständigt tabellunderlag finns i slutet av kapitlet (tabellerna 5A–5I). För den intresserade läsaren beskrivs och redovisas i slutet av kapitlet även ett balansmått (stort förtroende minus litet förtroende) för samtliga resultat.

Rättsväsendet och de enskilda myndigheterna

Resultat i korthet

- Polisen och rättsväsendet som helhet uppbär högst förtroende, enligt NTU 2007. Lägst förtroende uppges för kriminalvården. Många saknar dock uppfattning om åklagarna, domstolarna och kriminalvården.
- Skillnaderna i förtroende är förhållandevis små inom och mellan olika grupper och grundar sig främst på ålder, där de yngre generellt hyser ett större förtroende (undantaget polisen) än de äldre. Förtroendenivån är dock generellt lägre hos personer som är utrikes födda, såväl jämfört med inrikes födda, som jämfört med andra studerade grupper i undersökningen.

⁶⁷ Även om forskningen på området visar på olika resultat uppges många personer ofta media som en stark influens när det gäller inställningar som på något sätt rör brott, se exempelvis Heber, 2007, s.128f.

För att beskriva allmänhetens förtroende för rättsväsendet ställs följande frågor i NTU:

Nu kommer några frågor om din inställning till rättsväsendet. Till rättsväsendet räknas polis, åklagare, domstolar och kriminalvård. Om du tänker dig rättsväsendet som en helhet. Vilket förtroende har du för rättsväsendet? Vilket förtroende har du för polisens/ åklagar- nas/domstolarnas/kriminalvårdens sätt att bedriva sitt arbete?

Svarsalternativen som kan ges är: mycket stort, ganska stort, varken stort eller litet, ganska litet, mycket litet samt ingen åsikt/vet ej.

En stor fördel med NTU är att det går att jämföra hur förtroendet för de olika delarna av rättsväsendet ser ut. I en sådan jämförelse är två förhållanden av stor vikt: ska de som angett ”ingen åsikt/vet ej” på förtroendefrågan inkluderas eller ej? Vidare, om de som inte tagit ställning inkluderas, hur stor är då denna andel? Båda förhållandena kan ha stor betydelse för hur en rangordning ser ut. Studier har visat att relativt många människor saknar uppfattning om olika samhällsinstitutioner – särskilt sådana institutioner som de flesta inte har någon kontakt med eller har liten insyn i (se t.ex. Statskontoret, 2002:12). Därför redogörs inledningsvis för i vilken utsträckning NTU:s respondenter tagit ställning till rättsväsendet och dess myndigheter.

Många saknar uppfattning om enskilda myndigheter

Brist på egen erfarenhet, sämre kunskap om myndigheterna – eller helt enkelt lågt intresse – är troliga orsaker till att människor inte har någon inställning avseende förtroende för de enskilda myndigheterna. När det gäller rättsväsendet som en helhet är det dock tydligt att de allra flesta tar ställning. Det är endast 6 procent som väljer att svara ”ingen åsikt/vet ej” (tabell 5.1).

Tabell 5.1. Andel som uppger att de inte har någon uppfattning om sitt förtroende för rättsväsendet, NTU år 2006 och 2007. Andel (i befolkningen) i procent.

	Rättsväsendet som helhet	Polisen	Åklagarna	Domstolarna	Kriminalvården
NTU 2006	6	4	28	22	21
NTU 2007	6	4	26	21	21

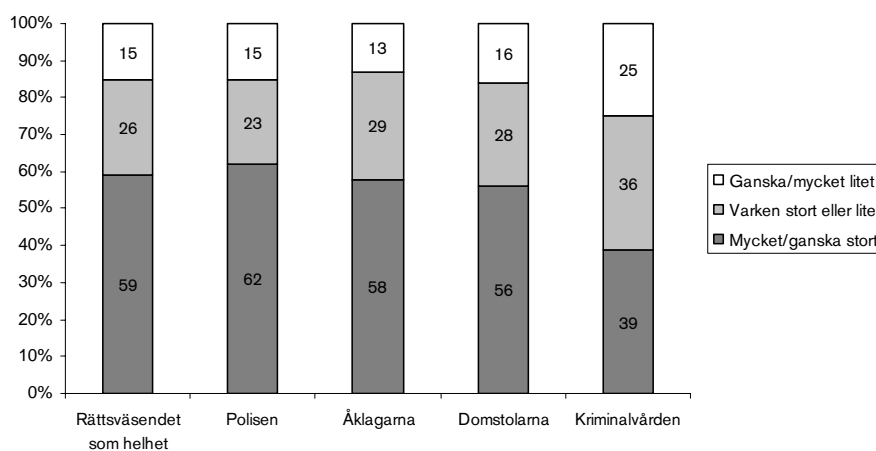
Detsamma gäller allmänhetens förtroende för polisens arbete, som alltså de allra flesta har en uppfattning om. När det gäller de övriga myndigheterna är det betydligt fler som inte har någon uppfattning. Mellan 21 och 26 procent av befolkningen (16–79 år) uppger att de inte har någon åsikt eller inte vet vilket förtroende de har för hur åklagarväsendet, domstolarna eller kriminalvården bedriver sitt arbete. I synnerhet åklagarväsendet är tämligen osynligt för allmänheten och det är sannolikt

att många människor faktiskt inte närmare vet vilken roll åklagarna har. Det är dock en något lägre andel än föregående år som uppger sig inte ha någon åsikt om åklagarna år 2007.

Generellt sett är det något fler kvinnor, äldre, utrikes födda, lågutbildade, ensamstående och boende i flerfamiljshus som uppger att de inte har någon åsikt (tabell 5B i slutet av kapitlet). Exempelvis svarar ungefär var tredje person i åldern 75–79 år att de inte har någon uppfattning när det gäller åklagarna och domstolarna. I övriga åldersgrupper har färre (var fjärde avseende åklagarna, var femte avseende domstolarna) angett att de inte har en uppfattning om dessa myndigheter. Den skillnad som kan noteras för åklagarna utgörs främst av att fler kvinnor tagit ställning – i synnerhet är det de äldsta kvinnorna som i NTU 2007 i lägre grad angett att de inte har en åsikt (tabell 5B).

Hur påverkas resultaten när många saknar uppfattning?

Ett sätt att redovisa förtroende är att enbart se till förtroendet hos de individer som faktiskt har en uppfattning, det vill säga att utelämna individer som svarat ingen åsikt/vet ej (t.ex. SOM-institutets mätningar, se Holmberg, 2007). Ett sådant förfarande innebär dock att man väljer att inte väga in den information som respondenten faktiskt lämnat genom att inte ta ställning. För att belysa vad valet av redovisningsform innebär redogörs nedan för båda formerna av presentation. Om de som inte tagit ställning i förtroendefrågan *exkluderas*, fördelas förtroende för rättsväsendet och myndigheterna i NTU 2007 enligt följande (figur 5.1).

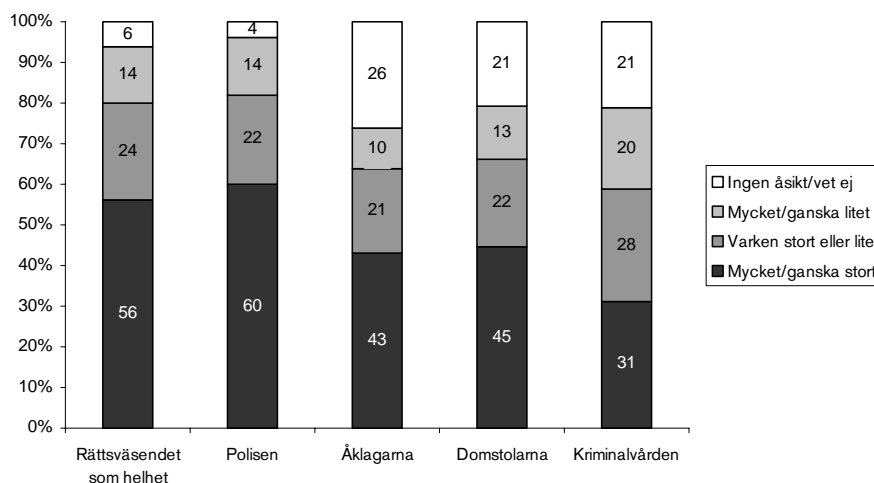

Figur 5.1. Allmänhetens förtroende för rättsväsendet (ingen åsikt/vet ej exkluderat), NTU år 2007. Andel (i befolkningen) i procent.

Resultaten visar att förtroendet i princip är lika stort (mycket eller ganska stort) för åklagarna och domstolen som för polisen. Kriminalvården uppvisar det lägsta förtroendet av de studerade myndigheterna.

I figur 5.2 redovisas i stället förtroende för rättsväsendet och dess olika myndigheter med andelen "ingen åsikt/vet ej" inkluderade. Som synes påverkas inte fördelningarna nämnvärt när det gäller rättsväsendet som helhet eller polisen. De stora förändringarna sker i stället inom de myndigheter som har stora andelar respondenter som saknar uppfattning. Resultaten visar även här att allmänheten är mest positiv till polisen bland de enskilda myndigheterna (vilka har små andelar med "ingen åsikt/vet ej"). Därefter förändras rangordningen något jämfört med resultaten i figur 5.1. Störst andel med högt förtroende, efter polisen, är i stället domstolarna. Därefter följer åklagarna. Minst andel högt förtroende har dock fortfarande kriminalvården.

Figur 5.2. Allmänhetens förtroende för rättsväsendet, NTU 2007. Andel (i befolkningen) i procent.

Sammantaget visar genomgången att jämförelser av förtroendet för olika myndigheter inte är helt okomplicerat. Olika redovisningsprinciper kan ge olika resultat. Fortsättningsvis kommer dock *samtliga redovisningar att inkludera dem som inte tagit ställning*, liksom var fallet i redovisningen av NTU 2006. Anledningen är att även andelen som inte har tagit ställning i förtroendefrågan säger någonting om institutionerna som efterfrågas. Att inte ha en åsikt eller inte veta vilket förtroende man har är ett nog så viktigt förhållande att beakta vid bedömningar av förtroende. I det följande redogörs för resultaten i figur 5.2.

Högt förtroende för rättsväsendet och polisen

Av figur 5.2 framgår att nästan var tredje person (60 procent) har mycket eller ganska stort förtroende för polisens sätt att bedriva sitt

arbete (se även tabell 5A⁶⁸), vilket är en ökning med 5 procentenheter sedan föregående mättillfälle. Andelen med ganska eller mycket litet förtroende för polisen uppgår till 14 procent. Fördelningen för rättsväsendet som helhet är snarlik. Resultaten är helt i linje med resultaten från NTU 2006 samt andra undersökningar som visar att svenskar i allmänhet har högt förtroende för olika samhällsinstitutioner och då i synnerhet för rättsväsendet (Eurobarometer, 2006; Holmberg och Weibull, 2006). En rimlig tolkning av de snarlika fördelningarna för rättsväsendet i stort och polisen är att polisen är första länken i rättsväsendets kedja med uppgift att direkt hjälpa allmänheten. Därmed är polisen den myndighet som flest människor har kontakt med. Vidare är polisen också en vanligt förekommande aktör i media. Många respondenter tänker därför sannolikt främst på polisen när man frågar om rättsväsendet som helhet, trots introduktionen att såväl polis som åklagare, domstolar och kriminalvård räknas till rättsväsendet.

Om förtroendet för de övriga myndigheterna rangordnas efter andelen med (mycket eller ganska) stort förtroende kommer, efter polisen, domstolarna och därefter åklagarna (45 respektive 43 procent med stort förtroende). Lägst andel stort förtroende har kriminalvården där 31 procent har uppgett stort förtroende för myndighetens sätt att bedriva sitt arbete. Samtidigt är det i förhållande till de övriga myndigheterna också många som i den negativa delen av skalan uppger att de har ganska litet eller mycket litet förtroende för kriminalvården (20 procent). Ser man på förtroendet på detta sätt framgår att allmänheten är minst negativ till hur åklagarna bedriver sitt arbete och därefter domstolarna. Överlag har dock andelarna med litet förtroende minskat något och andelarna med högt förtroende ökat något jämfört med NTU 2006 (med undantag för åklagarna där en marginell ökning noteras).

Inga större skillnader i olika gruppers förtroende

Kunskap om vilka som har högt respektive lågt förtroende kan vara användbar i arbetet för att öka förtroendet. I studier från olika länder har man funnit skillnader mellan grupper i befolkningen när det gäller förtroendet för rättsväsendet. I detta avsnitt fokuseras på dem som har högt, det vill säga mycket stort eller ganska stort, förtroende. De bedömningar som görs beaktar dock även eventuella skillnader i förtroendets negativa ände (det vill säga, andel som uppger litet förtroende, se vidare tabell 5C).

Kön

Kvinnor tenderar generellt att ha högre förtroende för samhällsinstitutioner än män (se exempelvis Holmberg, 2007). Skillnaderna när det

---

⁶⁸ Observera att avrundningar i tabell 5A kan ha till följd att andelarna inte summerar upp till samma andel som anges i figur 5.2.

gäller rättsväsendet är dock små och det är främst kvinnors förtroende för polisen som är högre (tabell 5.2).

Tabell 5.2. Förtroende för rättsväsendet, NTU år 2006 och 2007. Särredovisning efter kön och ålder. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent.

<i>Mycket eller ganska stort förtroende för:</i>	Rättsväsendet som helhet		Polisen		Åklagarna		Domstolarna		Kriminalvården	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Samtliga, 16–79 år¹	54	56	55	60	42	43	43	45	29	31
KÖN										
Män	52	54	52	56	43	43	44	45	28	30
Kvinnor	55	58	59	63	42	44	41	45	30	33
ÅLDER										
16–19 år	56	62	59	62	45	52	47	54	44	49
20–24 år	52	54	53	54	45	42	46	44	32	36
25–34 år	54	56	54	59	41	44	43	46	28	31
35–44 år	54	57	57	61	42	44	43	46	27	29
45–54 år	54	57	52	59	43	43	42	46	27	28
55–64 år	53	54	54	59	42	42	44	43	28	27
65–74 år	54	52	58	61	42	40	39	40	26	30
75–79 år	53	57	60	66	37	40	36	39	29	33

¹Uppgifter om antalet personer i undersökningen (n) samt i populationen (N) för samtliga redovisningsgrupper återfinns i tabell 2A–2B i slutet av kapitel 2.

Föregående år fanns en tendens till att män hade något högre förtroende för domstolarna än kvinnor. Denna skillnad kan inte noteras i föreliggande undersökning. Om hänsyn även tas till andelen i befolkningen som uppgett att de har ett lågt förtroende för rättsväsendet och de olika instanserna, visar den så kallade förtroendebalansen⁶⁹ (tabellerna 5F–G) att kvinnornas förtroendebalanser ökat lika mycket eller mer än männens sedan föregående år och detta gäller i synnerhet inställningen till domstolarnas verksamhet.

⁶⁹ Förtroendebalans: andel mycket/ganska högt förtroende minus andel mycket/ganska lågt förtroende. "Vet ej/ej svar" inkluderade. För en mer utförlig beskrivning av förtroendebalansen, se texten i anslutning till tabell 5F i slutet av avsnittet.

Ålder

På det hela taget är skillnaderna mellan åldersgrupperna inte särskilt stora. Överlag har förtroendet för rättsväsendets olika instanser ökat något sedan föregående år och ökningen är tämligen jämnt fördelad över de olika åldersgrupperna, med liten övervikt för den yngre halvan (16–44 år). Liksom föregående år har de yngsta, i åldern 16–19 år, något högre förtroende för flera av rättsväsendets myndigheter (tabell 5.2). Undantaget är polisen, där de allra äldsta har högre förtroende. Mönstret är helt i linje med föregående år.

Övriga bakgrundsvariabler i relation till förtroende för rättsväsendet

Även svensk/utländsk bakgrund, utbildningsnivå, familjetyp, boendeort och boendetyper har studerats i relation till förtroende för rättsväsendet och dess myndigheter (se tabell 5C). Generellt har förtroendet ökat något och mönstren inom grupperna är överlag relativt likartade dem från föregående år. Ett undantag kan dock noteras – personer med utländsk bakgrund uppger sammantaget (inberäknat såväl högt som lågt förtroende) ett lägre förtroende än föregående år.

Personer födda i Sverige har högre förtroende för såväl rättsväsendet i stort som för de enskilda myndigheterna jämfört med utlandsfödda (se tabell 5C). Om både andelen högt respektive lågt förtroende studeras, visar förtroendebalanserna att skillnaderna är störst avseende rättsväsendet som helhet och åklagarna (tabell 5G). Den huvudsakliga tendensen jämfört med NTU 2006 är att svenskfödda med någon svenskfödd förälder genomgående uppger ett högre förtroende för samtliga instanser, medan utrikes födda i samma utsträckning uppger ett lägre förtroende, undantaget polisen. Skillnaderna är små, men har alltså ökat sedan föregående år.

Människors utbildningsnivå framstår som det förhållande som har störst betydelse för skillnader i förtroende. Det är tydligt att högutbildade har ett högre förtroende för såväl rättsväsendet i allmänhet som för åklagarna och domstolarna (tabell 5C). Kriminalvården utgör dock ett undantag, där är det i stället lågutbildade som har något högre förtroende.

Överlag uppger sammanboende (med eller utan barn) ett något högre förtroende för såväl rättsväsendet som helhet som för de enskilda myndigheterna. Undantaget är kriminalvården där inget tydligt mönster framgår. Familjetyp redovisades inte i rapporten NTU 2006 varför det inte finns några publicerade resultat att relatera en jämförelse till, men en granskning visar att förtroendet ökar för alla grupper, allra mest för de sammanboende med barn (se tabell 5C samt 5G).

Boende i större städer har det högsta förtroendet för rättsväsendet och dess myndigheter (se tabell 5C och 5G) även om skillnaderna är mycket små mellan de olika grupperna. Boende i storstäderna (Stockholm, Göteborg, Malmö) har det lägsta förtroendet. Sedan föregående år har förtroendet ökat mest hos boende i större städer, vilket framgår

om förändringarna av förtroendebalanserna⁷⁰ (tabell 5G) summeras. Inte heller bostadstyp ingick i redovisningen för NTU 2006, men en granskning visar att mönstret i stort är detsamma som vid föregående års mätning. Förtroendet har generellt ökat något mer hos boende i småhus och dessa tenderar överlag att ha ett högre förtroende än boende i flerfamiljshus.

Hur rättsväsendet utför olika arbetsuppgifter

Resultat i korthet

- Förtroendet för att rättsväsendet hanterar misstänkta rättvist är förhållandevis högt och är i nivå med förtroendet för åklagarna och domstolarna.
- Högst förtroende i detta avseende har de yngsta männen (16–19 år), lägst förtroende har de äldsta kvinnorna. Även utrikes födda och personer med förgymnasial utbildning hyser ett lägre förtroende.
- Förtroendet för att rättsväsendet behandlar utsatta bra är dock lågt. Andelen med lågt förtroende är nästintill lika stor som andelen med högt förtroende.
- Även i denna fråga är det de yngsta (16–19 år) som i störst utsträckning anger ett högt förtroende. Lägst förtroende uppger personer över 35 år och ensamstående med barn.

En viktig dimension av människors förtroende för rättsväsendet är hur väl de anser att olika arbetsuppgifter utförs. I NTU ingår två frågor om detta:⁷¹

*Vilket förtroende har du för att rättsväsendet...
...hanterar de som misstänks för brott på ett rättvist sätt?
...behandlar de som utsätts för brott på ett bra sätt?*

Med svarsalternativen: mycket stort, ganska stort, varken stort eller litet, ganska litet, mycket litet samt ingen åsikt/vet ej.

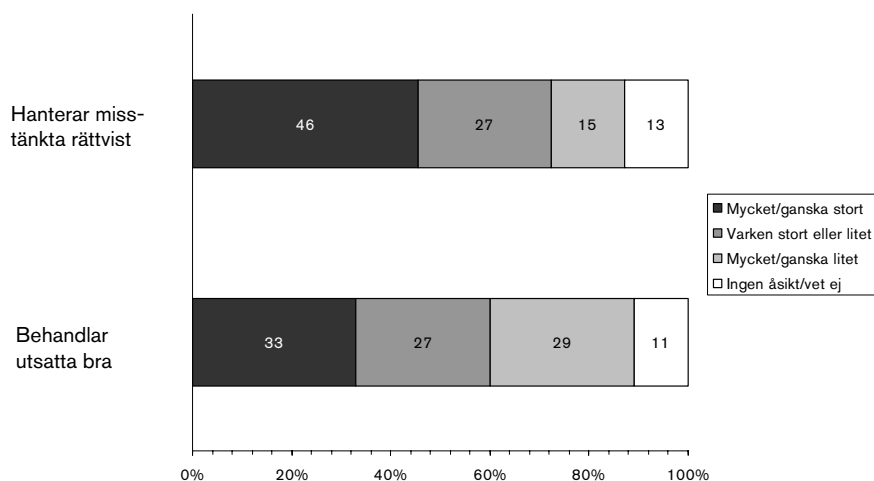
Lågt förtroende för att utsatta behandlas bra

Av figur 5.3 framgår att nästan hälften (46 procent) av befolkningen (16–79 år) har mycket eller ganska stort förtroende för att rättsväsendet hanterar dem som misstänks för brott på ett rättvist sätt. En betydligt mindre andel, en knapp sjättedel (15 procent), har litet förtroende för rättsväsendet i denna fråga. När det gäller frågan om hur rättsväsendet behandlar dem som utsätts för brott framträder en tämligen negativ

⁷⁰ Förtroendebalans: andel mycket/ganska högt förtroende minus andel mycket/ganska lågt förtroende. "Vet ej/ej svar" inkluderade.

⁷¹ Till dessa frågor finns ingen ny introduktion. Allmänheten förutsätts känna till att det egentligen bara är vissa myndigheter inom rättsväsendet som direkt hanterar misstänkta respektive behandlar brottsoffer, eller ändå kunna göra en bedömning av hur det fungerar i det stora hela. De olika formuleringarna "hantera rättvist" respektive "behandla bra" innebär att frågorna inte bör jämföras direkt med varandra, utan det är resultaten för varje fråga i sig som bör stå i fokus.

bild. En tredjedel (33 procent) av befolkningen har stort förtroende för att rättsväsendet behandlar dem som utsatts för brott på ett bra sätt. En nästan lika stor andel (29 procent) uppger att de har litet förtroende för rättsväsendet i denna fråga, vilket är den högsta noteringen av bristande förtroende för rättsväsendet. I jämförelse med föregående år har dock förtroendet för att utsatta behandlas bra ökat och uppvisar nu, till skillnad från föregående år, en positiv förtroendebalans⁷² (se tabell 5G).

Figur 5.3. Allmänhetens förtroende för hur rättsväsendet utför olika uppgifter, NTU 2007. Andel (i befolkningen) i procent.

Små skillnader i förtroende för hur arbetsuppgifter utförs

I detta avsnitt redovisas övergripande resultat för hur olika grupper i befolkningen uppfattar hur väl rättsväsendets myndigheter utför olika uppgifter. Skillnaderna är generellt sett små.

Kön

Något fler män än kvinnor har stort förtroende för att rättsväsendet utför sina arbetsuppgifter väl (tabell 5.3), skillnaden är tydligast avseende rättsväsendets hantering av misstänkta. Om hänsyn också tas till andelen som uppstår lågt förtroende framkommer dock, avseende rättsväsendets behandling av utsatta, att kvinnor har en något högre förtroendebalans än män (6 respektive 4). Detta innebär att kvinnorna uppgett en lägre andel med lågt förtroende än männen, 27 respektive 30 procent (tabell 5C).

⁷² Förtroendebalans: andel mycket/ganska högt förtroende minus andel mycket/ganska lågt förtroende. "Vet ej/ej svar" inkluderade.

Tabell 5.3. Förtroende för hur rättsväsendet utför olika uppgifter, NTU år 2006 och 2007. Särredovisning efter kön och ålder. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent.

<i>Mycket eller ganska stort förtroende för att:</i>	Rättsväsendet hanterar misstänkta rättvist		Rättsväsendet behandlar utsatta bra	
	2006	2007	2006	2007
Samtliga, 16–79 år¹	45	46	30	33
KÖN				
Män	48	48	30	34
Kvinnor	42	44	30	33
ÅLDER				
16–19 år	46	52	46	55
20–24 år	44	44	38	41
25–34 år	44	47	33	36
35–44 år	50	49	27	31
45–54 år	46	45	27	30
55–64 år	44	45	27	28
65–74 år	40	42	25	27
75–79 år	40	41	29	30

¹Uppgifter om antalet personer i undersökningen (n) samt i populationen (N) för samtliga redovisningsgrupper återfinns i tabell 2A–2B i slutet av kapitel 2.

Ålder

I tabell 5.3 framgår att det är de allra yngsta som i störst utsträckning uppger sig ha ett stort förtroende för hur rättsväsendet behandlar misstänkta (till skillnad från föregående år, då ålderskategorin 35–44 år hade det högsta förtroendet). Lägst andel högt förtroende har de äldsta, mer specifikt de äldsta kvinnorna, och så var också fallet föregående år (tabell 5C). Skillnaderna är dock mer markanta när rättsväsendets behandling av utsatta studeras. Liksom år 2006 uppbär de yngsta, främst män, i åldern 16–19 år, ett avsevärt högre förtroende än andra för att rättsväsendet behandlar utsatta bra (tabell 5.3 samt 5C). Lägst förtroende återfinns i ålderskategorierna 55–74 år, vilket blir extra tydligt när förtroendebalanser studeras (tabell 5G). Generellt visar dock balansmätet på en viss ökning (i förtroende för att utsatta behandlas bra) sedan föregående år.

Övriga bakgrundsvariabler i relation till förtroende för hur rättsväsendet utför sina arbetsuppgifter

Även svensk/utländsk bakgrund, utbildningsnivå, familjetyp, boendeort och boendetyper har studerats i relation till förtroende för rättsväsendets

arbetsuppgifter (tabell 5C). Svenskfödda, i synnerhet svenskfödda med minst en inrikes född förälder, uppger en högre andel högt förtroende än utrikes födda för att rättsväsendet hanterar misstänkta rättvist (tabell 5C). Avseende behandling av utsatta är skillnaderna mycket små. I stort är mönstren desamma som föregående år.

Personer med eftergymnasial utbildning uppger i högre grad att de har ett högt förtroende för att rättsväsendet hanterar misstänkta rättvist (tabell 5C), än personer med gymnasie- eller grundskoleutbildning. När det gäller huruvida utsatta behandlas bra är förhållandena de omvända. Då är det i stället de med lägst utbildning som har det största förtroendet (vilket är en logisk följd av att de yngsta har ett högt förtroende i denna fråga). Denna grupp har också ökat sitt förtroende i frågan sedan föregående undersökning.

Sammanboende uppger överlag ett högre förtroende när det gäller hantering av misstänkta än ensamstående. Detta blir tydligt när förtroendebalansen studeras. Avseende behandling av utsatta är ensamstående utan barn de som anger högst förtroende och har den högsta förtroendebalansen. Lägst förtroende i denna fråga har ensamstående med barn (se tabell 5C, samt 5G).

Boende i större städer har något högre förtroende för såväl hantering av misstänkta som för behandling av utsatta än boende i storstäder eller mindre städer/på landsbygden. Till skillnad från föregående år har boende i storstad något lägre förtroende än övriga i sina respektive grupper. På det hela taget är dock skillnaderna små (tabell 5C).

När bostadstyp studeras är skillnaderna mellan boende i småhus och flerfamiljshus små, men boende i småhus uppger i något högre grad högt förtroende för att misstänkta behandlas rättvist (tabell 5C). När det gäller utsatta noteras enbart mycket små skillnader och fördelningarna är likartade dem från föregående undersökning.

Erfarenheter av brott och av rättsväsendet

Resultat i korthet

- Alla erfarenheter av brott – egen eller andras utsatthet eller att bevittna våld – samvarierar med ett lägre förtroende för rättsväsendet och dess myndigheter. I synnerhet gäller detta utsatthet för integritetskränkande brott.
- Förtroendet för att rättsväsendet behandlar utsatta bra är avsevärt lägre om personen varit utsatt för ett integritetskränkande brott eller haft en vän eller anhörig som utsatts för ett allvarligt brott. Avseende hur misstänkta hanteras av rättsväsendet spelar dessa erfarenheter liten roll.
- Kvinnor som utsatts för sexualbrott samt män som utsatts för bedrägeri uppvisar de lägsta förtroendenivåerna.
- Personer som anser att antalet brott ökat något eller kraftigt de senaste tre åren hyser ett lägre förtroende för rättsväsendet och dess myndigheter än personer som anser att brottsutvecklingen är stabil. ensamstående med barn.

Många människor har någon gång i sitt liv drabbats av brott och haft direkt erfarenhet av rättsväsendet, som målsägande, nära anhörig, vittne eller kanske som misstänkt. Enligt NTU uppger 26 procent i befolkningen att de drabbats av något brott⁷³ under år 2006 och 16 procent uppger att någon anhörig drabbats av ett allvarligt brott under senaste året. Samtidigt uppger två procent, vilket motsvarar närmare 135 000 personer i den vuxna befolkningen (16–79 år), att de under de senaste tre åren åtalats för något brott. I det här avsnittet redovisas hur förtroendet för rättsväsendet varierar beroende på de erfarenheter människor haft av brott och/eller av rättsväsendet.

Personer som utsatts för brott uppger lägre förtroende

I andra länder, exempelvis England, har skillnaderna i förtroende inte varit särskilt stora mellan dem som drabbats av brott och den övriga befolkningen (Home Office, 2006). De resultat som redovisas nedan visar att detta i viss utsträckning även gäller allmänheten i Sverige. I och med att NTU nu för första gången genomförts med en fullskalig insamling kan resultat avseende förtroende också redovisas utifrån utsatthet för specifika typer av brott, såväl generellt som uppdelat på kön. Nedan redovisas förtroende efter utsatthet (tabell 5.4). Tabell 5.5 är mer specifik och belyser de brottstyper som samvarierar med de lägsta förtroendenivåerna för brottsutsatta män och kvinnor i undersökningen. Samtliga förtroendenivåer efter utsatthet för brott anges i tabell 5E och 5I.

---

⁷³ Förutom brott mot personen själv ingår även bostadsinbrott samt bil- och cykelstöld mot hushållet eller andra medlemmar i hushållet.

Egen utsatthet för brott

Personer som utsatts för brott under år 2006 uppger lägre förtroende för rättsväsendet än de som inte utsatts (tabell 5.4). Det stämmer såväl för rättsväsendet som helhet och dess myndigheter som för hur rättsväsendet utför olika uppgifter.

Tabell 5.4. Förtroende för rättsväsendet hos personer som utsatts för brott, NTU 2006 och 2007. Andel för gruppen utsatt för brott i befolkningen, i procent.

<i>Mycket eller ganska stort förtroende för:</i>	Rättsväsendet som helhet	Polisen	Åklagarna	Domstolarna	Kriminalvården	Rättsväsendet hanterar misstänkta rättvist	Rättsväsendet behandlar utsatta bra
Utsatt för brott år 2005							
Ja (n=2 033)	46	50	37	39	25	41	27
Nej	57	57	44	44	31	47	31
Utsatt för brott år 2006							
Ja (n=4 014)	50	54	39	41	28	42	32
Nej	58	62	45	46	33	48	34

Störst skillnad i andelen högt förtroende mellan utsatta och icke utsatta är det för rättsväsendet som helhet och polisen, (50 respektive 58 procent för rättsväsendet och 54 respektive 62 procent för polisen). Minst skillnad i förtroende återfinnes avseende rättsväsendets behandling av utsatta, där det endast skiljer 2 procentenheter. I stort är mönstret detsamma som i NTU 2006, men visar på en liten generell ökning av förtroendet avseende samtliga instanser hos såväl dem som har respektive inte har varit utsatta för brott under föregående (kalender) år. Mest har andelen utsatta med stort förtroende för att rättsväsendet behandlar utsatta bra ökat (+ 5 procentenheter).

Som nämndes ovan kan nu även studeras hur förtroendet för rättsväsendet varierar för personer som varit utsatta för olika typer av brott. Sett till utsatthet för en viss brottstyp blir variationen i kategorin (generellt) brottsutsatta tydlig – brott mot person samvarierar i högre grad med förtroende än brott mot egendom (dock utgör brottstypen bedrägeri ett undantag – denna grupp uppvisar svarsmönster som ligger mer i linje med brotten mot person, se tabell 5E och 5I). Sett till enskild brottstyp är utsatthet för sexualbrott den faktor som i högst utsträckning samvarierar med ett lågt förtroende för rättsväsendet och dess myndigheter. Lägst förtroende har denna grupp utsatta för att rättsväsendet behandlar utsatta bra (tabell 5E). Andra brottstyper som uppvisar liknande mönster är misshandel och personrån vilka är de brottstyper som i högst utsträckning samvarierar med ett lågt förtroende för rättsväsendet som helhet och polisen. Åklagarna och kriminalvården har

lägst förtroende i grupperna som varit utsatta för sexualbrott och bedrägerier, medan domstolen har lägst förtroende hos utsatta för personrån. Utsatta för personrån är också de som i lägst utsträckning litar på att rättsväsendet behandlar misstänkta rättvist (tabell 5E och 5I).

Det finns också skillnader mellan könen (tabell 5.5). Avseende den övergripande utsattheten för brott under år 2006 är skillnaderna mellan brottsutsatta män och kvinnor små.

Tabell 5.5. Förtroende för rättsväsendet hos män och kvinnor som utsatts för olika typer av brott, NTU 2007. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent.

<i>Mycket eller ganska stort/litet förtroende för:</i>	Rättsväsendet som helhet	Polisen	Åklagarna	Domstolarna	Kriminalvården	Rättsväsendet hanterar misstänkta rättvist	Rättsväsendet behandlar utsatta bra
Män utsatta för bedrägeri (n=205)	Ja 38/37 Nej 54/17	41/33 57/17	32/26 43/11	34/26 45/14	22/33 30/22	35/31 49/15	23/44 34/30
Kvinnor utsatta för sexualbrott (n=123)	Ja 39/35 Nej 58/11	45/38 63/11	31/22 44/8	27/26 45/11	23/30 33/18	31/27 44/14	23/48 33/27

Det är egentligen endast för polisen som skillnaden blir märkbar – brottsutsatta kvinnor har en högre andel med stort förtroende än brottsutsatta män, 58 respektive 50 procent.⁷⁴ När förtroendet för rättsväsendet studeras utifrån mäns och kvinnors utsatthet för olika typer av brott (se även tabell 5E), framkommer att låga förtroendenivåer hos män främst är förknippade med utsatthet för bedrägeri. Lägst förtroende har dessa män för att rättsväsendet behandlar utsatta bra, men också kriminalvården har påtagligt lågt förtroende hos denna grupp. För kvinnor är i stället utsatthet för sexualbrott tydligast förknippad med lågt förtroende. Även för denna grupp är utsattheten främst förknippad med lågt förtroende för att rättsväsendet behandlar utsatta bra, men såväl myndigheterna som rättsväsendet i stort har påtagligt lågt förtroende hos denna grupp.

Integritetskränkande brott och anhörigas erfarenheter

Som antyds i tabell 5.5 ovan blir skillnaderna mellan dem som har respektive inte har utsatts för brott större när fokus läggs på de personer som utsatts för särskilt integritetskränkande brott⁷⁵, såsom hot, misshandel eller sexualbrott, jämfört med dem som utsatts för andra brotstyper (tabell 5D). Som mest, gällande rättsväsendet som helhet, uppgår

⁷⁴ Denna skillnad noteras även för dem som inte utsatts för brott vilket antyder att kvinnor har ett högre förtroende för polisen än män vare sig de är utsatta för brott eller ej.

⁷⁵ Hot, misshandel, sexualbrott, personrån, trakasserier och/eller bostadsinbrott.

skillnaden till 12 procentenheter jämfört med dem som inte varit utsatta för något brott. Ytterligare ett sätt att studera utsatthetens betydelse är att se till de personer som har någon anhörig eller bekant som under senaste året utsatts för något allvarligt brott. Även bland dessa personer är förtroendet för rättsväsendet lägre och på ungefär samma nivå som bland dem som utsatts för integritetskränkande brott (tabell 5D). Inga markanta skillnader kan dock noteras från föregående år.

Anmält brott

Att man själv, eller någon närstående, blivit utsatt för brott betyder inte automatiskt att brottet är polisanmält och att man av denna anledning har erfarenheter av rättsväsendet. De som har polisanmält sin utsatthet har däremot på ett konkret sätt varit i kontakt med rättsväsendet, även om kontakten många gånger begränsar sig till att gälla polisen. Av kontakten med rättsväsendet får vissa positiva erfarenheter medan andra upplever kontakten som negativ. Av denna anledning är det intressant att studera förtroendet bland dem som faktiskt polisanmält de brott de utsatts för.⁷⁶ Resultaten visar att personer som under de tre senaste åren anmält brott har lägre förtroende för rättsväsendet och de enskilda myndigheterna än de som inte anmält något brott (tabell 5D). De som *anmält* brott tenderar att ha något lägre andel med högt förtroende än den något större gruppen som *utsatts* för brott, men förtroendet för polisen är dock detsamma.⁷⁷ Vidare har också de som anmält brott ett något högre förtroende för att rättsväsendet behandlar misstänkta rättvist. Sammantaget är dock skillnaderna mellan dem som anmält respektive utsatts för brott små.

Åtalade har lägre förtroende

Personer som uppger att de åtalats för brott under de senaste tre åren har lägre förtroende för såväl rättsväsendet som helhet som de enskilda myndigheterna än de som inte åtalats. Avseende kriminalvården är dock skillnaderna små. Åtalade hyser även ett lägre förtroende för att misstänkta hanteras rättvist, medan inga skillnader noteras gällande synen på hur utsatta behandlas (tabell 5.6). Det är framför allt när det gäller rättsväsendet som helhet och polisen som åtalade har påtagligt lägre förtroende jämfört med den övriga befolkningen. Möjligen förväntat uppvisar också de åtalade klart högre andel med mycket eller ganska

---

⁷⁶ Variabeln "anmält brott senaste tre åren" skiljer sig i denna undersökning från variabeln med samma namn som användes vid föregående års undersökning. Bearbetningarna har till följd att endast de som själva varit i kontakt med polisen med anledning av sin polisanmälan ingår. Därmed kan inga jämförelser göras med tabeller i publikationen från föregående år. De andelar avseende anmält brott 2005 som publiceras i denna rapport är dock omarbetade enligt den nya variabeln och därmed jämförbara. Se vidare Teknisk rapport för NTU 2007 (Brå 2008:5).

⁷⁷ Dessa grupper överlappar också varandra i viss utsträckning. Notera dock att det rör sig om olika tidsperioder, tre respektive ett år.

litet förtroende för att rättsväsendet hanterar misstänkta rättvist (se tabell 5D).

Tabell 5.6. Förtroende för rättsväsendet hos personer som uppger att de åtalats för brott de senaste tre åren, NTU år 2006 och 2007. Andel för gruppen åtalade i befolkningen, i procent.

Mycket eller ganska stort förtroende för:	Rättsväsendet som helhet		Polisen		Åklagarna		Domstolarna		Kriminalvården		Rättsväsendet hanterar misstänkta rättvist		Rättsväsendet behandlar utsatta bra rättvist	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Åtalad för brott senaste tre åren														
Ja (2006 n=167 2007 n=332)	38	34	38	37	35	27	36	32	28	28	34	32	28	33
Nej	54	57	56	60	43	44	43	45	29	31	45	46	30	33

Sett till förtroendebalansen (tabell 5H) är de åtalade de som uppvisar den största förtroendeminskningen av alla grupper som haft erfarenhet av rättsväsendet.⁷⁸

Tro på ökad brottslighet sammanfaller med lågt förtroende

I NTU 2007 tillfrågades respondenterna om den bild de hade av den svenska brottslighetens utveckling under de senaste tre åren.⁷⁹ En överväldigande majoritet (77 procent) svarade att antalet brott ökat under de senaste tre åren. Mer än var tredje person i den svenska befolkningen upplever att brottsligheten ökat kraftigt. Dessa siffror kan ställas mot tillgängliga offerundersökningar och bedömningar som forskare gör om ett oförändrat totalt antal brott, och i vissa delar (stöder som drabbar allmänheten) minskande brottslighet under senare år (Sarnecki, 2007; von Hofer, 2006). Enligt NTU 2007 tror knappt var fjärde person i den svenska befolkningen att antalet brott varit oförändrat eller minskat. Nedan undersöks i vilken utsträckning uppfattningen om brottsutvecklingen samvarierar med förtroendet för rättsväsendet.

⁷⁸ En närmare granskning av förändringarna i de åtalades förtroendebalanser visar att det främst är åklagaren som tappat i förtroende i denna grupp. I NTU 2006 uppgav 35 % sig ha ett högt förtroende för åklagare, medan 22 % uppgav sig ha ett lågt förtroende. Detta gav en förtroendebalans på 13. I NTU 2007 är motsvarande andelar 27 respektive 33 procent och förtroendebalansen är -6, vilket är den enskilt största minskningen i denna undersökning.

⁷⁹ Formulering av fråga: *På det hela taget, tror du att antalet brott i Sverige har ökat, minskat eller varit oförändrade de senaste tre åren?* Med svarsalternativen: ökat kraftigt, ökat något, varit oförändrade, minskat något eller minskat kraftigt samt vet ej/ingen uppfattning.

Tabell 5.7. Förtroende för rättsväsendet hos personer med olika uppfattning om brottsutvecklingen de senaste tre åren, NTU år 2006 och 2007. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent.

Uppfattning brottsutveckling senaste tre åren	Mycket eller ganska stort förtroende för:		Rätts- väsendet som helhet		Polisen		Åklagarna		Domstolarna		Kriminal- vården		Rättsväsendet hanterar misstänkta rättvist		Rättsväsen- det behandlar utsatta bra	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Ökat kraftigt 2006: 40 % 2007: 37 %	45	49	51	56	36	38	35	38	26	29	39	39	27	30		
Ökat något 2006: 39 % 2007: 40 %	57	59	57	62	44	45	45	47	30	32	47	49	32	36		
Oförändrat eller minskat 2006: 19 % 2007: 23 %	66	65	60	63	54	51	56	54	35	35	55	54	33	37		

Av tabell 5.7 framgår det tydligt att förtroendet för rättsväsendet är lägre bland människor som tror att antalet brott ökat kraftigt i Sverige under de senaste tre åren och det gäller för samtliga förtroendefrågor. Högst förtroende har de som tror att antalet brott varit oförändrat eller minskat. Mönstret är detsamma som vid föregående mätillfälle även om andelen som tror att antalet brott är oförändrat eller har minskat är något större än i NTU 2006. År 2007 har uppfattningen av brottsutvecklingen framför allt betydelse när det gäller andelen som uppger stort förtroende för rättsväsendet som helhet och domstolarna. Det handlar i dessa fall om några av de största skillnaderna i hela studien. Andelen som uppger stort förtroende för dessa myndigheter är 16 procentenheter lägre hos dem som tror att brotten ökat kraftigt. Noterbart är att andelarna med ganska eller mycket stort förtroende ökat för samtliga myndigheter bland dem som tror att antalet brott har ökat något eller kraftigt. För dem som uppgett en uppfattning om oförändrat eller minskat antal brott kan i stället vissa minskningar av förtroende noteras. I stort är mönstret dock likartat det som presenterades i NTU 2006. När det gäller frågorna om hur rättsväsendet utför olika arbetsuppgifter är skillnaden i förtroende, liksom föregående år, störst gällande om misstänkta hanteras rättvist. Mer än varannan person (54 procent) av dem som tror att antalet brott varit oförändrat eller minskat har stort förtroende i denna fråga medan motsvarande andel hos dem som tror att brotten ökat kraftigt är 39 procent. Uppfattningen om brottsutvecklingen har dock i sammanhanget inte någon större betydelse avseende förtroendet för hur rättsväsendet behandlar utsatta.

Avslutande ord

Det har i detta kapitel framkommit att förtroendet för rättsväsendet är förhållandevis högt i den svenska befolkningen, andelarna högt förtroende överstiger genomgående andelarna lågt förtroende. Bland de enskilda myndigheterna är det polisen som har den största andelen högt förtroende (60 procent), följd av domstolarna, åklagarna och kriminalvården. Den myndighet som har den största andelen lågt förtroende är kriminalvården (20 procent), följd av polisen, domstolarna och åklagarna. Sedan föregående mättillfälle har förtroendet överlag ökat, såväl för rättsväsendet i stort som för de enskilda myndigheterna, men skillnaderna är förhållandevis små. Över tid kommer NTU att bättre kunna beskriva utvecklingen av förtroendet för rättsväsendet.

När olika grupper studeras framkommer en del skillnader. De bakgrundsfaktorer som tycks ha störst inverkan på förtroende är ålder, svensk/utländsk bakgrund och utbildning. De allra yngsta, 16–19 år, uppvisar ofta högre andelar stort förtroende än övriga åldersgrupper, mest påtagligt är detta avseende förtroende för åklagarna. Utrikes födda uppger låga förtroendenivåer, såväl gentemot svenskfödda, som gentemot andra grupper i undersökningen. Högutbildade har större andelar högt förtroende för såväl rättsväsendet som dess myndigheter, än lågutbildade (undantaget kriminalvården, där lågutbildade har högre förtroende). Könsskillnaderna är små, men kvinnor har ett högre förtroende för polisen än män.

Förtroendet för rättsväsendet är allra lägst gällande hur brottsutsatta personer behandlas. I denna fråga uppger ungefär lika många ett lågt som ett högt förtroende för att rättsväsendet behandlar brottsoffer på ett bra sätt (29 respektive 33 procent). Förtroendet för att rättsväsendet hanterar misstänkta rättvist är dock relativt högt, i nivå med förtroendet för åklagare och domstol.

Personer som har varit utsatta för brott uppger ett lägre förtroende för såväl rättsväsendet i stort som för dess myndigheter och deras förmåga att utföra sina arbetsuppgifter. I synnerhet gäller detta personer som utsatts för brottstyper som sexualbrott, personrån och misshandel. De största samvariationerna återfinns mellan utsatthet och förtroende för polisen och rättsväsendet i sin helhet. Även utsatthet hos en anhörig eller vän eller en tro på en kraftigt ökande brottsutveckling har en negativ inverkan på förtroende.

Tabeller

Tabell 5A. Allmänhetens förtroende för rättsväsendet, NTU år 2006 och 2007. Andel (i befolkningen) i procent.

	Mycket stort		Ganska stort		Varken stort eller litet		Ganska litet		Mycket litet		Ingen åsikt/ vet ej	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Förtroende för...												
Rättsväsendet som en helhet	8	8	46	48	25	24	11	11	4	4	6	6
Polisens sätt att arbeta	10	11	45	48	24	22	12	11	5	4	4	4
Åklagarnas sätt att arbeta	8	8	35	36	21	21	7	7	3	3	28	26
Domstolarnas sätt att arbeta	9	9	34	36	23	22	9	9	3	3	22	21
Kriminalvårdens sätt att arbeta	4	5	25	27	28	28	16	15	6	5	21	21
Att rättsväsendet hanterar dem som misstänks för brott på ett rättvist sätt	7	6	38	40	27	27	11	11	4	4	14	13
Att rättsväsendet behandlar dem som utsätts för brott på ett bra sätt	4	4	26	29	27	27	23	21	8	7	12	11

Tabell 5B. Andel som uppger att de inte har någon uppfattning om sitt förtroende för rättsväsendet, NTU år 2006 och 2007. Särredovisning efter kön och ålder. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent.

<i>Ingen åsikt/ vet ej</i>	Rätts- väsendet som helhet		Polisen		Åklagarna		Domstolarna		Kriminal- vården		Rättsväsen- det hanterar misstänkta rättvist		Rättsväsen- det behand- lar utsatta bra	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Samtliga, 16-79 år	6	6	4	4	28	26	22	21	21	21	14	13	12	11
KÖN														
Män	4	4	4	3	24	24	18	19	20	21	12	12	11	10
Kvinnor	8	7	5	4	31	28	25	22	22	21	17	14	13	11
ÅLDER														
16-19 år	7	7	3	4	32	27	26	22	25	21	16	13	13	12
20-24 år	5	4	3	2	26	26	19	20	21	19	13	12	10	10
25-34 år	5	3	2	2	25	23	19	17	16	17	11	10	8	9
35-44 år	5	5	4	3	24	24	19	19	18	19	12	12	11	9
45-54 år	5	5	3	4	26	25	20	19	20	21	13	12	9	10
55-64 år	7	5	5	3	28	26	22	21	21	23	15	13	11	11
65-74 år	8	9	7	6	32	30	27	24	27	23	19	15	20	13
75-79 år	15	13	14	8	42	36	36	32	36	29	26	23	24	21
Män														
16-19 år	7	6	3	4	29	25	23	21	23	21	15	13	14	12
20-24 år	3	3	1	2	25	27	18	21	21	21	11	11	9	10
25-34 år	4	3	2	2	23	23	16	17	15	17	9	11	8	10
35-44 år	2	4	3	2	21	23	14	18	17	19	10	11	10	9
45-54 år	3	5	2	3	23	23	16	18	20	21	10	12	8	11
55-64 år	6	4	5	2	26	24	19	18	21	23	12	11	10	9
65-74 år	4	6	6	5	26	26	21	22	24	23	13	13	18	12
75-79 år	8	6	10	5	31	28	25	24	29	25	22	18	20	17
Kvinnor														
16-19 år	7	8	4	3	35	28	29	23	26	22	16	14	12	11
20-24 år	7	5	4	3	28	25	21	18	20	18	14	14	11	10
25-34 år	5	3	3	3	27	23	22	18	17	17	13	10	9	8
35-44 år	7	7	4	5	27	26	23	21	19	19	14	12	12	10
45-54 år	7	5	4	4	29	26	23	20	21	21	16	12	11	10
55-64 år	8	6	5	3	31	28	24	23	21	23	17	14	13	12
65-74 år	11	11	8	7	38	24	33	27	30	23	25	17	21	14
75-79 år	21	18	17	10	51	41	45	37	42	32	30	27	28	24

Fortsättning tabell 5B. Andel som uppger att de inte har någon uppfattning om sitt förtroende för rättsväsendet, NTU år 2006 och 2007. Särredovisning efter svensk/utländsk bakgrund, utbildningsnivå, familjetyp, boendeort och bostadstyp. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent.

Ingen åsikt vet ej	Rätts- väsendet som helhet		Polisen		Åklagarna		Domstol- arna		Kriminal- vården		Rättsväsen- det hanterar misstänkta rättvist		Rättsväsen- det behand- lar utsatta bra	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Samtliga, 16–79 år	6	6	4	4	28	26	22	21	21	21	14	13	12	11
SVENSK/ UTLÄNSK BAKGRUND														
Svenskfödda med														
– båda/en föräld- er inrikes född(a)	5	4	3	2	26	24	20	19	19	18	12	11	10	8
– båda föräldrar- na utrikes födda	9	9	8	6	33	31	28	27	28	26	22	16	19	15
Utrikesfödda	12	13	9	9	34	34	27	28	30	34	23	23	21	22
UTBILDNING (HÖGSTA)														
Förgymnasial	8	9	5	6	32	31	27	27	25	25	19	17	15	15
Gymnasial	6	5	4	3	29	26	22	21	21	20	15	13	12	11
Eftergymnasial	3	3	3	2	21	21	15	14	16	17	9	9	7	8
FAMILJETYP														
Sammanboende utan barn	6	5	4	3	28	26	22	20	21	21	14	13	12	11
Sammanboende med barn	5	5	3	3	24	23	19	18	18	19	11	11	9	10
Ensamstående utan barn	7	7	5	4	31	28	24	22	24	22	17	14	14	12
Ensamstående med barn	6	7	5	5	29	29	23	23	20	25	14	15	12	10
BOENDEORT														
Storstad	5	6	4	4	28	27	19	21	20	24	13	14	11	12
Större stad	6	6	4	3	26	24	23	19	21	19	15	12	11	10
Mindre stad/ landsbygd	6	5	5	3	29	27	24	22	23	19	16	13	14	11
BOSTADSTYP														
Småhus	5	4	4	3	27	25	22	19	21	19	13	12	11	9
Flerfamiljshus	7	7	5	4	28	28	22	22	22	23	15	14	13	13

Tabell 5C. Förtroende för rättsväsendet i olika befolkningsgrupper, NTU år 2007. Särredovisning efter kön och ålder. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent.

<i>Mycket eller ganska stort respektive litet förtroende för: (stort/litet)</i>	Rättsväsendet som helhet	Polisen	Åklagarna	Domstolarna	Kriminalvården	Rättsväsendet hanterar misstänkta rättvist	Rättsväsendet behandlar utsatta bra
Samtliga, 16–79 år	56/14	60/14	43/10	45/13	31/20	46/15	33/29
KÖN							
Män	54/18	56/18	43/12	45/15	30/22	48/15	34/30
Kvinnor	58/11	63/11	44/8	45/11	33/18	44/14	33/27
ÅLDER							
16–19 år	62/11	62/16	52/6	54/7	49/10	52/14	55/16
20–24 år	54/17	54/20	42/10	44/14	36/19	44/16	41/22
25–34 år	56/16	59/15	44/10	46/14	31/22	47/15	36/26
35–44 år	57/14	61/14	44/9	46/13	29/22	49/13	31/31
45–54 år	57/14	59/13	43/10	46/13	28/21	45/15	30/31
55–64 år	54/15	59/16	42/11	43/14	27/20	45/15	28/33
65–74 år	52/14	61/13	40/11	40/13	30/21	42/16	27/32
75–79 år	57/11	66/9	40/9	39/11	33/15	41/15	30/28
Män							
16–19 år	62/13	60/17	53/7	56/7	48/11	55/13	58/13
20–24 år	51/20	50/24	40/12	42/16	35/20	45/19	42/22
25–34 år	51/19	53/18	41/13	43/17	29/25	46/17	35/26
35–44 år	53/18	57/16	41/11	44/15	26/25	50/14	30/34
45–54 år	53/18	56/17	40/13	44/16	26/23	47/16	29/35
55–64 år	54/18	57/19	43/13	45/16	26/23	50/14	28/35
65–74 år	53/16	60/15	43/12	44/14	30/21	47/14	29/33
75–79 år	62/13	66/12	45/10	46/12	36/16	49/14	34/28
Kvinnor							
16–19 år	63/9	65/15	51/5	53/8	51/7	49/14	52/18
20–24 år	58/13	58/15	45/7	46/11	38/18	43/14	40/22
25–34 år	61/13	65/11	47/7	49/10	33/19	48/14	38/25
35–44 år	61/9	65/10	47/6	48/10	33/18	49/12	32/27
45–54 år	61/10	62/9	45/8	47/11	29/20	42/15	31/28
55–64 år	54/13	61/13	42/10	41/12	29/17	41/15	29/31
65–74 år	52/13	62/10	37/9	37/11	29/21	37/17	25/31
75–79 år	53/9	67/7	36/9	34/11	32/14	34/15	27/28

Fortsättning tabell 5C. Förtroende för rättsväsendet i olika befolkningsgrupper, NTU år 2007. Särredovisning efter svensk/utländsk bakgrund, utbildningsnivå, familjetyp, boendeort och bostadstyp. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent.

<i>Mycket eller ganska stort respektive litet förtroende för: (stort/litet)</i>	Rättsväsendet som helhet	Polisen	Åklagarna	Domstolarna	Kriminalvården	Rättsväsendet hanterar misstänkta rättvist	Rättsväsendet behandlar utsatta bra
Samtliga, 16–79 år	56/14	60/14	43/10	45/13	31/20	46/15	33/29
SVENSK/ UTLÄNDSK BAKGRUND							
Svenskfödda med							
– båda/en förälder inrikes född(a)	58/14	61/14	45/9	46/12	32/20	48/14	34/29
– båda föräldrarna utrikes födda	53/14	61/13	39/10	40/12	32/17	42/16	31/29
Utrikesfödda	46/18	52/19	35/14	38/16	27/19	37/18	31/25
UTBILDNING (HÖGSTA)							
Förgymnasial	51/16	59/16	40/10	40/13	35/18	42/16	37/26
Gymnasial	53/16	58/15	40/11	41/14	30/21	44/16	30/31
Eftergymnasial	64/11	62/12	50/8	53/11	29/21	52/12	29/33
FAMILJETYP							
Sammanboende utan barn	57/14	62/13	44/9	44/12	31/20	46/14	31/30
Sammanboende med barn	59/13	61/13	46/9	48/12	30/21	49/13	34/28
Ensamstående utan barn	53/16	57/17	41/11	43/13	33/19	44/16	37/27
Ensamstående med barn	54/16	58/14	42/13	42/15	29/19	41/17	32/35
BOENDEORT							
Storstad	56/15	58/15	42/10	43/14	28/21	45/17	31/30
Större stad	57/14	61/14	44/10	46/12	34/19	48/13	35/27
Mindre stad/ landsbygd	55/14	60/15	43/9	45/11	33/19	46/14	34/28
BOSTADSTYP							
Småhus	58/13	62/13	45/9	47/12	32/20	48/13	34/28
Flerfamiljshus	53/16	57/16	41/10	43/14	30/20	43/16	33/29

Tabell 5D. Förtroende för rättsväsendet hos personer med olika erfarenheter av brott i befolkningen, NTU år 2007. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent.

<i>Mycket eller ganska stort respektive litet förtroende för: (stort/litet)</i>	Rättsväsendet som helhet	Polisen	Åklagarna	Domstolarna	Kriminalvården	Rättsväsendet hanterar misstänkta rättvist	Rättsväsendet behandlar utsatta bra
Samtliga, 16–79 år	56/14	60/14	43/10	45/13	31/20	46/15	33/29
UTSATT FÖR BROTT ÅR 2006¹							
Ja (n=4 014)	50/21	54/20	39/14	41/17	28/24	42/19	32/34
Nej	58/12	62/12	45/8	46/11	33/19	48/13	34/27
BROTT SOM SÄRSKILT DRABBAR INTEGRITETEN²							
Ja (n=1 828)	46/25	51/24	37/17	39/20	26/27	39/22	29/37
ANMÄLT BROTT SENASTE TRE ÅREN³							
Ja (n=2 762)	48/23	54/20	37/14	38/17	24/24	44/19	31/34
Nej	58/12	61/13	45/9	46/12	33/19	47/14	34/27
ANHÖRIG UTSAFF FÖR ALLVARLIGT BROTT SENASTE ÅRET							
Ja (n=2 479)	47/25	51/22	40/15	41/20	28/27	40/22	29/37
Nej	58/12	62/13	44/9	46/11	32/18	47/13	34/27
ÅTALAD FÖR BROTT SENASTE TRE ÅREN							
Ja (n=332)	34/42	37/39	27/33	32/31	28/30	32/32	33/29
Nej	57/14	60/14	44/9	45/12	31/20	46/14	33/29
UPPFATTNING BROTTsutveckling SENASTE TRE ÅREN							
Ökat kraftigt (37 %)	49/20	56/18	38/13	38/16	29/24	39/19	30/34
Ökat något (40 %)	59/12	62/12	45/8	47/11	32/18	49/12	36/26
Oförändrat eller minskat (23 %)	65/10	63/12	51/8	54/10	35/17	54/12	37/26

¹ Förutom brott mot personen själv ingår även bostadsinbrott samt bil- och cykelstölder mot andra medlemmar i hushållet.

² Utsatt för bostadsinbrott, personrån, sexualbrott, våld, hot och/eller trakasserier under år 2006. Våld och trakasserier utgör ca 60 procent av dessa brott.

³ På grund av omarbetningar av variabeln är dessa uppgifter inte jämförbara med resultatet från NTU 2006. Omarbetningen har medfört att antalet respondenter minskat något.

Tabell 5E. Förtroende för rättsväsendet hos personer utsatta för olika typer av brott.
NTU 2007. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent.

<i>Mycket eller ganska stort respektive litet förtroende för: (stort/litet)</i>	Rättsväsendet som helhet	Polisen	Åklagarna	Domstolarna	Kriminalvården	Rättsväsendet hanterar misstänkta rättvist	Rättsväsendet behandlar utsatta bra	
UTSATT FÖR BROTT ÅR 2006¹								
(n= 4 014)	Ja	50/21	54/20	39/14	41/17	28/24	42/19	32/34
	Nej	58/12	62/12	45/8	46/11	33/19	48/13	34/27
UTSATT FÖR....								
Hot (n=737)	Ja	48/25	52/24	35/17	39/20	26/27	40/22	30/38
	Nej	56/14	60/14	44/9	45/12	32/20	46/14	34/28
Misshandel (n=456)	Ja	38/35	44/34	32/20	37/20	24/26	36/25	30/38
	Nej	56/14	60/14	44/9	45/12	31/20	46/14	33/28
Sexualbrott (n= 141)	Ja	40/37	46/36	32/24	30/26	26/29	36/27	26/44
	Nej	56/14	60/14	43/10	45/13	31/20	46/15	33/28
Personrån (n=170)	Ja	39/34	44/34	37/21	30/27	27/25	31/26	29/40
	Nej	56/14	60/14	43/10	45/13	31/20	46/12	33/28
Trakasserier (n=710)	Ja	43/28	48/27	36/20	36/24	25/30	34/25	25/43
	Nej	57/14	60/14	44/9	45/12	32/19	47/14	34/28
Bostadsinbrott (n= 146)	Ja	53/21	56/18	39/14	46/17	27/21	45/14	40/29
	Nej	56/14	60/14	43/10	45/13	31/20	46/15	33/29
Bilstöld (n=115)	Ja	49/16	60/16	42/10	51/11	37/22	42/26	33/30
	Nej	56/14	60/14	43/10	45/13	31/20	46/15	33/29
Stöld ur/från bil (n=782)	Ja	48/23	49/23	36/14	39/17	26/26	39/21	32/35
	Nej	56/14	60/14	44/10	45/12	32/20	46/14	33/28
Cykelstöld (n= 1 315)	Ja	55/17	58/18	42/10	45/13	33/18	44/15	36/30
	Nej	56/14	60/14	43/10	45/13	31/20	46/15	33/28
Bedrägeri (n= 369)	Ja	41/32	45/30	33/22	34/21	23/30	36/29	26/41
	Nej	56/14	60/14	44/9	45/12	31/20	46/14	34/28

¹ Förutom brott mot personen själv ingår även bostadsinbrott samt bil- och cykelstölder mot andra medlemmar i hushållet.

Fortsättning tabell 5E. Förtroende för rättsväsendet hos **män** utsatta för olika typer av brott. NTU 2007. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent.

<i>Mycket eller ganska stort respektive litet förtroende för: (stort/litet)</i>		Rätts- väsendet som helhet	Polisen	Åklagarna	Domstol- arna	Kriminal- vården	Rätts- väsendet hanterar misstänkta rättvist	Rätts- väsendet behandlar utsatta bra
Män utsatta för brott 2006 ¹ (n= 1 983)	Ja	48/25	50/23	38/17	42/19	28/25	44/20	33/35
	Nej	56/15	59/15	44/10	46/13	31/21	50/13	34/28
UTSATT FÖR....								
Hot (n=337)	Ja	48/27	50/26	37/21	42/22	27/27	42/22	32/36
	Nej	54/17	57/17	43/11	45/14	30/22	49/15	34/30
Misshandel (n=278)	Ja	37/39	43/34	35/23	42/21	25/24	40/25	32/33
	Nej	54/17	57/17	43/11	45/14	30/22	49/15	34/30
Sexualbrott (n=18)	Ja	45/38	50/27	36/34	42/25	44/21	62/27	42/26
	Nej	54/18	56/17	43/12	45/15	30/22	48/15	34/30
Personrån (n=116)	Ja	41/39	39/39	41/22	30/28	32/24	32/25	35/36
	Nej	54/17	57/17	43/12	45/14	30/22	47/15	34/30
Trakasserier (n=281)	Ja	38/35	43/34	35/28	35/29	26/31	32/28	24/45
	Nej	54/17	57/17	43/11	45/14	30/22	49/14	34/29
Bostadsinbrott (n=68)	Ja	62/23	57/21	39/16	55/13	26/25	49/17	40/28
	Nej	54/18	56/17	43/12	45/15	30/22	48/15	34/30
Bilstöld (n=55)	Ja	47/16	54/18	42/11	59/8	41/13	46/26	34/29
	Nej	54/18	56/18	43/12	45/15	30/22	48/15	34/30
Stöld ur/från fordon (n=407)	Ja	44/27	43/27	34/19	36/21	23/29	42/21	33/37
	Nej	54/17	57/17	43/11	45/14	30/22	49/15	34/30
Cykelstöld (n=644)	Ja	54/19	55/20	41/11	45/15	34/20	47/17	38/32
	Nej	54/17	57/17	43/12	45/15	30/22	49/15	33/30
Bedrägeri (n=205)	Ja	38/37	41/33	32/26	34/26	22/33	35/31	23/44
	Nej	54/17	57/17	43/11	45/14	30/22	49/15	34/30

¹ Förutom brott mot personen själv ingår även bostadsinbrott samt bil- och cykelstölder mot andra medlemmar i hushållet.

Fortsättning tabell 5E. Förtroende för rättsväsendet hos **kvinnor** utsatta för olika typer av brott. NTU 2007. Andel för respektive grupp i befolkningen, i procent.

<i>Mycket eller ganska stort respektive litet förtroende för: (stort/litet)</i>		Rätts- väsendet som helhet	Polisen	Åklagarna	Domstol- arna	Kriminal- vården	Rätts- väsendet hanterar misstänkta rättvist	Rätts- väsendet behandlar utsatta bra
Kvinnor utsatta för brott 2006 ¹								
(n= 2 031)	Ja	52/17	58/17	39/11	40/14	28/22	40/18	31/33
	Nej	60/9	65/9	46/7	46/10	34/16	45/13	34/25
UTSATT FÖR....								
Hot (n=400)	Ja	48/23	54/22	34/14	36/18	26/27	39/22	28/39
	Nej	59/11	64/11	44/7	45/10	33/17	44/14	34/27
Misshandel (n=178)	Ja	38/28	45/34	28/16	29/18	23/28	32/25	27/45
	Nej	59/11	64/11	44/8	45/11	33/18	44/14	33/27
Sexualbrott (n=123)	Ja	39/35	45/38	31/22	27/26	23/30	31/27	23/48
	Nej	58/11	63/11	44/8	45/11	33/18	44/14	33/27
Personrån (n=54)	Ja	33/21	53/24	29/19	31/25	15/26	30/29	16/48
	Nej	58/11	63/11	44/8	45/11	33/18	44/14	33/27
Trakasserier (n=429)	Ja	47/23	52/22	36/14	38/20	24/28	35/22	25/40
	Nej	59/11	64/11	44/7	45/10	33/17	44/14	34/26
Bostadsinbrott (n=78)	Ja	46/20	56/16	40/12	37/20	29/16	40/12	41/30
	Nej	58/11	63/11	44/8	45/11	33/18	44/14	33/27
Bilstöld (n=60)	Ja	50/16	67/13	41/9	43/14	33/32	39/26	33/31
	Nej	58/11	63/11	44/8	47/11	33/18	44/14	33/27
Stöld ur/från fordon (n=375)	Ja	52/19	55/17	39/9	41/13	29/22	36/20	31/32
	Nej	58/11	64/11	44/8	45/11	33/18	44/14	33/27
Cykelstöld (n=671)	Ja	56/14	60/17	44/8	45/11	33/17	41/14	33/28
	Nej	58/11	64/11	44/8	45/11	33/18	44/14	33/27
Bedrägeri (n=164)	Ja	45/25	51/27	34/17	36/16	23/25	36/25	29/37
	Nej	58/11	64/11	44/8	45/11	33/18	44/14	33/27

¹ Förutom brott mot personen själv ingår även bostadsinbrott samt bil- och cykelstölder mot andra medlemmar i hushållet.

Förtroendebalans

I attitydundersökningar är det vanligt att göra någon slags sammanvägd bedömning av människors inställning. Det kan exempelvis göras utifrån ett så kallat balansmått där förtroendet för rättsväsendet vägs utifrån hänsyn till flera av svarsalternativen (se t.ex. Holmberg och Weibull, 2006). Måttet kan beräknas på olika sätt. Här beräknas förtroendebalansen så att andelen mycket eller ganska stort förtroende minskas med andelen mycket eller ganska litet förtroende (stort – litet = förtroendebalans).

En rangordning av rättsväsendets myndigheter efter balansmålet kan skilja sig från en rangordning efter enbart andelen högt förtroende då det finns en stor andel med lågt förtroende. Eftersom andelen ”ingen åsikt/vet ej” skiljer sig kraftigt mellan myndigheterna, kommer även detta att få betydelse.

I tabell 5E nedan redovisas förtroendebalansen både inklusive och exklusive andelen som inte har någon uppfattning (ingen åsikt/vet ej). I övriga tabeller (5F och 5G) redovisas endast förtroendebalansen inklusive ”vet ej”.

Tabell 5F. Förtroendebalanser (stort förtroende – litet förtroende) för rättsväsendet, NTU år 2006 och 2007.

	Förtroendebalans inklusive "vet ej"		Förtroendebalans exklusive "vet ej"	
	2006	2007	2006	2007
Rättsväsendet som helhet	39	42	41	44
Polisen	38	46	41	47
Åklagarna	33	33	46	45
Domstolarna	31	32	38	40
Kriminalvården	7	11	9	14
Rättsväsendet hanterar misstänkta rättvist	30	31	34	31
Rättsväsendet behandlar utsatta bra	-1	5	-1	4

Tabell 5G. Förtroendebalans (stort förtroende – litet förtroende) för rättsväsendet i olika befolkningsgrupper, NTU år 2007. Särredovisning efter kön och ålder. (Förändring från föregående år).

	Rättsväsendet som helhet		Polisen		Åklagarna		Domstolarna		Kriminal- vården	Rättsväsen- det hanterar misstänkta rättvist		Rätts- väsendet behandlar utsatta bra		
Samtliga, 16–79 år	42	(+3)	46	(+8)	33	(0)	32	(+2)	11	(+4)	31	(0)	4	(+5)
KÖN														
Män	36	(+2)	38	(+6)	31	(-1)	30	(-3)	8	(+4)	33	(-1)	4	(+6)
Kvinnor	47	(+5)	52	(+6)	36	(+1)	34	(+8)	15	(+4)	30	(+2)	6	(+7)
ÅLDER														
16–19 år	51	(+9)	46	(+5)	46	(+8)	47	(+10)	39	(+8)	38	(+6)	39	(+11)
20–24 år	37	(+1)	34	(0)	32	(-6)	30	(-4)	17	(+7)	28	(0)	19	(+5)
25–34 år	40	(+2)	44	(+9)	34	(+2)	32	(+2)	9	(+6)	32	(+3)	10	(+8)
35–44 år	43	(+5)	47	(+5)	35	(+4)	33	(+3)	7	(+5)	36	(0)	0	(+7)
45–54 år	43	(+6)	46	(+12)	33	(0)	33	(+6)	7	(+3)	30	(-3)	-1	(+8)
55–64 år	39	(0)	43	(+4)	31	(-3)	29	(-2)	7	(0)	30	(0)	-4	(+3)
65–74 år	38	(-1)	48	(+6)	29	(-3)	27	(+1)	9	(+3)	26	(+1)	-5	(+1)
75–79 år	46	(+5)	57	(+7)	31	(+1)	28	(+2)	18	(+2)	26	(-3)	-2	(-5)
Män														
16–19 år	49	(+9)	43	(+3)	46	(+6)	49	(+15)	37	(+6)	42	(+6)	45	(+10)
20–24 år	31	(-5)	26	(-5)	28	(-11)	26	(-12)	15	(+9)	26	(-5)	20	(+2)
25–34 år	32	(+1)	35	(+6)	28	(+1)	26	(-3)	4	(+4)	29	(0)	9	(+9)
35–44 år	35	(+5)	41	(+7)	30	(+5)	29	(+7)	-1	(+4)	36	(-2)	-4	(+10)
45–54 år	35	(0)	39	(+11)	27	(-7)	28	(-2)	3	(+2)	31	(-7)	-6	(+4)
55–64 år	34	(-1)	38	(+9)	30	(-5)	29	(-4)	3	(-1)	36	(+2)	-7	(0)
65–74 år	37	(+6)	45	(+12)	31	(0)	30	(+5)	11	(+8)	33	(+2)	-4	(+6)
75–79 år	49	(+1)	54	(+5)	35	(-4)	34	(-6)	20	(+2)	35	(-3)	6	(+3)
Kvinnor														
16–19 år	52	(+8)	50	(+9)	46	(+9)	45	(+6)	44	(+13)	35	(+7)	34	(+12)
20–24 år	45	(+10)	43	(+5)	38	(+3)	35	(+5)	20	(+6)	29	(+6)	18	(+10)
25–34 år	48	(+4)	54	(+12)	40	(+2)	39	(+6)	24	(+17)	34	(+4)	13	(+11)
35–44 år	52	(+5)	55	(+5)	41	(+3)	38	(+1)	15	(+5)	37	(+2)	5	(+3)
45–54 år	51	(+12)	51	(+11)	37	(+5)	36	(+11)	9	(+2)	27	(-1)	3	(+13)
55–64 år	41	(-1)	48	(-1)	32	(-1)	29	(+1)	12	(+3)	26	(0)	-2	(+8)
65–74 år	39	(-7)	52	(+1)	28	(-6)	26	(-2)	8	(-2)	20	(0)	-6	(-4)
75–79 år	44	(+8)	60	(+10)	27	(+4)	23	(+9)	18	(+4)	19	(-2)	-1	(-3)

Fortsättning tabell 5G. Förtroendebalans (stort förtroende – litet förtroende) för rättsväsendet i olika befolkningsgrupper, NTU år 2007. Särredovisning efter svensk/utländsk bakgrund, utbildningsnivå, familjetyp, boendeort och bostadstyp. (Förändring från föregående år).

	Rättsväsendet som helhet	Polisen	Åklagarna	Domstolarna	Kriminalvården	Rättsväsendet hanterar misstänkta rättvist	Rättsväsendet behandlar utsatta bra
Samtliga, 16–79 år	42 (+3)	46 (+8)	33 (0)	32 (+2)	11 (+4)	31 (0)	4 (+5)
SVENSK/ UT-LÄNDSK BAKGRUND							
Svenskfödda med							
– båda/en förälder inrikes född(a)	44 (+4)	47 (+7)	36 (+2)	34 (+3)	12 (+6)	34 (+1)	5 (+7)
– båda föräldrarna utrikes födda	39 (+1)	48 (+4)	29 (-6)	28 (0)	15 (-2)	26 (0)	2 0
Utrikesfödda	28 (-2)	33 (+5)	21 (-5)	22 (-4)	8 (-4)	19 (-1)	6 (+3)
UTBILDNING (HÖGSTA)							
Förgymnasial	35 (+3)	43 (+7)	30 (+1)	27 (+2)	17 (+4)	26 (+1)	11 (+8)
Gymnasial	37 (+4)	43 (+6)	29 (-1)	27 (+1)	9 (+4)	28 (0)	-1 (+4)
Eftergymnasial	53 (+5)	50 (+9)	42 (+1)	42 (+3)	8 (+5)	40 (0)	-4 0
FAMILJETYP							
Sammanboende utan barn	43 (+3)	49 (+8)	35 (+2)	32 (+3)	11 (+4)	32 (+1)	1 (+5)
Sammanboende med barn	46 (+4)	48 (+7)	37 (+1)	36 (+3)	9 (+5)	36 (+1)	6 (+8)
Ensamstående utan barn	37 (+2)	40 (+6)	30 (-2)	30 (+2)	14 (+4)	28 (+1)	10 (+7)
Ensamstående med barn	38 (+7)	44 (+4)	29 (+1)	27 (0)	10 (+3)	24 (0)	-3 (+7)
BOENDEORT							
Storstad	41 (+1)	43 (+6)	32 (0)	29 (-3)	7 (+6)	28 (-2)	1 (+4)
Större stad	43 (+7)	47 (+7)	34 (0)	34 (+6)	15 (+6)	35 (+4)	8 (+10)
Mindre stad/ landsbygd	41 (+2)	45 (+5)	34 (0)	34 (+4)	14 (+3)	32 (+1)	6 (+5)
BOSTADSTYP							
Småhus	45 (+4)	49 (-2)	36 (+2)	35 (+4)	12 (+4)	35 (+2)	6 (+8)
Flerfamiljshus	37 (0)	41 (+4)	31 (-2)	29 (-1)	10 (+3)	27 (-1)	4 (+4)

Tabell 5H. Förtroendebalans (stort förtroende – litet förtroende) för rättsväsendet hos personer med olika erfarenheter av brott i befolkningen, NTU år 2007. (Förändring från föregående år)

	Rättsväsendet som helhet		Polisen		Åklagarna		Domstolarna		Kriminalvården		Rättsväsendet hanterar misstänkta rättvist		Rättsväsendet behandlar utsatta bra	
Samtliga, 16–79 år	42	(+3)	46	(+8)	33	(0)	32	(+2)	11	(+4)	31	(0)	4	(+5)
UTSATT FÖR BROTT ÅR 2006¹														
Ja (n=4 014)	29	(+6)	34	(+7)	25	(+1)	24	(+2)	4	(+6)	23	(0)	-2	(+10)
Nej	46	(+1)	50	(+7)	37	(+1)	35	(+2)	14	(+3)	35	(0)	7	(+5)
BROTT SOM SÄRSKILT DRABBAR INTEGRITETEN²														
Ja (n=1 828)	21	(+6)	27	(+9)	20	(0)	19	(+2)	-1	(+4)	17	(0)	-8	(+11)
ANMÄLT BROTT SENASTE TRE ÅREN³														
Ja (n=2 762)	25	(-6)	34	(-1)	23	(-2)	21	(-5)	0	(+1)	25	(-4)	-3	(+6)
Nej	46	(+3)	48	(+4)	36	(-2)	34	(-1)	14	(+4)	33	(-1)	7	(+7)
ANHÖRIG UTSATT FÖR ALLVARLIGT BROTT SENASTE ÅRET														
Ja (n=2 479)	22	(+1)	29	(+6)	25	(-1)	21	(+2)	1	(+4)	18	(-3)	-8	(+7)
Nej	46	(+4)	49	(+7)	35	(0)	35	(+3)	14	(+4)	34	(+1)	7	(+6)
ÅTALAD FÖR BROTT SENASTE TRE ÅREN														
Ja (n=332)	-8	(-12)	-2	(-6)	-6	(-19)	-1	(-8)	2	(-1)	0	(+1)	4	(+12)
Nej	43	(+4)	46	(+6)	35	(-1)	33	(+3)	11	(+4)	32	(+1)	4	(+5)
UPPFATTNING BROTTsutveckling SENASTE TRE ÅREN														
Ökat kraftigt (37 %)	29	(+6)	38	(+8)	25	(+1)	22	(+5)	5	(+6)	20	(-1)	-4	(+7)
Ökat något (40 %)	47	(+1)	50	(+6)	37	(0)	36	(+1)	14	(+3)	37	(+2)	10	(+5)
Oförändrat eller minskat (23 %)	55	(-1)	51	(+5)	43	(-4)	44	(-3)	18	(+2)	42	(-3)	11	(+5)

¹ Förutom brott mot personen själv ingår även bostadsinbrott samt bil- och cykelstöld mot andra medlemmar i hushållet.

² Utsatt för bostadsinbrott, personrån, sexualbrott, våld, hot och/eller trakasserier under år 2006. Våld och trakasserier utgör ca 60 procent av dessa brott.

³ Denna variabel har omarbetats sedan föregående undersökning. Resultaten kan därför ej jämföras med de resultat som presenterades i rapporten NTU 2006 (Brå 2007c). De skillnader från föregående år som här redogörs för är dock baserade på den nya variabeln.

Tabell 5 I. Förtroendebalans (stort förtroende – litet förtroende) för rättsväsendet hos personer utsatta för olika typer av brott. NTU 2007.

<i>Mycket eller ganska stort respektive litet förtroende för: (stort/litet)</i>	Rättsväsendet som helhet	Polisen	Åklagarna	Domstolarna	Kriminalvården	Rättsväsendet hanterar misstänkta rättvist	Rättsväsendet behandlar utsatta bra	
UTSATT FÖR BROTT								
ÅR 2006¹								
(n= 4 014)	Ja	29	34	25	24	4	23	-2
	Nej	46	50	37	35	14	35	7
UTSATT FÖR....								
Hot	Ja	23	28	18	19	-1	18	-8
(n=737)	Nej	42	46	35	33	12	32	6
Misshandel	Ja	3	10	12	17	-2	11	-8
(n=456)	Nej	42	46	35	33	11	32	5
Sexualbrott	Ja	3	10	8	4	-3	9	-18
(n= 141)	Nej	42	46	33	32	11	31	5
Personrån	Ja	5	10	16	3	2	5	-11
(n=170)	Nej	42	46	33	32	11	34	5
Trakasserier	Ja	15	21	16	12	-5	9	-18
(n=710)	Nej	43	46	35	33	13	33	6
Bostadsinbrott	Ja	32	38	25	29	6	31	11
(n= 146)	Nej	42	46	33	32	11	31	4
Bilstöld	Ja	33	44	32	40	15	16	3
(n=115)	Nej	42	46	33	32	11	31	4
Stöld ur/från bil	Ja	25	26	22	22	0	18	-3
(n=782)	Nej	42	46	34	33	12	32	5
Cykelstöld	Ja	38	40	32	32	15	29	6
(n= 1 315)	Nej	42	46	33	32	11	31	5
Bedrägeri	Ja	9	15	11	13	-7	7	-15
(n= 369)	Nej	42	46	35	33	11	32	6

¹ Förutom brott mot personen själv ingår även bostadsinbrott samt bil- och cykelstölder mot andra medlemmar i hushållet.

Fortsättning tabell 5 I. Förtroendebalans (stort förtroende – litet förtroende) för rättsväsendet hos **män** utsatta för olika typer av brott. NTU 2007.

<i>Mycket eller ganska stort respektive litet förtroende för: (stort/litet)</i>		Rättsväsendet som helhet	Polisen	Åklagarna	Domstolarna	Kriminalvården	Rättsväsendet hanterar misstänkta rättvist	Rättsväsendet behandlar utsatta bra
MÄN UTSATTA FÖR BROTT 2006¹								
(n= 1 983)	Ja	23	27	21	23	3	24	-2
	Nej	41	44	34	33	10	37	6
UTSATT FÖR...								
Hot (n=337)	Ja	21	24	16	20	0	20	-4
	Nej	37	40	32	31	8	34	4
Misshandel (n=278)	Ja	-2	9	12	21	1	15	-1
	Nej	37	40	32	31	8	34	4
Sexualbrott (n=18)	Ja	7	23	2	17	23	35	16
	Nej	36	39	31	30	8	33	4
Personrån (n=116)	Ja	2	0	19	2	8	7	-1
	Nej	37	40	31	31	8	32	4
Trakasserier (n=281)	Ja	3	9	7	6	-5	4	-21
	Nej	37	40	32	31	8	35	5
Bostadsinbrott (n=68)	Ja	39	36	23	42	1	32	12
	Nej	36	39	31	30	8	33	4
Bilstöld (n=55)	Ja	31	36	31	51	28	20	5
	Nej	36	38	31	30	8	33	4
Stöld ur/från fordon (n=407)	Ja	17	16	15	15	-6	21	-4
	Nej	37	40	32	31	8	34	4
Cykelstöld (n=644)	Ja	35	35	30	30	14	30	6
	Nej	37	40	31	30	8	34	3
Bedrägeri (n=205)	Ja	1	8	6	8	-11	4	-21
	Nej	37	40	32	31	8	34	4

¹ Förutom brott mot personen själv ingår även bostadsinbrott samt bil- och cykelstölder mot andra medlemmar i hushållet.

Fortsättning tabell 5 I. Förtroendebalans (stort förtroende – litet förtroende) för rättsväsendet hos **kvinnor** utsatta för olika typer av brott. NTU 2007.

<i>Mycket eller ganska stort respektive litet förtroende för: (stort/litet)</i>		Rättsväsendet som helhet	Polisen	Åklagarna	Domstolarna	Kriminalvården	Rättsväsendet hanterar misstänkta rättvist	Rättsväsendet behandlar utsatta bra
KVINNOR UTSATTA FÖR BROTT 2006¹								
(n= 2 031)	Ja	35	41	28	26	6	22	-2
	Nej	51	56	39	36	18	32	9
UTSATT FÖR....								
Hot (n=400)	Ja	25	32	20	18	-1	17	-11
	Nej	48	53	37	35	16	30	7
Misshandel (n=178)	Ja	10	11	12	11	-5	7	-18
	Nej	48	53	36	34	15	30	6
Sexualbrott (n=123)	Ja	4	7	9	1	-7	4	-25
	Nej	47	52	36	34	15	30	6
Personrån (n=54)	Ja	12	29	10	6	-11	1	-32
	Nej	47	52	36	34	15	30	6
Trakasserier (n=429)	Ja	24	30	22	18	-4	13	-15
	Nej	48	53	37	35	16	30	8
Bostadsinbrott (n=78)	Ja	26	40	28	17	13	28	11
	Nej	47	52	36	34	15	30	6
Bilstöld (n=60)	Ja	34	54	32	29	1	13	2
	Nej	47	52	36	36	15	30	6
Stöld ur/från fordon (n=375)	Ja	33	38	30	28	7	16	-1
	Nej	47	53	36	34	15	30	6
Cykelstöld (n=671)	Ja	42	43	36	34	16	27	5
	Nej	47	53	36	34	15	30	6
Bedrägeri (n=164)	Ja	20	24	17	20	-2	11	-8
	Nej	47	53	36	34	15	30	6

¹ Förutom brott mot personen själv ingår även bostadsinbrott samt bil- och cykelstölder mot andra medlemmar i hushållet.

6 Utsatthet, trygghet och förtroende i Sveriges län

Redan när Nationella trygghetsundersökningen (NTU) genomfördes första gången år 2006, efterfrågades regionala data om utsatthet, trygghet och förtroende. Eftersom NTU 2006 riktades till 10 000 respondenter, varav omkring 7 700 svarade gjordes bedömningen att materialet inte var tillräckligt omfattande för att brytas ned på Sveriges 21 län. Efter 2007 års undersökning har dock sammanlagt närmare 23 000 personer i den vuxna befolkningen (16–79 år) besvarat frågor om utsatthet, trygghet och förtroende för rättsväsendet. Detta i kombination med den höga svarsfrekvensen skapar möjligheter att göra regionala analyser av hur människors erfarenheter av, och attityder till, brottslighet och trygghet varierar mellan olika delar av landet.⁸⁰ Det material som ligger till grund för kapitlet är således både NTU 2006 och NTU 2007 som slagits samman till ett material som betraktas som ett tvärsnitt.⁸¹ Statistik för de största kommunerna i respektive län redovisas också i tabellbilagan till det här kapitlet.

Den tidigare forskningen inom området är begränsad. I Statistiska Centralbyråns (SCB) undersökningar av levnadsförhållanden (ULF) redovisas (vart åttonde år) befolkningens utsatthet för brott och människors upplevda trygghet (se t.ex. SCB 1995:88, SCB 2004:104). Dessa har också redovisats på länsnivå men tyngdpunkten i redovisningen ligger på homogenitetsregioner (H-regioner). Förutom att NTU riktar sig till ett större urval så har också de fyra minsta länen översamplats (dvs. ett större urval har dragits) för att möjliggöra länsvisa jämförelser. NTU innehåller också ett bredare spektrum av frågor om de aktuella företeelserna vilket gör att materialet möjliggör en mer fullödig beskrivning av dessa. Syftet med detta kapitel är att beskriva hur utsatthet för brott, trygghet och förtroende för rättsväsendet varierar mellan olika län i Sverige.

Den här typen av självrapporterade regionala data är mycket efterfrågade inte minst av lokala aktörer inom rättsväsendet och kan användas som utgångspunkt i såväl det policyskapande som det regionala och lokala brottsförebyggande arbetet. Det är emellertid viktigt att påpeka att alla analyser görs på aggregerad nivå. Skillnader mellan län kan således bero på att de har olika urbaniseringsgrad och olika befolkningsammansättning med avseende på åldersstruktur, utbildningsnivå, sys-

---

⁸⁰ Nedbrytningar på mindre typer av geografiska områden är också mycket intressant. I denna årsbok görs dock bara nedbrytningar på län och på vissa kommuner. Analyser av geografisk variation i utsatthet, trygghet och förtroende kommer dock att göras i kommande fördjupningsrapporter.

⁸¹ Urvalsdragningen har skett på sådant sätt att samma respondent inte kan förekomma två gånger i materialet.

sättningsstruktur och så vidare. Syftet är dock inte att förklara eventuell variation utan att *beskriva* denna. I de tidigare kapitlen har materialet brutits ned på olika befolkningsgrupper såsom exempelvis kön och ålder. Detta kommer dock inte att göras i det här kapitlet eftersom fokus är på regionala fördelningar.

En skillnad jämfört med tidigare kapitel i årsboken är att signifikanstester utförs i det här kapitlet.⁸² Jämförelsepunkten som används är riksgenomsnittet. Varje länsobservation prövas mot detta för att avgöra om skillnaden mellan andelen i riket och andelen i respektive län är statistiskt signifikant.

Kapitlet är disponerat i tre delar. Den första delen behandlar befolkningens utsatthet för brott mot person och brott mot egendom på länsnivå. I den andra delen av kapitlet presenteras allmänhetens upplevda trygghet samt oro att utsättas för olika typer av brott. Den tredje och sista delen ägnas åt en beskrivning av hur förtroendet för rättsväsendet och dess instanser varierar mellan länen. Kapitlet är strukturerat på ett sådant sätt att det ska kunna läsas separat. Den som önskar mer övergripande och teoretiska resonemang om de olika komponenterna, utsatthet, trygghet och förtroende som finns med i NTU, hänvisas till årsbokens tidigare kapitel.

Utsatthet för brott

Resultat i korthet

- Skillnaderna mellan de län som har högst respektive lägst andel utsatta för brott är relativt stor men de flesta län befinner sig nära riksgenomsnittet.
- Andelen som utsatts för brott mot person varierar mellan 7 procent (Värmlands, Gävleborgs och Västernorrlands län) och 13 procent (Skåne län). Riksgenomsnittet är 11 procent.
- Andelen som utsatts för egendomsbrott varierar mellan 10 procent (Gävleborgs län) och 20 procent (Skåne län). Riksgenomsnittet är 16 procent.
- Gävleborgs och Västernorrlands län har lägst andel utsatta beträffande både brott mot person och brott mot egendom.
- Skåne län har högst andel utsatta beträffande både brott mot person och brott mot egendom.

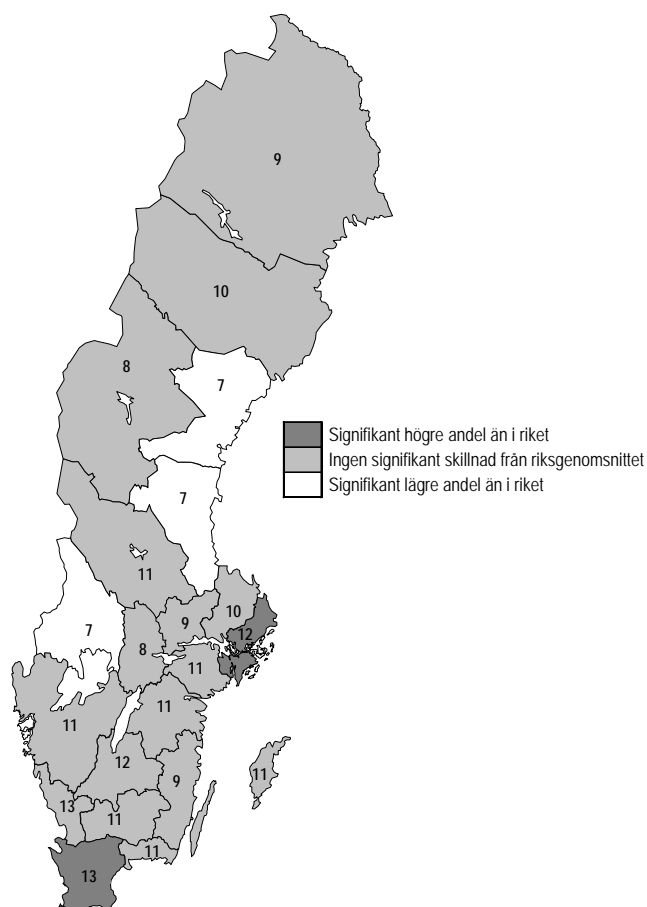
⁸² Signifikanstestning är ett sätt att pröva om det råder statistiskt säkerställda skillnader mellan grupper. Ett alternativ till signifikanstestning hade varit att beräkna konfidensintervall. Det signifikanstest som används är dock Chitvå test och signifikansnivån är 99-procentsnivån. Det betyder att det "sanna" värdet i 99 fall av 100 ligger inom konfidensintervallet. Ibland kan två län ha ungefär samma punktskattning men bara den ena är signifikant skild från riksgenomsnittet. Anledningen är att signifikanstestet är beroende av gruppernas storlek, det vill säga antalet svarande respondenter i varje län. I vissa fall, när antalet respondenter i ett län är stort, blir också observationer signifikanta trots att avvikelsen från riksgenomsnittet är liten. I andra fall, när antalet respondenter i ett län är mindre, blir observationer inte signifikanta trots att avvikelsen från riksgenomsnittet är relativt stor.

I kapitel tre presenterades utsatthetens omfattning och hur den varierar mellan olika grupper i befolkningen. I kapitlet redovisades såväl utsatthet för brott mot person och brott mot egendom som de enskilda brotts typer som utgör dessa två sammanfattande kategorier. I brott mot person ingår personrån, misshandel, sexualbrott, hot och trakasserier. I brott mot egendom inkluderas bilstöld, cykelstöld, stöld ur/från fordon, bostadsinbrott och bedrägeri. I det här kapitlet kommer emellertid endast utsattheten att redovisas för de två brottskategorierna. Anledningen är att antalet individer i respektive län som drabbats av de olika brotts typerna vanligtvis är mycket litet. Genom att summera dessa i brott mot person och brott mot egendom erhålls dock ett tillräckligt stort antal utsatta personer per län för att skattningarna ska bli säkra.

En viktig skillnad jämfört med kapitel tre är att brott mot egendom redovisas på ett annat sätt i det här kapitlet. I det föregående redovisades andel *hushåll* som utsatts för någon typ av egendomsbrott men här är det i stället andel individer (per län). De frågor som rör brott mot person avser i samtliga fall respondenten personligen. När det gäller egendomsbrotten svarar emellertid svarspersonerna både för sig själva och sina hushåll. Frågorna är formulerade på följande sätt: *Fick du eller någon i hushållet en bil stulen/någon cykel stulen/något stulet från en bil, en motorcykel, en moped, en husvagn eller liknande under förra året?* Respondenten har följaktligen personlig erfarenhet av brottet men behöver inte ha utsatts personligen. I strikt mening är det därför inte möjligt att skatta *andelen invånare* som utsatts för brott i respektive län. Däremot är det möjligt att skatta *andelen invånare som tillhör ett hushåll* som blivit utsatt för brott. Detta kompliceras dock av att frågan om bedrägeri endast efterfrågar respondentens egen utsatthet och inte hushållets. När det i den kommande texten förekommer formuleringar om andelen utsatta invånare med avseende på egendomsbrott så avser det följaktligen både *individer som utsatts personligen* och *individer som tillhör ett hushåll som utsatts*.

Brott mot person och brott mot egendom

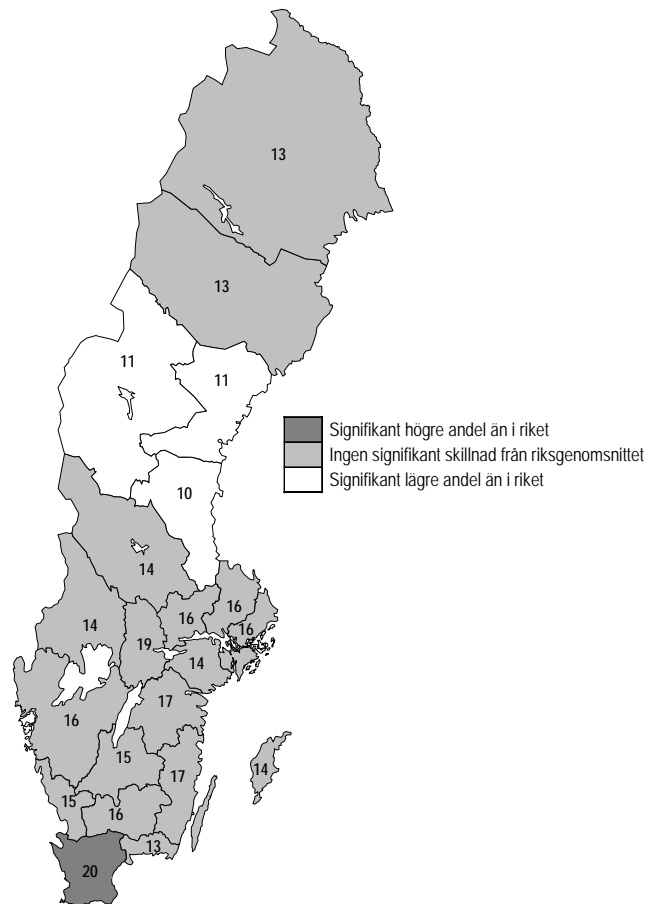
Kartan i figur 6.1 visar hur andelen individer som utsatts för brott mot person varierar mellan olika län i Sverige och kartan i figur 6.2 redovisar motsvarande för egendomsbrott. De län som markerats som vita har signifikant lägre andel utsatta jämfört med riksgenomsnittet, de ljusgrå är inte signifikant skilda från genomsnittet och de mörkgrå har signifikant högre andel utsatta jämfört med riksgenomsnittet. I kategorin brott mot person ingår som tidigare nämnts, hot, misshandel, sexualbrott, personrån och trakasserier. I genomsnitt uppger drygt var tionde person (11 procent) i den vuxna befolkningen (16–79 år) att de utsatts för något eller några av dessa brott under 2005 eller 2006 (se figur 6.1).

Figur 6.1. Genomsnittlig andel i befolkningen (16–79 år) som utsatts för brott mot person under 2005–2006 enligt NTU 2006/2007. Riksgenomsnitt 11 procent, minimum 7 procent och maximum 13 procent. Signifikans på 99-procentsnivån.

De flesta län ligger nära riksgenomsnittet. Det skiljer 6 procentenheter mellan det län som har lägst respektive högst andel utsatta. De län som har lägst andel utsatta är Värmland, Gävleborg och Västernorrland där omkring 7 procent av invånarna har utsatts för något brott mot person. Skåne har högst andel utsatta invånare (13 procent). Även Stockholms län (12 procent) ligger signifikant högre än riksgenomsnittet. Skillnaden i förhållande till genomsnittet är dock liten och att den blir signifikant beror framförallt på att antalet respondenter i Stockholms län är stort.

I figur 6.2 redovisas brott mot egendom och i denna kategori ingår som tidigare nämnts bostadsinbrott, bilstöld, stöld ur/från fordon, cykelstöld och bedrägeri.

Figur 6.2. Genomsnittlig andel i befolkningen (16–79 år) som utsatts för brott mot egendom 2005–2006 enligt NTU 2006/2007. Riksgenomsnitt 16 procent, minimum 10 procent och maximum 20 procent. Signifikans på 99-procentsnivån.

I genomsnitt har 16 procent av den vuxna befolkningen utsatts för någon typ av egendomsbrott under den efterfrågade tidsperioden, det vill säga 2005 eller 2006. Det skiljer 10 procentenheter mellan det län som har lägst respektive högst andel utsatta. Lägst andel utsatta har Gävleborg där var tionde (10 procent) invånare utsatts. Även Västernorrland och Jämtland (11 procent) ligger signifikant lägre än riksgenomsnittet. Ett län har signifikant högre andel invånare som utsatts för egendomsbrott jämfört med genomsnittet, nämligen Skåne län där var femte (20 procent) vuxen person har drabbats.

Mellan enskilda län är skillnaderna i utsatthet stora men flertalet län tillhör en mellankategori där utsattheten ligger nära riksgenomsnittet. Länen i norra Sverige har relativt sett lägre andel utsatta invånare än många andra län i syd- och mellan Sverige, men det är inte alla avvikelser som är statistiskt signifikanta. Gävleborgs och Västernorrlands län

har lägst andel utsatta både beträffande brott mot person och beträffande brott mot egendom medan Skåne län tvärtom har högst andel utsatta i båda brottskategorierna.

Trygghet

Resultat i korthet

- Skillnaderna i upplevd trygghet och oro för brott är generellt sett stora mellan de län som har högst respektive lägst andel som känner otrygghet/oro för brott, men de flesta län befinner sig nära riksgenomsnittet.
- Andelen som oroar sig över brottsligheten i samhället varierar mellan 19 procent (Värmland och Västerbotten) och 34 procent (Blekinge). Riksgenomsnittet är 27 procent.
- Andelen som upplever otrygghet vid utevistelse en sen kväll i det egna området varierar mellan 10 procent (Jämtland) och 22 procent (Stockholm, Skåne och Västmanland). Riksgenomsnittet är 18 procent.
- Andelen som känner otrygghet vid utevistelse en sen kväll i det egna området är signifikant lägre än riksgenomsnittet i hela norra Sverige (Gävleborg, Väster-norrland, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten) samt i Värmlands, Dalarnas och Kalmar län.
- Andelen som oroar sig för brott är generellt sett lägre i Värmlands, Väster-norrlands, Jämtlands och Västerbottens län men alla observationerna är inte signifikant skilda från riksgenomsnittet. Andelen som oroar sig för brott är genomgående, signifikant högre i Skåne län.
- Andelen som valt annan färdväg eller annat färdstätt på grund av oro att utsättas för brott varierar mellan 7 procent (Jämtland och Norrbotten) och 22 procent (Stockholm). Riksgenomsnittet är 16 procent.
- Andelen som anser att oron för brott påverkar den egna livskvaliteten varierar mellan 4 procent (Västernorrland och Jämtland) och 15 procent (Stockholm). Riksgenomsnittet är 11 procent.

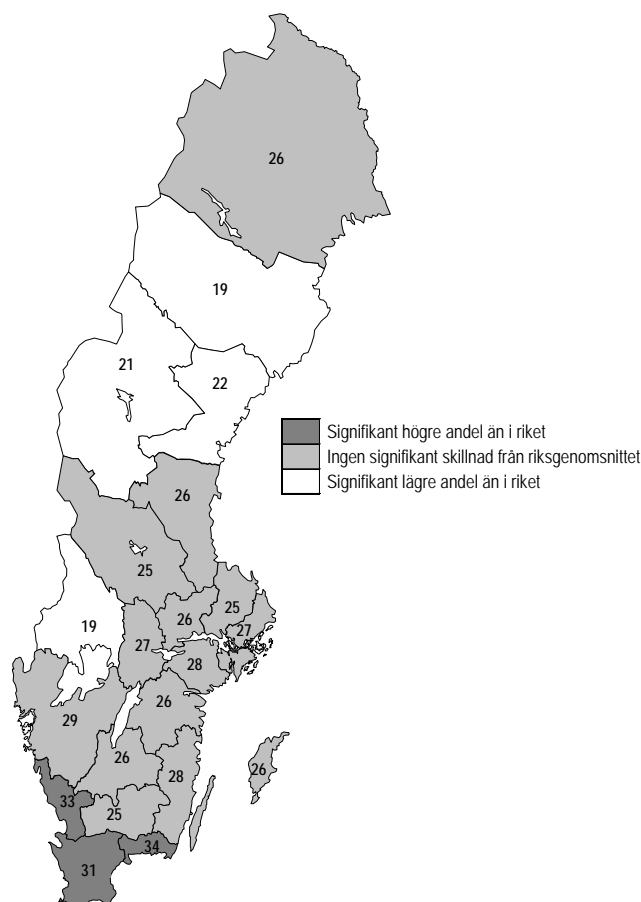
I NTU ställs ett flertal frågor som syftar till att fånga olika aspekter av trygghet. I föreliggande avsnitt beskrivs hur människors upplevda trygghet varierar mellan Sveriges län. Det är tänkbart att lokala händelser, faktorer och omständigheter spelar roll för hur trygga människor känner sig och därför är det särskilt intressant att studera variation på länsnivå.

Allmän otrygghet

Som tidigare framgått används två frågor i syfte att beskriva allmän känsla av otrygghet. Den första mäter mer allmän oro: *Är du orolig över brottsligheten i samhället?* Svartalternativen är *ja i stor utsträckning, ja i viss utsträckning och nej, inte alls*.

I figur 6.3 redovisas andelen som oroar sig i stor utsträckning. Totalt uppger drygt en fjärdedel (27 procent) av respondenterna i NTU 2006/2007 att de oroar sig i stor utsträckning för brottsligheten i sam-

hället. Det skiljer 15 procentenheter mellan det län som har lägst respektive högst andel invånare som känner stor oro.

Figur 6.3. Genomsnittlig andel i befolkningen (16–79 år) som i stor utsträckning känner oro för brottsligheten i samhället enligt NTU 2006/2007. Riksgenomsnitt 27 procent, minimum 19 procent och maximum 34 procent. Signifikans på 99-procentsnivån.

Värmland och Västerbotten är de två län som har lägst andel oroliga, omkring 19 procent. Även Jämtland (21 procent) och Västernorrland (22 procent) har signifikant lägre andel som känner oro jämfört med riksgenomsnittet. I Blekinge och Halland är det mer än var tredje invånare i den vuxna befolkningen som oroar sig i stor utsträckning (34 respektive 33 procent). Även Skåne (31 procent) ligger signifikant högre än genomsnittet.

Den andra frågan som används för att beskriva allmän otrygghet är: *Om du går ut ensam sent en kväll i området där du bor, känner du dig då mycket trygg, ganska trygg, ganska otrygg, mycket otrygg eller går du aldrig ut ensam sena kvällar?* Om det sistnämnda svarsalternativet

na, Gävleborg, Västernorrland och Norrbotten (14 procent). I de län där otryggheten är störst uppger mer än var femte invånare att de känner stor otrygghet eller att de aldrig går ut kvällstid i det egna området. De län som har högst andel otrygga invånare är Stockholms, Skåne och Västmanlands län (22 procent).

Oro för brott

Ett annat sätt att mäta människors upplevda trygghet är att studera deras oro att drabbas av brott. Som redan framgått innehåller NTU fyra sådana frågor, tre om oron för att personligen utsättas för ett specifikt brott och en fråga om oro för att någon närstående ska drabbas. *Har det hänt under det senaste året att du oroat dig för att du ska drabbas av inbrott i din bostad/du ska bli överfallen eller misshandlad/din/er bil ska bli utsatt för stöld eller skadegörelse/någon närstående till dig ska drabbas av brott?* De som besvarar frågan jakande får därefter svara på följdfrågan: *Har det hänt mycket ofta, ganska ofta eller ganska sällan?* I tabell 6.1 redovisas andelen invånare per län som oroar sig mycket eller ganska ofta. I genomsnitt oroar sig drygt var sjätte person (16 procent) för att drabbas av inbrott i den egna bostaden. Det skiljer närmare 15 procentenheter mellan Gotland och Jämtland (8 procent) som har lägst andel invånare som känner oro och Blekinge som har högst andel (23 procent). Också Västerbotten (10 procent), Östergötland (11 procent) och Värmland (12 procent) har signifikant lägre andel invånare som känner oro jämfört med riksgenomsnittet. Förutom i redan nämnda Blekinge län är andelen som oroar sig mycket eller ganska ofta också signifikant högre i Skåne och Halland (20 procent) och i Stockholms län (18 procent).

I genomsnitt uppger omkring var sjunde (14 procent) person att den oroat sig för (mycket eller ganska ofta) för att bli överfallen eller misshandlad. Det skiljer ungefär 10 procentenheter mellan det län som har lägst respektive högst andel som känner oro för det aktuella brottet. De län som har lägst andel invånare som känner oro och som skiljer sig signifikant från riksgenomsnittet är Jämtland (8 procent), Jönköping och Västernorrland (9 procent) samt Kalmar, Värmland, Dalarna och Norrbotten (10 procent). I dessa län är det omkring var tionde person som oroar sig för att bli överfallen eller misshandlad. De län som har högst andel invånare som känner oro är Stockholm (18 procent) och Skåne (17 procent).

Var femte person (20 procent) i den vuxna befolkningen (16–79 år) oroar sig för att den egna eller hushållets bil ska bli utsatt för stöld eller skadegörelse.

Tabell 6.1. Andel i den vuxna befolkningen (16–79 år) som oroar sig mycket eller ganska ofta för brott, i genomsnitt för 2005 och 2006 enligt NTU 2006/2007. Särredovisning efter län.

	BOSTADS- INBROTT	ÖVERFALL/ MISSHANDEL	STÖLD/ SKADE- GÖRELSE PÅ BIL	ORO NÄR- STÅENDE
STOCKHOLM	18*	18*	21	34*
UPPSALA	14	13	15*	34
SÖDERMANLAND	13	16	20	32
ÖSTERGÖTLAND	11*	12	18	30
JÖNKÖPING	16	9*	20	28
KRONOBERG	17	13	16	35
KALMAR	20	10*	18	30
GOTLAND	8*	8	13	26
BLEKINGE	23*	14	21	32
SKÅNE	20*	17*	23*	35*
HALLAND	20*	14	22	36*
VÄSTRA GÖTALAND	16	14	23*	30
VÄRMLAND	12*	10*	16*	24*
ÖREBRO	16	13	20	33
VÄSTMANLAND	13	15	18	29
DALARNA	14	10*	18	27
GÄVLEBORG	16	11	17	24*
VÄSTERNORRLAND	13	9*	14*	24*
JÄMTLAND	8*	8*	12*	25
VÄSTERBOTTEN	10*	12	10*	21*
NORRBOTTEN	13	10*	18	25*
I RIKET	16	14	20	31
Minimum	8	8	10	21
Maximum	23	18	23	36

* Signifikant på 99-procentsnivån.

Det skiljer ungefär 13 procentenheter mellan det län som har lägst respektive högst andel invånare som känner oro för bilbrott. Största avvikelserna från genomsnittet står invånarna i Västerbottens län för. En tiondel (10 procent) av dessa känner mycket eller ganska ofta oro för att bli utsatta för det aktuella brottet. Andelen som känner oro är också signifikant lägre än riksgenomsnittet i Jämtland (12 procent), Västernorrland (14 procent), Uppsala (15 procent) och Värmland (16 procent). Högst andel har Skåne och Västra Götalands län där närmare var fjärde person (23 procent) känner oro för att drabbas av bilrelaterad brottslighet.

Omkring var tredje person (31 procent) i befolkningen (16–79 år) känner (mycket eller ganska ofta) oro för att någon närstående ska bli utsatt för brott. Det skiljer 15 procentenheter mellan det län som har lägst respektive högst andel som upplever oro. Den största avvikelsen står återigen Västerbottens län för, där drygt var femte person (21 procent) uppger att den känner oro för att någon närstående ska drabbas av brott. Även Värmland, Gävleborg och Västernorrland (24 procent) samt Norrbotten (25 procent) har signifikant lägre andel som känner oro jämfört med riksgenomsnittet. I dessa uppräknade län uppger ungefär var fjärde person att den känner oro. Tre län har signifikant högre andel invånare som känner oro för att en närstående ska drabbas, jämfört med i riket. Dessa är Halland (36 procent), Skåne (35 procent) samt Stockholms län (34 procent). I dessa är det mer än var tredje person som känner oro för att någon närstående ska drabbas av brott.

Oro för brott i Sveriges län – en sammanfattning

I tabell 6.2, som baserar sig på tabell 6.1, ges en sammanfattande bild av vilka län som har signifikant lägre respektive högre andel invånare som (mycket eller ganska ofta) känner oro att utsättas för något av de aktuella brotten eller som känner oro för att någon närstående ska utsättas.

Tabell 6.2. Oro för brott, län som har signifikant lägre (-) andel invånare och län som har signifikant högre (+) andel invånare som mycket eller ganska ofta känner oro för brott. Signifikans på 99-procents nivån.

	BOSTADS- INBROTT	ÖVERFALL/ MISSHANDEL	STÖLD/ SKADE- GÖRELSE PÅ BIL	ORO FÖR NÄR- STÅENDE
STOCKHOLM	+	+		+
UPPSALA			-	
SÖDERMANLAND				
ÖSTERGÖTLAND	-			
JÖNKÖPING		-		
KRONOBERG				
KALMAR		-		
GOTLAND	-			
BLEKINGE	+			
SKÅNE	+	+	+	+
HALLAND	+			+
VÄSTRA GÖTALAND			+	
VÄRMLAND	-	-	-	-
ÖREBRO				
VÄSTMANLAND				
DALARNA		-		
GÄVLEBORG				-
VÄSTERNORRLAND		-	-	-
JÄMTLAND	-	-	-	
VÄSTERBOTTEN	-		-	-
NORRBOTTEN		-		-

Ett minustecken betyder att länet har signifikant lägre andel och ett plustecken betyder att länet har signifikant högre andel invånare som oroar sig för att utsättas för brott, jämfört med riksgenomsnittet. Om ingenting anges betyder det att andelen i respektive län som känner oro att utsättas för brott ligger nära riksgenomsnittet.

I Stockholms och Skåne län är, med något undantag, andelen som (mycket eller ganska ofta) känner oro för att utsättas för någon typ av brott genomgående högre än i landet som helhet. Med något undantag har Värmland, Västernorrlands, Jämtlands och Västerbottens län genomgående signifikant lägre andel invånare som känner oro att utsättas för brott jämfört med riksgenomsnittet.

Otrygghetens konsekvenser

Det är en sak att känna oro när man går ut sent på kvällen eller att i varierande grad vara orolig för att utsättas för någon typ av brott, och en annan att den oron också påverkar livsföringen. För de allra flesta leder oron inte till förändrade vardagsrutiner, vilket kan bero antingen på att den inte är tillräckligt stark eller att man av olika anledningar inte kan förändra sina vanor och rutiner. I NTU ställs också frågor om huruvida människors känsla av oro och otrygghet leder till ett förändrat beteende. Frågorna är formulerade på följande sätt: *Har det hänt under det senaste året att du valt att ta en annan väg eller ett annat färd-sätt/avstått från någon aktivitet, exempelvis promenad, bio eller träffa någon, därför att du känt dig otrygg på grund av oro att utsättas för brott.* De som besvarar frågan jakande får därefter svara på uppföljningsfrågan om huruvida det *hänt mycket ofta, ganska ofta eller ganska sällan.* I tabell 6.3 redovisas andelen per län som (mycket eller ganska ofta) förändrat sitt beteende på ovan nämnda sätt. Omkring var sjunde respondent (16 procent) uppger att de under ”det senaste året” valt en annan väg eller ett annat färd-sätt av oro att utsättas för brott. Det skiljer 15 procentenheter mellan det län som har lägst respektive högst andel som förändrat sitt beteende på grund av oro att drabbas av brott. Lägst andel invånare som uppger att de gjort detta har Jämtland och Norrbotten (7 procent). Även Dalarna och Västernorrland (8 procent), Värmland (10 procent) samt Jönköping och Gävleborg (11 procent) ligger signifikant under riksgenomsnittet. Två län har signifikant högre andel som valt en annan väg eller ett annat färd-sätt, nämligen Stockholm där mer än var femte gjort det (22 procent) och Skåne län där omkring var sjätte invånare (18 procent) gjort det.

Tabell 6.3. Otrygghetens konsekvenser. Andel som uppger att de mycket eller ganska ofta valt annan väg/färdsätt eller som avstått från någon aktivitet på grund av oro att utsättas för brott, enligt NTU 2006/2007. Särredovisning per län.

	ANNAN VÄG/ANNAT FÄRDSÄTT	AVSTÅTT AKTIVITET
STOCKHOLM	22*	7*
UPPSALA	19	6
SÖDERMANLAND	13	5
ÖSTERGÖTLAND	14	5
JÖNKÖPING	11*	4
KRONOBERG	14	5
KALMAR	14	6
GOTLAND	8	3
BLEKINGE	16	7
SKÅNE	18*	5
HALLAND	18	3
VÄSTRA GÖTALAND	15	5
VÄRMLAND	10*	2*
ÖREBRO	17	6
VÄSTMANLAND	15	5
DALARNA	8*	3
GÄVLEBORG	11*	4
VÄSTERNORRLAND	8*	2*
JÄMTLAND	7*	4
VÄSTERBOTTEN	13	4
NORRBOTTEN	7*	5
I RIKET	16	5
Minimum	7	2
Maximum	22	7

* Signifikant på 99-procentsnivån.

Att ta en annan väg eller att välja ett annat färdsätt är sådana åtgärder som inte behöver få så stora konsekvenser i vardagen. Nästa fråga som handlar om huruvida respondenten avstått från någon aktivitet på grund av rädsla för brott, kan dock innebära en större förändring av beteendet, vilket också kanske kan förklara varför en betydligt mindre andel har gjort det under den efterfrågade tidsperioden. I genomsnitt uppger 5 procent att de under det senaste året har avstått från en aktivitet mycket eller ganska ofta på grund av oro att utsättas för brott (tabell 6.3). Siffrorna måste dock tolkas med viss försiktighet eftersom det faktiska antalet respondenter som valt att avstå från någon aktivitet i

många län är mycket litet, vilket gör att skattningarna är känsliga för små förändringar i antal.⁸³

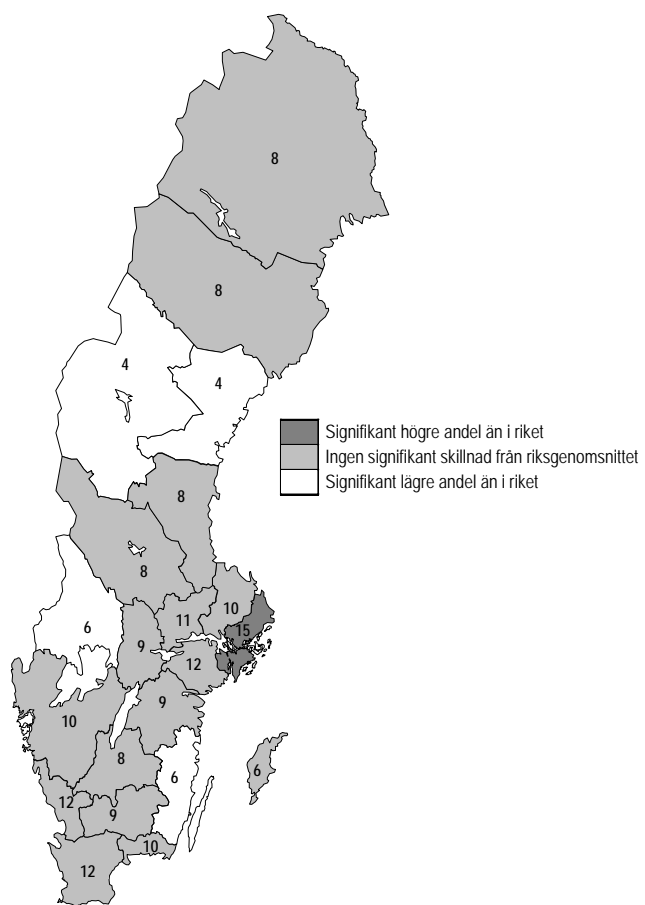
Det skiljer 5 procentenheter mellan det län som har lägst respektive högst andel som avstått från någon aktivitet. Lägst är andelen i Värmland och Västernorrland (2 procent). De flesta län ligger nära genomsnittet. Endast ett län har signifikant högre andel som anpassat sitt beteende på grund av oro för brott och det är Stockholms län (7 procent).

Den avslutande frågan om otrygghetens konsekvenser är en mer abstrakt sådan. *Påverkar oro för brott din livskvalitet?* De respondenter som besvarar frågan jakande får därefter ta ställning till om det sker *i stor utsträckning*, *i viss utsträckning* eller *i liten utsträckning*. Figur 6.5 illustrerar andelen som anser att oron påverkar den egna livskvaliteten i stor utsträckning, på länsnivå.

I genomsnitt svarar omkring var tionde (11 procent) respondent i NTU att oron för brott påverkar den egna livskvaliteten i stor utsträckning. Det skiljer omkring 11 procentenheter mellan de län som har lägst respektive högst andel personer som anser att livskvaliteten påverkas. De län som har lägst andel är Västernorrland och Jämtland med omkring 4 procent. Även Kalmar och Värmland (6 procent) ligger signifikant under genomsnittet. Stockholms län ligger högre än riksgenomsnittet. Omkring 15 procent av invånarna i Stockholm anser att oron för brott påverkar livskvaliteten.

---

⁸³ Totalt uppger omkring 1 050 personer att de avstått från någon aktivitet under det senaste året på grund av oro att utsättas för brott. När dessa observationer fördelas över Sveriges 21 län blir det faktiska antalet som avstått från någon aktivitet mycket litet i vissa län. I tre län understiger antalet 20 personer, Västernorrland (11), Värmland (16) och Jämtland (19). I sju län är det färre än 30 respondenter, Halland (21), Kronoberg (22), Gotland (22), Dalarna (22), Västmanland (27), Gävleborg (24) och Västerbotten (28). I resterande län är antalet större (mellan 30 och 264).

Figur 6.5. Genomsnittlig andel i befolkningen (16–79 år) som anser att oro för brott påverkar den egna livskvaliteten i stor utsträckning, enligt NTU 2006/2007. Riksgenomsnitt 11 procent, minimum 4 procent och maximum 15 procent. Signifikans på 99-procentsnivån.

Förtroende för rättsväsendet

Resultat i korthet

- Skillnaderna mellan de län som har högst respektive lägst andel som har förtroende för rättsväsendet och dess myndigheter är stora, men de flesta län befinner sig nära riksgenomsnittet.
- Förtroendet för rättsväsendet som helhet varierar mellan 48 procent (Dalarna) och 65 procent (Västerbotten). Riksgenomsnittet är 55 procent.
- Förtroendet för rättsväsendet och dess myndigheter är generellt sett, signifikant högre än riksgenomsnittet i Västerbottens län.
- Förtroendet för rättsväsendet och dess myndigheter är generellt sett, signifikant lägre än riksgenomsnittet i Dalarnas län.

Som tidigare beskrivits i kapitel 5, ställs två typer av förtroendefrågor i NTU. Den första handlar om rättsväsendets myndigheter och deras sätt att arbeta. *Om du tänker dig rättsväsendet som helhet. Vilket förtroende har du för rättsväsendet? Vilket förtroende har du för polisens/åklagarnas/domstolarnas/kriminalvårdens sätt att bedriva sitt arbete?* Svarsalternativen är, *mycket stort, ganska stort, varken stort eller litet, ganska litet, mycket litet* samt *ingen åsikt/vet ej*. Den andra typen av frågor handlar om rättsväsendets förmåga att bemöta misstänkta respektive ut-satta. *Vilket förtroende har du för att rättsväsendet hanterar de som misstänks för brott på ett rättvist sätt? Vilket förtroende har du för att rättsväsendet behandlar de som utsätts för brott på ett bra sätt?* Svarsalternativen är desamma som ovan.

Ett problem med förtroendefrågorna som redan beskrivits i detalj i kapitel 5, är att en stor del av respondenterna uppger svarsalternativet *ingen åsikt/vet ej*.⁸⁴ Det blir stora skillnader om svarsalternativet inkluderas som egen kategori i resultatredovisningen eller inte. Liksom tidigare kommer svarsalternativet att inkluderas och därmed ingå i nämnaren vid beräkningarna av förtroendet men kategorin kommer inte att redovisas i framställningen. Andelen respondenter som valt svarsalternativet *varken stort eller litet* förtroende är också genomgående stor och kommer inte heller att redovisas men ingår i nämnaren vid beräkning av procentuella andelar.⁸⁵ Svarsalternativen *mycket/ganska stort* (högt) för-

⁸⁴ På frågan om förtroende för rättsväsendet är det 6 procent i det sammanslagna materialet NTU 2006/2007 och på frågan om förtroende för polisen är det 4 procent. Andelen som svarat *ingen åsikt/vet ej* är betydligt större när det gäller förtroende för rättsväsendets övriga myndigheter. På frågan om åklagarna är det 27 procent, på frågan om domstolarna är det 21 procent och på frågan om förtroende för kriminalvården är det 21 procent som säger sig sakna uppfattning. Andelen som svarar *ingen åsikt/vet ej* är lägre då respondenterna rankar sitt förtroende för rättsväsendets bemötande av misstänkta respektive brottsoffer. På den förstnämnda frågan är andelen 14 procent och på den andra är den 11 procent.

⁸⁵ Andelen varken stort eller litet förtroende är 25 procent i frågan om rättsväsendet, 23 procent i frågan om polisen, 21 procent i frågan om åklagarna, 23 procent i frågan om domarna och 28 procent i frågan om kriminalvården. Beträffande förtroende för rättsväsendets förmåga att hantera

I Västerbotten är andelen 65 procent, vilket är 10 procentenheter högre än riksgenomsnittet. Förtroendet för rättsväsendet är lägst i Dalarnas län där mindre än hälften (48 procent) har högt förtroende. Skåne och Hallands län (52 respektive 50 procent) ligger också signifikant under riksgenomsnittet. Skåne är för övrigt också det län som har högst andel invånare som har lågt förtroende (19 procent) för rättsväsendet, vilket kan jämföras med riksgenomsnittet som är 15 procent.

NTU möjliggör också analyser av förtroende för rättsväsendets enskilda instanser. I tabell 6.4 redovisas andelen i den vuxna befolkningen (16–79 år) i respektive län som har högt (mycket/ganska stort) förtroende för polisen, åklagarna, domstolarna och kriminalvården. I genomsnitt uppger 58 procent att de har högt förtroende för polisens sätt att bedriva sitt arbete. Högst förtroende har invånarna i Västernorrlands (64 procent), Uppsala (63 procent) och Västmanlands län (62 procent). I den andra änden av skalan är det framför allt två län som är intressanta att titta lite närmare på. Överlag är förtroendet för polisen relativt högt men i Skåne (53 procent) och Stockholms län (55 procent) är det signifikant lägre än i riket. En kompletterande del av den bilden är att en förhållandevis stor andel, omkring var femte invånare i Skåne län (19 procent) hyser lågt förtroende för polisens sätt att arbeta, vilket kan jämföras med riksgenomsnittet som är 15 procent.

I tabell 6.4 framgår också att omkring 43 procent av den vuxna befolkningen (16–79 år) har högt förtroende för åklagarnas sätt att bedriva sitt arbete. Förtroendet är högst bland invånarna i Västerbotten (52 procent) och i Uppsala län (50 procent) där mer än hälften av den vuxna befolkningen har högt förtroende för åklagarna. Andelen som har högt förtroendet för desamma är lägst i Dalarna. Omkring 37 procent uppger att de har mycket eller ganska stort förtroende. I Stockholms och Skåne län är siffran något högre (40 procent) men fortfarande något lägre än riksgenomsnittet.

När det gäller förtroende för domstolarnas sätt att bedriva sitt arbete har i genomsnitt 44 procent högt förtroende. I två av länen hyser mer än hälften av invånarna stort förtroende för domstolarna. Det är Västerbottens (55 procent) och Uppsala län (51 procent). I de län där andelen som har förtroende för domstolarna är lägst är det omkring 40 procent. Dessa är Dalarnas (39 procent) och Skåne län (40 procent).

I tabell 6.4 redovisas också allmänhetens förtroende för kriminalvårdens sätt att bedriva sitt arbete. I kapitel fem framkom det att förtroendet för kriminalvården generellt sett är lägre än för övriga myndigheter. Så är även fallet när de två sammanslagna undersökningarna, NTU 2006 och NTU 2007 analyseras. I genomsnitt har mindre än en tredjedel (30 procent) högt förtroende för kriminalvården. Förtroendet är signifikant högre i Örebro län (37 procent) och Västerbottens län (36 procent) jämfört med i riket som helhet. Andelen som har stort förtroende för kriminalvården är lägst i Dalarna (25 procent). Stockholms län ligger också under riksgenomsnittet. Ungefär 26 procent har förtroende

för kriminalvården samtidigt som andelen som har lågt förtroende nästan är lika stor, 24 procent.

Tabell 6.4 Andel som uppger att de har mycket eller ganska stort förtroende för polisens, åklagarnas, domstolarnas och kriminalvårdens sätt att bedriva sitt arbete. Särredovisning per län. NTU 2006/2007.

	POLISEN	ÅKLAGARNA	DOM-STOLARNA	KRIMINAL-VÅRDEN
STOCKHOLM	55*	40*	43	26*
UPPSALA	63*	50*	51*	32
SÖDERMANLAND	59	45	45	30
ÖSTERGÖTLAND	60	42	43	32
JÖNKÖPING	58	44	45	33
KRONOBERG	56	42	41	31
KALMAR	54	44	43	34
GOTLAND	66	43	44	35
BLEKINGE	54	42	43	34
SKÅNE	53*	40*	40*	29
HALLAND	56	40	41	29
VÄSTRA GÖTALAND	59	44	45	30
VÄRMLAND	57	46	46	32
ÖREBRO	60	44	43	37*
VÄSTMANLAND	62*	41	42	33
DALARNA	55	37*	39*	25*
GÄVLEBORG	62	44	43	33
VÄSTERNORRLAND	64*	45	46	32
JÄMTLAND	60	49	48	34
VÄSTERBOTTEN	62	52*	55*	36*
NORRBOTTEN	55	45	45	34
I RIKET	58	43	44	30
Minimum	53	37	39	25
Maximum	66	52	55	37

* Signifikant på 99-procentsnivån.

Förutom frågor om rättsväsendets enskilda myndigheter ingår det också i NTU frågor om allmänhetens förtroende för rättsväsendets förmåga att bemöta offer och gärningsmän. Två sådana frågor ställs: *Vilket förtroende har du för att rättsväsendet hanterar de som misstänks för brott på ett rättvist sätt?* och *Vilket förtroende har du för att rättsväsendet behandlar de som utsätts för brott på ett bra sätt?* Svarsalternativen är desamma som tidigare, *mycket stort, ganska stort, varken stort eller*

litet, ganska litet och mycket litet. Hur svaren på dessa frågor fördelar sig över Sveriges län redovisas i tabell 6.5.

När det gäller den första frågan om huruvida rättsväsendet hanterar misstänkta på ett rättvist sätt har närmare hälften (45 procent) av den vuxna befolkningen (16–79 år) högt förtroende. I ett län har mer än hälften av invånarna det, Västerbotten (51 procent). Lägst förtroende för rättsväsendets bemötande av misstänkta har invånarna i Dalarna (38 procent).

Tabell 6.5. Andel av den vuxna befolkningen (16–79 år) som har mycket eller ganska stort förtroende för att rättsväsendet hanterar misstänkta rättvist respektive behandlar utsatta på ett bra sätt, enligt NTU 2006/2007. Särredovisning per län.

	RÄTTSVÄSENDET HANTERAR MISSTÄNKTA RÄTTVIST	RÄTTSVÄSENDET BEHANDLAR UTSATTA BRA
STOCKHOLM	44	29*
UPPSALA	48	36*
SÖDERMANLAND	46	32
ÖSTERGÖTLAND	48	32
JÖNKÖPING	50	31
KRONOBERG	45	32
KALMAR	45	31
GOTLAND	50	35
BLEKINGE	47	32
SKÅNE	44	30
HALLAND	45	31
VÄSTRA GÖTALAND	46	32
VÄRMLAND	46	33
ÖREBRO	48	36*
VÄSTMANLAND	44	32
DALARNA	38*	28
GÄVLEBORG	46	34
VÄSTERNORRLAND	48	33
JÄMTLAND	47	39*
VÄSTERBOTTEN	51*	39*
NORRBOTTEN	42	34
I RIKET	45	32
Minimum	38	28
Maximum	51	39

* Signifikant på 99-procentsnivån.

Den andra frågan handlar om hur rättsväsendet bemöter dem som utsatts för brott. Omkring en tredjedel (32 procent) av den vuxna befolkningen (16–79 år) har stort förtroende för att rättsväsendet behandlar utsatta bra. Andelen som hyser lågt förtroende är nästan lika stor (30 procent). Förtroendet är högst i Jämtlands och Västerbottens län (39 procent). Även Uppsala och Örebro län ligger signifikant över riksgenomsnittet (36 procent). I Stockholms län, är det färre än var tredje person (29 procent) som har stort förtroende. I samma län är också andelen som har lågt förtroende (32 procent) till och med större än andelen som har högt förtroende.

Förtroende på länsnivå – en sammanfattning

I tabell 6.6 sammanfattas det som framkommit om länsvisa fördelningar av förtroende för rättsväsendet och dess myndigheter. I likhet med tabell 6.2 är det signifikanser som redovisas. Ett plustecken betyder att andelen invånare som har mycket eller ganska stort förtroende är signifikant högre än riksgenomsnittet. Ett minustecken betyder i stället att andelen som har mycket eller ganska stort förtroende är signifikant lägre än i riksgenomsnittet.

Tabell 6.6. Förtroende för rättsväsendet. Län som har signifikant lägre (-) andel invånare och län som har signifikant högre (+) andel invånare som har mycket eller ganska stort förtroende för rättsväsendet och dess enskilda myndigheter, enligt NTU 2006/2007. Signifikans på 99-procentsnivån.

	Rätts- väsendet som helhet	Polisen	Åkla- garna	Domstol- arna	Kriminal- vården	Rätts- väsendet hanterar misstänkta rättvist	Rätts- väsendet hanterar utsatta bra
STOCKHOLM		-	-		-		-
UPPSALA		+	+	+			+
SÖDERMANLAND							
ÖSTERGÖTLAND							
JÖNKÖPING							
KRONOBERG							
KALMAR							
GOTLAND							
BLEKINGE							
SKÅNE	-	-	-	-			
HALLAND	-						
VÄSTRA GÖTALAND	+						
VÄRMLAND							
ÖREBRO					+		+
VÄSTMANLAND		+					
DALARNA	-		-	-	-	-	
GÄVLEBORG							
VÄSTERNORRLAND		+					
JÄMTLAND							+
VÄSTERBOTTEN	+		+	+	+	+	+
NORRBOTTEN							

+ Signifikant över riksgenomsnittet (99-procents nivån).

- Signifikant under riksgenomsnittet (99-procents nivån).

Det län som ligger signifikant högre än riksgenomsnittet flest gånger, och där invånarna har större förtroende än i riket som helhet, är Västerbotten. Enda undantaget är förtroende för polisen. På den frågan ligger Västerbotten i nivå med övriga landet. Även Uppsala län har i flertalet av fallen signifikant större andel som har stort förtroende för rättsväsendet.

Det län där invånarna har lägst förtroende, sett till nivåskattningar, är Dalarnas län som också i de flesta fall ligger signifikant under riksgenomsnittet. Även invånarna i Stockholms och Skåne län har många gånger signifikant lägre förtroende jämfört med riksgenomsnittet.

Avslutande ord

Det här kapitlet har beskrivit hur utsatthet för brott, trygghet och förtroende för rättsväsendet varierar mellan olika delar av landet genom länsvisa jämförelser av dessa utfall. Även om det finns viss variation är skillnaderna mellan Sveriges län, med avseende på människors utsatthet, trygghet och förtroende, överlag inte så stora. Jämför man två län mot varandra kan skillnaderna i vissa fall framstå som stora. Till exempel har vi sett att andelen som oroar sig för att bli utsatta för bostadsinbrott i Jämtland är omkring 8 procent medan motsvarande siffra för Blekinge är 23 procent, vilket är en stor skillnad. Det finns således några län som skiljer ut sig från de övriga men de flesta placerar sig i mitten, nära riksgenomsnittet. Den allmänna slutsatsen är därför att likheterna är större än skillnaderna.

Några observationer är dock intressanta att notera. Andelen som rapporterar att de blivit utsatta för någon typ av brott är signifikant högre i Skåne än i resten av landet, liksom andelen som uttrycker otrygghet och oro för brott. Däremot är andelen som anser att oron för brott påverkar den egna livskvaliteten inte högre i Skåne län än i riket som helhet. I Stockholms län är andelen som utsatts för brott mot person högre än riksgenomsnittet. Även otryggheten och oron för brott är större bland invånarna i Stockholms län än i resten av landet. Men till skillnad från Skåne län uttrycker respondenterna i Stockholm att de också upplever att oron för brott påverkar den egna livskvaliteten.

Sett mot bakgrund av att Stockholms län är en utpräglad storstadsregion och att Sveriges tredje största stad finns i Skåne län (som också ligger geografiskt nära en annan storstad) är det kanske inte så konstigt att just dessa två län framträder i materialet. En anledning till att Västra Götaland inte uppvisar samma mönster som Stockholms och Skånes län kan vara att Västra Götaland rymmer kommuner med mycket varierande befolkningsstorlek och befolkningstäthet. Här finns såväl landets näst största stad Göteborg som en rad små kommuner.

Ett annat län som är intressant att nämna är Västernorrlands län. Andelen som rapporterar att de blivit utsatta för brott är signifikant lägre i Västernorrland än i riket, liksom andelen som känner otrygghet, som känner oro för brott, som förändrar sitt beteende på grund av oro för brott och som anser att oron påverkar den egna livskvaliteten.

När det gäller trygghet vid utevistelse och oro att bli utsatt för någon typ av brott framträder ett regionalt mönster. Respondenterna i de nordligaste länen, Västernorrland, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten känner genomgående mindre otrygghet och mindre oro att utsättas för brott jämfört med riket. Detta återspeglas också i att endast en liten andel av respondenterna i dessa län uppger att förändrat sitt beteende som en konsekvens av oro att utsättas för brott.

Beträffande förtroende för rättsväsendet har Stockholms och Skåne län i flera fall en signifikant lägre andel invånare som har förtroende för rättsväsendet och dess myndigheter. Men något som är kanske ännu

mer intressant är att Dalarna är det län som genomgående har lägst andel invånare som har förtroende för rättsväsendet och dess instanser. Invånarna i Västerbottens har högst förtroende för rättsväsendet och dess myndigheter.

Syftet med det här kapitlet har varit att beskriva regionala variationer av utsatthet, trygghet och förtroende för rättsväsendet utifrån NTU 2006/2007. Även om det dominerande intrycket är att de regionala skillnaderna inte är så stora väcks ett antal frågor om vad den begränsade variation som framträder i materialet kan bero på. Syftet har inte varit att förklara variationen, men den hänger sannolikt samman med varierande befolkningssammansättning och urbaniseringsgrad på länsnivå.

Tabeller

Tabell 6A. Andel som utsatts för brott mot person under 2005–2006 enligt NTU 2006/2007. Särredovisning efter län och vissa kommuner.

	Brott mot person	Brott mot egendom
STOCKHOLMS LÄN	12*	16
Järfälla	11	18
Huddinge	14	12
Botkyrka	13	13
Haninge	13	15
Täby	8	21
Sollentuna	9	11
Stockholm	12	18*
Södertälje	15	15
Nacka	16*	16
Solna	15	17
Norrtälje	13	12
UPPSALA LÄN	10	16
Uppsala	12	18
SÖDERMANLANDS LÄN	11	14
Nyköping	15	15
Eskilstuna	12	17
ÖSTERGÖTLANDS LÄN	11	17
Linköping	9	20
Norrköping	10	20
JÖNKÖPINGS LÄN	12	15
Jönköping	13	13
KRONOBERGS LÄN	11	16
Växjö	13	21
KALMAR LÄN	9	17
Kalmar	10	17
GOTLANDS LÄN	11	14
BLEKINGE LÄN	11	13
Karlskrona	11	11
SKÅNE LÄN	13*	20*
Malmö	17*	29*
Lund	10	21
Helsingborg	14	21
Kristianstad	13	20
Hässleholm	21*	26*

Fortsättning tabell 6A. Andel som utsatts för brott mot person under 2005–2006 enligt NTU 2006/2007. Särredovisning efter län och vissa kommuner.

	Brott mot person	Brott mot egendom
HALLANDS LÄN	13	15
Halmstad	14	17
Varberg	10	14
Kungsbacka	13	10
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN	11	16
Göteborg	12	20*
Mölnadal	15	19
Uddevalla	11	14
Trollhättan	11	14
Borås	13	11
VÄRMLANDS LÄN	7*	14
Karlstad	6	15
ÖREBRO LÄN	8	19
Örebro	10	26*
VÄSTMANLANDS LÄN	9	16
Västerås	9	18
DALARNAS LÄN	11	14
Falun	17	17
GÄVLEBORGS LÄN	7*	10*
Gävle	6*	7*
VÄSTERNORRLANDS LÄN	7*	11*
Sundsvall	7	11
Örnsköldsvik	8	11
JÄMTLANDS LÄN	8	11*
Östersund	9	15
VÄSTERBOTTENS LÄN	10	13
Umeå	11	15
Skellefteå	10	12
NORRBOTTENS LÄN	9	13
Luleå	10	16
Piteå	10	22
I RIKET	11	16

Signifikanser på läns-/kommunnivå i förhållande till riksgenomsnittet.

* signifikant på 99 procentsnivån.

Tabell 6B. Andel som i stor utsträckning känner oro för brottsligheten i samhället, som känner (mycket eller ganska stor) otrygghet vid utevistelse en sen kväll i det egna området, samt som (mycket eller ganska ofta) känner oro att utsättas för olika brottstyper, enligt NTU 2006/2007. Särredovisning efter län och vissa kommuner.

	Allmän oro för brottslighet	Otrygghet vid utevistelse sen kväll	Oro för bostadsinbrott	Oro överfall/misshandel	Oro för bilbrott	Oro för närstående
STOCKHOLMS LÄN	27	22*	18*	18*	21	34*
Järfälla	32	29*	25*	28*	21	39
Huddinge	31	27*	12	18	21	35
Botkyrka	41*	36*	18	18	30*	37
Haninge	27	21	18	18	16	41*
Täby	29	22	17	14	23	32
Sollentuna	22	19	21	12	23	32
Stockholm	26	23*	17	19*	22	32
Södertälje	31	31*	21	24*	29*	41*
Nacka	21	13	17	15	22	31
Solna	27	20	15	20	21	33
Norrtälje	26	10	19	10	15	27
UPPSALA LÄN	25	16	14	13	15*	34
Uppsala	25	17	14	14	14*	35
SÖDERMANLANDS LÄN	28	18	13	16	20	32
Nyköping	25	20	3*	10	16	24
Eskilstuna	25	20	13	19	20	35
ÖSTERGÖTLANDS LÄN	26	16	11*	12	18	30
Linköping	23	16	8*	12	19	29
Norrköping	28	22	12	15	20	34
JÖNKÖPINGS LÄN	26	18	16	9*	20	28
Jönköping	24	14	16	7*	19	25
KRONOBERGS LÄN	25	15	17	13	16	35
Växjö	26	21	15	17	18	37
KALMAR LÄN	28	14*	20	10*	18	30
Kalmar	25	15	12	12	16	27
GOTLANDS LÄN	26	11	8*	8	13	26
BLEKINGE LÄN	34*	18	23*	14	21	32
Karlskrona	38*	19	19	17	20	36
SKÅNE LÄN	31*	22*	20*	17*	23*	35*
Malmö	34*	32*	19	22*	27*	38*
Lund	19*	18	12	13	14	22*
Helsingborg	36*	26*	23*	21*	24	40*
Kristianstad	25	22	18	13	23	32
Hässleholm	36	25	26*	13	28	34

Fortsättning tabell 6B. Andel som i stor utsträckning känner oro för brottsligheten i samhället, som känner (mycket eller ganska stor) otrygghet vid utevistelse en sen kväll i det egna området, samt som (mycket eller ganska ofta) känner oro att utsättas för olika brottstyper, enligt NTU 2006/2007. Särredovisning efter län och vissa kommuner.

	Allmän oro för brottslighet	Otrygghet vid utevistelse sen kväll	Oro för bostadsinbrott	Oro överfall/misshandel	Oro för bilbrott	Oro för närstående
HALLANDS LÄN	33*	17	20*	14	22	36*
Halmstad	35*	16	22	17	26	35
Varberg	31	18	11	11	24	42*
Kungsbacka	25	14	12	13	14	31
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN	29	17	16	14	23*	30
Göteborg	28	20	16	16	26*	31
Mölnadal	21	12	10	9	26	27
Uddevalla	27	20	14	18	21	33
Trollhättan	37*	30*	15	12	21	29
Borås	28	29*	16	18	23	32
VÄRMLANDS LÄN	19*	14*	12*	10*	16*	24*
Karlstad	21	17	11	11	12*	24
ÖREBRO LÄN	27	16	16	13	20	33
Örebro	32	16	14	13	19	35
VÄSTMANLANDS LÄN	26	22*	13	15	18	29
Västerås	24	26*	12	17	20	31
DALARNAS LÄN	25	14*	14	10*	18	27
Falun	20	15	11	12	7*	20*
GÄVLEBORGS LÄN	26	14*	16	11	17	24*
Gävle	24	13	9*	13	16	25
VÄSTERNORRLANDS LÄN	22*	14*	13	9*	14*	24*
Sundsvall	21	17	15	14	12*	26
Örnsköldsvik	17*	8*	5*	3*	7*	11*
JÄMTLANDS LÄN	21*	10*	8*	8*	12*	25
Östersund	21	18	8*	11	11	24
VÄSTERBOTTENS LÄN	19*	12*	10*	12	10*	21*
Umeå	18*	18	8*	20*	12*	28
Skellefteå	20	7*	11	5*	10*	20*
NORRBOTTENS LÄN	26	14*	13	10*	18	25*
Luleå	27	18	12	12	20	26
Piteå	20	13	13	10	26	26
I RIKET	27	18	16	14	20	31

Signifikanser på läns-/kommunnivå i förhållande till riksgenomsnittet.
* signifikant på 99 procentsnivån.

Tabell 6C. Andel som uppger att de (mycket eller ganska ofta) valt en annan väg/färdväg, avstått från någon aktivitet på grund av oro att utsättas för brott samt som anser att oron för brott påverkar den egna livskvaliteten i stor utsträckning, enligt NTU 2006/2007. Särredovisning efter län och vissa kommuner.

	Valt annan väg/färdväg	Avstått aktivitet	Påverkan livskvalitet
STOCKHOLMS LÄN	22*	7*	15*
Järfälla	26*	10*	17
Huddinge	21	4	14
Botkyrka	19	8	20
Haninge	22	8	17
Täby	24*	11*	11
Sollentuna	14	6	13
Stockholm	26*	7*	17
Södertälje	22*	10*	22
Nacka	16	4	13
Solna	25*	13*	16
Norrtälje	12	3	9
UPPSALA LÄN	19	6	10
Uppsala	21*	7	12
SÖDERMANLANDS LÄN	13	5	12
Nyköping	10	3	7
Eskilstuna	18	6	15
ÖSTERGÖTLANDS LÄN	14	5	9
Linköping	15	4	10
Norrköping	17	6	10
JÖNKÖPINGS LÄN	11*	4	8
Jönköping	11	3	8
KRONOBERGS LÄN	14	5	9
Växjö	19	6	10
KALMAR LÄN	14	6	6*
Kalmar	20	5	10
GOTLANDS LÄN	8	3	6
BLEKINGE LÄN	16	7	10
Karlskrona	18	7	11
SKÅNE LÄN	18*	5	12
Malmö	25*	7	15
Lund	16	2	7
Helsingborg	19	7	21
Kristianstad	18	7	8
Hässleholm	13	4	10

Fortsättning tabell 6C. Andel som uppger att de (mycket eller ganska ofta) valt en annan väg/färdssätt, avstått från någon aktivitet på grund av oro att utsättas för brott samt som anser att oron för brott påverkar den egna livskvaliteten i stor utsträckning, enligt NTU 2006/2007. Särredovisning efter län och vissa kommuner.

	Valt annan väg/färdssätt	Avstått aktivitet	Påverkan livskvalitet
HALLANDS LÄN	18	3	12
Halmstad	20	3	13
Varberg	15	–	7
Kungsbacka	19	3	7
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN	15	5	10
Göteborg	19*	7	12
Mölnadal	9	3	3
Uddevalla	14	10*	9
Trollhättan	21	4	16
Borås	17	8	12
VÄRMLANDS LÄN	10*	2*	6*
Karlstad	15	3	6
ÖREBRO LÄN	17	6	9
Örebro	18	7	10
VÄSTMANLANDS LÄN	15	5	11
Västerås	18	6	12
DALARNAS LÄN	8*	3	8
Falun	11	–	7
GÄVLEBORGS LÄN	11*	4	8
Gävle	13	3	9
VÄSTERNORRLANDS LÄN	8*	2*	4*
Sundsvall	8*	–*	5
Örnsköldsvik	3*	–	3
JÄMTLANDS LÄN	7*	4	4*
Östersund	10	6	6
VÄSTERBOTTENS LÄN	13	4	8
Umeå	20	8	13
Skellefteå	9	–	4
NORRBOTTENS LÄN	7*	5	8
Luleå	10	7	15
Piteå	5*	8	5
I RIKET	16	5	11

Signifikanser på läns-/kommunnivå i förhållande till riksgenomsnittet.

* signifikant på 99 procentsnivån.

– Antalet observationer understiger fyra.

Tabell 6D. Andel som uppger att de har (mycket eller ganska) stort förtroende för rättsväsendet som helhet, för polisens, åklagarnas, domstolarnas, kriminalvårdens sätt att bedriva sitt arbete samt som har (mycket eller ganska) stort förtroende för att rättsväsendet hanterar misstänkta rättvist respektive behandlar utsatta bra, enligt NTU 2006/2007. Särredovisning efter län och vissa kommuner.

	Rättsväsendet som helhet	Polisen	Åklagarna	Domsto- larna	Kriminal- vården	Rättsv. misstänkta	Rättsv. utsatta
STOCKHOLMS LÄN	54	55*	40*	43	26*	44	29*
Järfälla	56	61	37	44	32	44	28
Huddinge	46*	47*	29*	34*	19*	38	22*
Botkyrka	49	57	33	36	23	36	22*
Haninge	49	54	38	40	25	36*	27
Täby	45	48	44	43	28	49	30
Sollentuna	60	58	38	41	27	41	31
Stockholm	54	54*	42	44	25*	44	27*
Södertälje	57	61	42	48	31	42	31
Nacka	62	67*	45	45	25	51	35
Solna	53	56	43	44	28	46	28
Norrtälje	61	64	42	39	31	44	23
UPPSALA LÄN	59	63*	50*	51*	32	48	36*
Uppsala	61*	63*	52*	53*	32	51	37
SÖDERMANLANDS LÄN	56	59	45	45	30	46	32
Nyköping	55	59	54*	54	28	49	25
Eskilstuna	59	61	48	46	33	42	38
ÖSTERGÖTLANDS LÄN	57	60	42	43	32	48	32
Linköping	54	58	44	40	26	47	28
Norrköping	59	62	43	45	36	50	37
JÖNKÖPINGS LÄN	57	58	44	45	33	50	31
Jönköping	56	58	47	46	32	48	30
KRONOBERGS LÄN	53	56	42	41	31	45	32
Växjö	55	61	44	41	33	45	32
KALMAR LÄN	53	54	44	43	34	45	31
Kalmar	57	57	46	48	41	55	34
GOTLANDS LÄN	57	66	43	44	35	50	35
BLEKINGE LÄN	51	54	42	43	34	47	32
Karlskrona	52	59	46	47	39*	51	34
SKÅNE LÄN	52*	53*	40*	40*	29	44	30
Malmö	50*	50*	34*	37*	28	43	30
Lund	64*	62	54*	53*	28	47	32
Helsingborg	48*	51	46	42	31	43	31
Kristianstad	51	58	48	44	29	55*	32
Hässleholm	50	56	41	38	40	41	30

Fortsättning tabell 6D. Andel som uppger att de har (mycket eller ganska) stort förtroende för rättsväsendet som helhet, för polisens, åklagarnas, domstolarnas, kriminalvårdens sätt att bedriva sitt arbete samt som har (mycket eller ganska) stort förtroende för att rättsväsendet hanterar misstänkta rättvist respektive behandlar utsatta bra, enligt NTU 2006/2007. Särredovisning efter län och vissa kommuner.

	Rättsväsendet som helhet	Polisen	Åklagarna	Domsto- larna	Kriminal- vården	Rättsv. misstänkta	Rättsv. utsatta
HALLANDS LÄN	50*	56	40	41	29	45	31
Halmstad	47	53	42	41	32	50	24
Varberg	58	61	48	50	33	46	37
Kungsbacka	57	57	41	41	26	43	35
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN	57*	59	44	45	30	46	32
Göteborg	59*	59	45	49*	28	46	30
Mölnadal	63	57	47	56*	28	47	29
Uddevalla	69*	70*	51	51	29	55	36
Trollhättan	56	51	44	44	26	50	27
Borås	46*	53	34*	34*	28	36*	31
VÄRMLANDS LÄN	57	57	46	46	32	46	33
Karlstad	61	67*	54*	53*	40*	54	39
ÖREBRO LÄN	55	60	44	43	37*	48	36*
Örebro	52	61	44	44	37*	49	38
VÄSTMANLANDS LÄN	55	62*	41	42	33	44	32
Västerås	57	61	44	47	32	44	37
DALARNAS LÄN	48*	55	37*	39*	25*	38*	28
Falun	49	61	39	45	26	42	33
GÄVLEBORGS LÄN	57	62	44	43	33	46	34
Gävle	61	67*	52*	49	37	48	34
VÄSTERNORR- LANDS LÄN	57	64*	45	46	32	48	33
Sundsvall	61	69*	46	48	35	51	41*
Örnsköldsvik	57	64	50	49	39	50	30
JÄMTLANDS LÄN	59	60	49	48	34	47	39*
Östersund	60	58	51	52	35	50	40
VÄSTERBOTTENS LÄN	65*	62	52*	55*	36*	51*	39*
Umeå	69*	60	52*	54*	34	54*	37
Skellefteå	64	67	52	53	36	49	38
NORRBOTTENS LÄN	51	55	45	45	34	42	34
Luleå	50	52	47	45	35	44	28
Piteå	47	50	43	38	30	40	33
I RIKET	55	58	43	44	30	46	32

Signifikanser på läns-/kommunnivå i förhållande till riksgenomsnittet.

* signifikant på 99 procentsnivån.

– Antalet observationer understiger fyra.

Tabell 6E. Antal observationer per län och vissa kommuner.

	Antal observationer totalt	Utsatthet för brott mot vid utövst-person/egendom	Otrygghet för brott/lighet kväll	Almän oro för brott/lighet	Oro för brottsinbrott	Oro för överfall/miss-handel	Oro för bilbrott	Oro för närande väg/färd-sätt	Avstätt aktivitet	Påverkan livskvalitet	Förtroende för rättsväsendet som helhet	Förtroende för polisen	Förtroende för domstolarna	Förtroende för vårdnadshavarna	Förtroende för att rättsväsendet är miss-behandlar tankta utsatta bra rättvist	
STOCKHOLMS LÄN	4026	4026	4010	3994	4000	4005	2875	4000	3999	4004	3990	4014	4011	4010	4010	4010
Järfälla	142	142	140	140	140	140	113	139	141	140	140	141	140	140	140	140
Huddinge	183	183	182	181	182	181	136	182	181	181	178	181	182	182	182	182
Botkyka	131	131	130	131	129	129	97	129	130	130	127	131	131	131	131	131
Haninge	137	137	136	137	137	137	100	136	137	137	135	137	137	137	137	137
Täby	119	119	119	119	119	119	98	119	119	119	118	118	118	118	118	118
Solentuna	128	128	128	127	128	128	98	128	125	127	127	128	128	128	128	128
Stockholm	1614	1614	1611	1600	1604	1605	978	1603	1601	1606	1604	1611	1610	1610	1609	1607
Södertälje	184	184	183	183	184	184	140	184	183	184	182	184	184	184	184	184
Nacka	185	185	183	184	185	185	138	183	185	185	185	185	185	185	185	185
Solna	159	159	157	157	156	156	106	157	158	158	158	159	159	159	159	159
Norrstälje	124	124	124	124	123	124	107	122	124	124	123	122	123	123	123	123
Uppsala	796	796	794	792	793	794	614	792	794	793	789	794	796	793	793	793
Uppsala	522	522	520	519	520	521	372	518	521	520	519	520	522	519	519	519
SÖDERMANLANDS LÄN	635	635	634	633	630	634	546	633	630	632	630	634	634	633	634	634
Nyköping	130	130	129	129	129	130	108	129	128	128	129	129	129	129	129	129
Eskestuna	207	207	207	207	207	207	167	207	206	207	206	207	207	207	207	207
Östergötlands län	1080	1080	1079	1076	1078	1080	865	1076	1077	1077	1076	1078	1078	1078	1078	1078
Linköping	389	389	389	388	389	389	290	388	388	388	385	389	389	389	389	389
Norrköping	304	304	304	303	304	304	237	303	302	304	304	303	303	303	303	303
Jönköpings län	832	832	828	826	830	827	736	827	827	827	826	831	828	829	827	828
Jönköping	323	323	323	320	323	321	278	322	323	323	322	323	322	323	322	323
Kronobergs län	558	558	556	556	556	554	484	550	554	554	547	554	554	553	551	553
Växjö	276	276	275	275	275	275	222	273	275	275	271	274	274	274	274	273
Kalmar län	600	600	599	600	599	598	533	599	598	598	599	600	600	599	599	598
Kalmar	159	159	159	159	159	159	129	159	159	159	159	159	159	159	159	159
Götlands län	584	584	582	582	584	583	513	583	580	583	581	583	583	583	581	583
Blekinge län	784	784	782	781	783	783	671	782	780	781	780	782	782	781	782	781
Karlskrona	345	345	345	344	345	345	285	344	344	344	344	345	345	345	344	345
Skåne län	2532	2532	2525	2518	2522	2325	2055	2522	2514	2519	2509	2520	2526	2525	2524	2525
Malmö	560	560	559	558	557	558	388	558	556	558	553	559	560	560	560	560
Lund	243	243	243	242	242	242	157	243	242	242	242	242	243	243	243	243
Helsingborg	266	266	266	265	266	266	219	265	264	265	262	265	266	266	266	266
Kristianstad	161	161	161	160	161	161	134	161	161	161	161	161	161	161	161	161
Hässelholm	110	110	108	107	108	108	96	109	110	109	110	110	110	110	110	110
Hallands län	735	735	732	729	730	732	645	729	730	730	726	732	731	728	730	731
Halmstad	239	239	238	236	238	239	201	238	237	238	237	239	239	237	238	237
Varberg	136	136	136	135	136	136	123	136	135	135	135	136	135	135	135	135

Referenser

- Björkman, N-M. (2000). *Fyra metodologiska teman*. Sociologiska institutionen, Stockholms universitet.
- Box, S. Hale, C. och Andrew, G. (1988). Explaining fear of crime. *British Journal of Criminology*, 28: 340–356.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2000). *Vanor och trygghet – intervjuundersökning av socialt utsatta personer och normalbefolkningen*. Brottsförebyggande rådet. Internetpublikation.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2001a). *Brottsutvecklingen i Sverige 1998–2000*. Rapport 2001:10. Ulriksson, B. (red.). Stockholm: Brottsförebyggande rådet. Fritzes.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2001b). *Upprepad utsatthet för brott – En utgångspunkt för brottsförebyggande verksamhet*. Rapport 2001:3. Författare: Carlstedt, M. Stockholm: Brottsförebyggande rådet. Fritzes.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2002). *Våld mot kvinnor i nära relationer. En kartläggning*. Rapport 2002:14. Författare: Nilsson, L. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2006). *Konsten att läsa statistik om brottslighet*. Rapport 2006:1. Sporre, T och Standar, R (red.). Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2007a). *Kriminalstatistik 2006*. Wittrock, U. (red.). Rapport 2007:20. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2007b). *Förtroendet för rättsväsendet. Resultat från Nationella trygghetsundersökningen 2006*. Författare: Blixt, M. Rapport 2007:9. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2007c). *Nationella trygghetsundersökningen 2006. De första resultaten om utsatthet, trygghet och förtroende*. Författare: Blixt, M., Carlstedt, M. och Töyrä, A. Rapport 2007:14. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2008). *Nationella trygghetsundersökningen 2007. Teknisk rapport*. Författare: Töyrä, A. och Wigerholt, J. Rapport 2008:5. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Ditton, J., Farall, S. Bannister, J. och Gilchrist, E. (2000). Crime Surveys and the measurement problems: fear of crime. I Jupp V., Davis P., och Francis, P. (red.) *Doing Criminological Research*. Trowbridge: Sage Publications.
- Estrada, F., Nilsson, A. och Wikman, S. (2007). Det ökade våldet i arbetslivet. En analys utifrån de svenska offerundersökningarna. *Nordisk Tidskrift för Kriminalvetenskap*, Nr 1:2007.

- Eurobarometer (2006). Eurobarometer 66. Allmänna opinionen inom Europeiska unionen, hösten 2006. *Nationella rapporter, Sverige*. Hämtat 2007-11-01 från www.ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb66/eb66_en.htm
- Gottfredsson, M. och Hindelang, M. (1977). A consideration of telescoping and memory decay biases in victimisation surveys. *Journal of Criminal Justice*, 5: 205–516.
- Hale, C. (1996). *Fear of Crime. A review of the literature*. International Review of victimology, 4:79–150.
- Heber, A. (2007). *Var rädd om dig! Rädsla för brott enligt forskning, intervjupersoner och dagspress*. Doktorsavhandling, Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet.
- von Hofer, H. (2006). Ökat våld och/eller vidgade definitioner? En empirisk och teoretisk analys av den långsiktiga våldsutvecklingen. *Nordisk Tidsskrift för Kriminallvidenskap*, 93, 193–208.
- Holmberg, S. (2007). *Förtroende för rättsväsendet 2006*. Göteborg: SOM-institutet.
- Holmberg, S. och Weibull, L. red. (2006). *Du stora nya värld. SOM-rapport nr 39*. SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Home Office (2006). *Policing and the criminal justice system – public confidence and perceptions: findings from the 2004/05 British Crime Survey*. London, United Kingdom: Home Office, Research, Development and Statistics Directorate, 2006:07.
- Jönrup, H. och Hagsgård, M.B. (2006). *Vad tycker brukarna? En intervjuundersökning om kvaliteten vid hovrätten för västra Sverige*. Hovrätten för Västra Sverige: Jordbruksverkets tryckeri.
- Körner, S. och Wahlgren, L. (2000). *Statistisk dataanalys*. Lund: Studentlitteratur.
- Levi, M. (1998). "A state of trust" i Braithwaite, V. och Levi, M. (Eds) *Trust and Governance*. New York: Russel Sage Foundation.
- Lindgren, M. och Qvarnström, J (2003). *Brottsoffren i rättsprocessen*. Rikspolisstyrelsen, Riksåklagaren och Domstolsverket.
- Litzén, S. (2006). *Oro för brott i urban miljö. Trygghetsundersökningar med anknytning till Stockholm*. Licentiatuppsats, Kriminologiska institutionen, Stockholms Universitet.
- Lós, M. (2002). "Post-Communist Fear of Crime and the Commercialization of Security". *Theoretical Criminology* 6(2): 165–88.
- Lundgren, E. m.fl. (2001). *Slagen Dam. Mäns våld mot kvinnor i jämställda Sverige – en omfångsundersökning*. Stockholm: Fritzes.
- Miller, J., Davies, R.C., Henderson, N.J., Markovic, J och Ortiz, C. (2005). "Measuring influences on Public Opinion of the Police Using Time-Series Data: Results of a Pilot Study". *Police Quarterly* 8(3): 394–401.
- Persson, L.G.W. (1990). *Brottsoffer del II. En studie om människor som utsatts för stölder och skadegörelser*. Stockholm: Trygg Hansa Protectum.

- Planty, M. och Strom, K. (2007). Understanding the role of repeat victims in the production of annual US victimization rates. *Journal of Quantitative Criminology*, vol 23, nr 3. Springer.
- Proposition 2007/08:1. *Budgetpropositionen för 2008*. Regeringskansliet.
- Rothstein, B. och Kumlin, S. (2001). Demokrati, socialt kapital och förtroende. I Holmberg, S. och Weibull, L. (red.) *Land du välsignade?* SOM-rapport nr 26. SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Sarnecki, J. (2007). Stöld i Sverige. Utvecklingen av stöld i Sverige 1841–2004 ur ett internationellt och teoretiskt perspektiv. I: *Brott i välfärden – festskrift till Henrik Tham*. Stockholm: Kriminologiska institutionen.
- SCB (1995). Offer för vålds- och egendomsbrott 1978–1993. *Serien Levnadsförhållanden, Rapport nr 88*. Stockholm: Statistiska Centralbyrån.
- SCB (2004). Offer för våld och egendomsbrott 1978–2002. Författare: Häll, L. *Rapport 104*. Örebro: Statistiska centralbyrån.
- SCB (2006). Frågeformulär 2006:3–4, undersökningen av levnadsförhållanden (ULF). Hämtat 2007-11-14 från: www.scb.se/statistik/LE/LE0101/ULF%202006%203%204.pdf
- Skogan, W.G. (2006). Asymmetry in the impact of encounters with police. *Policing and society*, 16:99–126
- Statskontoret (2002). *Att ta reda på vad folket tycker. En pilotundersökning om medborgarnas syn på offentlig förvaltning*. Statskontoret 2002:12.
- Walby, S. och Myhill, A. (2001). "New survey methodologies in researching violence against women". *British Journal of Criminology*, 41:502–522. Oxford: Oxford University Press.